શ્રી વલ્લભ પુસ્તકાલય
કાંદિવલી મુંબઈ
સુખધામ : ૨૮૦૧૨૮૩૦
સુરેન્દ્ર જ શાહ : ૯૮૩૩૨૭૨૩૮૩
ક્રિષ્ણાબેન શાહ : ૭૫૦૬૦૮૭૪૬૨
No.

॥ श्री सर्वोत्तम स्तोत्र की टीका ॥

श्री गोकुलेश प्रभु कृत (विवृति)

-: संकलन कर्ता :-
श्री वल्लभपादपद्ममिलिन्द

-: પ્રકાશક :-
શ્રી વલ્લભી મંડળ
સિહોર.

-: પ્રાપ્તિ સ્થાન :-
પુષ્ટિપરાગ વૈષ્ણવ વિહાર
કંસારા બજાર
સિહોર - 364 240.

આવૃતિ :- ૧
પ્રત :- ૧૦૦૦
July - 2000

-: ન્યોચ્છાવર :-
Rs. 35.00

-: ટાઇપ સેટીંગ :-
ઓમ કોમ્પ્યુટર્સ
રાજકોટ.
ફોન :- (0281) 372347

શ્રી કૃષ્ણાય નમઃ
શ્રી ગોપીજન વલ્લભાય નમઃ
શ્રીમદાચાર્ય ચરણકમલેભ્યો નમઃ

અથ : શ્રી સર્વોતમજીકી ભાષા ટીકા શ્રી ગોકુલનાથજી કૃત લિખ્યતે (વિવૃતિઃ)

અબ શ્રી ગોકુલનાથજી આજ્ઞા કરતહે જો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુનકો અતિ અલૌકિક અષ્ટોતર શતનામ જા ભિતર હે એસો સર્વોતમ ગ્રંથ સો શ્રી વિઠ્ઠલનાથજી આપ પ્રગટ કીયો હે, સો શ્રી સર્વોતમ સ્તોત્ર કી ટીકા શ્રી ગોકુલનાથજી જીવનકે અનુગ્રહ કરણાર્થ તથા આપ અનુભવ કરણાર્થ ટીકા કરવેકો પ્રવર્ત ભયે હે, તાતે પ્રથમ મંગલાચરણકે તીન શ્લોક કરી કહત હે।

શ્લોક

નત્વા પિતૃપદામ્ભોજ મૈહિકામુષ્મિકાર્થદમ્ ।
તત્પ્રોક્તાચાર્યનામાનિ વિવરિષ્યે યથા મતિ ॥ ૧ ॥
યદ્યપ્ય યોગ્ય એવાઽહં તન્નામ વિવૃતૌ સ્વત : ।
સ્વીયત્વેનૈવ કૃપયા યોગ્યતાં મયિ દાસ્યતિ ॥ ૨ ॥
ઈતિ વિશ્વાસતો નૂનં પ્રવૃ-તોઽહં ન ચાન્યથા ।
અતસ્ત એવ શરણં મમ સર્વાર્થ સિધ્ધયે ॥ ૩ ॥

અબ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો યદ્યપિ શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુકે અષ્ટોત્તર શતનામ જા ભિતર એસો જો પરમ અલૌકિક અનિર્વચનીય સર્વોત્તમ સ્તોત્ર હે, તાકી ટીકા કરિવેકો મેં પ્રવર્ત ભયો હું। તાતે મેરે પિતૃચરણ જો શ્રી ગુંસાઇજી આપકે દોનો ચરણ કમલકો મેં નમસ્કાર કરત હું। સો શ્રી ગુસાંઇજીકે ચરણકમલ કેસેં હે, સર્વ અભિષ્ટ

કહેવે તે યા લોકસંબંધી સકલ પદાર્થ તથા પરલોક સંબંધી સકલ પદાર્થ તાકે દેન વારે, એસે શ્રી ગુંસાઇજીકે ચરણકમલ હે ।

તહાં પુષ્ટિ ભક્તનકો યા લોક સંબંધી પદાર્થ કોનસો સિધ્ધ કરત હે ઓર પરલોક સંબંધી પદાર્થ કોનસો સિધ્ધ કરત હે સો અબ કહત હે। જો યા લોક સંબંધી પદાર્થ તો, સ્ત્રી, પુત્રાદિક ધનાદિક કી અપેક્ષા ક્યોં કરત હે ? તાકો કારણ યહ હે કે સંપુર્ણ વિશ્વકે વિષે સ્ત્રી હું પ્રાપ્ત હોત હે, અરૂ પુત્રાદિક, ધનાદિક પદાર્થ હું પ્રાપ્ત હોત હે, સો યાવત્ જીતને જીવ હે તીન સબનકો પ્રાપ્ત હોત હે. સો યા વસ્તુમેં શ્રી ગુસાંઇજી કહા વિશેષ પ્રાપ્ત કરાવત હે ? જો તુમ શ્રી ગુંસાઇજી કે ચરણકમલકો નમસ્કાર કરત હો ? એસે કોઉ પૂર્વપક્ષ કરે તહાં શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી ગુંસાઇજીકે ચરણકમલકી કૃપાતે સ્ત્રી, પુત્ર, ધનાદિક પ્રાપ્ત હોત હે સો તો લૌકિકતે ભિન્ન અલૌકિક પ્રાપ્ત હોત હે, જેસે કે સ્ત્રી હે સો ભગવદ્ સેવા પરાયણ, સેવા ભજનકી સહાયક, પરમ ભગવદીય હોય, કેવલ લૌકિક ખાન, પાન, વિષયભોગ, મેં પરાયણ નહિં હોય ઔર લૌકિક પ્રારબ્ધ કરિકે જો સ્ત્રી પ્રાપ્ત હોય સો તો કેવળ વિષયણી તથા આપ સ્વારથી તથા ભગવદ્ ધર્મ કી પ્રતિબંધિકા પ્રતિકુલ - કલહદાયક હોય, સો શ્રી ગુંસાઇજીકે ચરણકમલકે પ્રતાપ તે અલૌકિક ભગવદીય મીલે, સો સર્વસુખદાયક હોય । તથા પુત્રાદિક હું લૌકિક નહી હોય, લૌકિક પુત્ર તો ભગવદ્ ધર્મ મેં બાધક હે, તાતે પુત્ર હું અલૌકિક ભગવદ્ ધર્મ પરાયણ, ભગવદ્ ભક્તિ પરાયણ, ભગવદ્ ભક્તિ સહાયક અનુકુલ હોય પ્રતિકુલ નહિ હોય, । ઓર ધનાદિક જો લૌકિક પ્રાપ્ત હોયગો સો તો કામ, ક્રોધ, મદ, લોભ, મોહાદિકકો બઢાવેગો, ભગવદ્ સેવા, ગુરૂ સેવા, ભગવદ્ ભક્તનકી સેવામેં વિનિયોગ નહી હોય, લૌકિક વિષયભોગ ખાન પાનમેં કુટુમ્બાદિકકે પોષણમેં ઓર રાજદ્વારમેં ઉઠેગો, ભગવદ્ વિનિયોગમેં નહી આવેગો, ઓર શ્રી ગુંસાઇજી કી કૃપાતે જો ધનાદિકકી પ્રાપ્તિ હોયગી સો તો અલૌકિક

ભગવદ્ સેવા ઉપયોગી હોય, પ્રતિદિન અલૌકિક ગુરૂ સંબંધી ભગવદ્ ભક્તનકી સેવા સંબંધી કાર્ય મેં મનોરથ ઉપજે, અન્યત્ર નહિ ખરચ હોય, યા પ્રકાર શ્રી ગુંસાઇજીકે ચરણકમલકે પ્રતાપતે જો સ્ત્રી પુત્ર ધનાદિક યા લોકમેં જો મિલતા હે સો પરમ અલૌકિક પ્રાપ્ત હોય હે. તાતે શ્રી ગોકુલનાથજી આપ શ્રી ગુંસાઇજીકે ચરણારવિંદકો નમસ્કાર કરત હે.

અબ જો પરલોક સંબંધી પદાર્થ સિધ્ધ હોત હે તાકુ કહત હે સો તો અલૌકિક અનિર્વચનીય હે, સો કાહે તો જો ઓર સાધન તે જો પરલોક સંબંધી પદાર્થકી સિદ્ધિ હોત હે, સો તો સ્વર્ગાદિકકી પ્રાપ્તિ તથા ચાર પ્રકાર કી મુક્તિ કી પ્રાપ્તિ હોત હે, સો અબ કહત હે કે સ્વર્ગકી પ્રાપ્તિમેં તો લૌકિક વિષય ભોગકી પ્રાપ્તિ હોત હે, તા પાછે સંસારમેં આવાગમન હોત હે, ઓર વેદ મારગકે સાધનતે જો મોક્ષ અતુર્વિધ હોત હે સો, સાલોક્ય, સામીપ્ય, સારૂપ્ય, સાયુજ્ય યે ચાર પ્રકારકી મુક્તિ અધિકાર અનુસાર મીલત હે, સો ચાર પ્રકારકી મુક્તિ પ્રાપ્ત ભયે તે જીવ, દેહ ક્રીયાકો નાશ હોય જાત હે, અક્ષર બ્રહ્મમેં લીન હોય જાય હે, કછુ પુર્ણ પુરૂષોત્તમકે રસકો અનુભવ નહી હોત હે, । ઓર શ્રી ગુંસાઇજીકે ચરણારવિંદકે પ્રસાદ તે જો પરલોક સંબંધી પદાર્થકી પ્રાપ્તિ હોત હે સો તો અત્યંત અલૌકિક હે અબ તાકુ કહત હે, કે પ્રથમ તો અલૌકિક દેહકી પ્રાપ્તિ, તા પાછે અલૌકિક ઈન્દ્રિયકી પ્રાપ્તિ, તા પાછે શ્રી પુર્ણ પુરૂષોત્તમકે ભક્તન સહિત લીલાકે દર્શનકી પ્રાપ્તિ , તા પાછે ભગવદ્ લીલા રસકો અનુભવ, તા પાછે સર્વાત્મભાવ શ્રી ઠાકોરજી વિષે હોય, ભગવદ્ ભાવ વર્ધમાન હોય, ભગવદ રસ પોષક જો સત્સંગ તાકી પ્રાપ્તિ હોય, તા પાછે શ્રી પુર્ણ પુરૂષોત્તમકે અભિપ્રાયકો જાને, તા પાછે ભગવદ્ સ્વરૂપકી સેવા સિધ્ધ હોય, તા પાછે રસાત્મક ગુણગાન શ્રવણ કિર્તનાદિક લીલાનુસાર પ્રાપ્ત હોય, તા પાછે ભગવદ્ લીલામેં પ્રાપ્ત હોય, । તહાં શ્રી ગિરિરાજજી, શ્રી વૃન્દાવન, શ્રી યમુનાજી, વ્રજભૂમિમેં પ્રાપ્ત હોય, ભગવદ્ લીલા રસકો

સાક્ષાત અનુભવ હોય, સેવા ભજનાદિક અલૌકિક દેહ ઈન્દ્રિયાદિક સું કરે અનેક લીલા રસકો અનુભવ સદા સર્વદા હોય, એસો અલૌકિક પદાર્થ પરલોક સંબંધી તાકી પ્રાપ્તિ શ્રી ગુંસાઈજીકે ચરણકમલ સર્વ અભિષ્ટ અલૌકિક પદાર્થ દેને વારે હે, તાતે શ્રી ગુંસાઈજીકે ચરણકમલકો શ્રી ગોકુલનાથજી નમસ્કાર કરત હે, સો કાહે તે ? જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે અષ્ટોત્તર શત નામકી ટીકા હમ કરત હે, સો હમારી જેસી બુદ્ધિ હે તા ભાંતિસો હમ ટીકા કરત હે, તહાં શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો યદ્યપિ શ્રી મહાપ્રભુજી કે અષ્ટોત્તર શત નામકી ટીકા કરની હે તામે અપની યોગ્યતા મોકો નહી હે, ન તો વિદ્યાબલ હે, ન તો શાસ્ત્રનકે આધારતે ટીકા કરનકી સામર્થ્ય હે, પરન્તુ કેવલ શ્રી મહાપ્રભુજી શ્રી ગુંસાઈજીકે ચરણકમલકો આશ્રયબલ હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી શ્રી ગુંસાઈજી મોકો અપનો જાનીકે તથા અપનો દાસ જાનીકે આપ કૃપા કરકે ટીકા કરનકી યોગ્યતા દેંઈગે યહ મોકો નિશ્ચય હે, યા વિશ્વાસ તે મેં ટીકા કરવેકો પ્રવર્ત ભયો હું, અન્યથા અપની યોગ્યતા જાનીકે ટીકા કરનકો પ્રવર્ત નહી ભયો હું, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી શ્રી ગુંસાઈજીકે ચરણકમલકો હી એક મોકો શરણ હે, સો સર્વ વસ્તુકી સિધ્ધિ કરનકે વિષે સામર્થ્યવાન હે ચરણકમલ જીનકે.।

અબ શ્રી ગુંસાઈજી આપ શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુકે પરમ અલૌકિક અષ્ટોત્તર શત નામ પ્રકટ કરનકે અર્થ તથા શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપ કો ભાવ પ્રકટ કરનકે અર્થ, તથા શ્રી મહાપ્રભુજીકો ભૂમિમેં પ્રાગટ્ય લેવેકો કારણ પ્રગટ કરનકે અર્થ, તથા શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ હોય કે જો કાર્ય કીયે હે સો પ્રકટ કરનકે અર્થ, પહેલે શ્રી પુર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ કી સ્તુતિ તીન શ્લોક કરીકે શ્રી ગુંસાઈજી કરત હે,। જો પુર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ કેસો હે ? જાકો વેદ નિરૂપણ કરત હે, તથા શ્રીમદ્ ભાગવત શ્રી ગીતાજીમેં જીનકો નિરૂપણ કીયો હે, ઓર શ્રીમદ્ ભાગવતમેં તો સમ્યક્ પ્રકારસો

જીનકે સ્વરૂપ કો વર્ણન કીયો હે, તથા અનેક અલૌકિક પ્રમાણમેં જીનકો સાકાર સ્વરૂપ નીરૂપણ કીયો હે, એસો જો સાક્ષાત, ભાવાત્મક, રસાત્મક, સ્વરૂપાત્મક, આનંદાત્મક, પરમાનંદાત્મક સંયોગ, વિપ્રયોગાત્મક, એસો જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કો સ્વરૂપ સો સબ અવતારનકે અવતારી મૂલ પુરૂષોત્તમ હે. તીનકે શ્રી મુખારવિંદરૂપ શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ આપ હે, એસે જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તીનકી સ્તુતિ તીન શ્લોક કરિકે શ્રી ગુંસાઇજી કરત હે।

અબ મંગલાચરણકે લીયે આપ શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી સર્વોત્તમજીકો પ્રથમ શ્લોક કહત હે

प्राकृत धर्मानाश्रयमप्राकृत निखिलधर्म रूपमिति ।
निगम प्रतिपाद्यं यत्तच्छुध्धं साकृति स्तौमि ॥ १ ॥

અબ શ્રી ગોકુલનાથજી આપ કહત હે જો યા કલિકાલમેં અજ્ઞાન રૂપી જો અંધકાર, તા કરિકે પંડિતનકી દ્રષ્ટિ આચ્છાદિત હોય ગઇ હે, જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે જ્ઞાન રહીત હે, સો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કેસે હે ? જો પ્રાકૃત ધર્મ રજોગુણ, સત્વગુણ, તામસગુણ તીન કરિકે રહિત હે, । તહાં કોઇ શંકા કરેકે યહ તીન ગુણનતે જો રહિત હે તો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ નિરાકાર હોઇંગે યા પ્રકાર કોઇ સંદેહ કરે, તહાં કહત હે, જો પ્રાકૃત - લૌકિક ધર્મ તીન કરિકે રહીત હે, ઓર અપ્રાકૃત જો અલૌકિક આનંદમય સત્ ચિત્ત આનંદ તીનકે સહિત સાકાર હે, ઓર વેદ હું યા ભાંતિ નીરૂપણ કરત હે, જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે તિનકી હમ સ્તુતિ કરત હે, । તહાં વાદી યહ પૂર્વપક્ષ કરે જો એસે સાકાર રસાત્મક સ્વરૂપ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો તુમહી જાનત હો, તુમહી કહત હો કે ઓર કોઉ ઓર હું કહત હે, ઓર અનેક શાસ્ત્રનકે જાનવે વારે અનેક પંડિત હે તિનને તો એસો સાકાર સ્વરૂપ નહી કહ્યો હે, સો ક્યોં ? યા પ્રકાર વાદી પૂર્વપક્ષ કરે તહાં અબ પંડિતનકે અજ્ઞાન વિષે કારણ કહત હે ॥ ૧ ॥

कलिकाल तमच्छन्न द्रष्टित्वा द्विदुषामपि ।

સંપ્રત્યવિષયસ્તસ્ય મહાત્મ્યં સમભદ્ ભૂવિ ॥ ૨ ॥

અબ શ્રી ગોકુલનાથજી આજ્ઞા કરત હે જો યા કલિકાલ મેં વિષે અજ્ઞાન રૂપી અંધકાર તા કરિકે પંડિતનકો વેદ શાસ્ત્રનકો પૂર્ણ જ્ઞાન નહીં હે, સો વેદ શાસ્ત્રનમેં પ્રમાણ પૂર્વક નિરૂપણ જીનકો એસે સાકાર પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તીનકે સ્વરૂપકો મહાત્મ્ય જાન્યો નહી જાત હે, સો કોન ભાંતિ ? જેસે અંધકાર ઢાંપી દ્રષ્ટિ તાસો વસ્તુકો જ્ઞાન નહી હોય, તેસે પંડિતનકો જ્ઞાન નહી હોય, સો કાહે તે ? પંડિતનકી સ્થિતિ ભૂલોક વિષે હે, ઓર પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી સ્થિતિ ભૂ વ્યાપી વૈકુંઠમેં હે, તાતે પંડિતનકો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો જ્ઞાન નાહી હે, ઓર વૈકુંઠવાસી હે તીનકો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો જ્ઞાન હે ॥ ૨ ॥

તહાં પૂર્વપક્ષ હોય જો તુમ્હારો હું પ્રાકટ્ય ભૂલોકમેં હે, તો તુમકો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો જ્ઞાન કેસે ભયો ? યા ભાંતિ શંકા દૂર કરવેકે લીયે ઓર અપને વિષે પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો જ્ઞાન હે તાકો કારન તિસરે શ્લોકમેં નિરૂપણ કરત હે ॥

દયયા નિજ્માહત્મ્યં કરિષ્યન્પ્રકટં હરિઃ ।
વાણ્યા યદા તદા સ્વાસ્યં પ્રાદુર્ભૂતં ચકારહિ ॥ ૩ ॥

અબ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો કબહુક અતિ દયા જીવન પર ભઈ, સો કહા દયા ભઈ ? જો પુષ્ટિ માર્ગીય દૈવી જીવ ભૂલોકમેં પ્રકટ ભયે હે સો વે કોન ઉપાયસો લીલામેં મેરે નિકટ આવે, સો તો જબ મેરો નિજ રસાત્મક મહાત્મ્યકો ઉનકો જ્ઞાન હોય તબ મેરી સેવામેં ભજન કરીવેમેં તત્પર રહિકે મેરી લીલામેં પ્રાપ્ત હોય, સો અપનો નિજ મહાત્મ્ય કેસો હે ? જો કેવલ પુષ્ટિ માર્ગીય જે વ્રજભક્ત તિનસો જો રસરૂપ રમણ, રસરૂપ લીલા, તા વિષે રસાત્મક ભાવરૂપ સ્વરૂપ તો ઓર કાહુસો જાન્યો નહી જાય, સો કાહે તે ? જો એકાન્ત વિહારમેં જબ અપને મુખતે દુસરી સખીજનકે આગે રસાનુભવકી વાર્તા કરે તબ વા સખીકો ભગવદ્ સ્વરૂપકો

ઓર રસરૂપ લીલાકો જ્ઞાન હોય, તેસેઇ યહાં દૈવી જીવ જો ભૂતલ ઉપર પ્રગટ ભયે હે, તિનકો અપનો નિજ (રસાત્મક) મહાત્મ્ય જતા યવે કી જબ ઇચ્છા શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો ભઇ, તબ વિચારે જો મેરો નિજ મહાત્મ્ય દૈવી જીવનકો જતાયો ચહીયે, ક્યોં જો મેરે નિજ મહાત્મ્ય જાને વિના મેરે નિકટ આવેંગે નહી, ઓર મેરો નિજ મહાત્મ્ય દૈવી જીવ તબ જાને કે જબ મેરો પ્રાકટ્ય હોય, તબ નિજ મહાત્મ્ય પ્રગટ હોય, । ઓર અંશાવતાર, કલાવતાર, વ્યુહ અવતાર, ભયે સો મેરો પુષ્ટિ રસમય નિજ મહાત્મ્ય પ્રગટ કર શકે નહી, તાતે પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ આપ વિચારે જો મેરો નિજ મહાત્મ્ય તો જબ મેહી પ્રગટ હોયકે નિરૂપણ કરૂં તબ હી પ્રગટ હોય યાં ભાંતિસો વિચારકે શ્રી પ્રભુજી આપ અપને મુખારવિંદ રૂપ શ્રી વલ્લભાચાર્યજીકો પ્રાગટ્ય ભૂલોકમેં કરતે ભયે । યદ્યપિ જો પુષ્ટિ માર્ગીયનકો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપકો જ્ઞાન નહી હો તો તબ પુષ્ટિ દૈવી જીવનકો મનમેં આનંદ હું પ્રાપ્ત નહી હો તો અત્યંત દુઃખ કલેશ હોતો, સો કાહેતે ? જો પુષ્ટિ દૈવી જીવતો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી લીલા રસકે અધિકારી હી હે, સો ભૂલોકમેં આપ પ્રગટ ભયે. સો પ્રવાહી કે સંગતે આસુરાવેશી હોય કે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે નિજ ભક્તન સો જા લીલા રસભાવ, સો ભુલ ગયે હે, પરન્તુ મનમેં બડો ખેદ હોય રહ્યો હે, તાતે સર્વ માર્ગનકે વિષે ભ્રમણા કરત હે, પરન્તુ પુષ્ટિ પુરૂષોત્તમકી લીલા રસકો અનુભવ કબહુ નહી હોય હે તાતે મહા દુઃખીત ભયે હતે, તાતે જો શ્રી વલ્લભાચાર્યજી પ્રગટ ન હોતે તો પુરૂષોત્તમકો નિજ લીલા રસ મહાત્મ્ય પ્રગટ નહી હો તો તબ દૈવી જીવનકો દુઃખ હું નહી મીટતો, તબ શ્રી પુર્ણ પુરૂષોત્તમ હરિ સર્વ દુઃખહર્તા ભી નહી કહવાવતે, સો કાહેતે ? જો ભક્તનકે અન્તઃકરણકે દુઃખ દૂરી કરે, તબ હરિ કહેવાવે, તાતે "હરિ" યહ અપનો નામ સિધ્ધ કરનકે લીયે, અપનો નિજ મહાત્મ્ય પ્રગટ કરનકે અર્થ, પુષ્ટિ માર્ગીય દૈવી જીવનપે પરમ દયા કરી અપનો શ્રી મુખારવિંદ રૂપ શ્રી

વલ્લભાચાર્યજીકો પ્રાગટ્ય ભૂલોકમેં કરતે ભયે, સો શ્રી વલ્લભાચાર્યજી ભૂલોકમેં પૂર્ણ બ્રહ્મરૂપ પ્રગટ ભયે, ઓર અનેક પ્રમાણ ગ્રંથ પ્રગટ કરી શુધ્ધ સાકાર રસાત્મક, ભાવાત્મક સ્વરૂપકો નિજ મહાત્મ્ય પ્રગટ કીયે, ઓર હમકો કૃપા કરકે જતાયે તબ હમહું પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સાકાર રસરૂપ સ્વરૂપ નિરૂપણ કરિયતે હે ।

યા ભાંતિ સો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી સ્તુતિ તીન શ્લોકન કરીકે કીયે હે અબ શ્રી ગોકુલનાથજી શ્રી વલ્લભાચાર્યજીકે સ્વરૂપ વિષે યે હી તીન શ્લોકનકો ભાવાર્થ નિરૂપણ કરત હે ।

શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ આપશ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે નિજ મહાત્મ્ય કે વિષે અનેક પ્રમાણ કરી સાકાર રસાત્મક સ્વરૂપ પ્રગટ કરનકે અર્થ ભૂલોકમેં પ્રગટ ભયે હે, સો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ આપ કેસે હે ? જો જેસે પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સત્વગુણ, રજોગુણ, તમોગુણ પ્રાકૃત ધર્મ કરીકે રહિત હે, તેસી હી આપશ્રી આચાર્યજીમેં પ્રાકૃત ધર્મ નહી હે, પરન્તુ સત ચિત આનંદાદિ અપ્રાકૃત ધર્મ આપમેં હે, ઓર સાકાર રસાત્મક સ્વરૂપ હે, સો વેદમેં જીનકો નિરૂપણ હે, જો સુધ્ધ આનંદ માત્ર કરપાદ મુખોદરાદિ સાકાર રસાત્મક સ્વરૂપ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કો નિરૂપણ કરત હે, સો તો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુકે સ્વરૂપ કો હી નિરૂપણ ભયો, ક્યોં કે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ રૂપ તે મહાપ્રભુ પ્રગટ ભયે હે, સો શ્રી અંગતે શ્રી મુખ ભિન્ન નહી હે તાતે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે નિરૂપણમેં શ્રી મહાપ્રભુજીકો હી નિરૂપણ ભયો, તાતે આપ શુધ્ધ આનંદમાત્ર કરપાદ મુખોદરાદિ સર્વાંગ રસાત્મક ભાવાત્મક સ્વરૂપ હે, યા ભાંતિસો વેદ હું શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુકો નિરૂપણ કરત હે, તાહી તે શ્રી ગુંસાઇજી કહે હે જો “નિગમ પ્રતિ પાદ્યં” નિગમ જો વેદ તીન કરી પ્રતિપાદિત એસે શ્રી મહાપ્રભુ આપ હે, તિનકી સ્તુતિ કરત હે । તહાં અબ વાદી પૂર્વપક્ષ કરે જો શ્રી મહાપ્રભુકો એસો રસાત્મક, ભાવાત્મક, અલૌકિક શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ

રૂપ જા ભાંતિ તુમ નિરૂપણ કરત હો તા ભાંતિ સો ઓર કોઇ ક્યોં નહી નિરૂપણ કરત હે, અનેક પંડિત વેદકે જાનન હારે હે, પરન્તુ કોઇને એસે નિરૂપણ નહી કીયો સો કારણ કહા ? તહાં કહત હે કે કલિકાલ વિષે અજ્ઞાનરૂપી અંધકાર તા કરી પંડિતનકી દ્રષ્ટિ હુ આચ્છાદિત હોય રહી હે, તાતે પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સ્વરૂપકો જ્ઞાન નહી હે તેસે હી કલિકાલ કરીકે શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપકો પંડિતન કો જ્ઞાન નહી હોય હે। સો કાહે તે જો પંડિતનકી સ્થિતિ તો ભૂલોક વિષે હે ઓર શ્રી મહાપ્રભુજી તો વ્યાપી વૈકુંઠમેં શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે તિન કે મુખારવિંદમેં સ્થિત હે તાતે પંડિતનકો શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપકો નેક હું જ્ઞાન નહી હે। તહાં યહ પૂર્વપક્ષ હોય જો અબ શ્રી મહાપ્રભુજીકી સ્થિતિ હુ ભૂલોકમેં હે, ઓર તુમ્હારી સ્થિતિ હુ ભૂલોકમેં હે, તો તુમકો શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપકો જ્ઞાન શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ રૂપ તે કેસે ભયો ? ઓર હુ તો શ્રી મહાપ્રભુજીકો દર્શન કરત હે તીનકો અલૌકિક સ્વરૂપકો જ્ઞાન ક્યોં નહી ભયો ? યા ભાંતિકે પૂર્વપક્ષમેં અબ શ્રી ગોકુલનાથજી પ્રમાણ કહત હે, કે જેસે પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણચન્દ્રકો પ્રાગટ્ય વ્રજ વિષે નંદાલયમેં ભયો તબ સબનકો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ રૂપતે જ્ઞાન નહી ભયો, વ્રજભક્ત ઉધ્ધવજી આદિકનકો કૃપા અનુગ્રહ તે જતાયે તબ જ્ઞાન ભયો, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુ લોકમેં પ્રગટ હોયકે અપનો રસાત્મક ઓર આનંદાત્મક સ્વરૂપ હમકો કૃપા કરીકે જતાયે, તબ હમકો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ રૂપ શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપકો જ્ઞાન ભયો હે। અરૂ માયાવાદી પંડિતનકો શ્રી મહાપ્રભુજી અપનો સ્વરૂપ નહી જતાયે, તાતે સબ પંડિતનકો આપકે સ્વરૂપકો જ્ઞાન નહી હે। અપને વચનામૃત દ્વારા અપનો નિજ મહાત્મ્ય જતાયવેકે લીયે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ રૂપ શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રાગટ્ય ભયો હે, તાતે આપ કૃપા કરી શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સ્વરૂપ મહાત્મ્ય તથા અપનો સ્વરૂપ મહાત્મ્ય પ્રગટ કરી હમકો જતાયે તબ હમકો શ્રી મહાપ્રભુજીકે

સ્વરૂપકો જ્ઞાન ભયો હે, આપ અપનો સ્વરૂપ નહી જતાવતે તો હમકું હું જ્ઞાન નહી હોતો । ઓર શ્રી મહાપ્રભુજી આપ શ્રી સુબોધિનીજી પ્રગટ કીયે હે સો તાકે પ્રારંભમેં શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદમેં દેવરૂપ અગ્નિ હે, તાકો સ્વરૂપ અલૌકિક અગ્નિ આપને આપકે સ્વરૂપકો નિરૂપણ કીયો હે તાતે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ રૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે । તહાં કોઇ કહે જો તુમકો શ્રી મહાપ્રભુજીને અપનો સ્વરૂપ જતાયે તાતે તુમકો જ્ઞાન ભયો, પરન્તુ ઓર કોઉ શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપકું પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કેસે જાનેગે, કેસે માનેગે ? યા પ્રકાર સંદેહ કરે તહાં કહત હે જો શ્રીમદ્ ભાગવત ભાવાત્મક, નામાત્મક સ્વરૂપ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો હે, ઔર પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સ્વરૂપ પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હી જાને હે, ઓર કો ભગવત સ્વરૂપકો જ્ઞાન નહી હોય સો ગીતાજીમેં હું કહ્યો હે અર્જુનને । કે હે ભગવન્ ? આપકે સ્વરૂપકો આપ હી જાનો હો દેવ દાનવ - માનવ નહી જાન સકે હે। ઓર આચાર્યજી શ્રી મહાપ્રભુજીતો સ્વયં પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે શ્રી ભાગવત જો ભગવત સ્વરૂપ હે તાકે નિરૂપણ કરનવારે હે, ઓર નિરૂપણ તો મુખારવિંદતે હી હોય, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સ્વરૂપ હી જાનનો। શ્રી ભાગવતકી ટીકા શ્રી સુબોધિનીજી જામે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી લીલા અનેક ગૂઢ ભાવાર્થ પ્રકટ કીયે હે, ઓર અનેક ગ્રંથ હું રસ ભરે પ્રગટ કીયે હે, તાકો જ્ઞાન ઓર કો નહી હોય, સેવકનકો હું દુર્બોધ હે, ઓર નિજ જનકો હું જબ તાંઇ જ્ઞાન નહી હોય, તબ તાંઇ કૃતાર્થતા સિધ્ધ ન હોય, તાતે ભગવદ્ લીલા રસકો અનુભવ હોય, ભગવદ્ સ્વરૂપકો જ્ઞાન હોય એસો ઉપાય શ્રી ગુંસાઇજી વિચારત ભયે, સો એક શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુનકે એકસો આઠ નામ પ્રગટ કીયે, તાકે પાઠ માત્ર તે જીતનો અજ્ઞાન હોય સો દૂર હોય, તા પાછે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો શુદ્ધ જ્ઞાન પ્રગટ હોય, તા પાછે જીવ કૃતાર્થ હોય કે ભગવદ્ લીલામેં પ્રાપ્ત હોય, । તાતે યા સમાન ઓર ઉપાય નહી હે, યહી વિચારીકે શ્રી ગુંસાઇજી

શ્રી મહાપ્રભુજીકે અષ્ટોત્તર શતનામ પ્રગટ કીયે તાકો હમ નિરૂપણ કરત હે। તહાં કોઇ કહે જો તુમને અષ્ટોત્તર શતનામ પ્રગટ કીયે હે સો કહું વેદ પુરાણમેં કહે હોઇંગે સોઇ ખોજકે એકત્ર કીયે હોયગે ? તહાં કહત હે જો યહ અષ્ટોત્તર શતનામ સો તો નિત્યલીલા સંબંધી હે તાતે પુરણાન્તર મેં પ્રગટ કહું નહી હે, તાતે ઇન નામનકો હમ પ્રગટ કરત હે, યે નામ નિત્યલીલા સંબંધી હે, જેસે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કે નામ પહેલે હી સિધ્ધ હે નૌતન નહી કહે હે સો શ્રી વલ્લભાચાર્યજી આપ પુરૂષોત્તમ સહસ્ર નામ પ્રગટ માત્ર કીયે હે તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજીકે અષ્ટોત્તર શતનામ હે, જીનકો હમ પ્રગટ કરત હે યા પ્રકારસો તીન શ્લોકકો ભાવાર્થ નિરૂપણ કીયો ॥ ૩ ॥

तदुक्तमपि दुर्बोधं सुबोधं स्याद्यथा तथा ।
तन्नामाष्टोत्तरशतं प्रवक्ष्याम्यखिलाघहुत ॥ ४ ॥

ભાવાર્થ : અબ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુકે અષ્ટોત્તર શતનામ હે તીનકો અલૌકિક આનંદમય અતિ અનિર્વચનીય કહે હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કૃત યહ નામ અતિ દુર્બોધ હે। શ્રી મહાપ્રભુજીકી તથા શ્રી ગુંસાઇજીકી કૃપા વિના સેવનકો હું અતિ દુર્બોધ હે, જો ઓર સાધનતે તો કબહું સાધ્ય સુબોધ નહી હોય હે, સો કાહે તે જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી પુષ્ટિ લીલા સંબંધી યહ નામ હે, સો સાધન સાધ્ય નહી, કૃપા સાધ્ય હે। તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી શ્રી ગુંસાઇજીકી કૃપાતે સુબોધ હોય । તહાં શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી ગુંસાઇજી અષ્ટોત્તર શતનામ પ્રગટ કીયે હે, સો પુષ્ટિ માર્ગીય દૈવી જીવનકે હીતાર્થ પ્રગટ કીયો હે, સો કાહેતે જો પુષ્ટિમાર્ગ હે સો વ્રજભક્તનકો માર્ગ હે, સો તો પરમ દુર્લભ હે. સો શ્રી મહાપ્રભુજીકે અષ્ટોત્તર શતનામ કરિકે સુલભ હોયગો, અન્યથા નહી હોય । અથવા શ્રી ગુંસાઇજી કૃત જો નામ હે, સો નામકો ધારણ અત્યંત દુર્લભ હે, જીનપે શ્રી મહાપ્રભુજી - શ્રી ગુંસાઇજીકી કૃપા હોયગી

સોઇ યહ નામકો અહર્નિશ ધારણ કરેગો। કૃપા વિના ધારણ શક્તિ હું નહી હોય તહાં કોઇ કહે જો જહાં જહાં શ્રી ભગવાનકે નામ પ્રગટ હોય હે તહાં તહાં નામનકે પ્રગટકર્તા રૂષિ, છંદ, દેવતા તથા બીજ હોય હે શક્તિ હોય હે કામના વિનિયોગ હોય હે, ઓર શ્રી મહાપ્રભુજીકે અષ્ટોત્તર શતનામ તો અલૌકિક હે, તાતે એસે અલૌકિક નામકે પ્રગટકર્તા રૂષિ અલૌકિક ચહિયે, તાતે શ્રી સર્વોત્તમજીકે રૂષિ કોન હે, અરૂ છંદ, દેવતા, બીજ - શક્તિ - ફલ કોન હે ? યા ભાંતિ કોઉ કહે તહાં અબ શ્રી ગોકુલનાથજી પંચમ શ્લોકમેં તાકો સમાધાન કરત હે ॥ ૪ ॥

રૂષિરગ્નિકુમારસ્તુ નામ્નાં છન્દો જગત્યસૌ ।
શ્રી કૃષ્ણાસ્યં દેવતા ચ બીજં કારૂણિકઃ પ્રભુઃ ॥ ૫ ॥

અબ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો યા સર્વોત્તમ સ્તોત્રકે રૂષિ હે સો તો અગ્નિકુમાર હે, તહાં કોઇ કહે જો જેસે ઓર રૂષિ હે તેસેઇ ઉનકે સમાન અગ્નિકુમાર હોઇંગે, જેસે સહસ્ત્ર નામકે કર્તા વૈશમપાયનાદિક રૂષિ હે તેસે ઇ સર્વોત્તમજીકે પ્રગટકર્તા અગ્નિકુમાર હોયગે, તો વૈશમપાયન સમાન અગ્નિકુમાર ભયે, યા ભાંતિ કોઉ કહે, તહાં અબ રૂષિકે વિશેષ કારણ કહત હે, જો વૈશમપાયનકે સમાન રૂષિ અગ્નિકુમાર નહી હે, ક્યોંકે વૈશમપાયનાદિક રૂષિ હે સો તો વિષ્ણુ સહસ્ત્ર નામ સો વેદ પુરાણ શાસ્ત્રમેં પ્રસિદ્ધ હે, તીનકે પ્રગટ કરનવારે હે, કછુ અપુર્વ નૌતન વસ્તુકે પ્રગટ કરનવારે નહી હે, તાતે વૈશમપાયનાદિક રૂષિ હે સો લૌકિક રૂષિ હે, અલૌકિક ઋષિ નહી હે યહ જાનનો ઓર શ્રી મહાપ્રભુજીકે જો અષ્ટોત્તર શતનામ હે સો તો પરમ અલૌકિક નામ હે, ઓર વેદ પુરાણ શાસ્ત્રમેં કહું પ્રગટ નહી હે, તાતે અબ તાંઇ કાહુને જાને નહી હે। ક્યોં જો વેદાતીત નામ હે, તાતે એસે અલૌકિક નામનકે જાનવેવારે રૂષિ અગ્નિકુમાર શ્રી ગુંસાઇજી હે, સો સબ રૂષિનતે શ્રેષ્ઠ હે, અલૌકિક રૂષિ હે સો અગ્નિકુમાર કહેવે કો અભિપ્રાય જાનનો। ઓર રૂષિ તો મર્યાદા

માર્ગીય હે, વેદ પુરાણમેં પ્રસિદ્ધ જો મંત્ર સહસ્ત્રનામ તીનકો પ્રગટ કરનવારે હે, ઓર શ્રી મહાપ્રભુજીકે નામ તો પુષ્ટિ લીલા સંબંધી વેદાતીત હે, તાતે પુષ્ટિમાર્ગીય નામનકે પ્રગટકર્તા રૂષિ હું પુષ્ટિમાર્ગીય અગ્નિકુમાર શ્રી ગુંસાઈજી હે। દંડકારણ્ય મેં તપસ્યા કરતે રૂષિ અગ્નિકુમારો હું શ્રી રામચંદ્રજીને પ્રસન્ન હોય કે વરદાન દીયો, તબ ઉન શોરહ હજાર અગ્નિકુમાર રૂષિને શ્રી રામચંદ્રજીકો દર્શન ભયો, સો રામચંદ્રજીમેં તાસમે પુષ્ટિ પુરૂષોત્તમકો આવેશ ભયો હતો, તાતે અગ્નિકુમાર રૂષિનકે મન મોહિત ભયે, ક્યોં જો અગ્નિકુમાર રૂષિ મૂલમેં પુષ્ટિમાર્ગીય હે, તાતે પુષ્ટિ પુરૂષોત્તમકો આવેશ દેખીકે અગ્નિકુમારકો મન મોહિત ભયો, કામીની ભાવ પ્રગટ ભયો, ઓર કામાવેશીત હોય કે શ્રી રામચંદ્રજી સો પ્રાર્થના કીયે, અહો નાથ આપ કૃપા કરકે વરદાન દેત હો તો હમસો આપ રમણ પ્રેશ્ઠ હોય કે રમણ કરો, યહ વરદાન માંગત હે, તબ શ્રી રામચંદ્રજી દ્વારા હ્રદયમેં તે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ બોલે જો અહો મહાભાગે તુમ જો યહ અલૌકિક પુષ્ટિમાર્ગીય ભાવાપન્ન હોય કે રસરમણકો વરદાન માંગે, સો અતિ અનિર્વચનીય હે, સોહી હોયગો, પરન્તુ યા સુખકો કલ્પાંતર કો અન્તર હે, તાતે જબ સારસ્વત કલ્પ આવેગો તા સમે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણચંદ્ર પુષ્ટિ સ્વરૂપ પ્રગટ હોઈગે, તબ તુમ્હારો મનોરથ પૂર્ણ હોયગો, ઓર અબ હી તો મર્યાદા પુરૂષોત્તમકો પ્રાગટ્ય હે તાતે હમારો એક પત્નિ વૃત હે તાતે તુમ્હારો મનોરથ કેસે સિદ્ધ હોય? તબ યા પ્રકારસો વરદાન દેકે શ્રી રામચંદ્રજી શ્રી જાનકીજી સહીત પધારે, તબતે સબ અગ્નિકુમારનકો મહાવિરહ સંતાપ પ્રગટ ભયો, સો વિરહભોગ કરત કરત સારસ્વત કલ્પ આયો, તબ ઉપર જો મર્યાદા સ્વરૂપ પુરૂષ રૂપ દેહ હતો તાકો પરિત્યાગ કીયો, ઓર ભિતર પુષ્ટિ (સ્ત્રી) ભાવ હતો સો તીન પ્રકારસો પ્રગટ ભયો સો શુદ્ધ પુષ્ટિભાવ તે ગૌડ દેશમેં સોરહ હજાર કન્યા રૂપ પ્રગટ ભયે સો શ્રી નંદરાયજી અપને ગૃહ (નંદાલય) મેં લે આયે હતે, ઓર પુષ્ટિ લીલા

સંબંધી પુરૂષ ભાવ હતે સો વ્રજમેં સોરહ હજાર બાલક રૂપ પ્રગટ ભયે, તાકો પૂતનાને ગ્રહણ કીયે, સો પૂતનાને અપને હૃદયમેં રાખે હતે તાકો લેકર નંદાલયમેં પૂતના આઇ તબ શ્રી ઠાકોરજી અપને પુષ્ટિ લીલા સંબંધી ભક્ત જાનીકે પૂતના કે સ્તનપાન દ્વારા સબ બાલકનકે પ્રાણ અપને હૃદયમેં રાખે (ધારણ કીયે) સો શ્રી માતૃચરણકો સ્તનપાન કરી ઉન બાલકનકો પોષણ કીયો, અરૂ બ્રહ્માંડ ઘાટકી મૃતીકા ભક્ષણ કરીકે બાલકનકે હૃદય શુદ્ધ કીયે, ઓર પ્રવાહી પુષ્ટિ ભાવાત્મક સોરહ હજાર કન્યા નરકાસુરકે યહાં પ્રાપ્ત ભઇ, તિનકો અંગીકાર શ્રી દ્વારકા લીલામેં નરકાસુર દૈત્યકો મારીકે, પ્રતિબંધ ટારીકે દ્વારીકા લે જાયકે શ્રી રૂક્ષ્મણીજીકે વિવાહમેં સબનકો પાણિગ્રહણ કીયો ઓર અંગીકાર કરકે મનોરથ પૂરણ કીયો, અરૂ પુષ્ટિ ભાવાત્મક અગ્નિકુમાર શ્રી નંદાલયમેં શ્રી નંદરાયજીકે ઘરમેં હે, સો સોરહ હજાર કુમાર વય ધરીકે નિરૂપાધિ હોય શ્રી પ્રભુજીકી સેવામેં તત્પર ભયે, તબ સોરહ હજાર કુમારકાનને અપને મનમેં સબ એકત્ર હોયકે યહ નિરધાર કીયો જો જહાં તાંઇ અપની સ્વસત્તાકો અંગીકાર પ્રાણનાથકો નહી કરાવેગે તહાં તાંઇ પુષ્ટિમાર્ગીય સેવા સિદ્ધ નહી હોયેગી, તાતે સબ એસે ઉપાય કીજે જામે સ્વસત્તાકો અંગીકાર હોય, યહ વિચારીકે સબ અગ્નિકુમારિકા અપને યુથાધિપતિ શ્રી રાધાસહચરીજી તિનકે પાસ પ્રાર્થના કીયે, તબ શ્રી રાધાસહચરીજી સબ અગ્નિકુમારીકનકો શુદ્ધ પુષ્ટિભાવ દેખિકે સબ અગ્નિકુમારીકા સહિત શ્રી માતૃચરણ યશોદાજીકે પાસ આય હસ્ત જોરકે પ્રાર્થના કીયે, જો હમારો મનોરથ કાત્યાયની વૃત પૂજન કરીવેકો હે, તાતે આપ પ્રસન્ન હોય આજ્ઞા દેહુ તો હમ કાત્યાયની દેવીકો વૃત કરે, તબ શ્રી માતૃચરણ આજ્ઞા દીયે, જો સુખેન સબ વૃત કરો જો ચહીયે સો ભંડારમેતે લેહુ મેરી આજ્ઞા હે, તબ કાત્યાયની દેવીકો વૃત સબ અગ્નિકુમારીકા માર્ગશીર્ષ માસમેં વૃત આચરણ કીયે સો સામગ્રી માંગીકે લીયે, તબ અપની સ્વસત્તા ભઇ, તાકી નિત્ય નૌતન પ્રકારકી

સામગ્રી સિદ્ધ કરીકે શ્રી યમુનાજીકે તટ વિષે જાય શ્રી યમુનાજીકી વાલુકાકી દેવી સિદ્ધ કરી, ધૂપ, દીપ, તુલસી, ચંદનાદિક, પુષ્પાદિક ચઢાય સામગ્રી ભોગ ધરી, યહ અલૌકિક મંત્ર પ્રગટ કરી જપ કીયે સો મંત્ર :-

કાત્યાયની મહાભાગે મહાયોગીન્યધિશ્વરી નંદગોપ સુતં
દેવી પતિમે કુરુતે નમઃ।।

યહ મહામંત્ર અલૌકિક નૌતન પ્રગટ કરી પૂજન કીયે, ક્યોં જો રૂષિ હે, સાધારણ જીવ નહી હે સાધન સિદ્ધ હે, તબ વૃત પૂર્ણાવતી સમયે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તહાં પધારીકે ચીર હરણલીલા કરી, સકલ અન્યાશ્રય - લોકલાજ ત્યાગ કરવાય ચીર દ્વારા વે બાલકનકો પુંભાવ સબ અગ્નિકુમારિકાનમે પ્રવેશ કરાયે, પાછે અપને રસાત્મક સ્વરૂપકો દર્શન દીયે, તબ સકલ કુમારિકા કામાવેશીત હોત ભઇ, તબ પ્રભુજી અલૌકિક શરદકાલકી રાત્રી પ્રકટ કરીતા સમે દિખાયે, અરૂ વરદાન દીયો જો યા રાત્રિમેં તુમારો અંગીકાર હોઇગો, તા પાછે શરદકાલકી રાત્રિ પ્રાપ્ત ભઇ, તબ શ્રી પ્રભુજી રાસક્રીડા રસકો દાન દીયે, તા પાછે આપ અંતર્ધાન લીલા કીયે, તા સમે અગ્નિકુમારકાનકે યુથાધિપતિ શ્રી રાધાસહચરી ગુણાતીત તીનમેં શ્રી સ્વામિનીજીકો પધરાયકે એક શ્રી રાધા સહચરીજીકો સંગ લેકે એકાન્ત રમણ સ્થલમેં પધારત ભયે, તા પાછે ઉપરતો અગ્નિકુમારકા સહચરી શ્રી રાધાજી રૂપ અરૂ ભિતર શ્રી સ્વામિનીજી હે, તેસેઇ ઇહાં ઉપરતો બ્રહ્મવેશ શ્રી ગુંસાઇજી હે, અરૂ ભિતર પુરૂષોત્તમ હે, અથવા લીલાધીપતિ શ્રી ચન્દ્રાવલીજીરૂપ હે ગુરૂરૂપ સમસ્ત વ્રજ ભક્તનકે પુષ્ટિમાર્ગીય રસરીતી પ્રગટકર્તા હે, તેસેઇ ઇહાં ભક્તિ માર્ગ કે પ્રંગટ અગ્નિકુમાર વત અથતિ પ્રગટ અર્થ તો યહ હે જો અગ્નિરૂપ આધિદૈવિક શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ રૂપ શ્રી વલ્લભાચાર્યજી તીનકે પુત્ર શ્રી ગુંસાઇજી હે તાતે રૂષિ અગ્નિકુમાર કહે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી અતિ અલૌકિક રસરૂપ લીલા યુથાધિપતિ રૂષિ હે। અરૂ વૈશમપાયનાદિક રૂષિ અલૌકિક

નહી હે તાતે સબ રૂષિનકે વિષે શ્રેષ્ઠ ઋષિ શ્રી ગુંસાઇજી હે ઇનકે સમાન ઓર કોઇ રૂષિ નહી હે ।

યા પ્રકાર રૂષિનકો નિરૂપણ કરિકે અબ છંદકો કારણ કહત હે, જો છંદ તો સહસ્ર નામકો જગતી છંદ હે સોઇ સર્વોત્તમજીકે અષ્ટોત્તર શત નામનકો છંદ હે । અબ શ્રી સર્વોત્તમજી કે દેવતા તો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણચન્દ્ર સાક્ષાત મન્મથ કોટિ કંદર્પ લાવણ્ય તીનકે મુખારવિંદ રૂપ શ્રી વલ્લભ આપ હે, સો કેસે હે? જો કોટાન કોટિ વ્રજ ભક્તનકે ફલદાન કરવેવારે હે, તથા કોટિ કોટિ વ્રજ ભક્તનકે ભક્તિ રસ ભોગ કરતા હે, એસે દેવતા હે । અથવા પુષ્ટિ લીલાકે અધિપતિ શ્રી સ્વામિનીજી હે સો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ તે પ્રાગટ્ય હે, જબ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો પુષ્ટિ લીલા કરવેકી ઇચ્છા ભઇ, તબ અપનો સર્વાંગ રસમયી અલૌકિક ગુણમઇ, અલૌકિક ઐશ્વર્યમઇ, સર્વાંગ રસરૂપ એસે શ્રી સ્વામિનીજી શ્રી મુખતે પ્રગટ ભયે હે, સો શ્રી સ્વામિનીજીકે સ્વરૂપમેતે લીલાકે વિસ્તાર કરતા શ્રી ચન્દ્રાવલીજી હે તીનકો પ્રાગટ્ય ભયો તાતે સર્વોપર અલૌકિક પૂર્ણ બ્રહ્મરૂપ દેવતા શ્રી વલ્લભ દેવ હે ઉભય ભાવ, તાતે શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુનકો પ્રાગટ્ય શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદતે હે, તાતે શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુજી હું શ્રી સ્વામિનીરૂપ પુષ્ટિલીલા કે અધિપતિ હે । (સ્વામિનીભાવ સંયુક્ત ભગવદ્ ભાવ ભાવિતઃ" ઇતિ વચનાત્) જાતે સ્વપ્રભુ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ ઓર શ્રી સ્વામિનીજીમેં કછુ ભેદ નહી હે, એક હી સ્વરૂપ હે, તેસેઇ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ ઓર શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુમે કછુ ભેદ નહી હે, ક્યોં કે શ્રી અંગતે શ્રી મુખ જુદો નહી હે સ્વરૂપ સકલ શ્રી અંગકો સાર હે, શોભાકી અવધિ હે સો શ્રી મુખ હે તાતે શ્રી કૃષ્ણચન્દ્રકે શ્રી મુખરૂપ જો શ્રી વલ્લભ સોઇ શ્રી સર્વોત્તમજીકે દેવતા હે, સો કાહે તે જો જહાં જેસો કારણ તહાં તેસો કાર્ય પ્રગટ હોય, ક્યોં જો નિજ રમણલીલા તો શ્રીમુખતે કહે તબ ઓરકો જ્ઞાન હોય હે, તાતે

પુષ્ટિમાર્ગીય નિજજન પ્રતિ પ્રગટ કરિવેકે અર્થ શ્રીમુખ શ્રી વલ્લભકો પ્રાગટ્ય હે, સો સર્વોપર અલૌકિક પૂર્ણ બ્રહ્મરૂપ દેવતા શ્રી વલ્લભ હે ઉભય ભાવાવિષ્ટ, ભિતર સ્વામિનીભાવ પૂર્ણ ઉપર રસાત્મક પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ શ્રી વલ્લભકો હે। તિનતે પ્રગટ શ્રી ગુંસાઇજી ભયે સો ચન્દ્રાવલીજી રૂપ હે, માર્ગ કે વિસ્તાર કરતા હે। યા પ્રકાર દેવતાનકો નિરૂપણ કરી અબ બીજકો કહત હે, યા સર્વોત્તમ સ્તોત્રકે જો બીજ હે સો તો કરૂણા રસમયી શ્રી પ્રભુજી હે, કરૂણા બીજકો યહ કારણ હે જો પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવનકો કલિકાલતે ભ્રમણ કરત દેખિકે શ્રી પ્રભુજીકો કરૂણા આઇ, જો પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવીજીવનકો ભ્રમણ કરત બહોત કાલ જાયો હે, તાતે અબ હમ લીલા સહિત સ્વયં પ્રગટ હોય કે અપનો નિજ મહાત્મ્ય દૈવી જીવનકે અનુભવાર્થ પ્રગટ કરીકે પ્રમેય બલતે સકલ દોષ અપને સંબંધ દ્વારા દૂર કરિકે, ભક્તકો રસકો દાન કરીકે, અપને શરણાગત લેકે, સેવાદિક અલૌકિક સાધન પ્રગટ કરિકે સેવકન દ્વારા સેવા સિદ્ધ કરવાયકે પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવનકો લીલામેં અંગીકાર કરીયે યા પ્રકાર કરૂણા રસમયી ઇચ્છા ભઇ, તબ શ્રી વલ્લભરૂપ ધારણ કરી પ્રગટ ભયે, તાતે યા સર્વોત્તમજીમેં કરૂણા હે સોઇ પરમ અલૌકિક બીજ હે, ઓર બીજ નહી હે। સો કાહેતે ? જહાં જેસો કારણ તહાં તેસો કાર્ય પ્રગટ હોય। ક્યોં જો માધવાચાર્યજી આદિ જો આચાર્ય હે સો અપને સેવકનમેં મુક્તીકો દાન કરત હે, તાકે સમાન પુષ્ટિ જન કું ફલ હોતો તો પુષ્ટિમાર્ગીય ફલ કાહુકો નહી હોતો, તબ પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્ત કોઇ નહી કહાવતે, તબ પુષ્ટિમાર્ગ હું ઉચ્છીન હોય જાતો, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપને સેવકનકો સબનતે બડે કીયે, એસે દયાવંત - કરૂણાવંત શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ આપ હે, તાતે સર્વોત્તમ સ્તોત્રકે બીજ હે સો કરૂણા હે ॥ ૫ ॥

અબ શ્રી સર્વોત્તમ સ્તોત્રકો પ્રાગટ્ય કોન પ્રયોજનાર્થ ભયો હે ? ઓર યાકે પાઠ કહાં ફલકે વિનીયોગાર્થ કરે ? ઓર યા સર્વોત્તમકે પાઠ તે

કહા સિદ્ધ હોયગો યહ સબ કારણ આગે છઠ્ઠે શ્લોકમેં નિરૂપણ કરત હે ॥

વિનિયોગો ભક્તિયોગ પ્રતિબન્ધ વિનાશને
કૃષ્ણાધરામૃતાસ્વાદ સિદ્ધિરત્ર ન સંશયઃ ॥ ૬ ॥

ભાવાર્થ : જો યા સર્વોત્તમજીકો પાઠ જબ કરે, પરન્તુ પ્રયોજન વિના પાઠમેં આસક્તિ કેસે બઢે, સો પ્રયોજન કહા હે એસી શંકા કોઇ કરે તહાં કહત હે, જો મુક્તિ તે અધિક પુષ્ટિ ભક્તિ પ્રાપ્ત હોય તાહી કે અર્થ યા સ્તોત્રકો પાઠ કીયો જાય હે, સો કાહેતે ? જો પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તિતો બ્રહ્માદિકકો દુર્લભ હે, સો યા કલિકાલકે વિષે જીવનકો કેસે સિદ્ધ હોય ?। તથા મર્યાદા ભક્તિ જો શ્રવણાદિક સો હું એક એક ભક્તિ હું કઠીનતા સો ભઇ હે, નવધા ભક્તિ કાહુકો એક સાથ નહી ભઇ હે, તો પુષ્ટિ ભક્તિ કહાંતે હોય ? તાતે એસી દુર્લભ જો પુષ્ટિમાર્ગીય નવધા ભક્તિ સિદ્ધ કરવેકે અર્થ, અષ્ટોત્તર શતનામ શ્રી ગુંસાઇજી પ્રગટ કીયે હે। અથવા પુષ્ટિમાર્ગીય નવધા ભક્તિ સિદ્ધ હોઇવેમેં જો અનેક પ્રકારકે પ્રતિબંધ હે તાકે વિનાશ કરવેમેં અષ્ટોત્તર શતનામ હે, ઓર ઉપાય સો નીર્વીદનતાસો નવધા પુષ્ટિ ભક્તિ સિદ્ધ નહી હોય હે। અથવા પુષ્ટિમાર્ગીય નવધા ભક્તિ સિદ્ધ હોય નહી યે પરમ દુર્લભ, તાકે સાધન સિદ્ધ કરવેકો યે અષ્ટોત્તર શત નામ હે, તાતે અનેક પ્રતિબંધો કું દૂર કરિકે સુગમ રીતસો ઓર શીઘ્રતાસો પુષ્ટિ નવધા ભક્તિ હોય નહી કામનાકે પૂર્ણ કરતા એસે અષ્ટોત્તર શતનામ ફલરૂપ હે। ઓર અનેક પ્રકારકી લૌકિક કામનાઓકું નષ્ટ કરકે પુષ્ટિમાર્ગકિ સાધન કરવેમેં અયોગ્ય સાધન રહિત, એસે જો દૈવી જીવ તિનકો યોગ્ય કરતા એસે અષ્ટોત્તર શતનામ હે। અથવા પુષ્ટિ ભક્તિ મારગમેં શ્રી મહાપ્રભુજીકે શરણ આય કે દૈવી જીવકો પરમ અલૌકિક ફલ પ્રાપ્તિ શ્રી કૃષ્ણાધરામૃતા સ્વાદ રૂપી સિદ્ધી, સો સર્વોત્તમજીકે સ્તોત્ર પાઠ માત્ર તે સર્વથા નિશ્ચે હોયેગી, યામેં કોઇ પ્રકારસો ભક્ત અપને મનમેં સંશય ન કરે। જો કાહેતે? શ્રી ગુંસાઇજી પ્રતિજ્ઞા કરિકે કહે

જો **"અત્ર ન સંશય:"** પરન્તુ જો પાઠ કરેંગે તીનકો પ્રાપ્તિ હોયગી, અન્યથા નહી। તહાં કારણ હે જો કોઇ જીવકો સમે સમે અનુભવ, કોઇ ભક્તકો એક હી બેર અનુભવ। કોઇકો સદા સર્વદા અનુભવ નિત્ય નૌતમ રૂપસે, યહ યથાધિકાર અનુભવ શ્રી કૃષ્ણાધરામૃતકી ફલ પ્રાપ્તિમેં હોય હે। પરન્તુ હોયગો સબનકો જીનકો શ્રી વલ્લભ દ્વારા તથા નિજવંશ દ્વારા બ્રહ્મસંબંધ ભયો હે તીન સબનકો ફલ પ્રાપ્તિ હોયગી, ઓર પુષ્ટિ ભક્તિ વિના, ઓર પુષ્ટિ ભક્ત વિના ઓર કો બ્રહ્મસંબંધ હોય નહી। બ્રહ્મસંબંધ સોઇ મુખ્ય અધિકાર હે અધરામૃત પ્રાપ્તિકો। તહાં દૃષ્ટાંત દેત હે જેસે પાણિગ્રહણ જો વિવાહ ભયો. બીના પતિસો રતિ રસકે ભોગકો અધિકાર નહી હે, જબ વિવાહ હોય તબ રતિ રસ ભોગ કર શકે। અર્થાત્ બ્રાહ્મણકે પુત્રકો યજ્ઞોપવિત હોય તબ હી વેદકો અનુભવ કર શકે, અન્યથા શ્રવણકો હું અધિકાર નહી હે, યા ભાંતિ યથાધિકાર પ્રાપ્તિ હોય। ઓર જેસે પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણને જબ વેણુનાદ કીયે હે તા સમે વેણુનાદકો શબ્દ ત્રિલોકીમેં વ્યક્ત ભયો હે, સો ઇન્દ્ર, મહાદેવ, બ્રહ્મા, સનક, નારદ, અપ્સરા, કિન્નર, ગંધર્વ આદિ સબનને વેણુનાદ સુન્યો તથા શેષાદિકને હું સુન્યો, તથા પશુ-પક્ષી, દ્રુમલતા, શ્રી ગિરિરાજજી, વ્રજ ભક્ત આદિ સબનને સુન્યો, તહાં યથાધિકાર આનંદ રસકી પ્રાપ્તિ સબનકો ભઇ, પરન્તુ વ્રજ ભક્તકે સમાન અધરામૃત પાન કાહુકો ન ભયો, તા ભાંતિસો યથાધિકાર શ્રી કૃષ્ણધરામૃતકો આસ્વાદ સબનકો સર્વોત્તમકે પાઠતે સિદ્ધ હોયગો યામે સંદેહ નાહી હે। યા ભાંતિસો સર્વોત્તમજીકો પાઠ ફળ પર્યંત સબ નિરૂપણ કરીકે અબ શ્રી ગુંસાઇજી આપ શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપ કો સ્મરણ ભયો. સો શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપકો ચિન્તન-ધ્યાન કરત શ્રી ગુંસાઇજીકે હૃદય આદિ સર્વાંગકે વિષે આનંદકો સમુદ્ર ઉલટ્યો, રોમ રોમ સર્વાંગ રસ આનંદમેં છાય ગયો, એસે શ્રી ગુંસાઇજી આપ યહ વિચારે જો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ આપ સર્વાંગ આનંદમય સ્વરૂપ હે,

યહ અપને મનમેં નિશ્ચે કરી પ્રથમ શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ કહતે ભયે ॥ ૬ ॥

આનન્દ પરમાનન્દ શ્રી કૃષ્ણાસ્ય કૃપાનિધિઃ ।
દૈવોદ્ધાર પ્રયત્નાત્મા સ્મૃતિમાત્રાર્તિનાશનઃ ॥ ૭ ॥

અબ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ કેસે હે ? જો કેવલ આનંદરૂપ હે, સકલ દુઃખ કલેશ કરીકે રહિત હે આપ અપને સર્વાંગમેં આનંદરૂપ હે, સો આનંદ કેસો હે ? જો સર્વત્ર વ્યાપક આનંદ પુંજ હે જેસે લૌકિક ચન્દ્રમાંકો ઉદય હોત માત્ર સકલ ભૂમિ સકલ પશુ-પક્ષી, દ્રુમલતા સૂર્ય કે તાપસે તપાયમાન હે તીનકો શીતલત્વ જીવનરૂપ આનંદકી પ્રાપ્તિ કરાવત હે, તાતે સબ તત્કાલ નવપલ્લવીત હોત હે તા ભાંતિસો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુનકો ભૂમિમેં હોત માત્ર સબનકો આનંદ પ્રાપ્તિ હોત ભઇ । યોગીનકો યોગ સિદ્ધ ભયો, તપસ્વીનકો તપસ્યાકી સિદ્ધિ ભઇ, પુત્રાદિક કામીકો પુત્ર પ્રાપ્તિ ભઇ, ધન કામીનકો ધન પ્રાપ્ત ભયો, મોક્ષ કામીકો મોક્ષ, સ્વર્ગ કામીકો સ્વર્ગ, એસે સર્વ લોકમેં આનંદ ભયો, અરૂ જો શુદ્ધ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય દૈવી જીવ હે તીનકે આનંદકો કહા કહીયે ? તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો "આનંદ" । અથવા જો જીવ શ્રી મહાપ્રભુનકે શરણ આયે હે તીનકે ત્રય તાપ તત્કાલ મીટ જાત હે, તાતે સકલ જીવ ભગવદ્ ભજન, ભગવદ્ સેવા કરન લાગે તાતે સબનકો આનંદ પ્રાપ્ત ભયો। અથવા સંસાર દુઃખ કરીકે સબ જીવ દુઃખીત હે. સો જબ શ્રી મહાપ્રભુનકે શ્રી મુખકો દર્શન કરત હે તાહી છીન સકલ દુઃખ ભૂલી જાત હે, પ્રસન્ન આનંદીત હોય જાત હે, સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ કરત હે । જેસે ચકોર ચંદ્રમાંકો કેવલ દેખતે હી અપની ક્ષુધા પ્યાસા ભુલીકે સાદરકે સાથ આનંદીત હોયકે ચંદ્રમાંકો અવલોકન કરત હે, તેસેઇ પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવ શ્રી મુખકો અવલોકન કરત હે તબ અવર કાર્યકી સુદ્ધી રહત નાહી અથવા ભ્રમર

જેસે કમલકો દેખીકે આનંદ પાવત હે. સો આનંદકે ભર કરી ફેર ઓર વન સંબંધી પુષ્પનકી અપેક્ષા કરત નહી હે, તેસેઇ પુષ્ટિ દૈવી જીવ જબ શ્રી વલ્લભકે મુખરૂપી કમલકો દર્શન કરીકે આનંદ રસમેં મગ્ન હોયકે અવલોકન કરત હે, તબ ફેર અન્યત્ર કહું જાયવેકી ઇચ્છા રહેત નાહી, તાતે યહ જાને જો યહ પ્રતાપ આનંદ શ્રી મહાપ્રભુ વિષે હે તેસો આનંદરસ સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજીકો હે, તેસેઇ સ્વરૂપકે આનંદકો દાન કર દૈવીજીવનકો આનંદરૂપ કર દેત હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહેતે ભયે જો "આનંદઃ" । અથવા જબ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ વ્રજમેં પ્રગટ ભયે તબતે વ્રજકો સકલ દુઃખ ગયો, આનંદ સકલ વ્રજમેં છાય ગયો, તાં ભાંતિસો શ્રી મહાપ્રભુજીનકો જબ ભૂતલમેં પ્રાગટ્ય ભયો, તબ સકલ દૈવી જીવનકે દુઃખ દૂરિ ભયે, આનંદ રસકી પ્રાપ્તિ ભઇ, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહેતે ભયે જો "આનંદ" યહ નામ કહે ॥

અબ વાદી શંકા કરે જો તુમ શ્રી મહાપ્રભુનકો આનંદરૂપ કહે સો આનંદ તો સ્વર્ગાદિક અરૂ અક્ષર બ્રહ્મમેં હું હે, ઓર પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હું આનંદરૂપ હે, તાતે અક્ષર બ્રહ્મકે સમાન આનંદ શ્રી વલ્લભકે સ્વરૂપ વિષે હોયગો, યા પ્રકાર કોઇ સંદેહ કરે તહાં સંદેહ દૂર કરવેકે લિયે શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો દુસરો નામ કહત હે ॥

પરમાનન્દઃ ॥ ૨ ॥ યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી ગુંસાઇજી આપ શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ પરમાનંદ કહે સો નામમે તો બહુત ભાવ હે । તહાં સ્વર્ગાદિકમેં દેવલોક ઇન્દ્રાદિકમેં તો આનંદ હે, પરન્તુ સો લૌકિક આનંદ હે, લૌકિક આનંદ કેસે ? જો સ્વર્ગકો આનંદ, કામાનંદ - વિષયાનંદ રૂપ હે, ઓર વા ક્ષણ માત્રકે આનંદ જો વિષયાનંદ તાકો ભી પૂર્ણ જ્ઞાન નહી હે અથવા સ્વાધીન આનંદ નહી હે, કામ સંબંધી વસ્તુ દેખીકે આનંદ ઉપજે, જબ કામ પાત્ર ન મીલે તબ કલેશ હી પાવે, તથા સ્વારથી આનંદ હે, દુસરે કામ પાત્રકો તો આનંદ તબ પ્રાપ્ત હોત હે

જબ કાહુકો કામ મનોરથ પૂરણ હોય, સો તો ક્ષણ ભંગુર હે, તાતે એક ઓર આનંદ હે, સો તો કલેશ હી જાનનો। સ્વર્ગાદિક દેવતા કામાનંદકો અનુભવ કરત હે, સો તુચ્છ હી જાનનો, ક્યોં જો અહર્નિશ ચીતવનહી રહેત હે, તથા ઈર્ષાદિક તામસસો ભરે હે। તાતે આપુસમેં કલેશ બન્યો રહેત હે. કિંચિત કામાનંદકો અનુભવ હોત હે ફેરી "ક્ષીણે પુન્યો મૃત્યુલોકે વસંતી " યા વાક્યાનુસાર સંસારમેં આય ભ્રમણ કરત હે। સદા સર્વદા અખંડ દંડાયમાન વિષયાનંદ નહી હે। જાતે સ્વર્ગાદિકકો આનંદ તુચ્છ હે। અરૂ અક્ષર બ્રહ્મમેં જો આનંદ હે સોહું ગણીતાનંદ હે તાકો પ્રમાણ હું ગીનતીકો હે, સો કાહેતે જો તાપ કલેશમય તો નહી હે, નિર્ભય હે। પરન્તુ એક શ્રી લક્ષ્મીજી સો વિહાર હે, તાતે પ્રમાણ રૂપ આનંદ હે, ઓર જો જીવ મોક્ષકો પ્રાપ્ત ભયે હે તીનકો હું જો જા અધિકાર હે તાકો તા મુક્તિકી પ્રાપ્તિ ભઇ, સંસાર આવાગમન મીટ્યો, અરૂ કોઇકો સાલોક્ય મુક્તિ મીલી તો વહ અક્ષર બ્રહ્મકે લોકકો પ્રાપ્ત ભયો કછુ ભગવદ્ સ્વરૂપ કો અનુભવ નહી ભયો ઓર કોઇકો સારૂપ્ય મુક્તિ ભઇ તો વહ ચતુર્ભુજ સ્વરૂપ હોય રહ્યો, પરન્તુ ભગવદ્ સ્વરૂપકો અનુભવ નાહી ભયો અરૂ કોઇકો સામીપ્ય મુક્તિ ભઇ તો વહ અક્ષર બ્રહ્મકે સમીપ રહ્યો, પરન્તુ સ્વરૂપ અનુભવ નહી, અરૂ જો સાયુજ્ય મુક્તિ ભઇ તો અક્ષર બ્રહ્મમેં લીન હો ગયો, તો હું કછું આનંદકો અનુભવ નહી હોય। અથવા ગુણગાનકો આનંદ હે સો હુ નાહી, ક્યોં જો નિત્યલીલા નૌતન નહી હે, હે સોઇ હે, તાતે ઉદાશીનતા આવે, તાતે અક્ષર બ્રહ્મમેં જો આનંદ હે સો ગણીતાનંદ હે, ઓર પૂર્ણ પુરૂષોત્તમહે સો તો અગણીતાનંદમય હે, ઓર સે વે પુરૂષ અંગ અંગ રસરૂપ હે, નિત્ય સિધ્ધાનસો તથા તુર્ય પ્રિયા જો શ્રી યમુનાજી તીનકે અનેક સખી સહચરી યૂથ હે, તીનસો પ્રતિક્ષણ નૌતન નૌતન પ્રકારકી અનેક લીલા કરત હે, તાતે અગણીતાનંદ હે, જીનકી લીલાકો પાર નહી, અહર્નિશ અખંડ વિહાર હે, સર્વોપર એસે પૂર્ણ

પુરૂષોત્તમ તીનકે મુખારવિંદ રૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી સો હું પરમાનંદ રૂપ હે, જીનકે આનંદકો પાર નહી, સર્વોપર હે, સ્વતંત્ર હે, સ્વઇચ્છાકારી હે અપને હી આનંદ કરી પુષ્ટ હે, તથા ભક્તનકો આનંદ કરી પુષ્ટ કીયે હે એસે પરમાનંદરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી અગણીતાનંદમય હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહેતે ભયે જો “પરમાનંદ”। અથવા શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ અગ્નિકુમારિકાકો પરમાનંદ દાન કરિવેકો શ્રી વ્રજભૂમિમેં ગિરિરાજજી, શ્રી યમુનાજી તથા શ્રી ગોકુલ, વૃન્દાવન, પશુ, પક્ષી, દ્રુમવેલી આદિ સકલ રમણ સામગ્રી સહિત શ્રી સ્વામિનીજી આદિ અનેક યૂથેશ્વરી સહિત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ નંદાલયમેં પ્રગટ ભયે, સો રમણ સામગ્રી તો પ્રથમ પ્રગટ કીયે, અરૂ પીછે પ્રગટ ભયે હે। સો ભગવદ વિયોગ તે સકલ રમણ સામગ્રી કૃશીત ભઇ હતી, પરમ આતુર ભઇ હતી, અરૂ અગ્નિકુમાર રૂષિ રૂપા શોડષ હજાર પ્રગટ હોય નંદાલયમેં આય પ્રાપ્ત ભયે હે તો હું પ્રભુનકે આગમનકે પ્રાગટ્ય જાનીકે પરમ આરતવંત ભયે, ઓર શ્રુતીરૂપા જો ગોપભાર્યા સો હુ અનેક પ્રગટ હોય પરમ આતુર હોયકે પ્રભુનકે પ્રાગટ્યકી પ્રતીક્ષા કરત હે, સો જબ નંદાલયમેં પ્રગટ ભયે તા સમે સકલ વ્રજ ભક્તનકો પરમાનંદ પ્રાપ્ત ભયો, સો સબ ભક્ત અપને પ્રાણનાથકો પ્રાગટ્ય જાનીકે, અપને અપને ગૃહતે મંગળ થાર સજીકે મંગળ વધાઇ ગાવત ગાવત, સકલ શ્રૃંગાર સજીકે નંદાલયમેં આઇ, શ્રી ઠાકોરજીકે શ્રી મુખ અવલોકન કરીકે, પરમાનંદકો અનુભવ કરીકે, અપનો દેહાનુસંધાન ભુલીકે, અપનો તન, મન, ધન ન્યોછાવર કીયે, અનેકદિનકે વિરહ તાપ શ્રી પ્રભુજી પર વારે, નાના પ્રકારકે સંચીત મનોરથ ભયે હતે સો પૂર્ણ કીયે, તથા નંદાદિક ગોપકે પરમાનંદ સમુદ્ર ઉમગ્યો, તાતે અનેક પ્રકારકે દાન દીયે, નંદમહોત્સવ કીયે, બાલક - તરૂણ વૃદ્ધ સબ નર નારી નાચન લાગે, સબનકો પરમાનંદકે ભરતે દેહાધ્યાસ છુટ ગયો, રસમેં નિમગ્ન હોય ગયે। મન વાંછીત મનોરથ સબને પાયે, એસે પરમાનંદકી વર્ષા શ્રી

પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કીયે સોઇ ભગવદીય અનુભવ કરકે ગાયે હે.

આજ કહુંતે યા ગોકુલમેં અદ્‌ભુત વર્ષા આઇ હો ।
મણિગણ હેમ ધારાકી વ્રજપ્રતિ અતિ કર લાઇ હો ॥

ઇત્યાદિક પ્રકારસો પરમાનંદકો દાન શ્રી ઠાકોરજી કીયે, એસે જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ રૂપ શ્રી વલ્લભાચાર્યજી સો પ્રગટ હોયકે શ્રી વ્રજ ભક્તનકો પરમાનંદકો અનુભવ કરવાયે હે, ભક્તનકે સંચીત મનોરથ પૂર્ણ કરત હે, તાતે શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુજી પરમાનંદરૂપ અગણીતાનંદરૂપ હે, તાહી તે શ્રી ગુંસાઇજી આપ અનુભવ કરીકે શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ કહે જો "પરમાનંદઃ" ।

તહાં અબ વાદી પૂર્વ પક્ષ કરે જો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ આપ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ - પરમાનંદરૂપ હે તો યા લોકમેં કાહેકો પ્રગટ ભયે હે ? ઓર જો યા ભૂલોકમેં પ્રગટ ભયે હે તો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ ઓર પરમાનંદરૂપ ક્યોં કહે જાય ? યા ભાંતિ પૂર્વ પક્ષ કરે તહાં અબ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુ આપ કેસે હે ? જો શ્રી શોભાયમાન

"શ્રીમદ્ વૃન્દાવનેન્દુ પ્રગટિત રસિકા નંદ સંદોહ રૂપં ।
સ્ફુર્જદ રાસાદિલીલામૃત જલધિભરા ક્રાંત સર્વોપિ સશ્વત્ ॥

ઇતિ વલ્લભાષ્કકે વચના અબ શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપ સો હે તાકુ કહત હે જો શ્રીમાન સકલ શોભાયમાન એસો જો વૃન્દાવનવૃંદ " કહીયે સમુહ "વન" કહીયે અપાર જાકો પાર નહી । અથવા "વૃન્દાવન" કહીયે તુલસીવન, । અથવા વૃન્દાવન પદ કરિ સાક્ષાત ભાવાત્મક રસાત્મક સ્વરૂપાત્મક પરમ રસરૂપ સ્વરૂપ, શ્રી વ્રજભક્ત, તીનકો વૃન્દસમુહ, અપાર તિનકે અધિપતિ, અલૌકિક - રસાત્મક ભાવાત્મક, અનિર્વચનીય, કોટિ કલા પૂર્ણ ઇન્દુ કહીયે ચન્દ્રમાં પ્રગટ ભયે। સો વૃન્દાવન અધિપતિ હું ચન્દ્રમાં, ઓર તારા અધિપતિ હું ચન્દ્રમાં, ઓર વૃંદ જો વ્રજભક્તકો સમુદાય તિનકે અધિપતિ હું ચન્દ્રમારૂપ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી વલ્લભ

પ્રગટ ભયે હે । સો કોન હેતુ ? રસિક જો પુષ્ટિમાર્ગીય વ્રજભક્ત શ્રી પુરૂષોત્તમ રસમેં રસિક ચતુર શિરોમણિ, એસે વ્રજભક્ત તિનકો આનંદ પુંજ સંદોહ અમોઘ અપાર આનંદ - પરમાનંદ દાન કરણાર્થ પરમાનંદ સંદોહ મુર્તવંત પ્રગટ ભયે । સો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમરૂપ શ્રી વલ્લભ કેસે હે, જીનકો ઉદય પ્રકાશકે શોભા દેખત માત્ર સકલ તારીકા રસિક તારાગનકો પરમાનંદ ઉમગે, અનેક ભાવ પ્રગટ હોય હે । અથવા તીનકે ઉદય હોત સકલ શ્રીમાન શોભાયમાન જો વૃન્દાવન અતિ સઘનવન તિનકો પરમાનંદ પ્રગટ હોત હે । અથવા જીનકે ઉદય હોત માત્ર કોટાનકોટિ વ્રજભક્તકે વૃંદ સમુહ પરમ શોભાયમાન ચતુર શિરોમણિ તિનકો અપાર આનંદ - પરમાનંદ પ્રગટ હોત હે, તાતે પ્રગટીત આનંદ સંદોહરૂપ સ્ફુર્જદ સ્વરૂપ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી વલ્લભકો હી પ્રાગટ્ય હે । અથવા એસે પરમ અલૌકિક શ્રીમાન ચન્દ્રમા પ્રગટ હોયકે કહા કીયે ? જો રાસાદિ અનેક લીલા સમુદ્રવત્, અગાધ રસ કરી ભરિત શ્રી મહાપ્રભુજી હે સો શ્રી વ્રજભક્તનસો રમણ કરત હે, સો સર્વોપર સબ વ્રજભક્ત પ્રતિ એસે અગાધ રસ લીલાકો દાન કરત ભયે, । અથવા સંયોગ રસ કરી દર્શનાનંદકો, સ્પર્શાનંદકો દાન કીયે હે, સો સંયોગમેં આનંદ કો દાન કરી, ઓર વિપ્રયોગ કરીકે આનંદસો કોટિ ગુનો અધિક પરમાનંદકો દાન કીયે હે, સો કાહેતે ? જો વેણુનાદ કરી અપને નિકટ ભક્તનકો બુલાય સંયોગરસકો દાન કીયે, ઓર વિપ્રયોગમેં ભક્તનકે અન્તઃ પ્રવિષ્ટ હોય તાકે હૃદયમેં અપાર આરત વિરહ ઉપજાયકે, પાછે દુર્લભતા જતાયકે યમુનાજીકી પુલિનમેં પ્રગટ ભયે, સો સાક્ષાત મન્મથ મન્મથ કોટિ કંદર્પ લાવણ્યતા સહિત પ્રગટ હોય વ્રજ ભક્તનસો કોટિગુની અધિક રસવર્ષા કરી, ફેરી રાસાદિક લીલામૃત સમુદ્રવત રસદાન કીયો હે, તાતે ભક્તનકો પરમાનંદકો અનુભવ ભયો, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહેતે ભયે "પરમાનંદ" । એસે હી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુજીકો હે ॥

અબ શ્રી ગુંસાઈજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો તીસરો નામ કહત હે. **श्री कृष्णास्यं** ॥ ૩ ॥ અબ કહતહે જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણ વ્રજ ભક્તન સહિત શુદ્ધ પુષ્ટિમાર્ગીય પરમ રસાત્મક જેસે ભૂલોકમેં પ્રગટ ભયે ઓર વ્રજ ભક્તનસો નાના પ્રકારકી લીલા કરત ભયે, પરન્તુ તો હું શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કહવાયે હે, તેસે હી શ્રી વલ્લભાચાર્યજી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ જો પરમ અલૌકિક વ્રજ તામેં ભક્તનકો આનંદ - પરમાનંદ રસકો દાન કરનાર્થ ભૂલોકમેં પ્રગટ ભયે, તાતે યહ નામ કહે જો શ્રી કૃષ્ણાસ્યં। અબ પુનઃ પુનઃ તીન બેર એક હી નામ કહે. જો શ્રી કૃષ્ણાસ્યં યહ તીન બેર એક હી નામ કહે, સો કહાં કહાં કહે સો કહત હે "**वाण्यायदात्तदास्वास्यं**"। તથા "**श्री कृष्णास्यदेवताय**"। તથા "**श्री कृष्णास्यं**" । યહ તીન બેર નામ કહે હે, તાકે કારન યહ જો પ્રથમતો નંદાલયમેં પ્રગટ હોય સબ વ્રજ ભક્તનકો અપને નિકટ રમણ સ્થલમેં બુલાય સંયોગ રસકો અનુભવ કરવાયો। ફેરી વિપ્રયોગદલકો અનુભવ કરવાયકે ફેરી સંયોગ રસકો અનુભવ કરવાયો, તાતે પ્રાગટ્ય સમયકે આનંદતે વેણુનાદ સમેકો આનંદ કોટિગુનો અધિક હે, ઓર વેણુનાદ સમેકે આનંદતે અંતરધ્યાન હોયકે ફેરી પ્રગટે તા સમેકો કોટિ કહાનો અધિક પરમાનંદ હે। તાતે તીન બેર પુનઃ પુનઃ કહે જો "**श्री कृष्णास्यं**" ॥

તહાં અબ વાદી શંકા કરે જો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ રૂપ હે સો તો સાંચ પરન્તુ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણચન્દ્ર હું તો પરમ અલૌકિક વ્રજ તામેં ભક્તનકો આનંદ - પરમાનંદ રસકો અનુભવ કરાયવેકે અર્થ પ્રગટ ભયે હે। ઓર શ્રી વલ્લભાચાર્યજી તો લૌકિક સ્થળ ચંપારણ્યમેં પ્રગટ ભયે હે, તો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુનકો પ્રાગટ્ય હું વ્રજમેં ભયો ચહીયે સો આપકો લૌકિક સ્થલમેં પ્રાગટ્ય કેસે સંભવે ? યહ વાદીકી આશંકા દૂર કરવેકે લીયે શ્રી

ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો ચોથો નામ કહેત હે ॥

કૃપાનિધિઃ ॥ ૪ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- શ્રી ગોકુલનાથજી કહેત હે જો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ આપ અલૌકિક કૃપાકે નિધિ હે। નિધિ નામ સમુદ્રકો હે। આપ કૃપાકે સમુદ્ર હે, સો કાહે તે જો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય દૈવી જીવનકો પ્રાગટ્ય તો લૌકિક સંસાર વિષે હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રાગટ્ય હું લૌકિક સ્થલ વિષે હોય, તબ દૈવી જીવનકો અંગીકાર હોય, ઓર શ્રી વલ્લભાધીશ પ્રભુ અલૌકિક સ્થલમેં પ્રગટ હોતે તો દૈવી જીવકો ઉદ્ધાર કેસે હોતો, ઓર અંગીકાર હું કેસે હોતો ? તબ તો શ્રી મહાપ્રભુ કૃપાનિધિ નહી કહવાવતે, તાતે કૃપાનિધિ કહેવાયકે અર્થ આપકો લૌકિક સ્થલમેં પ્રાગટ્ય ભયો હે ॥

તહાં યે પૂર્વ પક્ષ હોય જો એસે કોનસે જીવ હે જીનકે લીયે શ્રી મહાપ્રભુનકો લૌકિક સ્થાનમેં પ્રગટ હોનો પર્યો, યહ પૂર્વ પક્ષમેં આગે નામ કહત હે।

દૈવોદ્ધાર પ્રયત્નાત્મા ॥ ૫ ॥ યાકો ભાવાર્થ - શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી દૈવી જીવનકે ઉદ્ધાર કરન વિષે પ્રયત્ન યુક્ત હે અન્તઃકરણ જીનકો। તહાં દૈવી સૃષ્ટિમેં જીવ હોય ભાંતિ કે હે, તામે મર્યાદા જીવકો સાધન રીતીસો ઉદ્ધાર હે, તાકો તો સાધન કરીકે ઉદ્ધાર હોય, સો તો વેદ પુરાણમેં કહે ભયે સાધન કરીકે ઉનકો ઉદ્ધાર હોયગો, તીનકે લીયે તો શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રાગટ્ય નહી હે, ઓર જો પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવ હે તીનકો મર્યાદા માર્ગીય સાધન કરીકે ઉદ્ધાર હોય નહી, ઉન જીવનકો તો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સ્વરૂપતે સંબંધ હે, પુરૂષોત્તમ કો સાક્ષાત સંબંધ હે સો તો વેદ પુરાણમેં પ્રસિદ્ધ સાધન નહી હે, તાતે જો પુષ્ટિમાર્ગીય શુદ્ધ દૈવી જીવ હોય તિનહીકો જ્ઞાન હોય હે, ઓરન કો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સ્વરૂપ સંબંધી સાધનકો જ્ઞાન હોય નહી, તથા જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ ભૂતલમેં પ્રગટ નહી હોતે તો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય દૈવી જીવનકો હું

પુષ્ટિમાર્ગીય સાધનકો જ્ઞાન નહી હોતો, તબ પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવનકો ઉદ્ધાર હું નહી હોતો, તબ પુષ્ટિમાર્ગ વ્યર્થ હોય જાતો, તાતે પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવનકે ઉદ્ધાર કરણાર્થ શ્રી મહાપ્રભુકો ભૂતલમેં પ્રાગટ્ય ભયો હે। તાતે શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ “ દૈવોદ્ધાર પ્રયત્નાત્મા ” । કહતે ભયે, તહાં અબ ઓર હું કહેત હે જો પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવનકે મનમેં મર્યાદા માર્ગીય સાધન - ફલ કછુ આવે નહી, ઓર આપ તે પુષ્ટિમાર્ગીય સાધન ફલકો જ્ઞાન નહી હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુનકે પ્રાગટ્ય પહેલે પુષ્ટિ દૈવી જીવકો અપને ઉદ્ધારકી બહોત આર્તિ હતી જો હમારો ઉદ્ધાર કૈસે હોયગો, યહ બડી આર્તિ રહી આવતી, સો જબ શ્રી વલ્લભ પ્રભુ પ્રગટ ભયે તબ આપકે ચરણારવિંદકે સ્મરણ માત્ર તે પુષ્ટિ જીવનકો પુષ્ટિમાર્ગીય સાધન - ફલકો જ્ઞાન ભયો, તબ પુષ્ટિ જીવનકો ઉદ્ધાર ભયો, આર્તિકી નિવૃત્તિ ભઇ, યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી વલ્લભ પ્રભુકો નામ કહત હે ॥

સ્મૃતિમાત્રાર્તિનાશન: ॥ ૬ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- શ્રી ગોકુલનાથજી કહતહે જો શ્રી મહાપ્રભુજી કેસે હે ? જો જીનકો સ્મરણ કરત માત્ર હી સ્વકીય જનકી આર્તિકો દૂર કરનવારે હે, તથા અન્યમાર્ગીય હું શ્રી મહાપ્રભુજીકો મહાત્મ્ય દેખીકે આપકો સ્મરણ કરે તો તાકી હું આર્તિ તત્કાલ દૂરિ કરે, તો પુષ્ટિ ભક્તનકી આર્તિ દૂર હોય તામે કહાં આશ્ચર્ય ? એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે ॥ ૭ ॥

તહાં કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકો સ્વરૂપ જાનત હે તે તો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો પ્રમાણ કહેંગે, પરન્તુ શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપકો તથા પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો સ્વરૂપ નહી જાનત હે એસે માયાવાદી પંડિત તીનકે મનમેં સંદેહ હોય જો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો મૂલ કહા હે ? યહ સંદેહ દૂરિ કરિવેકો શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ અબ શ્રી ગુંસાઇજી કહત હે ॥

શ્રી ભાગવત ગૂઢાર્થ પ્રકાશન પરાયણ: ।

સાકાર બ્રહ્મવાદૈક સ્થાપકો વેદપારગ: ॥ ૮ ॥

યાકો ભાવાર્થ :- જો શ્રી મહાપ્રભુજી શ્રી ભાગવતકે અતિ ગૂઢ અર્થ તાકે પ્રકાશ કરણમેં પરાયણ હે, તહાં યહ નામમેં ઓર શાસ્ત્ર પુરાણકે નામ નહી લીયે, ઓર ભાગવતકો નામ લીયો હે, સો યાતે જો પુષ્ટિ ભક્તિ મારગકો મૂલ શ્રીમદ્ ભાગવત હે. શ્રીમદ્ ભાગવતમેં પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ કહ્યો હે। તહાં પૂર્વ પક્ષ હોય જો ભાગવત કે વ્યાખ્યાનતો ઓરનને હું કીયો હે, તામેં પરન્તુ પુષ્ટિમાર્ગકો નિરૂપણ તો કાહુને નહી કીયો હે સો કાહેતે ? યા પ્રકાર પૂર્વ પક્ષ હોય, તહાં કહતહે જો શ્રી ભાગવતકો વ્યાખ્યાનતો સર્વ કોઇ કરત હે, પરન્તુ ભાગવત વિષે જો ગુપ્ત પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ ફલ રૂપ હે, તાકો જ્ઞાન કાહુકે હે નહી, તાતે કાહુ પંડિતને પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો નિરૂપણ નહી કીયો હે। ઓર શ્રી મહાપ્રભુકો તો ભાગવતકો જ્ઞાન હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીને પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ શ્રી ભાગવતમેતે પ્રગટ કીયો હે। તહાં અબ સંદેહ હોય જો શ્રી ભાગવતમે તો પરમ ફલ મુક્તિ કો નિરૂપણ કીયો હે. પુષ્ટિ માર્ગકો ફલ જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સાક્ષાત સંબંધ સો તો નહિ કહ્યો હે ? એસી શંકા હોય તહાં કહત હે જો શ્રી ભાગવતમેં મુક્તિકો ફલ હું ભક્તિ રસ હી કહ્યો હે, ઓર ભક્તિ રસકે આગે મુક્તિ ચતુર્વિધિકો ફલ તુચ્છ કહ્યો હે, સો સર્વ શ્રી મહાપ્રભુજી અનેક પ્રમાણ સહીત નિરૂપણ કીયે હે, તાતે શ્રી ભાગવત કે ગૂઢાર્થ પ્રકાશ કરવેમેં શ્રી મહાપ્રભુજી આપહી સમર્થ હે ઓર વિચાર યુક્ત હે। તહાં અબ પૂર્વ પક્ષ હોય જો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકિ ફલ તો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સ્વરૂપકો સાક્ષાત અનુભવ કરનો સો ભગવાનકે સ્વરૂપકો તો નીરાકાર કહ્યો હે, તાતે નિરાકાર શ્રી ભગવાનકો સ્વરૂપ ક્યોં કર કહત હોઇંગે ? યહ સંદેહ દૂરિ કરવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી આપ શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ કહત હે ॥

સાકારવ્રહ્મવાદૈકસ્થાપક ॥ ૮ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ કહત હે જો શ્રી

મહાપ્રભુ આપ સાકાર હે સકલ ઇન્દ્રિયન કરીકે અનુભવ કરવે યોગ્ય હે, ઓર શુદ્ધ આનંદ માત્ર કરપાદમુખોદરાદિ સાકાર રસાત્મક એસે જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે એસે વાદકો સ્થાપન કરનવારે હે, એસે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપકો ફલરૂપ અનુભવ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગી દૈવી જીવનકો ભલિ ભાંતિસો હોય, એસો યથાર્થ સાકાર રસાત્મક સ્વરૂપકો આપ શ્રી મહાપ્રભુજી નિરૂપણ કરવેવારે હે ॥

તહાં યહ પૂર્વ પક્ષ હોય જો સાકાર રસાત્મક શ્રી ભગવાનકે સ્વરૂપકો તો અબ તાંઇ કાહુને કહુ નિરૂપણ નહી કીયે હે, સો શ્રી મહાપ્રભુજી ક્યો નિરૂપણ કીયે ? યહ સંદેહ દૂરિ કરવે અબ નામ કહત હે ॥

વેદપારગઃ ॥ ૯ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ વેદ પારગ હે, તાકો ભાવ યહ જો વેદ કે હાર્દકો જાનવેવારે હે, સો વેદમેં તો શ્રી ઠાકોરજી સ્વરૂપ સાકાર રસાત્મક અતિ અનિર્વચનીય કહ્યો હે, સો શ્રી ઠાકોરજીકો સ્વરૂપ પરમ અલૌકિક હે, સો લૌકિક નેત્રનસો દેખ્યો નહી જાય, તાતે વેદ કહે સોઇ માનનો સો વેદમેં તો શ્રી ભગવાનકો સ્વરૂપ સાક્ષાત કોટિ કન્દર્પ લાવણ્ય પરમ રસાત્મક સાકાર સ્વરૂપ કહ્યો હે સોઇ માનનો । તહાં અબ પૂર્વ પક્ષ હોય તો જો વેદમે તો નિરાકાર નિરૂપણ કીયે હે, સાકાર સ્વરૂપસો નહી કહે હે ઓર તુમ સાકાર સ્વરૂપકો નિરૂપણ કરત હો સો કેસે ? તહાં અબ કહત હે જો ઓર પંડિતનકો વેદકો સંપૂર્ણ જ્ઞાન નહી હે, તાતે ભગવાનકો સ્વરૂપ નિરાકાર વર્ણન કરત હે, સો કાહેતે જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો જ્ઞાન નહી હે, તાતે ભગવાનકે સ્વરૂપકો નિરાકાર વર્ણન કરત હે, ભગવાન પુરૂષોત્તમકો જ્ઞાન હોય તબ વેદકો હું જ્ઞાન હોય, ક્યોં જો વેદતો ભગવાનકે શ્રીમુખતે પ્રગટ ભયે હે, તાતે વેદહુ પરમ અલૌકિક હે, તાતે લૌકિક બુદ્ધિતે અલૌકિક વેદકો જ્ઞાન નહી હોય, તાતે થોડીસી શ્રુતિ જાનીકે વે અપને મતકે આગ્રહસું શ્રી ભગવાનકે સ્વરૂપકો નિરાકાર વર્ણન કરત હે, તાતે ઉનકો કહ્યો ન

માનનો, સો કાહેતે જો યથાર્થ સ્વરૂપ નહી કહે હે, ઓર શ્રી મહાપ્રભુજીકો તો ચારો વેદ, ખટ શાસ્ત્ર, અષ્ટ દશ પુરાણ સબકો જ્ઞાન હે તથા શ્યામવેદકી શાખા, ઉપનિષદ શ્રુતિ સ્મૃતિકો જ્ઞાન હે તાતે સર્વ શાસ્ત્રતે જો વિચાર નિશ્ચે ભયો. જો ભગવાન સાકાર શુદ્ધ આનંદ માત્ર કરપાદમુખોદરાદિ સ્વરૂપાત્મક નિરૂપણ કીયો હે. તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી માયાવાદીનકો નિરૂત્તર કરકે સાકાર વાદકો સ્થાપન કરવેવારે હે। ઓર માયાવાદી તો નિરાકાર કહત હે સો વેદસો વિરૂદ્ધ હે, તાતે પ્રમાણ નહી માનનો ॥ ૯ ॥

અબ શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુનકો નામ આગે કહત હે।

માયાવાદ નિરાકર્તા સર્વવાદિ નિરાસકૃત્ ।
ભક્તિમાર્ગાબ્જમાર્તંડ સ્ત્રીશૂદ્રાદ્યુદ્ધૃતિક્ષમ: ॥ ૯ ॥

માયાવાદનિરાકર્તા॥ ૧૦॥ યાકો ભાવાર્થ :- શ્રી મહાપ્રભુજી માયાવાદ કો નિરાકરણ કરવેવારે હે, તહાં કહત હે જો કોઉ તો યોં કહે હેજો એક માયાવાદી સત્ય હે, ઓર સબ મિથ્યા હે, સો યહ વાદ વેદસો વિરૂદ્ધ હે, સો કાહેતે ? જો વેદ તો સબ વસ્તુકો સત્ય કહત હે તાતે માયાવાદ વેદ તે વિરૂદ્ધ હે, ઓર માયાવાદ કે અવલંબીત ઓર જો વાદ હે તે હું સબ વેદ સો વિરૂદ્ધ હે, સો કોન ભાંતિસો ? જો ન્યાય શાસ્ત્રમેં તો યોં કહ્યો હે જો જ્ઞાન, ઇચ્છા, પ્રયત્ન એ તીન્યો ઇશ્વરમેં હે પરન્તુ આનંદમય સ્વરૂપ નહી કહ્યો હે, તાતે ન્યાયશાસ્ત્રનકે મત હું વેદ સું વિરૂદ્ધ હે, । ઓર કર્મવાદી હે સો કર્મ હી મુખ્ય માનત હે, ઇશ્વરકો નહી માનત હે, તાતે યહ સબ મત વેદસોં વિરૂદ્ધ હે, ઓર શ્રી મહાપ્રભુજીતો વેદ પ્રમાણ ભગવદ્ કૃત સબ પદાર્થ સત્ય રૂપ કહત હે। અરૂ અહંતા - મમતા કુહી જુઠી કહી હે, સો યાહી તે જો સર્વ પદાર્થકો પ્રગટ કર્તા તો શ્રી ભગવાન હે, સો ભગવાન પરમાનંદ સ્વરૂપ હે, ઉનકી ઇચ્છામાત્ર તે અનેક બ્રહ્માંડ ઉત્પન હોય, ઓર ઇચ્છામાત્ર તે અનેક બ્રહ્માંડકો પ્રલય હોય, ઉનકી ઇચ્છાતે પાલન હોય હે, તાતે કર્તુમ, અકર્તુમ, અન્યથા કર્તુમ સર્વ સમર્થ હે, તાતે ભગવદ્

કૃત જો વસ્તુ હે સો સબ સત્ય હે, સબનમેં મુખ્ય, સબનકે કર્તા, સબનકે ઇષ્ટ, સબનકે નિયામક, સબનકે ભજન કરવે યોગ્ય, સબનકો સુખદાયક, સબનકે મિત્ર, એક શ્રી ભગવાન હે, ભગવાન વિના ઓર સબ હે સોઇ અસત્ય હે, યાહી તે શ્રી મહાપ્રભુજીને સબનકે મતકો નિરાસ કીયો હે યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો આગે નામ કહત હે।

सर्ववादिनिरासकृत् ॥ ૧૧ ॥ અબ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુ આપ સર્વવાદકો નિરાસકર્તા હે સો કોન ભાંતિસો ? જો વેદકો પ્રમાણ છોડીકે અપનો અપનો મત તાકે હઠ કરીકે વાદ કરત હે સો પ્રમાણ નહી, વેદ હે સો સબનકો મૂલ હે, ઓર વેદકે પ્રગટ કર્તા મૂલભૂત સાક્ષાત ભગવાન હે, તાતે ભગવાન વિના ઓર કો જો મુખ્ય માનત હે સો વેદસો વિરૂદ્ધ હે, તાતે સબ વાદીનકો નિરાસ કર દીયે હે, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે। શ્રી મહાપ્રભુજીને સબ શાસ્ત્રનકો મત વેદસો નિર્ણય કીયો હે।

તહાં કોઇ વાદી પૂર્વ પક્ષ કરે જો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ આપ કોન ધર્મનકો આચરણ કરત હે તાકું જતાયવેકે લીયે આગે નામ કહત હે।

भक्तिमार्गाब्जमार्तंडः ॥ ૧૨ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ કેસે હે ? જો પુષ્ટિમારગ રૂપી રસરૂપ કમળ હે, તાકે માર્તંડ કહીયે સૂર્યરૂપ હોયકે પ્રકાશ પ્રફુલ્લીત કરનવારે હે, યહ કહીકે યહ જતાયે જો ભક્તિશાસ્ત્ર શ્રી ભાગવત - ગીતાજી હે તામેં જો પુષ્ટિમાર્ગીય ભગવદ્ ધર્મ કહે હે તીનકો આચરણ કરત હે, તાતે ભક્તિ શાસ્ત્રકો નિર્ણય કરી આપ ગ્રહણ કરત હો અથવા પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો કમળ કહત હે, સો તો યાતે જો કમલ સુખદાયક હે, તા ભાંતિસો પુષ્ટિમાર્ગ હું અપને પુષ્ટિ ભક્તિ દૈવી જીવનકો મહા સુખદાયક હે યહ જાનનો। ઓર શ્રી મહાપ્રભુજીકો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકે પ્રકાશક માર્તંડ- સૂર્યરૂપ કહે હે સો યાતે જો કમલકો પ્રકાશ કરનવારો એક સૂર્ય હી હે ઓર કોઇ નહી,

તા ભાંતિસો ભક્તિમાર્ગરૂપ કમલ જો રસરૂપ હે તાકે પ્રકાશ કરનવારે એક શ્રી મહાપ્રભુજી હી હે, ઓર કોઇ નહી, યાતે સૂર્ય કહે હે। ઓર સૂર્ય ઉદય તે પ્રકાશીત જો કમલ તાકે રસભોક્તા જેસે ભ્રમર હે, તા ભાંતિ શ્રી મહાપ્રભુજી રૂપ સૂર્ય તે પ્રકાશિત જો પુષ્ટિમાર્ગરૂપી કમલ તામે જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે અધરામૃત રૂપી રસ હે, તાકે ભોગ કરનવારે જો પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવ શ્રી મહાપ્રભુજીકે અંગીકૃત વેઇ ભ્રમર હે ઓર વેઇ મકરંદ રસભોક્તા હે, ઓર કોઇ નહી હે। ઓર જેસે સૂર્ય ઓરનકો તો તાપ ઉપજાવત હે, પરન્તુ કમલકે ભિતર રહ્યો ભયો જો ભ્રમર હે તીનકો તો પરમ આનંદકો ઉપજાવન વારો હે, તાહી ભાંતિસો શ્રી મહાપ્રભુજી અન્ય માર્ગીયનકો તાપકે ઉપજાવનવારે હે, ઓર પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવનકો મહા આનંદ દેવે વારે હે, યહ જતાયવે કું યહ નામ કહ્યો જો **“ભક્તિમાર્ગાબ્જમાર્તંડ”** । ઓર શ્રી મહાપ્રભુજીકે પ્રાગટ્ય પહેલે મર્યાદા માર્ગ હતો, તામેં બ્રાહ્મણકો હી મુક્તિકો અધિકાર હતો, ઓરકો મુક્તિકો અધિકાર ન હતો, અત એવ ભગવાનકી પ્રત્યક્ષ દશામેં હું રાજા મુચુકંદકો દર્શન સાક્ષાત ભયે તો હું મુચુકંદકી મુક્તિ ન ભઇ, ફેરી બ્રાહ્મણ જનમ પાયકે કૃતાર્થ ભયો, તાતે મર્યાદા માર્ગમેં તો બ્રાહ્મણકો હી મુક્તિકો અધિકાર હે, ઓર કો નહી, સો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ પ્રકટ કરી બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રી, વૈશ્ય, શુદ્ર સ્ત્રીકો અંગીકાર કરકે સબનકો ઉદ્ધાર કરી મુક્તિ હુ તે અધિક ભક્તિ રૂપી ફલકો દાન કરત હે એસે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે ॥

યહાં વાદી પૂર્વ પક્ષ કરે જો શ્રી કૃષ્ણકે પ્રત્યક્ષ અવસ્થામેં ભી રાજા મુચુકંદકો મુક્તિ નહી દીયે, તો આજ કલિયુગમે શ્રી મહાપ્રભુ બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રી, વૈશ્ય, શુદ્ર સ્ત્રી આદિનકો અંગીકાર કરિકે મુક્તિ તે અધિક ભક્તિ કેસે દાન કરત હે? યહ પૂર્વ પક્ષ હોય તાકે સમાધાનાર્થ શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ કહત હે ॥

સ્ત્રીશૂદ્રાદ્યુદ્ધૃતિક્ષમ: ।। ૧૩ ।। અબ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ કેસે હે, જો સ્ત્રી શુદ્રાદિકકે ઉદ્ધારમેં સામર્થ્યવાન હે, તહાં કહત હે જો જેસે પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ ભાવાત્મક રસાત્મક સ્વરૂપાત્મક પરમ રસિક શિરોમણિ વ્રજમેં પ્રગટ ભયે એસે કેવલ વ્રજ ભક્તનકો અંગીકાર કરણાર્થ, તથા વ્રજ ભક્તનકે સર્વાંગ રસ ભોગ કરણાર્થ, તથા નંદાદિક ગોપનકો તન, મન, ધન, પ્રાણાદિ સકલ પદાર્થ અંગીકાર કરણાર્થ, તથા પુત્રભાવે બાલક્રીડા રસદાન કરણાર્થ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણચંદ્ર પ્રગટ ભયે હે, સો કર્તુમ્, અકર્તુમ્, અન્યથા કર્તુમ્ સર્વ સમર્થ હે, તાતે અબ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ રૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી સ્ત્રી શુદ્રાદિકનકે ઉદ્ધાર નિમિત પ્રગટ ભયે હે, સો પુષ્ટિમાર્ગ અલૌકિક રસરૂપ પ્રગટ કીયે હે, સો દૈવી જીવકો અંગીકાર કરકે આપ અલૌકિક રસરૂપ મુક્તિ કરી અધિક ભક્તિરસકો દાન કરતે ભયે ।। ૯ ।।

તહાં અબ યહ સંદેહ હોય જો પુષ્ટિભક્તિ રસરૂપ મારગકો ફલ તો વ્રજભક્તનકો સિદ્ધ ભયો હે, ઓર વ્રજભક્તનકે ફલ પ્રાપ્તિમે હું સાધન દેખિયત હે, જો અપને ગૃહ કુટુંબ પરિકર સબનકો પરિત્યાગ કરિકે શ્રી પુરૂષોત્તમકે વિષે સર્વાત્મભાવ કરિ, એક શ્રી ઠાકોરજી કો જબ જાને, અનન્યતા સિદ્ધ કીયે, તન-મન-ધન સર્વ શ્રી ઠાકોરજીકો સમર્પે તબ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ કો સર્વોપર ફળ સિદ્ધ ભયો। ઓર તુમતો કહત હો જો શ્રી મહાપ્રભુજી કે અંગીકાર માત્ર તે પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો પરમ ફલ વિના સાધન દાન કરત હે, યહ બાત કેસે સંભવે ? યહ સંદેહ દૂર કરવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ આગે કહત હે।

અંગીકૃત્યૈવ ગોપીશ વલ્લભીકૃતમાનવ: ।
અંગીકૃતૌ સમર્યાદો મહાકારૂણીકો વિભુ: ।। ૧૦ ।।

અંગીકૃત્યૈવ ગોપીશવલ્લભીકૃતમાનવ: ।। ૧૪ ।। યાકો ભાવાર્થ :- શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો વ્રજ ભક્તનકે સર્વાત્મભાવાદિક જો સાધન

હે તાતે શ્રી ઠાકોરજી ફલદાન કીયે હે, તામેં એક શ્રી ઠાકોરજીકી પ્રસન્નતા હી કારણ હે, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજીકે અંગીકાર માત્ર તેઇ બીના સાધન શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પ્રસન્ન હોયકે ફલદાન કરત હે તાતે ઓર અનેક સાધન કાહેતે કરીયે ?। તહાં પૂર્વ પક્ષ હોય જો શ્રી મહાપ્રભુજી સબનકો અંગીકાર કરી મુક્તિ તે અધિક પુષ્ટિ મારગકો ફલદાન ક્યોં નહી કરત હે ? યહ સંદેહમેં કહત હે, કે જેસે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ વ્રજમેં પ્રગટ હોયકે કેવલ વ્રજ ભક્તનકો હી ફલદાન કીયો તા ભાંતિ શ્રી મહાપ્રભુજી હું પ્રગટ હોયકે પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવકો અંગીકાર કરી અપને શરણમેં લે પુષ્ટિમાર્ગકો પરમ ફલદાન કરત હે.

તહાં યહ પૂર્વ પક્ષ હોય જો વ્રજ ભક્તનકો પરમ ફલકો દાન શ્રી ઠાકોરજીને કીયે હે, તહાં તો એક સાધન સર્વોપર વ્રજ ભક્તને કીયો હે તબ શ્રી ઠાકોરજીને પુષ્ટિમાર્ગકિ પરમ ફલકો દાન કીયો હે, સો સાધન અપનો દેહ, પ્રાણેન્દ્રિય અન્તઃકરણ તથા તીનકે વિષય, તથા દેહસંબંધી પતિ પુત્રાદિક ધન ગૃહ સકલ પદાર્થ શ્રી પ્રભુનકે ચરણારવિંદમેં સમર્થે હે, ઓર પરમ મધુરીવાણી દીનતા સિદ્ધ કર સેવક હોય દાસધર્મ સિદ્ધ કીયે હે, તબ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સકલ પદાર્થ અંગીકાર કરી પરમ ફલરૂપ જો રસવિહાર તાકો દાન કીયો હે। ઓર તુમ કહત હો જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે અંગીકાર કરત માત્ર ફલકો દાન કરત હે સો કેસે સંભવે? યહ સંદેહ દૂરિ કરવેકો આગે નામ કહત હે ॥

અંગીકૃતૌસમર્યાદો ॥ ૧૫ ॥ અબ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ પ્રથમતો કૃપા કરિકે દૈવી જીવ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકિ અધિકારી હે તિનકે મનકો અપને પ્રમેય બલતે આકર્ષણ કર સંસારતે ઉદાસીન કરિકે, અપની નીકટ બુલાયકે સકલ અભિમાન ત્યાગ કરાયકે, દૈન્યતારૂપ સાધન સિદ્ધ કરવાયકે, રસમસી વાણી દ્વારા આત્મ સમર્પણ કરવાયકે, દાસત્વ સિદ્ધ કરવાયકે, અંગીકાર કરત હે, યહ પુષ્ટિમાર્ગીય

દૈવી જીવ દીન હોયકે દીનતા સહીત કહત હે, જો મહારાજાધિરાજ મેં તુમ્હારી શરણ હોં, તુમ મોકો અપનો જાનીકે શરણ લેહું, અપનો કરો, સર્વ પદાર્થ અંગીકાર કરો યા ભાંતિસો પ્રાર્થના કરત હે, તબ શ્રી મહાપ્રભુ આપ કૃપા કરીકે દૈવી જીવનકો અપની નીકટ બુલાયકે શ્રી ઠાકોરજીકે સાનિધ્ય બેઠાયકે પુષ્ટિમારગકી રીતીસો ઉપદેશ કરીકે, વાકો સકલ પદાર્થ સમર્પણ કરવાયકે, શ્રી ઠાકોરજીકો સોપીકે, અપનો જાનીકે અંગીકાર કરત હે, ઓર આપ યોં જાનત હે જો યહ જીવ મેરો હે, તબ શ્રી મહાપ્રભુજી કી કૃપા જાનીકે શ્રી ઠાકોરજી આપ પુષ્ટિમાર્ગકો ફલ દાન કરત હે, અપને સ્વરૂપકે આનંદકો અનુભવ કરાવત હે, યહ પુષ્ટિમારગકી રીતસો શ્રી મહાપ્રભુજી પુષ્ટિ દૈવી જીવનકો અંગીકાર કરત હે ॥

તહાં યહ પૂર્વ પક્ષ હોય જો જીવતો અપને ઉદ્ધારકે લીયે બહુતેરો પ્રાર્થના કરેગો, ઘીઘાયેગો - દીનતા કરેગો, અપને સ્વાર્થ સિદ્ધિ કે અર્થ, પરન્તુ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ સર્વોપરી જો પરમ ફલ રૂપ ચાર પ્રકારકી મુક્તિ તે અધિક જો પુષ્ટિમાર્ગીય પરમ અલૌકિક શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સાથ રસ વિહારરૂપ, ફલકો દાન ક્યોં કરત હે ? યહ સંદેહ હોય તાકુ દૂર કરિવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ કહત હે ॥

મહાકારુણિકઃ ॥ ૧૬ ॥ યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ આપ, મહાકારૂણીક હે સો કાહેતે ? જો ઓર જીતને આચાર્ય હે ઇનોને અપને સેવકકો મર્યાદામાર્ગીય ભક્તિકો ઉપદેશ કરિકે આગે મુક્તિકો દાન કીયો હે, તા ભાંતિસો જો શ્રી મહાપ્રભુજી હું મુક્તિકો દાન અપને સેવકકો દેતે તો શ્રી મહાપ્રભુજી હું ઓર માર્ગ કે આચાર્ય સમાન હોય જાતે, તબ મહાકારૂણીક નહી કહેવાવતે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુ વલ્લભાધિશ તો મહાકારૂણીક હે, તાતે મુક્તિ તે અધિક જો પુષ્ટિ મારગકો ફલ સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સંબંધ તાકો દાન કરત હે, તાતે મહાકારૂણીક હે ॥

તહાં પૂર્વ પક્ષ હોય, જો પુષ્ટિ માર્ગ કે ફલકો દાન કરનવારો તો એક શ્રી કૃષ્ણ વિના અબતાંઇ કોઇ દેખ્યો હું નાહી, ઓર સુન્યો હું નાહી તાતે શ્રી મહાપ્રભુ આપ મહાકારૂણીક હે તો એસે સુગમ રીતીસો ક્યોં દાન કરત હે પરમ ફલકો? યા પ્રકાર સંદેહ હોય તાકી નિવૃત્તિ કે અર્થ શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો આગે નામ કહત હે ॥

વિભુઃ ॥ ૧૭ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે કે જો ફલ ઓર કોઇ દેવેકો સમર્થ નહી હે, નહી દે શકે હે તા ફલકો દેવે મે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ સમર્થ હે, અરૂ ઓર જો ચાર્યો સંપ્રદાયકે આચાર્ય ભયે હે સો તો સબ મર્યાદા ભક્તિ મારગકે સાધન ફલકો વિચાર કરત હે તાતે વાહી ફલકો દાન કરત હે। ઓર પુષ્ટિમાર્ગ કે સાધન ફલકો વિચાર હું કર શકત નાહી. તો ફલ દેવેકી સામર્થ્ય કહાસું હોય? અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજી તો સબનતે અધિક સામર્થ્યવાન હે, યાહી તે શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ "વિભુ" હે ॥ ૧૦ ॥

તહાં અબ કહત હે જો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો ફલ વેદ હું કો પરમ દુર્લભ હે, તાકો દાન શ્રી મહાપ્રભુજી ક્યોં કરત હે? યહ સંદેહ દૂરિ કરનાર્થ શ્રી મહાપ્રભુજીકો આગે નામ કહત હે ॥

અદેયદાનદક્ષશ્ચ મહોદારચરિત્રવાન્ ।
પ્રાકૃતાનુકૃતિવ્યાજ મોહિતાસુર માનુષઃ ॥ ૧૧ ॥

અદેયદાનદક્ષશ્ચ ॥ ૧૮ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે, જો મર્યાદા મારગકે સાધન જો સ્મરણ કિર્તન શ્રવણાદિ હે, તા ભાંતિસો શ્રી મહાપ્રભુજી હું જો અપને પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો મુક્તિ કો ફલદાન કરતે. તબતો ઉન આચાર્યનકે સમાન આપ હું કહેવાવતે, તબ આપુકો પુષ્ટિ ભક્તનકે હિતાર્થ પ્રગટ ભયે ભૂતલમેં સો પ્રાગટ્ય હું વ્યર્થ હોય જાતો, સો કાહેતે? જો શ્રી મહાપ્રભુજી કી સમાન ઉન આચાર્યકી સામર્થ્ય તો હે નહી, પરન્તુ સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તે હું અધિક હે સામર્થ્ય જીનમેં । સો કોન ભાંતિ સો? જા વસ્તુકો દાન ઓર કાહુસો દીયો ન જાય તા ફલ

દાનકે દેવેમેં આપ સમર્થ હે, અરૂ જો ફલ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમસો હું દીયો નહી જાય તા ફલકે દેવેમેં આપ દક્ષ નામ ચતુર હે, સામર્થ્યવાન હે, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે, તિનકો મુક્તિ દેવેકો સામર્થ્ય હોય યામેં કહા કહેનો ? યહ જતાયવેકે લીયે કહે જો **"અદેયદાનદક્ષશ્ચ"** । તહાં અબ કોઇ સંદેહ કરે જો એસો કોન ફલ હે જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમસો હું દીયો નહી જાય હે, પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તો કર્તુમ્, અકર્તુમ્, અન્યથાકર્તુમ્ સર્વ સામર્થ્યવાન હે ? તહાં કહત હે જો લૌકિક ફલ તો દેવતાદિક હું દેત હે, ઓર મુક્તિ ફલ ઓર આચાર્યાદિક હું દેત હે, તથા અવતારાદિક હું દેત હે, તથા અપનો અપનપો હું દેત હે, સો તો શ્રી ભાગવંતા આદિ સબ ઠોર પ્રસિદ્ધ હે, પરન્તુ પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો પ્રિય જો અપનો સર્વસ્વ ધન કાહુકો દે શકે નહી હે, । અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીકો સર્વસ્વ ધન શ્રી ગોવર્ધનનાથજી આપ હે સો અપને ભક્તનકો કૃપા કરકે પધરાય દેત હે, તામે યહ જતાયે જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પ્રભુ પ્રસન્ન હોયકે અપને ભક્તનકો ત્રિલોકીકો વૈભવ દેવેકો સમર્થ હે, સ્વર્ગાદિક પર્યંત ચારો મુક્તિ દેવેમેં સમર્થ હે, તથા ભક્તિ દેવેમેં સમર્થ હે તથા અપનપો હું દેત હે, એસે જો સર્વોપર પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સ્વરૂપ તીનકો દેવેમેં શ્રી મહાપ્રભુજી સમર્થ હે, સો કાહેતે ? જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમતો દાન રૂપ ભયે, ઓર શ્રી મહાપ્રભુજીતો દાતા ભયે, તાતે "દાન બડો કે દાતા બડો" તહાં દાનસો દાતા બડે હે, ક્યોં જો દાનતો દાતાકે વશ હે જહાં દાતા ઇચ્છા કરે તહાં દાનકો દેય જહાં દાનકો દીયો તહાં દાન ચલ્યો જાય હે, જાકો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ શ્રી ઠાકોરજીકો પધરાય દેત હે તાકે પાસ પ્રભુજી સદા બિરાજત હે, નાના પ્રકારકે સુખ દેત હે, ફેરી વા ભક્તકું છોડવેકો મન નહી કરે હે, વાકે વશ હોય રહત હે, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે । તહાં કોઇ કહે જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વતંત્ર હે પરાધીન નહી હે સો શ્રી મહાપ્રભુજીકે દીયે કેસે ભક્તકે ઘર જાત હોયગે, યહ શંકા દૂર કરવેકુ કહત હે જો જેસે કોઇ રાજા હે વહ

સ્વતંત્ર હે, ચાહે તો સગરી પ્રજા રાજાકો બુલાયો ચાહે તોઉ રાજા કાહુકે પાસ જાય નહી, સો કાહેતે ? જો રાજા તો સ્વતંત્ર હે, પ્રજા પરાધિન હે, પરન્તુ જો રાજાકો સ્નેહી રાજાસો યોં કહે કે આજ આપ અમુક કે ઘર જાઓ, ઔર વહાં રાજાકે હુલ્લાસ, માફક નહી હોય તોઉ રાજા સ્નેહકે વશ કરી મિત્ર જહાં કહે વહાં જાત હે, તેસે ઇ ત્રિલોકી અધિપતિ જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે સો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુકે વશ હે, તાતે જો ભક્તકે માથે પધરાય દેત હે ઓર વહાં પ્રભુ પધારત હે તાતે સ્નેહ મુખ્ય હે। તહાં અબ કોઇ કહે જો શ્રી મહાપ્રભુજી શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકુ સબનકે માથે કેસે પધરાય દેત હોઇંગે ?। અથવા કાહુકે મનકી યોગ્યતા - અયોગ્યતા કી ખબરી શ્રી મહાપ્રભુજીકો નહી હોયગી તાતે પધરાય દેત હોઇંગે, યા પ્રકાર કોઇ કહે તહાં કહત હે **"दक्षश्च"**. યહ વાક્ય શ્રી ગુંસાઇજીકો હે, સો તાકો અર્થ યહ કે શ્રી મહાપ્રભુજી ચતુર હે, તાતે સર્વ સંસારી જીવકે માથે પ્રભુકો નહી પધરાય દેત હે, યહ ચતુરતાકો લક્ષણ હે। અથવા જહાં શ્રી ઠાકોરજીકો સુખ પ્રાપ્ત હોય તહાંઇ પધરાય દેત હે, યહ સ્નેહકો લક્ષણ હે । તાતે અપને પરમ પ્રિય જો શ્રી પ્રભુજી હે તિનકો વિશેષ સુખ દાન દેવેકો પધરાય દેત હે, યહ દક્ષ નામ ચતુરતાકો લક્ષણ હે। તહાં સ્વકીયા - પરકીયા ભાવકે વિલાસકો ભેદ પરમ ગૂઢ હે, સ્વકીયા તે પરકીયામેં રસ વિશેષ હે, નાયકકો પરકીયા રસ પરમ પ્રિય હોત હે, તાતે સ્વકીયા રૂપ તો આપ શ્રી મહાપ્રભુજી હે, ઔર પરકીયા રૂપ પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્ત હે, તાતે પરકીયા રસ ભોગ કરવાયકે અર્થ સ્નેહ કે ભરતે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો ભક્તનકે માંથે પધરાય દેત હે, સો કાહેતે ? જો અવતાર લીલામેં તો શ્રી સ્વામિનીજી એક હી સ્વકીયા હે, ઓર સબ વ્રજ ભક્ત પરકીયા હે, સો સબ વ્રજ ભક્તનસો શ્રી ઠાકોરજીકો વિહાર હે, સો શ્રી સ્વામિનીજીકી કૃપા વિના તો શ્રી પ્રભુજી કાહુકો સ્પર્શ હું ન કરે, તાતે સમસ્ત ભક્ત શ્રી સ્વામિનીજીકો અહર્નિશ સેવા ભજનમેં તત્પર હોય

રહત હે, તબ શ્રી સ્વામિનીજીકી કૃપાતે સબ ભક્તનકો શ્રી પ્રભુજીકે સાથ સંકેત વિહાર સિદ્ધ હોત હે, તબ ભક્તનકે મનોરથ પૂર્ણ હોત હે, યહ અત્યંત સ્નેહકો લક્ષણ હે, તાહી ભાંતિસો શ્રી મહાપ્રભુજી હું અપને પ્રાણપ્રિય શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તિનકો પુષ્ટિ ભક્તનકે માથે પધરાય દેત હે, તામેં તીનો કાર્ય હોત હે, એક તો અપુનો સ્નેહરસ પુષ્ટ કરત હે, દૂસરે શ્રી ઠાકોરજીકો પરકીયા રસકો ભોગ કરાવત હે, તીસરે ભક્તનકે માથે પધરાય ભક્તનકે મનોરથ પૂર્ણ કરત હે। તથા શ્રી મહાપ્રભુજીમેં યહ અધિકતા હે, જો સારસ્વત કલ્પકી અવતાર લીલામેં તો સકલ ભક્ત સમાજ સાધન સિદ્ધ હતે, ભાવ સિદ્ધ હતે, તિનકો શ્રી સ્વામિનીજીને કૃપા કરિકે અપને પ્રાણપ્રિય શ્રી ઠાકોરજીસો રસ સંબંધ કરાયો હે। ઓર શ્રી મહાપ્રભુજી તો સાધન રહિત ભાવ (પ્રેમ) રહિત એસે જો પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવનકો અપને પ્રમેય બલસો અંગીકાર કરીકે, અયોગ્યકો અપને સામર્થ્ય બલતે યોગ્ય કરકે શ્રી મહાપ્રભુજીકો સંબંધ કરાયકે ભક્તનકે માથે પધરાય દેત હે, યહ અવતાર લીલા કે દાનતે શ્રી મહાપ્રભુજીકે દાનકી અતિવિલક્ષણતા હે। તથા સદા સર્વદા વાકે માથે બિરાજે સુખમેં દુઃખમેં ભક્તનકો છોડે નહી યહી શ્રી મહાપ્રભુજીકે દાનકી વિશેષતા જાનનો, તાને એસો પરમ અલૌકિક દાન કાહુસો દીયો ન જાય તાકે દેયવેમેં શ્રી મહાપ્રભુજી ચતુર હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો **"અદેયદાનદક્ષશ્ચ"**। યા પ્રકાર અષ્ટદશ નામકો યહાં તાંઇ નિરૂપણ ભયો ॥

તહાં અબ વાદિ આશંકા કરે જો દાતા હોત હે સો તો પાત્ર - અપાત્ર, તીર્થ પર્વ, વિચારીકે સંપત અનુસાર દાન કરત હે। અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીકો અપનો સર્વસ્વ ધન જો કાહુકો દિયો ન જાય, એસો અદેય દાન સો વિના વિચારે શરણ આવત માત્ર પાત્ર - અપાત્ર દેખે વિના કેસે દાન કરત હે ? યા પ્રકાર સંદેહ કી નિવૃત્તિ કે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ આગે કહત હે।

મહોદારચરિત્રવાન॥ ૧૯॥ યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો વાદીને આશંકા કરીકે શ્રી મહાપ્રભુજી પાત્ર - અપાત્ર વિચારે વિના દાન કેસે કરત હે। તહાં કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે, તાતે કર્તુમ્, અકર્તુમ્, અન્યથાકર્તુમ્ - સામર્થ્યવાન હે, સો દાન ઓરનકું નહી સંભવે. ઓર આપશ્રી મહાપ્રભુજી દુસરે દાતાન કે સમાન હોતે તો પાત્ર - અપાત્ર દેખિકે દાન કરતે, પરન્તુ આપતો મહાઉદારતા સહિત હે તહાં કેવલ દાતા - ઉદારતા ઓર મહોદારતા યે તીન ભેદ હે, જો કેવલ દાતા હે સો તો તીર્થ - પાત્ર સમય, ફલ વિચારીકે દાન કરત હે। ઓર ઉદારતા હોય તો અપને સહજ સ્વભાવ કરી ઉદારતા સહિત ધર્મનસું પાત્ર, અપાત્ર, સમે, અનસમે સર્વ કાલ વિષે દાન કરે યહ તો કેવલ લૌકિક જો ઉદાર હે તિનકો સ્વભાવ હે। ઓર શ્રી મહાપ્રભુજી તો સાક્ષાત પ્રભુ હે, તાતે પાત્ર - અપાત્ર વિચારે વિના દાન કરે તામેં આશ્ચર્ય કહાં હે ? (તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ જાકે લીયે નિજધામ છોડીકે ભૂતલ પ્રગટ ભયે હે એસે લીલા તે વિછુરે દૈવી જીવનમેં પાત્ર - અપાત્ર દેખે વિના પરમ ફલકો દાન કરત હે, યહ જતાયવે કું શ્રી ગુંસાઇજી **“મહોદારચરિત્રવાન”** આપકો નામ કહે હે। અથવા **“મહોદાર”** વિશેષણ કો યહ ભાવ હે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે સન્મુખ દૈવી જીવ આયકે ઠાડે હોત હે અરૂ ઇતની વિનંતી કરત હે જો અહો મહારાજ ? મે તુમારી શરણ હું તા સમે શ્રી મહાપ્રભુજી મહોદાર હોય કે વાકી દીન વાણી સુનત માત્ર તત્કાલ જીવકે અનેક જન્માતંર કે સંચિત મહાદોષ સમૂહ તાકો ભસ્મ કરત હે તામે કછુ પ્રાયશ્ચાદિક નહિ કરાવત હે, અપને પ્રમેય બલકે પ્રતાપતે દૂરિ કરત હે, તથા વાકો નવધાભક્તિ કે જો બ્રહ્માદિકનકો પરમ દુર્લભ હે એસે પુષ્ટિ ફલ આપકે શરણ આયે દૈવી જીવનકો દાન કરત હે, સો અપને શરણ લે કે, વાકે સકલ દોષ દૂરિ કરિકે નામ માત્રકો દાન કરત હે, તાતે સાત પ્રકારકે પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તિકો દાન કરત હે, સો શ્રવણ, કિર્તન,

સ્મરણ, પાદસેવન, અર્ચન, વંદન ઓર દાસ્ય ઈતને પ્રકાર કી સાત ભક્તિકો દાન નામ મંત્ર સાથ હી કર દેત હે। આગે આત્મનિવેદનરૂપ બ્રહ્મસંબંધ કરાય, સખ્ય તથા આત્મનિવેદન ભક્તિકો દાન કરત હે। સો યહ અનેક જન્માંતર તાંઇ જો સાધન કરે તો હું એક હી ભક્તિ યા કલિકાલમેં યા જીવકો સિદ્ધ હોય નહી, તાકો દાન તત્કાલ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ દેત હે, તામે એક પુષ્ટિમાર્ગીય યહ દૈવી જીવ હે ઈતનો માત્ર આપ વિચારત હે, ઓર કછુ યોગ્યતા - અયોગ્યતા કાલ - સમય, અવસ્થા વર્ણાશ્રમ, કછુ વાતકો વિચાર કરત નહી હે, યહ પરમ ઉદારતાકો આપકો લક્ષણ હે સો પ્રગટ દિખાવત હે, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ મહાઉદાર ચરિત્રવારે હે। અથવા જેસે લીલા સૃષ્ટિમેં શ્રી નંદરાયજીકે ઘર જબ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પ્રગટ ભયે, તબ શ્રી વ્રજ ભક્તનકે સાધનકી ઓર દેખે નહી, કેવલ પુષ્ટિમાર્ગીય લીલા સંબંધી જીવ વિચારીકે સાક્ષાત અપનો સંબંધ કરાયકે સર્વોપર પુષ્ટિમાર્ગીય ફલ તાકો દાન કીયે હે, સો કાહેતે? જો મહોદાર હે । ઓર અનેક અવતાર શ્રી મહાપ્રભુજીકે ભયે હે પરન્તુ એસો ફલ દાન કાહુ અવતારમેં નહી કીયે, સો કાહેતે? જો પ્રમાણ પૂર્વક ફલકો દાન કરત હે, તાતે મહોદારતાકો પ્રાગટ્ય નહી હે, જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો પ્રાગટ્ય ભયો હોતો તો મહોદારતા પ્રગટ ભઇ હતી, તાતે જેસે પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ વ્રજમેં પ્રગટ હોયકે વ્રજ ભક્તનકો પરમ અલૌકિક ફલ દાન કીયે હે, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજી હું સાક્ષાત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પ્રગટ ભયે હે તાતે મહાઉદાર હે, અપને સેવકનકો પુષ્ટિમાર્ગીય પરમ ફલકો દાન કરત હે। અરૂ ઓર આચાર્ય ભૂલોકમેં પ્રગટ ભયે હે સો તો મર્યાદા પુરૂષોત્તમકે અંશરૂપ પ્રગટ ભયે હે, તાતે મર્યાદા વેદ મારગકે પ્રમાણ સાધનતે ફલદાન કરત હે, અરૂ અપને પ્રમેય બલતે ફલ દાન કરત નહી હે, તાતે દાતા, ઓર ઉદારતા તો હે પરન્તુ મહાઉદારતા કાહુમેં નહી હે। મહોદારતા તો એક શ્રી મહાપ્રભુજીમેં હી હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ

"महोदारचरित्रवान" કહે તે ભયે। અથવા શ્રી મહાપ્રભુજી લૌકિક ફલકો હું દાન એસો કરે હે જો કાહુસો દિયો ન જાય, સો કહત હે જો ઓર લૌકિકમેં દાન કરત હે સો તો પૂર્વ જન્માતંરકો સંબંધ વિચારપૂર્વક દાન કરત હે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજી તો અનેક જન્મ સંચિત કર જો પુન્ય હે તાકે ફલતે કોટિગુનો અધિક દાન કરત હે, ઓર ઉદારતા કરિકે સ્વર્ગાદિક પ્રાપ્તિ સહજ માત્રમેં દેત હે, તથા મોક્ષ પર્યંત ચતુર્થ પદાર્થ જો જીવકો કોટિ જન્મમેં દુર્લભ, અનેક સાધનતે હું દુર્લભ સો ક્ષણ માત્રમેં અપની ઉદારતાસો દાન કરત હે, સો ઓર સો દીયો ન જાય। તથા પુષ્ટિ ભક્તનકો વ્રજલીલાકી પ્રાપ્તિરૂપ ફલ સો તો કલિકાલકે જીવકો સ્વપ્ને હું દુર્લભ હે, સો બ્રહ્માદીક શીવાદિકકો હું દુર્લભ હે, સો અપને સેવકનકો વિના સાધન અપની મહોદારતા કરિકે પ્રાપ્ત કરાવત હે, તાતે આપકો નામ **"महोदारचरित्रवान"** હે, અત્યંત અલૌકિક ચરિત્ર જીનકે એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે।) યા પ્રકાર એકોનવિશ નામકો ભાવાર્થ નીરૂપણ ભયો ॥

તહાં અબ વાદી આશંકા કરત હે જો તુમને શ્રી મહાપ્રભુજીકી મહોદારતા એસી નિરૂપણ કરી, સો એસી સામર્થ્ય એક પૂર્ણ પુરૂષોત્તમમેં હી સંભવે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રાગટ્ય તો યા લોકમેં પ્રપંચકે મધ્ય હે, જો લૌકિક પ્રપંચમેં પ્રાગટ્ય ન હોતો, અલૌકિક રીતીસો પ્રાગટ્ય હોતો તબ તો એસી સામર્થ્ય શ્રી મહાપ્રભુજીમેં સંભવતી સો આપકો પ્રાગટ્ય તો લૌકિક પ્રપંચ અરૂ લૌકિક રીતીસો દેખવેમેં આવત હે, તાતે એસી સામર્થ્ય કેસે સંભવે ? યા પ્રકાર વાદી શંકા કરે, સો દૂર કરવેકો આગે નામ કહત હે ॥

प्राकृतानुकृतिव्याजमोहितासुरमानुष ॥ ૨૦ ॥ યાકો ભાવાર્થ જો શ્રી મહાપ્રભુજીકો લૌકિકમેં પ્રાગટ્ય ભયો હે, તથા લૌકિક લોગનકે નાંઇ લૌકિક આચરણ હું કરત હે, લૌકિક ધર્મ ગૃહસ્થાદિ દિખાવત હે સો તો

અપનો ઐશ્વર્યાદિક સામર્થ્ય છિપાયવેકે અર્થ દિખાવત હે તથા અસુર જો પ્રવાહી જીવ હે તિનકો મોહ ઉપજાયવેકે અર્થ, તથા અપને ભક્ત પુષ્ટિમાર્ગીય હે તીનકે સમાનશીલ ધર્મકો ધરીકે ઐશ્વર્યકો છિપાવત હે, સો તો ભક્ત કે સાથ ક્રીડા કરવેકે અર્થ પ્રાકૃત વપુ ધારણ કીયે હે, સો દૈવી જીવનકો તો મોહ નહિ હોય હે, પરન્તુ આસુરી જીવકો મોહ ઉપજાવત હે, તાકે લીયે પ્રાગટ્ય લૌકિક રીતી કરીકે હે યહ જાનનો, તહાં વાદી શંકા કરે જો જેસે પ્રાકૃત રૂપ દેખિકે આસુરી જીવકો મોહ ઉપજેગો, અરૂ સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપકો જ્ઞાન નહી હોયગો, તેસેઇ પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવકો હું શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રાકૃત સ્વરૂપ, પ્રાકૃત ધર્મ, લૌકિક રીતી દેખિકે મોહ ઉપજેગો તબ તા કરિ શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપકો જાનત નહી હોઇંગે, તબ શરણ આય કૃતાર્થતા હું નહી હોયગી, ક્યોં જો જેસે આસુરી જીવકો પ્રાગટ્ય યા ભૂલોકમેં ઓર સંસારાદિક પ્રપંચમેં મગ્ન હે તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રાકૃત લૌકિક રીતીસું પ્રાગટ્ય દેખિકે મોહિત હોત હે, તેસે દૈવી જીવકો હું પ્રાગટ્ય લૌકિક ભૂમિમેં હે, અરૂ લૌકિક કુટુંબાદિકમેં આસક્તિ હે, સંસારમેં સ્થિત હે, તાતે દૈવી જીવનકો હું મોહ ઉપજેગો, તબ દૈવી જીવ શ્રી મહાપ્રભુજીકે શરણ કેસે આવેગે ? યા પ્રકાર સંદેહ હોય તહાં કહત હે જો જહાં જહાં મોહ ભયો હે તહાં તહાં આસુરી જીવનકો હી મોહ ભયો હે, દૈવી જીવનકો કબહુ નહી હોત હે, સો કોન ભાંતિસી ? જેસે ભગવાન વસુદેવજીકે હૃદયમેં પધારીકે શ્રી દેવકીજીકે જઠરમેં પધારે તબ શ્રી દેવકીજીકે શ્રી અંગકી ક્રાંતિ દીપ્યમાન હોઇ ગઇ મુખકે ઉપર સૂર્ય કોસો તેજ પ્રગટ ભયો, સો જેસે સુક્ષ્મ ઘટા હોય તામેં સૂર્ય નારાયણ ઉદય હોય, તબ સૂર્ય નારાયણ કો દર્શન કોઇકો હોય નહી, પરન્તુ દશોદિશાકે વિષે પ્રકાશમાન હોય જાય હે, તબ સબ કોઉ જાને હે જો અબ સૂર્ય નારાયણ ઉદય ભયો હે, બાદરકી ઓટમેં આયે હે તાતે પ્રગટ દર્શન હોત નાહી, યહ સબ કોઇકો જ્ઞાન હોત હે અરૂ જો જન્માંધ હે

વાકો જ્ઞાન નહી હોય હે, તથા મદાંધ હે તાકો પ્રકાશ દેખિકે ભાષમાન હોય, પરન્તુ તત્વકો જ્ઞાન નહી હોય, તથા કામાંધ જો હે તિનહુકો પ્રકાશ તો દિખે પરન્તુ વિષય આવેશમેં મદાંધ હોય રહ્યો હે તાતે તત્વકો નિર્ધાર નહી હોય શકે, તાતે કોટિ કોટિ સૂર્યકે તેજકો જીતવેવારે એસેજો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કોટિ સૂર્ય સમ પ્રભુ સાક્ષાત શ્રી દેવકીજીકે જઠરમેં પધારે, તાતે શ્રી દેવકીજીકે સકલ શ્રી અંગકી કાંતિ દિપ્યમાન હોય ગઇ, સો એસે પ્રકાશમાન દેખિકે પ્રથમ તો કંસકો આશ્ચર્ય ભયો, પાછે સોચ યુક્ત હોય કે વિચારત ભયો જો યહ કહા કૌતક હે ? નિત્ય તો આગે શ્રી દેવકીજીકે અંગમેં એસી કાંતિ નહી દેખિ, અબ અકસ્માત એસી દિપ્યમાન કાંતિ ક્યોં હોય ગઇ, યહ આશ્ચર્ય ભયો, પાછે સોચ યુકત હોયકે વિચાર્યો જો કોઇ મહા તેજસ્વી પુરૂષ ઇનકે ગર્ભમેં આયે હે પાછે યહ નિર્ધાર કીયો જો પ્રથમ મોકો આકાશવાણી ભઇ હતી જો શ્રી દેવકીજીકે અષ્ટમ ગર્ભ તોકું મારેગો, અરૂ નારદજી હું કહે હે, તાતે અબ મેરો કાળરૂપ શ્રી દેવકીજીકે ગર્ભમેં આયો હે, યા પ્રકાર સો મોહિત હોય, ન્યારી ન્યારી બેડી શ્રી દેવકીજીકો ઓર શ્રી વસુદેવજીકો પહિરાયે, બહોત ચોકી પહેરા રાખે, પરન્તુ અજ્ઞાનીકો યંહ જ્ઞાન ન ભયો જો સાક્ષાત ભગવાન પ્રગટ હોયકે મેરે વધનમેં મેરે રોકે કેસે રહેંગે ? યદ્યપિ મોકો મારવેકે લીયે હું પ્રગટ હોઇંગે તોહું મેરો બડો ભાગ્ય હે. જો ભગવાન મેરેકો અપને હાથસો મારેંગે, યહ જ્ઞાન તો ન ભયો, ઉલટો મારિવેકો ઉપાય કરત ભયે, તાતે આસુરીકો ભગવદ્ સ્વરૂપકો જ્ઞાન કબહું હોય નહિ, પાછે જબ શ્રી ભગવાન ગોકુલ પ્રગટ હોયકે પધારે, તબ પૂતના, સકટ, તૃણાવર્ત આદિક અનેક દૈત્યનકો શ્રી ભગવાનકો મારિવેકો પઠાયે યહ અજ્ઞાન આસુરી જીવકે મોહસો ભયો, યાતે આસુરી જીવકે હૃદયમેં ભગવદ ભાવ કબહું નહી હોયગો, યાતે મોહ તો આસુરી બહિર્મુખનકો હોયગો, અરૂ દૈવીજીવ બ્રહ્માજી આદિ સબ દેવતાનકો મોહ નહિ ભયો હે સો કાહેતે જો શ્રી

બ્રહ્માજી તો ગર્ભ સ્તુતિ કીયે, દેવતા સબ આનંદ પાયે, દુંદુંભીનાદ બજાયે, પુષ્પવૃષ્ટિ કરી, જો શ્રી ભગવાનતો અજન્મા હે અપની ઇચ્છાતે ગર્ભમેં આવે તો કહા ભયો ? ભગવાન સર્વ સામર્થ્ય સહિત હે કેવલ અનુગૃહ કરિવેકે અર્થ પધારે હે, યહ તો શ્રી ભગવાનકી લીલા હે યહ ભાવ વિચારે, પરન્તુ મોહિત હોયકે લૌકિક ભાસમાન નહી ભયો, તાતે દૈવી જીવનકો મોહ નહી હોય। અથવા પૂતના જબ કંસકી પ્રેરણાસો શ્રી ગોકુલ આઇ હે, સો મનમેં યહ જાની જો જેસે ઓર બાલકનકો મેને પ્રાણહરણ કીયો હે, તેસેઇ યહ બાલકકો પ્રાણહરણ કરૂંગી, સો જબ તાંઇ ભગવાનકો ઉત્સંગમેં લીયે તબ તાંઇ શ્રી ભગવાનકે સ્વરૂપકો જ્ઞાન નહી ભયો, જો યે ભગવાન હે, સો મોહિત હોયકે લૌકિક બાલકકે સમાન જાનીકે વિષભરે સ્તનપાન કરાવન લાગી, સો કાહેતે ? જો આસુરી હે તાતે મોહિત ભઇ હે, અરૂ તૃણાવર્ત જબ કંસકો પઠાયો વ્રજમેં આયો, તબ મહા ઉપદ્રવ ઉઠાવતો ભયો, સો શ્રી ભગવાન તો જો અસુર આયો, અરૂ મોકો તો માતૃચરણ ગોદમેં લેકે બેઠી હે, તાતે શ્રી માતૃચરણકો કષ્ટ હોયગો, યહ વિચારીકે શ્રી માતૃચરણકે ઉત્સંગતે આપ નીચે પધારે, ઇતનેમેં તૃણાવર્ત આયો, શ્રી ભગવાનકો લેકે આકાશમાર્ગ ચલ્યો તબ શ્રી ભગવાન ચૌદહ ભુવનકો ભાર તૃણાવર્તકી ગ્રીવાકે ઉપર ધરે, તબ વ્યાકુલ હોય પ્રાણ તજે પરન્તુ તહાં તાઇ જાન્યો નહિ જો મેરે મારે ભગવાન કેસે અન્યથા હોયગે ? સો યહ જ્ઞાન નહી હોય શક્યો, સો કાહેતે ? જો અસૂર હે તાતે શરણ નહી ગયો મોહિત હોય કે, । તાતે મોહતો આસુરી જીવનકો હી હોય હે, દૈવી જીવનકો નહી હોય। અથવા શિશુપાલ, દુર્યોધન, જરાસંઘ આદિકનકો મોહ ભયો હે, ઓર દૈવી જીવ જો વ્રજ ભક્ત આદિ હે તીનકો તો ભગવાનકે સ્વરૂપકો જ્ઞાન હે, તાતે સેવા ભજનમેં તત્પર ભયે। અથવા શ્રી ઉદ્ધવજી શ્રી અક્રુરજી આદિકો હું મોહ નહિ ભયો। અથવા ભગવાનને જબ મોહિની સ્વરૂપ ધારણ કીયે હે તબહું અસુરનકો હી મોહિની સ્વરૂપ

દેખિ મોહ ભયો હે, અરૂ દેવતા તો દૈવી જીવ હે, તીનકો મોહ નહિ ભયો । ભગવાનકો અદ્ભૂત અલૌકિક ચરિત્ર દેખિકે પરમ આનંદ પાયે, દુંદુંભી નિશાન બજાયે, પુષ્પવૃષ્ટિ કીયે હે, ઓર અસુર સબ મોહિત ભયે, કામાવેષિત મોહિની સ્વરૂપ દેખિકે ભયે, ઓર અમૃત અપને હાથતે ખોયો, મદિરા પ્રાપ્ત ભઇ, તાતે મોહિત તો આસુરી જીવ હોય હે, એસે રાવણ, હિરણ્યકશ્યપુ સબ મોહિત ભયે હે, તીન સબનકો ભગવાનકે સ્વરૂપકો જ્ઞાન નહી ભયો । તા ભાંતિસો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ રૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ મનુષ્ય કૃત વપુ ધારણ કરી પ્રગટ ભયે હે. સો કેવલ અસૂર જો હે સો તો શ્રી મહાપ્રભુજીકો દેખિકે યહ જાનત હે જો જેસે હમ મનુષ્ય હે તેસે હી શ્રી મહાપ્રભુજી હું મનુષ્ય હે, યહ જાની પ્રતિવાદ આદિ દેવષ કરત હે, પરન્તુ ભગવદ સ્વરૂપ જાનીકે શરણ આય અપનો ઉદ્ધાર નહી કરત હે, અરૂ દૈવી જીવ જો હે સો તો શ્રી મહાપ્રભુજીકો દેખત માત્ર પરમ આનંદ પાવત હે, અપને ભાગ્યકો સરાહત હે, જો સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પ્રગટ હોય હમકો દર્શન દીયે હે, અરૂ પરમ અલૌકિક સ્વરૂપ જાનીકે તત્કાલ શરણ જાત હે, સેવા પરાયણ હોઇ કૃતાર્થ હોત હે, અલૌકિક લીલાકો અનુભવ કરત હે, અરૂ લૌકિક આચરણ દેખિકે મોહિત નહી હોત હે, લૌકિક અલૌકિક ભાસત હે, તાતે મોહ તો આસુરી જીવનકો હોઇ, યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો **“प्राकृतानुकृतिव्याज्मोहितासुरमानुष”** અથવા જબ ભગવાન નંદાલયમેં પ્રગટ હોયકે બાલલીલામેં નાના પ્રકારકે બાલચરિત્ર કીયે હે, તો હું ભક્તનકો કેવલ લૌકિકતાકો ભાષ નહી ભયો, વ્રજ ભક્તનકોતો સાકાર રસાત્મક કોટિ કંદર્પ લાવણ્યામૃતકો અનુભવ ભયો, વ્રજ ભક્તનકો મોહ નહી ભયો તા ભાંતિસો આસુરી જો જીવ હે સો તો શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રાગટ્ય પ્રાકૃત રીતીસો દેખત હે, તથા પ્રાકૃત આચરણ આપકો દેખિકે યહ જાનત હે, જો શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ ભયે હે સો પ્રાકૃત મનુષ્યવત હે,

હમારે સમાન હે, સો લૌકિક ભાવ કરી નીંદા કરત હે, દોષ દેખત હે, વાદ કરત હે, ભય નહી રાખત હે, અપની યોગ્યતા પ્રગટ કરત હે, પરન્તુ શ્રી મહાપ્રભુજીકો ઐશ્વર્ય નહી જાનત હે, તાતે અપનો કાર્ય બિગાડત હે, તાતે એસે આસુરીકો મોહ ઉપજાયવેકે અર્થ આપ પ્રાકૃત રૂપ દિખાવત હે, સો ક્યોં જો આસુરીકો મોહ ઉપજાય ઉદ્ધાર નહી કરનો હે, તાતે ભગવાનકે સ્વરૂપકે જ્ઞાન વિનાતો મોક્ષ હોય નહી, તાસો પ્રાગટ્ય પ્રાકૃત રીતીસો દિખાવત હે અરૂ દૈવી જીવ જો હે સો તો અંગ સંબંધી સૃષ્ટિ હે, તાતે આપ કેસો હું સ્વરૂપ ધારણ કરે, પરન્તુ દૈવી જીવકો મોહ હોય નહી, સો સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ જાનીકે, અપનો સર્વસ્વ ધન જાનીકે, આત્માપર્યંત સબ સમર્પણ કરીકે, શરણ હોઈકે, સેવા પરાયણ ગુણગાન, સ્મરણ પરાયણ હોયકે વિના મોલકે દાસ બને રહત હે। નેત્રનસો સ્વરૂપામૃતકો પાન કરત હે, શ્રવણસો વચનામૃતકો પાન કરત હે, વાણીસો રસરૂપ રસરાસ ચરિત્રકો ગુણગાન ગાવત હે, મનસો ધ્યાન કરત હે, દેહસો સેવા કરત હે, એસે સુખદાતા સેવકનકો શ્રી મહાપ્રભુજી હે। અરૂ આપ સેવકનસો સમાનશીલ સ્વરૂપ નહી ધરતે તો, સેવકનકો સેવા પરાયણતા નહી હોય સકતી, ક્યોં જો ઐશ્વર્યતા પ્રગટ દિખાવતે તો સેવકનકો મહાત્મ્ય પ્રગટ હોય આવતો તબ સ્નેહકો તિરોધાન હોય જાતો, તબ સ્નેહ વિના પુષ્ટિ રસમય ફલકી પ્રાપ્તિ નહી હોતી, તબ તો મહાત્મ્ય કરીકે મોક્ષાનંદકો પ્રાપ્ત હોતે, તબ ભજનાનંદ નહી મીલતો, । તાતે અપને પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવન પ્રતિ તો સાક્ષાત પરમ રસાત્મક માનુષ્ય વપુ ધરિકે ભજનાનંદકો અનુભવ કરાવત હે, ઔર મર્યાદામાર્ગીય દૈવી જીવ હે તિનકો ઐશ્વર્યાદિકકો મહાત્મ્ય દિખાયકે મોક્ષકે આનંદકો અનુભવ કરાવત હે। અરૂ પ્રવાહી જો આસુરી જીવ હે તિનકો તો પ્રાકૃત મનુષ્યવત સ્વરૂપ દિખાયકે મોહિત કરી ભગવત્વકો ભુલાયકે અજ્ઞાન પ્રગટ કરી અપનો અલૌકિક સામર્થ્ય છિપાય બહિર્મુખ કરી નીંદા કરાય માયામેં લીન

કરી ઉદ્ધાર નહી કરત હે, તાતે દૈવીકો મોહ નહી હોત હે। જેસે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પ્રાકૃત બાલકકી નાંઇ શ્રી નંદરાયજીકે ગૃહમેં પ્રગટ હોય સકલ આસુરી જીવનકો મોહિત કીયે, અરૂ બ્રહ્માદિક, શિવાદિક, શેષાદિક, ઇન્દ્રાદિકકો ઐશ્વર્યતા દિખાય મહાત્મ્ય પ્રગટ કીયો સ્તુતિ કરાયે। અરૂ શ્રી નંદરાયજી શ્રી યશોદાજી - ગોપ ગ્વાલનકો બાલ લીલા અતિ અદ્‌ભૂત પ્રગટ દિખાયકે સ્નેહ ઉપજાયકે પરમ આનંદકી પ્રાપ્તિ કરાઇ, અરૂ વ્રજ ભક્તનકો તો સાક્ષાત રસાત્મક ભાવાત્મક કોટિ કંદર્પ લાવણ્ય સ્વરૂપકો અનુભવ કરવાય પરમભાવ સંબંધી સ્નેહ ઉત્પન્ન કરિ ભજનાનંદ - કામાનંદ - પરમાનંદકો દાન કીયો હે, ઇનકું અપનો ઐશ્વર્ય પ્રગટ કરકે નહી દિખાયે હે। અરૂ અક્રુરજી ઉદ્ધવજી આદિકનકો અપનો ઐશ્વર્ય દિખાવત હે, ઓર વયસ્ય જો ગોપબાલક તિનકો ઉનકે સમાનશિલ વય ધારણ કરી ઉનકો બાલ ક્રીડામેં સખાભાવકો સ્નેહ ઉપજાય સુખદાન કરત હે, તાહીતે શ્રી શુકદેવજી કહે હે જો **तमद्भुतबालकमबुजेक्षणं** કમલ જેસે નેત્રવારે તુમારો યહ બાલક અદ્‌ભૂત કર્મ વાળો હે। એસે શુકદેવજીને ભાગવતમે કહ્યો હે યાતે શ્રી ગુંસાઇજી આપ કહે જો **"प्राकृतानुकृतिव्याजमोहितासरमानुष"**। તાતે અસુર હે સોહી શ્રી મહાપ્રભુજીકે લૌકિક ચરિત્ર દેખિકે મોહિત હોત હે॥ ૧૧ ॥

અબ વાદિ શંકા કરે જો શ્રી મહાપ્રભુ આપ પ્રગટ હોય પુષ્ટિમાર્ગ પ્રગટ કરી, અનેક પ્રમાણ કરી પુષ્ટિમાર્ગ સ્થાપન કીયે હે. સો યે ધર્મતો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમમેં સંભવે શ્રી મહાપ્રભુજીમેં કેસે સંભવે? યા પ્રકારકી શંકા દૂર કરિવેકો શ્રી ગુંસાઇજી આગે નામ કહત હે।

वैश्वानरो वल्लभाख्यः सद्रुपोहितकृत् सताम् ।
जनशिक्षाकृते कृष्णभक्ति कृन्निखिलेष्टदः ॥ १२ ॥

વૈશ્વાનરઃ ॥ ૨૧ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી અતિ અલૌકિક શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તિનકે મુખારવિંદ રૂપ

પરમ અલૌકિક - આધિદૈવિક અગ્નિરૂપ હે સો રસરૂપ અગ્નિ હે તા અગ્નિરૂપી શ્રી મહાપ્રભુજી હે, તાતે **વૈશ્વાનર** કહે । ઓર મુખસો વાણી પ્રગટ હોત હે, તાતે વાણી રૂપ હું શ્રી મહાપ્રભુજી હે, યાતે જબ શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ કહે જો **“વૈશ્વાનર”** । અથવા જબ વ્રજ ભક્તનકે રસરૂપ મારગ પ્રગટ કરવેકી શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી ઇચ્છા ભઇ, તબ યા કલિકાલમેં પુષ્ટિમારગ તો તબહી પ્રગટ હોય જબ અપનો સ્વયં પ્રાગટ્ય હોય તાતે અપને શ્રી મુખરૂપ, આધિદૈવિક, અગ્નિરૂપ, વાણીરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રાગટ્ય કીયો હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અલૌકિક અગ્નિરૂપ હે, લૌકિક અગ્નિરૂપ નહી હે, ક્યોં જો અગ્નિ ત્રિવિધ પ્રકારકી હે, આધિભૌતિક, આધ્યાત્મિક, આધિદૈવિક, સો શ્રી મહાપ્રભુજી આધિદૈવિક અગ્નિરૂપ હે તાતે **“વૈશ્વાનર”** યહ નામ કહે । તહાં વાદી શંકા કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકો તુમ અગ્નિરૂપ કહેત હો સો અગ્નિ તો તાપાત્મક હે તો શ્રી મહાપ્રભુજીકે નિકટ રહી સેવકજન સેવા કેસે કર સકેંગે? યા પ્રકાર સંદેહ હોય તહાં કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી અગ્નિરૂપ હે સો અગ્નિ કેસે હે? લૌકિક અગ્નિ અરૂ અલૌકિક અગ્નિમેં બડો હી તારતમ્ય હે સો કાહેતે? જો લૌકિક અગ્નિકી નિકટ જાય તો તાપ લાગે, અરૂ દૂરિ જાય તો શીતલતા હોય અરૂ અલૌકિક અગ્નિ હે તાકે નીકટ જાય તો શીતલતા હોય ઓર દૂરિ જાય તો વિરહતાપ હોય સો વિરહતાપ હું આનંદ કે પ્રાપ્ત કરવે અર્થ હે, વિરહ તાપ પીછે સંયોગ હોય હે, સો સંયોગ આનંદ સમુદ્રકો દાયક હે તથા લૌકિક અગ્નિકો સ્પર્શ કીયે તે દાહ કરે શરીરમેં વ્યથા ઉપજાવે અરૂ અલૌકિક અગ્નિકે સ્પર્શતે ત્રિવિધ તાપકી નિવૃત્તિ હોય, અરૂ આનંદ કી પ્રાપ્તિ કરાવે કાહેતે? જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ અલૌકિક અગ્નિરૂપ પ્રગટ ભયે હે, તા સમે વ્રજભક્ત દર્શન કરકે ત્રિવિધ તાપસે નિવૃત્ત ભયે હે, અરૂ પરમ આનંદ કી પ્રાપ્તિ ભઇ હે, તાતે યહ અલૌકિક અગ્નિકો એસો પ્રતાપ હે, જો ભક્તનકો પરમ આનંદ સુખકો

દાન કરત હે । તાતે પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવનકો અલૌકિક અગ્નિસો વિરહતાપ હોત હે અરૂ પુષ્ટિ ભક્તકે અરૂ ભગવાનકે દ્વેષી નીંદક હે તીનકો તો શ્રી મહાપ્રભુજી માયા કાલ જનીત તીવ્ર તાપ ઉપજાવત હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે હે જો “**વૈશ્વાનર**” ॥

અબ કોઇ આશંકા કરે જો યદ્યપિ શ્રી મહાપ્રભુજી અલૌકિક અગ્નિરૂપ કહે, પરન્તુ અપનો તાપાત્મક સ્વભાવ હે સો કેસે છોડેંગે ? તાતે ભક્તનકો તાપ હોયગો તબ નિકટ રહિકે આનંદકો અનુભવ કેસે કર શકેંગે ? યહ શંકા દૂરિ કરવેકો શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ આગે કહત હે ॥

વલ્લભાખ્ય: ॥ ૨૨ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- શ્રી મહાપ્રભુજી આપ કેસે હે ? જો વલ્લભ હે આખ્યા જીનકી, એસે અલૌકિક અગ્નિ હે, તાતે વલ્લભાખ્ય નામ પ્રિય હે। તહાં લૌકિક અગ્નિ હે તાકે તેજમેં ઘટતી - બઢતી - સમાન યહ તીન લક્ષણ હે, જો શીતકાલમેં અગ્નિકો તેજ ઘટતી હોત હે, તબતો અગ્નિકો તેજ સહ્યો જાત હે, અરૂ જબ ઉષ્ણકાલ હોત હે તબ તો અગ્નિકો તેજ બઢત હે, તબ સહ્યો નહી જાત હે, ઓર વર્ષાકાલમેં અગ્નિકો તેજ સામાન્ય હોત હે, તબ તો ન તો પ્રિય કે ન તો અપ્રિય લાગત હે, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજી હું અગ્નિરૂપ હે, તાતે કબહું પ્રિય, કબહું અપ્રિય લગત હોઇંગે, કબહુંક સામાન્ય લગત હોઇંગે ? એસી કોઉ શંકા કરે તહાં કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી તો અલૌકિક અગ્નિરૂપ હે, તાતે તેજ હું અલૌકિક રીતીસું હે। સો કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી તો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ રૂપ હે તાતે આનંદ રૂપ હે, તાતે સદા પ્રિય હે, કબહું અપ્રિય નહી હોત હે, તાતે કહે જો “**વલ્લભાખ્ય:**” । અથવા યહ અલૌકિક અગ્નિ હે સો કેસી હે ? જો જહાં તાંઇ શ્રી મહાપ્રભુજીકો સંબંધ નહી હોય તહાં તાંઇ કોમલતા મધુરતા નહી હોય, તાસો ભક્તનકો પરમપ્રિય વલ્લભ હે સો એક ક્ષણ માત્ર હું જો ભક્ત જુદે હોય તો વ્યાકુલ હોઇ જાત હે, જેસે

પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ, સો વ્રજ ભક્ત એક ક્ષણ માત્ર જુદે પરત હે તાહી સમે વ્રજ ભક્ત વ્યાકુલ હોય જાય હે, ફેરી જબ શ્રી ઠાકોરજીકો દર્શન હોત હે તબહી આનંદ પાવત હે, તાતે કબહું અપ્રિય હોત નાહિ, તાહી ભાંતિસો શ્રી મહાપ્રભુજીકો દેખે બિના સ્વકીય જન વ્યાકુલ હોત હે આપ અપને જનકો પ્રાણપ્રિય લગત હે, તા કરિ યહ જતાયે જો અત્યંત પ્રિય હોય તાકો વલ્લભ કહીયે। અથવા અત્યંત દુર્લભ હોય તાકો વલ્લભ કહીયે। અથવા અત્યંત સુન્દર હોય સો સબનકો પ્રિય લાગે। અથવા અત્યંત ગુણવંત હોય સો સબનકો પ્રિય લાગે અબ જો ગાય તિનકો વલ્લભ, । ગો - જો પૃથ્વી તિનકો વલ્લભ, । ગો - જો શ્રી ગોવર્ધન તિનકો વલ્લભ, । ગો - જો વ્યાપી વૈકુંઠ, । ગો - જો ગોપીજન, । ગો - જો સમસ્ત ભક્ત। ઓર ગો સમસ્ત ઇન્દ્રીય, એસે સમસ્તકું અતિપ્રિય હોયવેસું આપકો નામ વલ્લભ હે। અથવા માત વલ્લભ, તાત વલ્લભ, મહાલક્ષ્મી પ્રાણ વલ્લભ, એસે સમસ્ત પુષ્ટિમાર્ગીયનકો પરમપ્રિય શ્રી વલ્લભ હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ “**વલ્લભાખ્ય**” કહે।

તહાં અબ વાદી આશંકા કરે હે કે જો વસ્તુ જગતમેં પ્રિય હે, એસી ઉત્તમ વસ્તુ સમય પાયકે અપ્રિય હોય જાત હે, જેસેકે પુત્ર સમાન પ્રિય કોઇ નહી, સોહું સમય પાયકે અપ્રિય હોય જાત હે, તથા કામીનીકો પુરૂષ, અરૂ પુરૂષકો કામીની એ હું સંસારમેં અતિ પ્રિય હોય હે, પરન્તુ સોહું સમય પાયકે દોનોનકો અતિ અપ્રિયપનો હોય જાત હે, એસે યાવત્ પદાર્થ પ્રિય હોય હે, ફેરી સમય પાયકે અપ્રિય હોય જાત હે, તાં ભાંતિસો પુષ્ટિમાર્ગીય ભકતકો શ્રી મહાપ્રભુજી સકલ ભાવ કરીકે પ્રિયતમ વલ્લભ હે સો તો સાંચ પરન્તુ કોઇ સમય પાયકે, કોઇ નિમિત પાયકે અપને ભક્તનકે લીયે હું શ્રી મહાપ્રભુજી અપ્રિય હોય જાત હોઇંગે? યા પ્રકાર કી આશંકા દૂરિ કરવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી, શ્રી મહાપ્રભુજીકો આગે નામ કહત હે॥

સદ્રુપ: ॥ ૨૩ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે, જો ઉપર વાદીને આશંકા કરી કે જો વસ્તુ સબનકો પ્રિય હોત હે, સોહુ સમય પાયકે અપ્રિય હોત હે, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજી હું અપને ભક્તિભાવાપન્ન ભક્તનકો સમે પાયકે અપ્રિય હોઇંગે ? યહ શંકા સર્વથા નહી કરનો સો કાહેતે ? જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ સદ્રુપ હે, તાતે કબહું અપ્રિય નહી હોતે હે. ક્યોંકે સદા સર્વદા એક રસ હે, અચલ, અક્ષય, સુન્દર, ઐશ્વર્યાદિક ધર્મન કરીકે સામર્થ્યવાન હે, । ઓર સબતે શ્રેષ્ઠ સબનકો પ્રગટકર્તા, સબનકો પોષણકર્તા, સબનકે આધાર, સબનકે રક્ષણ કરતા, સબનકે પૂજ્ય, ચરહુકે અચરહુકે પાલનકર્તા, ચતુર શિરોમણી, કોટિકન્દર્પ લાવણ્ય સુન્દર, રસમય, સદા કીશોરાકૃતિ, મદનાધિક સુન્દર, કામીનીકાંત, અદ્‌ભૂત ચરિત્રવાન, સકલ કલા પ્રવિણ, એસે એસે કોટાન કોટિ ગુણન કરિકે સમ્પન સદ્રુપ હે, ધર્મીય હે, । તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી કાહુકો કાહુ સમે અપ્રિય નહી હોત હે, સદા પ્રિય લગત હે, યહ નિશ્ચય સિદ્ધાંત જાનનો । અરૂ યા લોક સંબંધી પદાર્થ હે સો તો અનિત્ય હે, અસમર્થ હે, શોભા રહિત, ગુણ રહિત, સ્વારથી, દોષ યુક્ત, લોભી, ક્ષયી, કાલાધીન, ધનરહિત, બુદ્ધિ - વિવેક વિચાર રહિત, અજ્ઞાની, નિરસ ઓછો પાત્ર, અભિમાની, ગુણ ચોર કૃતઘ્ની, કુરૂપ, લંપટ, અસંતોષી એસે નાશવંત ગુણવારે હે, તાતે લૌકિક હે સો કબહું પ્રિય કબહું અપ્રિય લગત હે, યહ તો લૌકિકમેં હે । અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીતો આપ અલૌકિક હે, તાતે સદા સર્વદા પ્રિયહી લગત હે, કબહું અપ્રિય નાહીં હોત, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ સદ્રુપ કહે સો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ રૂપ સચ્ચિદાનંદ મુખરૂપ હે તાહીતે સદા સર્વદા એકરસ પ્રિય હે, યહ જતાયવેકે લીયે આપકો નામ **"સદ્રુપ"** કહ્યો હે ॥

તહાં અબ વાદી શંકા કરે જો સેવક તો અનેક હે સો અપને અપને મનકે ઇચ્છીત - વાંછીત, ભાવીત ભાંતિ - ભાંતિકે મનોરથ ઉપજત

હોઇંગે, તાતે જો સેવકકો મનોરથ પુરો ન હોયગો, તા સેવકનકો મનોરથ પૂર્ણ ન ભયે તા સમે શ્રી મહાપ્રભુજીમેં પ્રિતી ઘટતી હોયગી, તબ સબનકો પ્રિય કેસે લગત હોઇંગે? યા પ્રકાર કોઇ સંદેહ કરે તાકું દૂર કરવેકે લીયે આગે નામ કહત હે।

हितकृतसताम ॥ ૨૪ ॥ યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે જીતને સેવકે હે, સો જો જો અપને અપને મનોરથસું સેવા કરત હે તીન સબનકે મનોરથ સિદ્ધ કરિકે ઉનકી સેવાકો અંગીકાર કરત હે, પરન્તુ વિરહી ભક્તનકો મનોરથ પૂર્ણ કરિવેમેં કબહુ વિલંબ નહિ કરત હે, ઉનકી આરતી નહી સહી સકત હે, તાતે સબનકો પ્રિય લગત હે, તથા યા લોક સંબંધી પદાર્થ, અરૂ પરલોક સંબંધી પદાર્થ સબ સિદ્ધ કરત હે તાતે સબનકો પ્રિય લગત હે યાસું આપકો નામ **“हितकृतसताम्”** હે। અથવા અપને ભક્તનકે મનમેં કાહુ વસ્તુકી અપેક્ષા નહી હોય, અરૂ સેવા પરાયણ હોય રહે હે તિનકો વિના જાચે હું આપ સ્વતઃ સ્નેહ કરિકે પરમ દુર્લભ જો પદાર્થ તાકો દાન કરવેમેં સદા તત્પર હે, વિના માંગે અલૌકિક ફલકો દાન કરત હે, તબ મનકે ઇચ્છીત મનોરથ પૂર્ણ કરે યામેં કહા કહેનો? તાહીતે સબનકો પ્રિય હે, આપ હિત કરવેવારે હે, યહ જતાયવેકે લીયે યહ નામ કહ્યો જો **“हितकृतसताम्”** સો સંતાપ દહન સર્વદા મનોરથ સહિત પૂર્ણ કરત હે। અથવા શ્રી મહાપ્રભુજી આપ ભૂલોકમેં પ્રગટ હોયકે અપનો સ્વરૂપ, તથા પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો પરમ ફલ સર્વોપર આપશ્રી મુખસો કહીકે અપને ભક્તનકો જતાયે, પરન્તુ પુષ્ટિ માર્ગકી રીતીસો સેવાકો પ્રકાર ભાવાનુસાર લીલાનુસાર પ્રગટ કરીકે આપ સ્વયં સેવા કરિકે સેવાકી રીતી શિખાવત હે, સેવાકો પ્રકાર વાણીસો કહીકે શીખાવત હે, યા પ્રકાર સેવાકી રીતી આધુનિક દૈવી જીવનકો જતાયકે આપ સેવા કરી શીખાવત હે તાતે યહ નામ કહે, જો સેવાકૃત મુખ્ય શ્રી વ્રજ ભક્તનકી રીતીસો સેવા કહી હે, સો

સેવાકૃતિ પ્રગટ કરીકે દિખાઇ હોય તો કહે, સો પુષ્ટિમારગકી સેવાકો પ્રકાર જાન્યો જાય નહી, તાતે યહ નામ કહે જો **"हितकृतसताम्"** ॥

તહાં વાદી શંકા કરે જો યા લોકમેં સ્થીત દૈવી જીવકી પુષ્ટિ ભક્તિ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી, સેવાકે ભેદભાવ, ઉત્સવકે ભેદભાવ કેસે જાને જાયેગે, અરૂ વિના જાને સેવા કેસે બનેગી, અરૂ પુષ્ટિ ભક્તિમાર્ગકી રીતી પૂર્વક સેવા સિદ્ધ કીયે વિના શ્રી ઠાકોરજી કેસે પ્રસન્ન હોયગે, અરૂ તબ પુષ્ટિ માર્ગકો પરમ ફલ કેસે પ્રાપ્ત હોયગો. યા પ્રકારકી શંકા દૂરિ કરવેકે લીયે આગે નામ કહત હે ॥

जनशिक्षाकृतेकृष्णभक्तिकृत् ॥ ૨૫ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો યદ્યપિ પુરાણનમેં તથા આગમ શાસ્ત્રમેં સેવાકો પ્રકાર કહે હે, વહ પૂજામાર્ગી સેવાકો પ્રકાર કહે હે, પરન્તુ પુજા માર્ગકી રીતીસો કહ્યો હે, સો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે તિનકી વિભુતિ, અંશાવતાર, કલાવતારકો કહ્યો હે। સો પૂજાકો પ્રકાર હે, સેવાકો પ્રકાર નહી કહ્યો હે, । સો સેવા પૂજામેં તારતમ્ય કહા હે સો કહત હે, જો પૂજા મારગમેં દેવતા હે સો તો મંત્રકે આધિન હે. તાતે મંત્ર કરી આવ્યાહન હોત હે, તબ તો દેવતા અંશ મૂર્તિમેં પ્રવિષ્ટ ભયો, અરૂ જબ વિસર્જન કીયે તબ દેવતાંશ મુર્તિમેં તે અંતરધ્યાન ભયો, તબ કોરી પ્રતિમા માત્ર રહત હે। ઓર શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તો મંત્રકે આધિન હે નહી, કેવલ પ્રેમ ભક્તિકે આધિન હે તાતે આગમ શાસ્ત્રમેં પૂજા વિધિ કહી હે, પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી સેવાકી વિધિ નહી કહી હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ હોયકે શ્રી ઠાકોરજીકો સુખદ સેવા વિધિ ભાવાત્મક રસરૂપ પુષ્ટિમાર્ગકી રીતીસો પ્રગટ કરીકે આપ સેવાકો આચરણ કર શ્રી ઠાકોરજી સેવનીય સિદ્ધ કરી તીનકી સેવા આપ કરિ અપને ભક્તનકો સેવાકો પ્રકાર શીખાયો, જો કાહુકો પુષ્ટિમાર્ગીય સેવાકો જ્ઞાન નહી હોતો તો, પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય ભક્ત હું પૂજા મારગકી રીતીસું પૂજા માત્ર કરતે, પરન્તુ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી ફલરૂપ સેવા સિદ્ધ નહી

હોતી, સો કાહેતે ? જો પુષ્ટિમાર્ગમેં તો સાક્ષાત શ્રી ઠાકોરજીકે સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ કરનો યહ સર્વોપર ફલ હે, સો તો કાહુકો હોતો નહિ, ક્યોં જો સ્વરૂપાનંદકો અહર્નિશ અનુભવ સર્વ ઇન્દ્રીયસો કરનો સો તો પુષ્ટિમારગકી રીતીસો સેવા કીયે વિના સિદ્ધ નહી હોય તબ પુષ્ટિમાર્ગ કાહેકો કહાવતે ? તબતો પૂજા મારગ પ્રગટ હે સબ જગતમેં તાહી રીતીસો સબ પૂજા કરતે, તબ પૂજા કરીકે મુક્તિ ફલ પ્રાપ્ત હોતો, તબ પુષ્ટિમારગકો ફલ પ્રાપ્ત નહી હોતો તબ સેવા પૂજામેં વિલક્ષણતા નહી હોતી, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ હોયકે પુષ્ટિમાર્ગ પ્રગટ કીયે, અરૂ પુષ્ટિમાર્ગકી રીતીસું વ્રજ ભક્તનકે ભાવ રીતીસોં સેવા પ્રગટાયકે આપ સેવા કરિકે અપને ભક્તનકો શિખાયે, તબ પુષ્ટિ ભક્તિ મારગકી રીતીસો પુષ્ટિ ભક્ત સેવા કરન લાગે, તબ પુષ્ટિ માર્ગી કહાયે, તબ સેવાતે ફલ સિદ્ધ ભયો, અરૂ સેવા મારગમેં પ્રગટ પ્રમાણ કરી પૂજાકી રીતી સબ ન્યારી જતાયે, ઓર ફલ હું ન્યારો જતાયો, યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો **“जनशिक्षाकृतेकृष्णभक्तिकृत”** ॥

તહાં અબ વાદી પૂર્વ પક્ષ કરે હે જો આપ સેવા કરી સબ સેવકનકો પુષ્ટિમાર્ગકિ રીતીકી સેવા શિખાવત હે, તામે શ્રી મહાપ્રભુજીકો ઇતનો કહા પ્રયોજન હે જો ઇતનો શ્રમ કીયે ? યા ભાંતિ શંકા હોય તાકુ દૂર કરવેકે લીયે આગે નામ કહત હે ॥

निखिलेष्टदः ॥ ૨૬ ॥ યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ પુષ્ટિમાર્ગકિ રીતીકી સેવા પ્રગટ નહી કરતે અરૂ અપને સેવકનકો શ્રમ કરીકે નહી શિખાવતે તો પુષ્ટિમાર્ગમેં મુખ્ય ફલ સેવાહી હે, સો સેવાકો જ્ઞાન તો કાહુકો હોતો નાહી તબ યા પુષ્ટિમાર્ગમેં શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સંબંધરૂપ જો મુખ્ય ફલ સોહુ કાહુકો સિદ્ધ નહી હોતો, તબ શ્રી મહાપ્રભુજી **“निखिलेष्टदः”** નહી કહેવાવતે । યાકે લીયે આપ શ્રમ કરીકે સેવા મારગ પ્રગટ કરી, આપ સેવા કરી અપને

ભક્તનકો શિખાયે, પુષ્ટિમાર્ગકો ફલ ફલ સિદ્ધ કીયે હે, યહ જતાયવેકે લીયે યહ નામ કહ્યો જો **“નિખિલેષ્ટદ:”** । અથવા ભક્તિમાર્ગ તો ભજનમાર્ગ હે, તામેં અનેક ભાવનસો ભજન (સેવન) હે સો સર્વ ભાવનસો ભજન જબ તાંઇ નહી આવે તબ તાંઇ નિખિલેષ્ટદ નહી કહાવે ઓર સર્વ ભાવનકો દાનતો તબ હોય જબ શ્રી ઠાકોરજીમેં જીતને લક્ષણ હે તિતને લક્ષણ શ્રી મહાપ્રભુજીમેં હોય, તબ સર્વ ભાવનકો દાન હોય, યા પ્રકારસો કોઇ આશંકા કરે સો શંકા દૂર કરનકે લીયે શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ આગે કહત હે ॥ ૧૨ ॥

સર્વલક્ષણ સંપન્ન: શ્રી કૃષ્ણજ્ઞાનદો ગુરૂ: ।
સ્વાનંદતુન્દિલ: પદ્મદલાયત વિલોચન: ॥ ૧૩ ॥

સર્વલક્ષણસમ્પન: ॥ ૨૭ ॥ જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપને ભક્તનકો કોન વસ્તુકો દાન કરત હે, સો કહત હે, જો શ્રી મહાપ્રભુજી સર્વલક્ષણસમ્પન હે, જેસે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સર્વલક્ષણસમ્પન હે તેસે આપ હે ઐશ્વર્ય, વીર્ય, યશ, શ્રી, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય ઇત્યાદિક અનેક લક્ષણ અનેક સામર્થ્ય કરી શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સંપન્ન હે, સામર્થ્યવાન હે તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, સો અપને અતિ પ્રમેય બલતે અપને ભક્તનકો ઐશ્વર્યાદિક ધર્મ કરી સામર્થ્યવાન કરત હે, એસો અલૌકિક દાન કરત હે, તાતે પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્ત સર્વોત્તમ પ્રકારસોં શ્રી ઠાકોરજીકો સેવન ભજન અનુભવ કરિ ભાવાપન્ન હોય પુષ્ટિમારગકે ફલકું પ્રાપ્ત હોત હે, તાતે એસો સામર્થ્ય ઓર કાહુમેં નાહી હે, યહ સામર્થ્ય તો શ્રી મહાપ્રભુજીમેં હી હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ કહે **“સર્વલક્ષણસંપન્ન”** ॥

તહાં અબ વાદી શંકા કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ સર્વલક્ષણ સંપન્ન હે તબ સેવકનકો કહા ફલ દાન કરત હે ? એસો કોઉ કહે તાકે સમાધાનાર્થ આગે નામ કહત હે ॥

શ્રીકૃષ્ણજ્ઞાનદ: ॥ ૨૮ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે, જો શ્રી મહાપ્રભુજી

આપ કેસે હે ? જો રસરૂપાત્મક ભાવત્મક જો વ્રજ ભક્ત તીન સહિત જો શ્રી ઠાકોરજી પુષ્ટિમાર્ગ કે ફલ રૂપ તિનકે સ્વરૂપકો જો જ્ઞાન પરમ અલૌકિક, બ્રહ્માદિકકો અતિ દુર્લભ તાકે દેનવારે હે સો પુષ્ટિમાર્ગીય પરમ ફલ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે સો કેસે હે ? જો બ્રહ્મા, શિવજી, સનક, નારદ, શેષ, શુક્ર, વ્યાસજી, આદિકે મન કરિકે, દ્રષ્ટિ કરિકે, વાણી કરિકે અગોચર હે, સો મન કરિકે ધ્યાન - ધારણાકી શક્તિ નહી હે, નેત્રનસો રૂપસૌન્દર્યતા લાવણ્યતા ચરણવપુ - કાહુ અંગકે નિરધાર કરવેમેં ધારણ કરવેમેં શક્તિમાન નહી હે, એસો જો મન - વાણી - દ્રષ્ટિ સો અગોચર તિનકે સ્વરૂપ સંબંધી જ્ઞાન તથા રસરૂપ વ્રજ ભક્તનકે સ્વરૂપકો જ્ઞાન, તથા વ્રજ ભક્તનકી પરમ રહસ્યમય શ્રી ઠાકોરજીકે સાથ લીલા તાકો જ્ઞાન, તથા શ્રી ઠાકોરજીકે રમણ સ્થળ શ્રી ગિરિરાજજી, શ્રીમાન વૃન્દાવન, કુંજ - નિકુંજ, શ્રી ગોકુલ નંદાલય, પરમ અલૌકિક નિજધામ સંબંધી જ્ઞાન, તથા સકલ વ્રજમેં વિહારલીલા સંબંધી જ્ઞાન, તથા દ્રુમ લતા આદિ ઉદ્દિપન લીલા, સામગ્રીકો જ્ઞાન, તથા બાલ લીલા, કુમાર લીલા, પૌગડ લીલા, કીશોર લીલા, માનાદિક લીલા, રાસાદિક લીલા, વીહારાદિક, ગૌચારણાદિ વનલીલા, ગ્રહાદિક લીલા જો પરમ અલૌકિક કો જ્ઞાન શ્રી મહાપ્રભુજી દેત હે। તહાં કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો શ્રી ભગવાનકો સ્વરૂપ જ્ઞાન શ્રી ભાગવત ગીતાજી આદિમેં નાના પ્રકારસો નિરૂપણ કીયો હે, સો તો પ્રસિદ્ધ હે, બ્રહ્માજી, મહાદેવજી, શેષજી, નારદજી, સનકાદિક, શ્રી વ્યાસજી, કપીલદેવ, શુક્રદેવજી, ઉદ્ધવજી આદિ શ્રી ભગવાનકે સ્વરૂપકો જ્ઞાન દેને વારે હે અરૂ તુમતો શ્રી મહાપ્રભુજીકો હી શ્રી કૃષ્ણ સ્વરૂપકો જ્ઞાન દાતા કહે સો ક્યોં ? ઓર વેદાદિક કરિ શ્રી ભગવાનકે સ્વરૂપકો જ્ઞાન કહ્યો હે તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી કહા વિશેષ જ્ઞાન દાન કરત હે ? યા પ્રકાર સો વાદી આશંકા કરે તહાં કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે જ્ઞાન દાનમેં વિશેષ કારણ યહ હે જો શ્રી ભાગવતમેં શ્રી ભગવાનકે

સ્વરૂપકો પ્રકાર કહ્યો હે, તથા ભાગવત ગીતાજીમેં હું કહ્યો હે, સો તો કહું વ્યાપક રૂપ કહું ઈશ્વર સ્વરૂપ મહાત્મ્યકો જ્ઞાન કહ્યો હે। ઓર બ્રહ્માદિક જીતને દેવતા હે ઓર સો જ્ઞાન દાતા હે સો તો કોઉ અંશાવતાર, કોઉ વિભુતિ અવતાર કે સ્વરૂપકો જ્ઞાન કરાયવે વારે હે, તથા મર્યાદા પુરૂષોત્તમકે સ્વરૂપકો જ્ઞાન દાતા હે, પરન્તુ શુદ્ધ સત્વ, સાક્ષાત સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ - સંયોગાત્મક - વિપ્રયોગાત્મક, રસાત્મક ભાવાત્મક - પરમાનંદાત્મક શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો, તથા પુષ્ટિ લીલાત્મક શ્રી વ્રજ ભક્ત સહિત લીલા કરતા, સકલ અવતારનકે અવતારી, ઐશ્વર્યાદિક ધર્મ સહિત ધર્મી સ્વરૂપકો જ્ઞાન દાતા કોઇ નહી હે, સો ક્યોં? જો બ્રહ્માદિક જીતને હે સો સબ મર્યાદા માર્ગીય ભક્ત હે, તાતે ઉનકો જ્ઞાન હું મર્યાદા હે તાતે ઉનકો દિયો જ્ઞાન મર્યાદા માર્ગીય ભક્તનકો ફલીત હોય, પરન્તુ પુષ્ટિ ભક્તનકો જ્ઞાન દેવેમેં સમર્થ નહી હે। સો કાહેતે? જો પુષ્ટિ પુરૂષોત્તમકે સ્વરૂપકો તથા લીલાકો જ્ઞાન ઉનકું નહી હે તાતે પુષ્ટિમાર્ગીય જ્ઞાન કેસે દે શકે? તાતે વિના અધિકાર વિના સમજે પુષ્ટિમાર્ગીય જ્ઞાન કાહુસો દિયો જાય નહી, ઓર કદાચિત બ્રહ્માદિક જ્ઞાન દેહી તોહું પુષ્ટિ ભક્તનકે હૃદયમેં આવે નહી સો કોન ભાંતિસો? જેસે ઉદ્ધવજીકો જ્ઞાન દેવેકે લીયે શ્રી ભગવાનને અપની રસાત્મક લીલા સંબંધી વ્રજ ભક્તનકે પાસ પઠાયે, સો ઉદ્ધવજીકો ઉપદેશ બ્રહ્મજ્ઞાનકો વ્રજ ભક્તનકું લગ્યો નહી, પરન્તુ ઉલટો વ્રજ ભક્તનકો ઉપદેશ ઉદ્ધવજીકું લગ્યો તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ જો દાન કરત હે સો શ્રી કૃષ્ણરૂપ કે જ્ઞાનકો અતિ અલૌકિક રસમયી સ્વરૂપકો દાન હે, જો કાહુસો દીયો નહી જાય હે, પુષ્ટિમાર્ગ કે આચાર્ય શ્રી મહાપ્રભુજીકો દીયો જો શ્રી કૃષ્ણ સ્વરૂપકો જ્ઞાન સોઇ વ્રજભક્તનકો ફલરૂપ હોત હે ઓર કો દીયો નહી, સો કાહેતે? જો દાન - દાતાકો અધિકાર પુષ્ટિમાર્ગકિ સ્વરૂપકો કાહુકે લીયે નહી હે, સો કોઇસો જ્ઞાન દીયો જાય નહી॥

અબ વાદી આશંકા કરત હે કે એસો જો પરમ દુર્લભ અલૌકિક સ્વરૂપ સંબંધી જ્ઞાન પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો શ્રી મહાપ્રભુજી ક્યોં દાન કરત હે. યા પ્રકારકી શંકા દૂર કરવેકે લીયે આગે નામ કહેતે હે ॥

ગુરુઃ ॥ ૨૯ ॥ યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી પુષ્ટિમાર્ગ ઉપદેષ્ટા ગુરૂ હે, તહાં કહત હે કે જા મારગકો જો ગુરૂ હોય સોઇ મારગકો ફલદાતા હોય, સોઇ વા મારગકો ગુરૂ કહાવે । જેસે કપીલદેવજી સાંખ્યમાર્ગકિ પ્રગટકર્તા હે, તાતે સાંખ્યમાર્ગ કે ફલદાતા ઉપદેષ્ટા ગુરૂ હે, તાતે કપીલદેવજીકે ઉપદેશ તે સાંખ્યમાર્ગકો જ્ઞાન હોય, ઓર કે ઉપદેશ તે નહી હોય હે, કાહે તે જો કર્મમાર્ગ કે ઉપદેષ્ટા ગુરૂ જુદે હે, અરૂ જ્ઞાનમાર્ગ કે જુદે હે, અરૂ યોગમાર્ગ કે જુદે હે એસે ઇન ચારી મારગકે ઉપદેષ્ટા ગુરૂ તથા અનેક મારગકે ઉપદેષ્ટા ગુરૂ હે સો અપને અપને મારગકો મુખ્ય જો ફલ તાકો દાન અપને સેવકનકો કરત હે, એસેઇ બ્રહ્માજી, મહાદેવજી, નારદજી આદિ સબ અપને અપને મારગકે ઉપદેષ્ટા હોઇ ફલ પ્રાપ્ત કરેંગે, તબ ઉન સેવકકો વા માર્ગમેં પ્રવેશ હોય હે, અરૂ ઇનકે ઉપદેશ વિન ફલ પ્રાપ્તિ હોય નહી, તાહી ભાંતિસો પુષ્ટિ મારગકે પ્રગટકર્તા શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, અરૂ પુષ્ટિ ભક્તિ મારગકે ઉપદેશકર્તા ગુરૂ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, અરૂ ફલદાતા હું આપ હે તાતે પુષ્ટિમાર્ગ કે પરમ ઇષ્ટ જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણચંદ્રજી હે તીનકે સ્વરૂપ સંબંધી લીલા ઓર લીલા ધામ સંબંધી જ્ઞાનકો ઉપદેશ કર્તા હે। તહાં વાદી શંકા કરે જો ઓર માર્ગ કે ઉપદેષ્ટા ગુરૂ ઓર આચાર્ય રૂષિ હે તિનકે સમાન પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ કે આચાર્ય ગુરૂ શ્રી મહાપ્રભુજી આપહું હોયગે, તો શ્રી મહાપ્રભુજીમેં વિશેષતા કહાં હે? યા પ્રકાર સંદેહ કો સમાધાન કરત હે કે શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ આપ અલૌકિક ગુરૂ હે, અરૂ ઓર જો હે સો તો સબ અલૌકિક ગુરૂ હે, સો ક્યોં જો કપિલદેવજી આદિક જો ઉપદેષ્ટા ગુરૂ હે સો તો એક અપને અપને માર્ગ કે ફલદાન કરવેમેં સામર્થ્યવાન હે, અરૂ

શ્રી મહાપ્રભુજીતો સર્વ મારગકે ઉપદેશ કરન વિષે, ફલદાન કરન વિષે સમર્થ હે, જગત ગુરૂ હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકે સમાન કોઇ નહી હે, ઇનકે કોઇ અંશ રૂપ હે, કોઇ કલા રૂપ હે, કોઇ વિભુતિ રૂપ હે, પરન્તુ આપકે સમાન કોઇ નહી હે, સો કાહેતે ? જેસે કે શ્રી નારાયણ ભગવાન હે સો બ્રહ્માદિક - શિવાદિકકે હું ઉપદેષ્ટા ગુરૂ હે, તથા બ્રહ્મા શીવજી આદિકનકું પરમ ફલરૂપ મર્યાદા મોક્ષદાતા હે, તાતે નારાયણ કે સમાન કોઇકો ગુરૂપનો નહી હે, શ્રી નારાયણ મર્યાદામાર્ગ કે સર્વોપર ગુરૂ હે, સર્વ સમર્થ હે, સ્વતંત્ર હે, કાલાધિન નહી હે, કાલકે હું નિયામક હે, અરૂ બ્રહ્માદિકનકો ઉપદેશ કરવેકો સામર્થ્ય નારાયણકો દીયો ભયો હે, સ્વતંત્ર તાસું કોઇ નહી દે શકે હે, તાતે નારાયણકે સમાન ઓર કોઇ નહી હે - એસે જો નારાયણ હે સો અક્ષર બ્રહ્મરૂપ હે, અરૂ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તો અક્ષરાતીત હે, અક્ષર બ્રહ્મ હુ તે પર હે, એસે જો શ્રી કૃષ્ણચન્દ્ર હે તીનકે મુખારવિંદ રૂપ સકલ સામર્થ્યવાન એસે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે ગુરૂ રૂપસો, જેસે શ્રી નંદરાયજી નંદ ઉપનંદાદિકનકો શ્રી ગોવર્ધન યાગ પૂજનકો ઉપદેશ વિધિપૂર્વક કીયે હે, તાતે તત્કાલ ઇષ્ટ ફલ પ્રાપ્તિ ભઇ, અનેક જન્મકે અંતરાય મીટાય દીયે, અરૂ વેદ વિરોધ ન ભયો, ક્યોં જો પુત્ર ભયો હોય સો પિતાકો ઉપદેશ કરે તો બાધક હોય, પરન્તુ સ્વયં શ્રી ભગવાન હે - પૂર્ણ બ્રહ્મ હે, કહા ભયો જો પુત્રત્વ ગ્રહણ કીયે આપ ઇશ્વરકે હું ઇશ્વર હે, તાતે સર્વ સામર્થ્યવાન હે સર્વોપર હે તેસે શ્રી મહાપ્રભુજી હું પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ હે, તાતે અપને ભક્તનકો પુષ્ટિમાર્ગકો ઉપદેશ કરત હે, ગુરૂ રૂપ હોય ફલદાન હું કરત હે, અરૂ આપ ગુરૂ રૂપ હોય અપનો ઐશ્વર્ય છીપાય પરોક્ષ હોય શ્રી કૃષ્ણ રસાત્મક સ્વરૂપ સંબંધી જ્ઞાન સિદ્ધ કર પરોક્ષ રીતીસું અપને હી સ્વરૂપમેં વિશ્વાસ આસક્તિ ઉપજાયે ફલકો અનુભવ તત્કાલ કરાવત હે, જેસે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વયં આપ અપનો સ્વરૂપ છીપાય ગુરૂ રૂપ હોય, પરમ પુરૂષ

શ્રી ગિરિરાજજીકો પ્રગટ દિખાય, પૂજન કરાય, વિશ્વાસ, આસક્તિ ઉપજાય, સકલ પાક કો ભોજન આપ હી કીયે, અરૂ અપનો સ્વરૂપકો જ્ઞાન અનુભવ શ્રી ગિરિરાજજી વિષે દિખાયે, ઓર મનોરથ તત્કાલ સિદ્ધ કીયો, ફલકો અનુભવ કરવાયો, તૈસે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપને સેવ્ય સ્વરૂપ સેવકનકે માથે પધરાય સેવા ભજનકો ઉપદેશ કરી વિશ્વાસ આસક્તિ ઉપજાયકે સર્વાંગ રસકો ભોગ આપ કરી અપને સ્વરૂપકો અનુભવ સેવ્ય સ્વરૂપકે દ્વારા કરાયકે આપ હી ફલદાન કરત હે, એસે સામર્થ્યવાન ગુરૂ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, તાતે આપકો નામ શ્રી ગુંસાઇજી કહેતે ભયે જો **"ગુરૂ"** । અથવા આપકો નામ ગુરૂ હે તાકો પ્રયોજન યહ જો જેસે લીલા સૃષ્ટિમેં પુષ્ટિ રસમાર્ગ કે પ્રગટકર્તા, ઉપદેશકર્તા ગુરૂ રૂપ શ્રી સ્વામિનીજી સર્વ સામર્થ્ય સમ્પન્ન હે, સો જબ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો પુષ્ટિ રસમય માર્ગ પ્રગટ કરવેકી ઇચ્છા ભઇ, તબ અપને શ્રી અંગકો સાર ભૂત સુધા સ્વરૂપ - સકલ સામર્થ્ય સમ્પન્ન શ્રી સ્વામિનીજીકો પ્રાગટ્ય અપને શ્રી મુખતે કીયે હે, તબ શ્રી સ્વામિનીજી આપ પુષ્ટિ રસમય પ્રગટ હોયકે માર્ગ પ્રગટ કીયો તાકે વિસ્તાર કરણાર્થ શ્રી ચન્દ્રાવલીજીકો અપને સમાન પ્રગટ કરીકે પુષ્ટિ રસમાર્ગકો ઉપદેશ કરી, માર્ગ વિસ્તાર કરી વ્રજ ભક્તનકો અપને શરણ લે - સેવા સામગ્રી ભજનાદિકકો ઉપદેશ કરી, સેવા ભજન સિદ્ધ કરાય, પુષ્ટિ રસ માર્ગકો ઉત્કર્ષ પ્રગટ દિખાય અનુભવ કરાય શ્રી પુરૂષોત્તમકી પ્રાપ્તિ રૂપી ફલ સબ વ્રજ ભક્તનકો સિદ્ધ કરી ફલ દાન કીયે, માર્ગ પ્રગટકર્તા આચાર્ય રૂપ આપ હે, ફલદાન કરતા આપ હે, સો કાહેતે ? જો સમસ્ત ભક્તનકે હૃદયમેં આપ બિરાજીકે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમસો નાના પ્રકારકે કેલિ ક્રીડા રસકો ભોગ આપહી કરાવત હે, યથા અધિકાર ઉનહુકો રસદાન કરત હે, યા ભાંતિસો જબ યા કલિકાલમેં શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો પુષ્ટિ રસમાર્ગ પ્રગટ કરવેકી ઇચ્છા ભઇ, તબ પુષ્ટિ ભક્તનકો અપને રસ સ્વરૂપકો દાન કરિવેકો, તબ અપને મુખારવિંદ રૂપ

શ્રી સ્વામિનીજી રૂપ શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રાગટ્ય ભૂલોકમેં કીયો હે, તબ શ્રી મહાપ્રભુજી ભૂતલમેં પ્રગટ હોયકે, પુષ્ટિમાર્ગ પ્રગટ કરી બ્રહ્મસંબંધ કરાય આપ ગુરૂ રૂપ હોઇ. દૈવી જીવનકો નામ દાન કરી, શ્રી પ્રભુજીકી સેવા પધરાય સેવા ભજનકો ઉપદેશ કરી, ભાવાત્મક રૂપ હોઇ સકલ ભક્તનકો ભાવ રસ ભોગ કરત હે, તથા લીલા સૃષ્ટિકી નાઇ સકલ ભક્તનકે હૃદયમેં બિરાજીકે શ્રી પ્રભુજીકો સર્વાંગ લીલા રસકો ભોગ કરાવત હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી દ્વારા પુષ્ટિ રસ માર્ગકો વિસ્તાર કરાયો, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ કહે જો **"ગુરૂ"**। અથવા ગુરૂ કોનસો કહીયે ? જામેં ગુરૂકો લક્ષણ હોય, જો યા કલિકાલમેં ગુરૂ તો બહોત બને હે, પરન્તુ ગુરૂકો લક્ષણ તો યહ હે જો પ્રથમતો જીવકો ઉદ્ધાર કરવેકી સામર્થ્ય હોય, સો ઉદ્ધાર જીવનકો કબ કરિ શકે ? જબ જીવનકે દોષ દૂરિ કરિવેકો સામર્થ્ય હોય, ઓર દોષ તો તબ દૂરિ કરી શકે જો આપ નિર્દોષ હોય, અરૂ નિર્ભય હોય, સો તો કલિકાલ પાયકે સબ દોષ રૂપ હોય રહે હે, ક્યોં કે ક્રીયા શુદ્ધ નહી હે, વર્ણ શુદ્ધ નહી હે, લોભી હોય રહે હે, વિષયાસક્ત હોય રહે હે, સત્ય વાક્ય રહે નહી, શુદ્ધ ઉપાસના નાહી, ઇત્યાદિક અનેક દોષ તો આપહીમેં ભરે હે તો ઓર જીવનકો ઉદ્ધાર કરનમેં કેસે સામર્થ્યવાન હોઇંગે ? ઓર શ્રી મહાપ્રભુજી તો આપ સાક્ષાત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ હે, ક્રીયા શુદ્ધ હે, વર્ણમેં સર્વોપરિ લોભા સક્તિ હે નહી, સત્ય હે વચન પ્રતિજ્ઞા જીનકી, શુદ્ધ સત્વ સચ્ચિદાનંદ શ્રી કૃષ્ણચન્દ્ર ઉપાસક, ભગવત સેવા, ભજન પરાયણ હે, નિર્દોષ હે અનેક જીવનકો ઉદ્ધાર કરવેમેં સામર્થ્યવાન હે, સોઇ આપ તત્વાર્થદિપ નિબંધમેં ગુરૂકે વિષે આજ્ઞા કરે હે। સો શ્લોક

મહાકૂલમ્ પ્રસૂતોપિ દંભાદિ રહિતં નરં ।
કૃષ્ણસેવા પરંવિક્ષં શ્રી ભાગવત તત્વજ્ઞં ॥

યા શ્લોકમેં કહે જો ગુરૂ કોનસે કીજે ? જો મહાકૂલમેં જન્મ લીયો

હોય, સો મહાકૂલ કોનકો કહીયે ? જા કૂલમેં શ્રી ભગવાન પ્રગટ ભયે હોય, તથા પ્રત્યક્ષ પ્રગટ હોય, વરદાન દીયે હોય, સો મહાકૂલ કહાવે સો તો યા કલિકાલમેં એસો કોઇ કૂલ નહી હે જા કૂલમેં શ્રી ભગવાન પ્રગટ ભયે હોય, તથા પ્રત્યક્ષ વરદાન દીયો હોય, એસો કોઇ કૂલ નહી હે, તાતે મહત કૂલ કોઇ નહી હે, મહત કૂલ તો એક શ્રી મહાપ્રભુજીકો હે, સો ક્યોં જો યજ્ઞનારાયણજીને સોમયજ્ઞ કીયે તબ પૂર્ણાવતી સમે યજ્ઞ કુંડમેં તે યજ્ઞ પુરૂષ શ્રી ભગવાન આપ સ્વયં પ્રગટ હોઇકે લક્ષાવધિ મનુષ્યકે સન્નિધાન શ્રી યજ્ઞનારાયણજીકો વરદાન દીયે હે, જો હમ સાક્ષાત તુમારે કૂલમેં જન્મ લેહીંગે યહ યજ્ઞ પુરૂષકે વાક્ય સબનને સુને, સો સુનીકે સબ ચક્ત હોય ગયે, પાછે સબ યજ્ઞશાલી દીક્ષીતાદિક પ્રસન્ન હોય આશીર્વાદ દેત ભયે, ધન્ય ધન્ય કહે, । પાછે ગંગાધર સોમયજ્ઞ કીયે, પાછે ગણપત ભટ સોમયજ્ઞ કીયે, પાછે શ્રી લક્ષ્મણ ભટ સોમયજ્ઞ કીયે એસે ૧૦૦ સોમયજ્ઞ પુરે ભયે, તબ સાક્ષાત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ સ્વરૂપ શ્રી લક્ષ્મણ ભટજીકે ઘર શ્રી વલ્લભ પ્રભુ અલૌકિક રીતીસોં પ્રગટ ભયે, ગર્ભ સંબંધ ભયો ફેરી શ્રાવ હોય ફેરી અલૌકિક અગ્નિકુંડમેં તે પ્રગટ ભયે, અરૂ શ્રી લક્ષ્મણ ભટજીકો હું સાક્ષાત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પ્રગટ હોય દર્શન દીયે, વચન કહે, માલાદોય તથા પ્રસાદી ઉપરના, યુગલ સ્વરૂપ ચર્વીત તાંબુલ દીયે હે, ઓર શ્રી મહાપ્રભુજીકે પ્રાગટ્યકો પ્રભાવ કહે, તાતે મહાકૂલ હે, અથવા શ્રી મહાપ્રભુજીસો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સાક્ષાત હોય નાના પ્રકારકી લીલા કરત હે, અનુભવ જતાવત હે, અથવા શ્રાવણ સુદ ૧૧ પવિત્રા એકાદશીકી અર્ધ રાત્રિ સમેં બ્રહ્મ છોકરમેં તે સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કોટિ કંદર્પ લાવણ્ય મન્મથ રસાત્મક સ્વરૂપ પ્રગટ હોઇકે, દૈવી જીવનકે ઉદ્ધાર કરનાર્થ, ગુરૂ ઉપદેશ ભગવન્નામાત્મક - રસાત્મક સર્વોપર આત્મસમર્પણ બ્રહ્મસંબંધાત્મક, પરમ અલૌકિક મંત્ર રાજોત્તમ દાન કરિવેકી આજ્ઞા દીયે હે, એસે કોઇકો શ્રી ભગવાન સાક્ષાત પ્રગટ હોઇકે ગુરૂ ઉપદેશ કરવેકી

આજ્ઞા નહી દીયે હે, તાસો કહ્યો જો “ગુરૂઃ” અથવા દક્ષિણ દેશમેં વિદ્યાનગરમેં રાજા કૃષ્ણદેવકી સભામેં માયાવાદકો જીતે હે, તા સમે ચારો સંપ્રદાયકે આચાર્ય મહંત મીલકે પ્રસન્ન હોયકે અપનો વૈષ્ણવ ધર્મ સ્થાપનકર્તા જાનીકે પરમ આનંદસો શ્રી મહાપ્રભુજીકો આચાર્ય પદવીકો તિલક કીયો હે તાતે ઇન સમાન ઓર આચાર્ય ગુરૂ નહી હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી સર્વોપર ગુરૂ હે। અથવા સંસારકે વિષે ઓર જીતને ગુરૂ હે તીનમેં ગુરૂકો લક્ષણ નહી હે, સો કાહેતે ? જો ગુરૂ તો વેહી સર્વોપર હોત હે જામેં નરત્વ ધર્મ હોય, નર રૂપ તો શ્રી ભગવાન હી હે તિનકે મુખારવિંદ રૂપ શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ હે, તાતે નર રૂપ આપ શ્રી મહાપ્રભુજી હે ઓર કાહુ અન્ય ગુરૂમેં નરત્વ ધર્મ નહી હે। અથવા ઐશ્વર્યાદિ ખટ ધર્મ સંપન શ્રી ભગવાન હે તાતે ભગવાન સર્વોપરી ગુરૂ હે તિનકે મુખારવિંદ સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, તાતે ઐશ્વર્યાદિ ખટ ધર્મ સમ્પન્ન એસે સામર્થ્યવાન ગુરૂ હે, સો કાહેતે ? જો જીવતો જન્મ જન્મકો અપરાધી દોષી હોય રહ્યો હે. જો ગુરૂકે વિષે પહેલે તો ઐશ્વર્ય ધર્મ ચહીયે, સો કાહેતે ? જો જીવકો જન્મ જન્મકો અપરાધી દોષ હોય રહ્યો હે, સો ઐશ્વર્ય ધર્મ વિના સબ ક્ષમાં હોય નહિ અરૂ વીર્ય ધર્મ વીના અનેક જન્મકે પાપાદિકનકો યાકે હૃદયમેં તે કાઢે નહી, । અરૂ યશ ધર્મ વિના સુયશ સ્થાપન સેવકનકે હૃદયમેં કર શકે નહી, । અરૂ શ્રી ધર્મ વિના ભક્તનકી શોભા રૂપી જો મનોરથ સો પૂર્ણ કર શકે નહી, । અરૂ જ્ઞાન ધર્મ વિના યા જીવકો અનેક જન્મકો અજ્ઞાન દૂરિ કરી શ્રી પુરૂષોત્તમકે સ્વરૂપકો જ્ઞાન કરાય શકે નહી। અરૂ વૈરાગ્ય ધર્મ વિના યા જીવકો અનેક જન્મસો મોહ મમત્વ લોભાદિક સંસારાસક્તિ હોય રહી હે, સો સંસારકી મોહાસક્તિ છોડાય વૈરાગ્ય ઉપજાય, ભગવાનમેં આસક્તિ કરાય, સેવા ભજનમેં અનુરાગ ઉપજાય શકે નહી,। અરૂ ધર્મી સ્વરૂપ વિના બ્રાહ્મણ - ક્ષત્રી - વૈશ્ય - શુદ્ર - સ્ત્રી આદિકકો ઉદ્ધાર કર શકે નહી, તાતે ઐશ્વર્યાદિક ખટ

ધર્મમેં તે એક હું ધર્મ કાહુ ગુરૂ કે વિષે નહી હે, સો કાહેતે ? જીનમેં શ્રી ભગવાનકે ખટ ધર્મમેં તે એક હું ધર્મકો પ્રવેશ હોયગો તિનકો સંપૂર્ણ જગત વંદના કરે, મહાસામર્થ્યવાન હોયગો, સો તો કાહુમેં દેખિયત નાહી હે, તાતે કાહુમેં ગુરૂકો લક્ષણ નહી હે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીતો સર્વ ધર્મ કરી સમ્પન્ન હે, તાતે ઐશ્વર્યાદિ ધર્મ કરિકે સકલ દૈવી જીવનકે અપરાધ ક્ષમા કીયે હે, । અરૂ વિર્ય ધર્મ કરિકે દૈવી જીવકે દોષ રૂપી પ્રતિબંધકો નાશ કરિ કાલાદિકતે અભય કીયે હે, । ઓર અન્ય ગુરૂ જો હે સો તો આપ તો અન્ય ઉપાસના અન્ય ધર્મકો આચરણ કરત હે, અરૂ અપને સેવકનકો આન ધર્મનકો ઉપદેશ કરત હે। અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીતો ઉપાસના આપ કરત હે સોઇ ઉપાસના અપને સેવકનકો બતાવત હે। જો સેવા ભજનાદિક આપ આચરણ કરત હે, સોઇ અપને સેવકકો ઉપદેશ કરત હે, તાતે અન્યત્ર તો પાખંડ ધર્મ હે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીતો દંભ પાખંડ કરિ રહિત હે। અરૂ ઓર જો ગુરૂ હે સો તો શ્રી ભગવાન કે તત્વકો જાનત નહી હે, તાતે યથાર્થ ભગવદ્ સ્વરૂપકો જ્ઞાન કાહુકો હે નહી, તાતે અપને બુદ્ધિ અનુસાર સબ ઉપદેશ કરત હે। અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીતો સંપૂર્ણ ભાગવતકો યથાર્થ તત્વ જ્ઞાન જાનત હે તાતે અપને સેવકનકો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપકો ભજન - સેવન યથાર્થ ઉપદેશ કરત હે, તાતે આપશ્રી શ્રી કૃષ્ણસેવા પરાયણ હોયકે અપને ભક્તનકો શ્રી કૃષ્ણ સેવા પરાયણ કરત હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી આપશ્રી કો નામ કહે જો **"ગુરૂઃ"** । અથવા જો જા માર્ગકો પ્રગટકર્તા હોય સોઇ તા માર્ગકો ગુરૂ કહાવત હે, તાતે પુષ્ટિ ભક્તિમાર્ગ કે પ્રગટકર્તા ઉપદેશકર્તા ગુરૂ શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ હે ।।

તહાં અબ વાદી આશંકા કરે હે જો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુતો એક પુષ્ટિ માર્ગકો છોડ ઓર માર્ગકો નિરૂપણ નહી કીયે હે, સો ક્યોં ? અરૂ દુસરે આચાર્યનને અનેક મારગકો નિરૂપણ કીયો હે અનેક ફલ સિદ્ધાંત બતાયે હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી સર્વ માર્ગનકે ગુરૂ તે બડે કેસે કહે જાય ?

એસી શંકા કો સમાધાન કરવે શ્રી મહાપ્રભુજીકો આગે નામ કહત હે ॥ **સ્વાનન્દતુન્દિલઃ** ॥ ૩૦ ॥ યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે, જો શ્રી મહાપ્રભુ આપ કેસે હે ? સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો જો અતિ અલૌકિક, અનિર્વચનીય અગણીત આનંદ તાસો હે અંગ અંગ પુષ્ટ જીનકે, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, સો તા કરીકે ઓર માર્ગકો ફલ સબ પ્રકાર કરિકે તુચ્છ લગત હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુ આપ ઓર માર્ગકો નિરૂપણ નહી કીયે હે, સો કાહેતે ? જો અપને આનંદ કરિ, ઓર સબ માર્ગકો વિસ્મરણ ભયો હે, તાતે શ્રી ગુંસાઈજી કહે જો **"સ્વાનંદતુન્દિલ"** । અથવા સમુદ્ર હે સો અપને જલરૂપી રસ કરીકે પુષ્ટ હે, ગુણ ગંભીર હે, અપાર હે જલ જામેં, તાસો ઓર અનેક નદીકો જલ જાયકે સમુદ્રમેં મીલત હે પરન્તુ કાહુ નદીકી ઇનકે જલકી અપેક્ષા સમુદ્રકો રહત નાહી, અરૂ સુન્દર આનંદીત જો ચન્દ્રમા તાકો ઉદય પાયકે અપને પુત્રકો દેખિકે સમુદ્ર આનંદીત હોયકે ઉમગત હે, અપાર જલ બઢાય દેત હે, યહ પ્રગટ પ્રતાપ દેખીયત હે, અરૂ અનેક નદીનકે પૂર આનંદસો જલ ચઢીકે સમુદ્રમેં આય મિલત હે તાસો સમુદ્ર બઢત નહી હે, સો કાહેતે ? જો જીતની નદી હે સો તો સમસ્ત સમુદ્રકે આશ્રિત હે, કછુ સમુદ્ર નદીકે આશ્રિત નહી હે, તાતે નદીનકે જલતે સમુદ્ર વિશેષ પુષ્ટ નહી હોત હે । અથવા નદી હે સો કાલાધીન હે, જલ વર્ષા રિતુ પાવત હે તબ છોટી બડી નદી પુષ્ટ હોત હે, તીર છોડીકે બડે જોરસે બીડત હે, અરૂ જબ ઉષ્ણકાલ આવત હે, તબ છોટી બડી નદી સબ સુક જાત હે, શીતકાલમેં સમાન રહત હે, એસે પરાધીન હે । અરૂ સમુદ્ર હે સો કાલાધીન હે નહી, આપ સ્વતંત્ર હે ચાતુર્માસ બઢે નહી, ઉષ્ણકાલ ઘટે નહી, સર્વકાલમેં એકરસ રહત હે । અથવા ઉષ્ણકાલમેં વિશેષ બઢત હે, યહ સ્વતંત્રતાકો લક્ષણ હે, તાસો ઓરનકો પુષ્ટ કરવેમેં સમર્થ હે અથવા યાવત ભૂતલમેં જો જલ ભર્યો રહત હે સો વર્ષા તે ભર્યો રહત હે, સો મેઘ સમુદ્રમેં તે જલકો ભરિકે

સકલ પૃથ્વીમેં વર્ષા કરત હે, તાતે સમુદ્ર અપને રસસો સબનકો પુષ્ટ કરિ દેત હે, તાતે અપને સીંચે જાની સમુદ્ર બઢત નાહી હે, જાને હે જો યહ તો મેરોહી દીયો પદાર્થ હે, તાતે સમુદ્ર ગંભીર હે, અપાર રસ ભરે હે, તાતે મેઘાદિ અનેક નદીનકો આશ્રિત નહી હે, અપેક્ષીત નહી હે, આપ અપને રસતે પુષ્ટ હે। તા ભાંતિસો શ્રી મહાપ્રભુ આપતો કોટિ ગંભીર સમુદ્રવત હે કોટિ કોટિ અલૌકિક રસ સમુદ્ર જીનકે ઉદરમેં ભરે હે સો અલૌકિક લીલા રસ આનંદસો ભર્યો હે, ઉદર જીનકો એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે, સો કાહેતે ? જો કોટિ સમુદ્રવત અપાર રસ હે જીનમેં એસે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ વિનકી જો લીલા વ્રજ સંબંધી વ્રજ ભક્તનસો, સો વ્રજ ભક્ત કેસે હે ? જો સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સમાન હે સામર્થ્ય જીનકે એસે વ્રજ ભક્ત હે, યદ્યપિ જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સમાન વ્રજ ભક્ત નાહી હોય તો પુરૂષોત્તમકે સાથ રસ રમણ નહી હોય શકે, તાતે જેસે શ્રી રસપુંજ શ્રી પુરૂષોત્તમ હે, તેસે હી રસપુંજ વ્રજભક્ત હે ઓર વ્રજ ભક્તતો અનંત હે, કોટિ કોટિ યૂથ હે, ઓર યહ સબ વ્રજ ભક્ત પ્રત્યેક રસકે સમુદ્રવત હે। ઓર જેસે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો ઉદર હે સો પુષ્ટિ રસસો ભરિત કોટિ કોટિ સમુદ્રવત, સ્વતંત્ર, તામેં કોટિ કોટિ સમુદ્રરૂપ વ્રજ ભક્તનકો રસભાવ ભર્યો હે, તાતે અત્યંત પુષ્ટ હે તુન્દિલ - ઉદર જીનકો, સો અનેક સમુદ્રકી એકતા પાયકે પુષ્ટ ભયો હે ઓર ગંભીર સમુદ્રવત હે, એસે જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તિનકો જો અગણીત આનંદરસ તા કરીકે પુષ્ટ શ્રી મહાપ્રભુજીકો ઉદર હે, તાતે સ્વતંત્ર લીલા રસ આનંદ પુરૂષોત્તમ સંબંધી શ્રી મહાપ્રભુજીકે અંગ અંગ મેં હોયવેસું ઓર માર્ગકી અપેક્ષા નહી હે, તાતે કાહુ માર્ગકો નિરૂપણ નાહી કીયો, એક પુષ્ટિમાર્ગ વિના, સો કાહેતે ? જો પુષ્ટિમાર્ગતો અધિક ઓર માર્ગ હોતો તો વાકો નિરૂપણ કરતે। તાતે જેસે સર્વોપર શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે, તેસે સર્વોપર ભક્ત શિરોમણિ વ્રજ ભક્ત હે, તાસો વ્રજ ભક્તનસો જો પુષ્ટિમાર્ગીય રસલીલા હે સો હુ સર્વોપર હે, તેસે

પુષ્ટિમાર્ગ હુ સર્વોપર હે, એસે માર્ગ કે નિરૂપણ કરવેવારે શ્રી મહાપ્રભુ સોહું સકલ આચાર્યનસોં સર્વોપર હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી તો અપને હી આનંદ કરિકે પુષ્ટ હે અથવા સ્વ કહેવે તે આપકે શ્રી અંગ સંબંધી જો સ્વકીય ભાવાત્મક વ્રજ ભક્ત હે તથા પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્ત તિનકે આનંદ કરિ પુષ્ટ હે, ઉદર આદિ અંગ અંગ જીનકે, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે તહાં દ્રષ્ટાંત દેત હે, જેસે એક દિપકમેતે અનેક દિપક પ્રગટ કીજે તા કરિ જેસે પ્રકાશ પુષ્ટ હોત હે - તેસે પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વતઃ આનંદરસ કરિ પુષ્ટ હે, તામેં ફેરી અપને આનંદ સમુદ્રરૂપ શ્રી અંગ અંગતે કોટાન કોટિ વ્રજ ભક્ત પ્રગટ કીયે, સોહું આનંદ સમુદ્રરૂપ પ્રગટ ભયે હે, ફેરી કોટાન કોટિ વ્રજ ભક્ત રૂપી રસ સમુદ્ર આનંદ પુંજ એકત્ર હોય હિલમીલ રાસાદિ લીલા કરત હે તબ કોટિ સમુદ્ર આપસમેં આનંદ તરંગ સો ઉછલીત હોય શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે અંગ અંગ પુષ્ટ હોત હે, તાતે અપાર હે આનંદ જીનમેં એસે જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સો સકલ વ્રજ ભક્ત સહિત લીલા સહિત શ્રી મહાપ્રભુજીકે હૃદયમેં સદા સર્વદા સર્વ કાલકે વિષે બિરાજત હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકે અંગ અંગ વિષે અગણીત આનંદ ભર્યો રહત હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો "**स्वानन्दतुन्दिल**"। તહાં અબ વાદી શંકા કરે હે કે જો આનંદ તો બ્રહ્મલોક, નરલોક, રમાવૈકુંઠલોક ઇત્યાદિક સર્વ લોકમેં હે અરૂ તુમતો એક શ્રી મહાપ્રભુજીકો હી આનંદ પુષ્ટ કહે સો ક્યોં ? તહાં કહત હે જો અન્યત્ર સર્વમેં આનંદ હે સો તો કાલાધીન પરાધીન હે, સ્વતંત્ર નહી - અખંડ નહી, ઉપાધી કહે, તાતે સમય પાયકે સબન નિરાનંદ હોત હે, તાતે કબહું સુખી, કબહું દુઃખી એકરસ આનંદ નહી હે, તાતે સકલ અંગમેં એક અંગ હું દુઃખી હોય તો આનંદ પુષ્ટ નહી હોય હે। અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીતો સ્વતંત્ર હે કાલાધીન નહી હે, ભક્તેચ્છા પરાયણ હે, અખંડ આનંદરૂપ હે, નિરૂપાધિક હે, સ્વસામર્થ્ય કરી પુષ્ટ હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીતો સર્વાંગ સુખી નિર્ભય, નિત્યલીલા વિનોદકર્તા હે, તાતે

શ્રી ગુંસાઇજી આપ કહે જો **"સ્વાનંદતુંદિલ:"**।

તહાં વાદી શંકા કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજી અપને આનંદ કરિ પુષ્ટ હે અલૌકિક રસ આનંદસો યહ કેસે જાન્યો જાય ? યા પ્રકારકી શંકાકે સમાધાનાર્થ આગે નામ કહત હે ॥

પદ્મદલાયતવિલોચન: ॥ ૩૧ ॥ અબ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી કેસે હે ? જીનકે નેત્ર કમલદલ જેસે બડે વિશાલ હે, નેત્રકો કમલ સદ્રશ કહેવેકો પ્રયોજન યહ હે જો કમલ સુખકો દેનવારો હે, તથા સકલ વનસ્પતી પ્રસુન ફુલ તા વિષે કમલ સર્વોપર હે, તથા કમલ અત્યંત પ્રફુલ્લીત હોત હે, તથા કમલ અષ્ટદલ, શોડષદલ, સહસ્ત્રદલ હોત હે, તથા આરક્ત, અરૂ શ્વેત, શીતલ સુકુમાર, સુન્દર, મકરંદયુક્ત રસભર્યા સુઢાર, સકલ પુષ્પનમેં બડો, જલસે ઉત્પન્ન, જલહીમેં રહેવેવારો, સૂર્યકો દેખત માત્ર ઉદય પ્રફુલ્લીત, મનોહરણ, ભ્રમરકો પ્રિય ઇત્યાદિક અનેક ગુણ કમલમેં હોત હે, એસે કમલકો દ્રષ્ટાંત શ્રી મહાપ્રભુજીકે નેત્રકો દીયો હે, સો યાતે જો કમલ જેસે સુંદર હોત હે તેસે આપશ્રી કે નેત્ર અત્યંત સુન્દર હે, તથા કમલ જેસે શીતલ હોત હે તેસે આપકે નેત્ર કમલ હું ત્રિવિધ તાપકો દૂર કરકે શીતલ કરવેવારે હે, ઓર આપકે નેત્ર કમલ સૂઢાર, ઓર પ્રફુલ્લીત હે, એસે કમલકી ઉપમાં જીતની દીની હે સો તો ઉપમાં માત્ર હે, ક્યોં કે શ્રી મહાપ્રભુજીકે નેત્ર કમલકી સમાનતા પ્રાકૃત કમલમેં કહાંતે હોય ? કહાં લૌકિક ઓર કહાં અલૌકિક, ભૌતિક કમલ તો જડ પરાધીન હે અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીકે નેત્ર કમલ તો પરમ અલૌકિક સ્વતંત્ર ઓર ચૈતન્યાત્મક, અનિર્વિચનીય આનંદદાયક હે, તાતે દ્રષ્ટાંત માત્ર ભૌતિક કમલકો લીયો હે, અબ શ્રી મહાપ્રભુજીકે નેત્ર કમલકો ભાવ કહત હે, પ્રથમતો શ્રી મહાપ્રભુજીકે નેત્ર કમલ સમાન પ્રફુલ્લીત રહત હે, કમલતો અરૂણોદય સમયે પ્રફુલ્લીત રહત હે અરૂ સાયંકાલ સમે સંકુચીત હોય જાત હે, સદા પ્રકાશમાન રહત નાહી, સો

કાહેતે ? જો સ્વયં પ્રકાશ નહી હે સ્વતંત્ર નહી હે, સૂર્યકો સંબંધ પાયકે પ્રફુલ્લીત હોત હે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજી કે નેત્રકમલ તો સદા સર્વદા પ્રફુલ્લીત રહત હે, ક્યોંકે સ્વયં પ્રકાશમાન હે, સૂર્યકિ પ્રકાશકી અપેક્ષા નહી હે। અથવા કમલ હું લૌકિક હે ઓર સૂર્ય હું લૌકિક હે તાતે સૂર્યકો પ્રકાશ સદા નહી હે અસ્ત હોય જાત હે, તબ કમલ હું સંકુચીત હોય જાત હે, ઓર આપસમેં પરસ્પર પ્રીત નહી હે, જબ કમલ સ્નેહી હે તો સૂર્ય સ્નેહ રસ રહિત હે, તાતે એકાંગી પ્રીતિ હે, તાતે સદા સર્વદા આનંદ નહી હે, વિરહ દુઃખતે દુઃખીત હોય જાય હે, તબ કમલ સંકુચીત હોત હે। અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીકે નેત્રકમલ તો સદા પ્રકાશિત - પ્રફુલ્લીત યાતે રહત હે જો સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ હે, સો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે દોઉ કર્ણ વિષે કોટિ કોટિ સૂર્યવત પ્રકાશમાન દોઉ કુંડલ હે, સો સદા પ્રકાશીત હે, કોઇ કાલકે વિષે અસ્ત નહી હોત હે, તાતે પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે નેત્રકમલ તો કુંડલ રૂપી અખંડ પ્રકાશીત સૂર્યકું પાયકે સદા પ્રકાશીત રહેત હે, કબહું સંકુચીત હોત નહી હે, । અથવા શ્રી સ્વામિનીજીકો શ્રીમુખ કોટિ સૂર્યતે અધિક પ્રકાશિત સદા હી ઉદય ભયે રહેત હે, કબહું અસ્ત હોત નહી તાતે એસે અલૌકિક સ્વતંત્ર સૂર્યકો પ્રકાશ પાયકે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે નેત્ર રૂપી પરમ અલૌકિક કમલ સર્વ કાલકે વિષે પ્રફુલ્લીત રહત હે, કબહું સંકુચીત હોત નાહી, । અથવા શ્રી સ્વામિનીજીકે મુખારવિંદ રૂપી સૂર્ય, અરૂ પ્રભુકે નેત્ર રૂપી કમલકે પરસ્પર સમાનશીલ પ્રીતિ હે, તાતે શ્રી સ્વામિનીજી શ્રીમુખ રૂપી સૂર્ય - શ્રી પ્રભુનકે નેત્ર રૂપી કમલકો સુખદાન કરકે પ્રફુલ્લીત રાખવેકે અર્થ સદા પ્રકાશમાન ઉદય હોય રહ્યો હે, ઓર શ્રી પ્રભુકે નેત્ર રૂપી કમલ તો અપને પરમ મીત્ર શ્રી સ્વામિનીજીકે શ્રીમુખ રૂપી સૂર્યકો નિત્ય અખંડ પ્રકાશ પાયકે નિર્ભય હોયકે પ્રફુલ્લીત આનંદમગ્ન હોય રહ્યો હે, પરસ્પર મીત્ર સ્વરૂપામૃતકો અનુભવ કરાવત હે, તાતે કોઇ સમે પ્રીતિમેં ન્યૂનતા હોત નાહી, અરૂ કમલ હું સંકુચીત હોત નાહી, યહાં

ઉભય પ્રફુલ્લીત, ઓર પરસ્પર પ્રીત પરમાવધી હે, તાતે આપસમેં દોઉ સુખ ભોગ કરત હે, આનંદમેં મગ્ન હોય રહત હે, તાતે સ્થિર ગતિ દોઉનકી હે, યા ભાંતિ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે શ્રીમુખ રૂપી જો શ્રી મહાપ્રભુજી હે તીનકે નેત્રકમલ સદા પ્રફુલ્લીત રહેત હે, અથવા શ્રી સ્વામિનીજી કે શ્રીમુખ રૂપ જો કમલ સો શ્રી ગોવર્ધનધરકે કર્ણ કે મકરાકૃત કુંડલ રૂપી સૂર્યકો પ્રકાશ ઉદય પાયકે સદા પ્રફુલ્લીત હોય રહત હે, એસે શ્રી મહાપ્રભુજીકે નેત્રકમલ હે। અથવા શ્રી મહાપ્રભુજીકે નેત્રકમલ કેસે હે ? જીનમેં આરક્ત અરૂણ ડોરા ખુલ રહે હે, સો કમલમેં જો આરકતતા હે સો તો રંગમાત્ર હે, અરૂ શ્રી શ્રી મહાપ્રભુજીકે નેત્રકમલમેં અરૂણ ડોરા હે સો તો અનેક ભાવ રસકે ભરે હે, સો જીનકે દેહમેં અત્યંત મદ અરૂ બલવાન હોય તિનકે નેત્રમેં અરૂણ ડોરા હે। અથવા કોટાન કોટિ વ્રજ ભક્ત હે તિનકે મનમેં અરૂ અંગ અંગમેં જો અતિ અનુરાગ ભરે હે, સો કામાનુરાગ, મદાનુરાગ, ભાવાનુરાગ અનેક પ્રકારકે અનુરાગ ભરે હે, સો સર્વ ભક્ત અપનો અપનો અનુરાગ અપને પ્રાણપ્રિય પ્રભુકો સમર્પણ કરત હે, તાતે પ્રભુકે નેત્રકમલ અનુરાગ ભરે હે, અરૂણ હે સો અનુરાગકો સ્વરૂપ હું અરૂણ હે સો શ્રી ઠાકોરજીકે નેત્રકમલમેં સમસ્ત વ્રજ ભક્તકો અનુરાગ એકત્ર હોય વાસ કરત હે તાતે એસે અનુરાગ ભરે નેત્રકમલ અરૂણ ડોરા સહીત અતિ શોભાકો પ્રાપ્ત ભયે હે। અથવા શ્રી ઠાકોરજીકે નેત્રકમલ વિષે અરૂણતાકો યહ કારણ હે, જો સમસ્ત વ્રજ ભક્તનકે સંગ રતિ રણ સંગ્રામ કરનકો તત્પર હોત હે, તા સમે તામસ રૂપ પ્રગટ હોત હે, સો ક્યોં જો તામસ આયે બિના યુદ્ધ નહી હોય શકે, તાતે અનેક ભક્તનસો રતિ રસ સંગ્રામ કરી સબનકો જીત પરાજીત કરને હે, તાતે જહાં જેસો યુદ્ધ તહાં તેસો તામસ પ્રગટ હોત હે, તાતે યહાં તો કોમલતા રૂપ સુભટ સૂર જો અનેક વ્રજ ભક્ત તિનકે મહારથી હોય કામ યુદ્ધ કરનો હે, તાતે રસરૂપ અનુરાગ ભરી અપાર બલદાયક તામસ શ્રી પ્રભુજીકે શ્રી અંગમેતે

પ્રગટ હોત હે, સો સકલ શ્રી અંગકો સાર હે, સો નેત્રનમેં આય ઝલકત હે, તાતે કોટાન કોટિ વ્રજ ભક્તકો જીતવેકું તામસ રસ અનુરાગ ભર્યો હે તાતે શ્રી ઠાકુરજીકે નેત્રકમલમેં અરૂણ ડોરા હે। અથવા અનેક ભક્તન સંગ નિકુંજ મંદિરમેં રસ વિહાર લીલા કરત ભયો જો રજનીકો જાગરણ તાતે અરૂણ ભયે હે નેત્ર કમલ જીનકે,। અથવા વ્રજ ભક્તનકે અધરામૃતકે પાન કીયે હે તાકો જો માદક અમલ ભર્યો હે નેત્રનમેં જીનકે। અથવા શ્રી ઠાકોરજીકે નેત્ર કમલમેં શ્વેત ગર્ભ હે, તાકો ભાવ યહ હે જો સમસ્ત વ્રજ ભક્તનકો જો પરમ નિર્મલ ઉજજવલ ભાવ હે સો શ્રી ઠાકોરજીકે નેત્રકમલમેં વાસ કરીકે રહત હે, તાતે શ્વેત ગર્ભ શોભા દેત હે, અરૂ અરૂણ ડોરા હે સો કુમારિકાજી શ્રી ઠાકોરજીકે નેત્રકમલમેં વાસ કરત હે, અરૂ નેત્રકમલમેં શ્યામ મંડલ બડો હે સો તો શ્રી યમુનાજી અપને યૂથ સહિત શ્રી ઠાકુરજીકે નેત્રકમલમેં વાસ કરીકે રહત હે। અરૂ નેત્રકમલમેં શ્યામ પુતલી હે સો તો સાક્ષાત શ્રી સ્વામિનીજીકો ભાવાત્મક સ્વરૂપ બિરાજત હે, તાતે સુન્દર શોભાયમાન નેત્રકમલ હે। અથવા શ્રી પ્રભુજીકે નેત્રકમલ પરમ મનોહર હે યામેં જો ભક્તકે સન્મુખ પ્રભુ નેત્ર કટાક્ષ ભરી દેખત હે તિન તિન ભક્તનકો સર્વ સુદ્ધનકો હરી લેત હે, વિવેક - ધીરજ - કુલકાન મનકી વૃતિ સબહી હરી લેત હે પ્રાણ પર્યંત, સો કોન રીતીસો ? જેસે બાટમેં ચલતે લુંટેરા મીલે તબ તત્કાલ ધનુષ્ય બાણ ચઢાયકે પંથીકો પ્રથમ મારત હે, તા પાછે વાકો ધનાદિક સબ લૂંટત હે, સો વે તો નિર્દય હે, આપ સ્વારથી ઓર અજ્ઞાની હે, તથા બાણમેહું એક તરફી મારણ ધર્મ હી હે, સંજીવન ધર્મ નહી હે, ક્યોં જો આપ જડ હે પરાધીન હે, અરૂ શ્રી પ્રભુજીકે નેત્રકમલ કેવલ નિર્દય નહી હે જડ નહી હે, મારણ સજીવન દોઉ ધર્મ સહીત હે, કેવલ આપ સ્વારથી નહી હે, પરમાર્થ પરાયણ હે, પરાધીન હું નહી હે, અંતરજામી હે, ઈત્યાદિ ધર્મ યુક્ત હે, સો પ્રાતઃકાલ ઓર મધ્યાન સમય, તથા સાંયકાલકો, તથા સર્વ સમયકે વિષે શ્રી પ્રભુજી

વાટમેં શ્રી યમુનાજીકે ઘાટમેં તથા નંદાલયકે આંગનમેં જબ વ્રજ ભક્ત અપને અપને ગૃહતે શ્રી યમુનાજીકે સ્નાનાર્થ, તથા શ્રી યમુનાજી જલ ભરણકે અર્થ, તથા અપને ગૃહ કાર્યાર્થ ભગવદ દર્શનાર્થ નિકસત હે તા સમેં શ્રી પ્રભુજીકી ભ્રૂકુટી રૂપી ધનુષ ચઢાયકે નેત્ર રૂપી બાણ સજીકે કટાક્ષ રૂપી મહાતીક્ષ્ણ ધારસો વ્રજ ભક્તનકે સન્મુખ અવલોકન કરત હે, કટાક્ષ પ્રહાર કરત હે, સો વ્રજ ભક્તનકો જાય લગત હે સો પ્રથમ વ્રજ ભક્તનકે હૃદયકું વેધત હે - પાછે ચિત્તકી વૃતિકો વેધત હે, પાછે ચાતુર્યતા વેધકે, મન બુદ્ધિકો વેધકે પ્રાણ આત્માકો ગ્રહણ કરિકે પાર હોય જાત હે, તાતે વ્રજ ભક્ત લોટ પોટ હોયકે મૂર્છીત હોયકે દેહકી શુદ્ધિ ભૂલી જાત હે, કાહેતે ? જો વ્રજ ભક્તનકો પંચ વિધ પ્રાણ હરણ કર લીયે હે, તાતે અચેત હોય જાત હે, પાછે કૃપા સમુદ્રમેં તે હાસ્યામૃત રસ સીંચન કરીકે સજીવન કરત હે, ઓર અપને વશ કરીકે રાખત હે, એસે મનોહર નેત્રકમલ હે જીનકે, । અથવા વ્રજ ભક્ત જબ પ્રભુજીકે દર્શનકો નંદાલયમેં આવત હે, તા સમેં માતૃચરણકો સંકોચતે તથા અપને અધિપતિનકે સંકોચતે અપને મનકો હાર્દ મુખસો કહી નહી સકત તાતે અવલોકનમેં નેત્રકી કટાક્ષ દ્વારા મનકો અનેક પ્રકારકો હાર્દ સૂચન કર દેત હે, તબ શ્રી પ્રભુજી વ્રજ ભક્તનકી ભાવભરી કટાક્ષ સમસ્યા સમજકે વાકો પ્રતિ ઉત્તર તત્કાલ અપને નેત્રકી કટાક્ષ દ્વારા સૂચવત હે, તા કરી વ્રજ ભક્તનકે મનકો હરી લેત હે, તાતે શ્રી પ્રભુજીકે નેત્રકમલ મનોહર હે, । અથવા જબ જબ વ્રજ ભક્તનકી ઇચ્છા દ્રષ્ટિ શ્રી પ્રભુજીકે નેત્રકમલ પર જાત હે, તાહી સમેં શ્રી પ્રભુજી કામરસ ભરી દ્રષ્ટિસોં અવલોકન કરત હે, તબ વ્રજ ભક્તનકે અંગ અંગમેં રોમ રોમમેં કામ ઉદ્દીપન્ન હોત હે, તાતે કામમે વિહવલ હોયકે આતુર હોત હે, તાતે શ્રી પ્રભુજીકે વશવર્તી હોય સેવાકે વિષે તત્પર હોય રહે હે, । અથવા શ્રી પ્રભુજીકે નેત્રકમલ કેસે હે ? જો જાસમેં વ્રજ ભક્ત તથા શ્રી સ્વામિનીજીસો રમણવિહાર કરત હે, તા સમેં વ્રજ ભક્ત

તથા શ્રી સ્વામિનીજીકે અંગ અંગમે તે કોટિ કોટિ કામકે ભરતે અંગ ઉન્નત - ચંચલ હોત હે, સો વ્રજ ભક્ત અપને નેત્રકી કટાક્ષ દ્વારા અંગ સ્પર્શકી સમસ્યા કરત હે, સો શ્રી પ્રભુજી કટાક્ષકો સમજીકે તત્ તત્ અંગનકો સ્પર્શ કરીકે કામ વ્યથા સાન્ત કરત હે, તથા અપને કટાક્ષ કરી બેશુદ્ધ કરિ ડારત હે અથવા જા સમે વનતે શ્રી પ્રભુજી ગોકુલમેં પધારત હે, તા સમે શ્રી પ્રભુજીકે વિરહતે સકલ વ્રજ ભક્ત વ્યાકુલ હોય રહે હે, તાતે અપને મનકો ભાવ નેત્ર દ્વારા શ્રી પ્રભુજીકો સમર્પણ કરત હે, તબ શ્રી પ્રભુજી આપ વ્રજ ભક્તનકે ભાવ ભરે કટાક્ષકો અવલોકન કર મંદ મંદ હાસ્ય સહિત કટાક્ષ ભરીકે વ્રજ ભક્તનકે નેત્રસો નેત્ર મીલાવત હે, તા કરિ વિરહતાપકો હરણ કરિકે સન્માન કરિકે, નવીન મનોરથ ઉપજાયકે સંકેત સૂચન કરિકે, મનહરન કરિકે, નંદાલયમેં પધારત હે, અથવા જો લજ્યાશીલ ભક્ત હે સો અપને મનકો ભાવ પ્રાર્થના સંકેત સબ પુષ્પનકી પાંખડીનમેં લીખકે શ્રી પ્રભુજીકે ઉપર ઝરોખાનમેતે, ઝીલીકે રન્ધ્રનમેતે, અટારીનમેતે ડારત હે સો અસંખ્ય પુષ્પનકી કલી મેઘ ધારા વત બરખત હે, તા સમે શ્રી પ્રભુજી કલીકો ઉઠાય તાકો દેખ દેખ હાર્દ સમજીકે અત્યંત ચપલ નેત્ર કરીકે હાસ્યામૃત રસસો ભરિત કરિકે સમસ્ત ભક્તનકી ઓર અવલોકન કરી, સબનકે વિરહતાપ હરન કરિકે, મન વાંછીત મનોરથ પૂર્વક સંકેત સમસ્યા જતાયકે આનંદીત કરીકે મનહરણ કરી નંદાલયમેં પધારત હે એસે પરમ વિચક્ષણ નેત્રકમલ હે । અથવા જા સમેં વનતે નંદાલયકી પોરીપે પધારત હે, તા સમે શ્રી માતૃચરણ વિયોગાનુભવ કરી મહા આતુરતાસો ભાવ સ્નેહકે ભરસો શ્રીમુખ અવલોકન અર્થ ધાયકે સન્મુખ પધારત હે સો રાઇલોન ઉતારી સંધ્યા આરતી કરી નખ શીખ પર્યંત શ્રીમુખ અવલોકન કરત હે, તા સમે રૂષિરૂપા વ્રજ ભક્ત હું વિયોગ રસકો અનુભવ કરી પરમ આતુર શ્રી પ્રભુજીકો શ્રીમુખ અવલોકત હે, તથા વૃદ્ધ ગોપી હું સ્નેહ સહીત અવલોકન કરત હે, તા સમે શ્રી પ્રભુજી

મંદ મંદ મુસ્કયાત હે ઓર ભોરી દ્રષ્ટિ કરી માતૃચરણકે સન્મુખ દ્રષ્ટિ ભરી દેખિકે રહત હે ઓર વિરહતાપ હરણ કરત હે, સ્નેહકો સમુદ્ર ઉપજાવત હે, પરમ આનંદકો પ્રાપ્ત કરાવત હે તથા રૂષિરૂપાકે સન્મુખ અવલોકી વિયોગ તાપ મિટાયકે પરમ હર્ષ - ઉત્સાહ ઉપજાવત હે, । અથવા ચારી પ્રહર રાત્રિ કાહુ ભક્તનસો રમણ કરી રજની જાગે, અરૂ વાકે અનુરાગસો પાગે, એસે ઝુમે ઝુમે રસ માતે રતિરણ જીતે, એડરાતે, ઘુમતે, હરખાતે, લજાતે, થકે પ્રાતઃકાલ દૂસરે ભક્તનકી નિકુંજમેં પધારત હે, સો વાકે દ્વારે આવત હી વહ ભક્તકી રજની જનીત, કામરસ ભીની, વિયોગરસ કરી પીડીત, તામસ રસ કરી ખંડિતા ભાવાપન્ન હોય સ્નેહ રસકે ભરતે કટાક્ષ સહિત, માન સહિત, આદર વિષે અનાદર દ્રશ્યમાન હોય એસે રસ ઉદ્બોધક ઉદ્દિપક ભાવપન્ન મર્મ ભરે વચન વ્રજ ભક્ત પ્રભુજી પ્રતિ કહત હે, તા કરી અન્ય ભક્તસો રમણ કીયે હે સોહું વિપ્રયોગ અવસ્થામેં અનુભવ કરીકે સ્વપ્નેમેં શ્રી પ્રભુજીસો સૂચના કરત હે, તથા ધ્યાનાવસ્થામેં અનુભવ કરી શ્રી પ્રભુજીકો સૂચના કરી જતાવત હે, તથા પ્રભુજીસો સંકેત કીયે હતે તાતે અપની નિકુંજ મંદિરમેં પ્રભુજીકો મીલનાર્થ નાના પ્રકારકી કામરસ ઉદ્દિપન્ન સામગ્રી શૈયા શ્રૃંગાર આદિ સિદ્ધ કરિકે શ્રી પ્રભુજીકી પ્રતિક્ષા કરત કરત પ્રાતઃકાલ ભયો, તાતે આપકે મિલનેકી આગમ ઉત્સાહસો રોમ રોમ પ્રતિ ઉમગ્યો જો કામકો સમુદ્ર તાકી જ્વાલા કરી દગ્ધ ભઇ જો દેહ, તા કરી ઉપજ્યો જો ખેદ, તાસો તામસ રસભરે કટાક્ષ ભરે અનેક વચન કહત હે, તા સમે શ્રી પ્રભુજી ડગમગાતે, અરસાતે, જંભાંતે, લજાતે, તોતરાતે, મંદ મંદ મુસ્કયાતે, ભાવભરે વિશાળ નેત્રનકી કટાક્ષતે ચતુરતા સહિત વ્રજ ભક્તનકે સન્મુખ અવલોકન કરત હે, તા કરિ તત્કાલ વ્રજ ભક્તનકો માન છોડાય, વિરહતાપ હરણ કરી, ઈર્ષાદિક ભાવકો દૂરિ કરી, કામરસમેં વિહવલ કરી, વિવેક ધૈર્ય લજ્યાદિક ધર્મકો હરણ કરી, સર્વાંગ આનંદ ઉત્સાહ, ઉત્કંઠા પ્રગટ કરી, પ્રીતકો નવાંકુર

પ્રગટ કરી મનહરણ કરીવેવારે શ્રી પ્રભુજીકે નેત્રકમલ હે। અથવા કમલ જેસે સદા જલભરે સરોવરમેં પ્રગટ હોય પરમ શોભાકો પાવત હે, તેસે શ્રી પ્રભુજીકે નેત્રકમલ હે, સો શ્રી અંગ રૂપી જો પરમ સુન્દર રસરૂપી રસભર્યો સરોવર હે, તામેં શ્રી પ્રભુજીકે નેત્ર રૂપી કમલ મકરંદ રસભરે ચાપલ્યામૃત, લાવણ્યામૃત, કરૂણારસામૃત, કામામૃત, રસામૃત ભરે પરમ સુન્દર, વિશાળ, પ્રફુલ્લીત, વિકસીત, સુઢાર નેત્રકમલ સદા ડહ ડહે વિલાસ કરત હે,। અથવા મીન તથા ખંજનકી ચપલતાકો જીતીકે તુચ્છ કરી ડારે હે, એસે શ્રી પ્રભુજીકે નેત્રકમલ હે। અથવા અંજન કરી રંજીત હે નેત્રકમલ જીનકે। અથવા સલોની ચીતવનસો ટોને, સકલ પ્રપંચ કો ભુલોને, કોટિ કામકે લજાને, અતિહી લગોને ભાવનકે ભવન હે, અતિ સુખદેન હે, સુખકે સદન હે, માનકે હરણહાર હે, મનકે મોહનહાર હે, કૃપાકે સમુદ્ર હે, શ્રૃંગાર કે શ્રૃંગાર હે, હાસ્યરસસો ભરે હે, કરૂણારસસોં પગે હે, કામકેલિ યુદ્ધ સમે શૈદ્ર રસસું ભરે હે, વીર રસ ભરે સુભટ સૂર હે, વ્રજ તરૂણીનકે દલકો જીતવેમેં રતિરણ યુદ્ધ સમે, વ્રજ તરૂણી જોબન મદમાતીકો કટાક્ષ દ્વારા ભયાનક રસકો પ્રગટ કરવેવારે હે,। તથા પરસ્પર હાવ - ભાવ દ્વારા કટાક્ષ દ્વારા બીભત્સ રસ પ્રગટ કરત હે, તથા રતિ રણ સંગ્રામમેં અદ્ભૂત રસ નેત્ર કટાક્ષ દ્વારા પ્રગટ કરનવારે હે, તથા રતિ રણ યુદ્ધમેં કામીનીકે મદાદિકનકો નેત્રકમલકી કટાક્ષ દ્વારા શાંત રસકે પ્રગટ કરનવારે હે, એસે શોભાયમાન શ્રી પ્રભુજીકે નેત્રકમલ હે, તાતે શ્રી પ્રભુજીકે નેત્રકમલકી ઉપમાં દેવકો ત્રૈલોક્યમેં કોઇ નહી હે, અતિ અનિર્વચનીય હે, તાતે વિલોચન હે, એસે અનેક ભાવ રસ ભરે શ્રી મહાપ્રભુજીકે નેત્રકમલ હે, સો અનુભવૈક વેદ્ય હે, મનસો, વાણીસો, દ્રષ્ટિસો, ધારણાસક્તિ કરિવેકો કાહુકો સામર્થ્ય નહી હે, તાતે કેવળ કૃપાહીતે નેત્ર કમલકો અનુભવ કરવે યોગ્ય હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી આપ અનુભવ કરીકે કહે જો **"પદ્મદલાયત વિલોચન"**। અથવા જો ભક્ત

જન શ્રી મહાપ્રભુજીકો આકર્ષણ કરત હે તિન તિન ભક્તનકો શ્રી મહાપ્રભુજી નેત્રકે કટાક્ષ દ્વારા પરમાનંદકો દાન કરત હે, તથા જો ભક્ત શ્રી મહાપ્રભુજીકે સમીપ આવત હે તિનકે ત્રયતાપ નિવારણ કરિકે અપને સ્વરૂપાનંદકો દાન કરી ભક્તનમેં ભાવાત્મક ભાવ ઉદ્‌બોધ કરત હે, સંસારાદિકકો મોહ છુડાય અપને સ્વરૂપમેં આસક્તિ ઉપજાય, અપનેમેં મોહિત કરી અપને વશીભૂત કરત હે, એસે શ્રી મહાપ્રભુજીકે નેત્રકમલ હે ।।

અબ શ્રી મહાપ્રભુજીકે નેત્રકમલકે કટાક્ષકો - કારણ કાર્ય અપને પુષ્ટિમાર્ગીય અંગીકૃત ભક્તનકે વિષે હોય હે, અન્યત્ર નહી હોય હે સો કેસે જાન પરે? યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ શ્રી ગુંસાઇજી આગે કહત હે ।।

કૃપા દ્રગ્ વૃષ્ટિ સંહૃષ્ટ દાસ દાસી પ્રિયઃ પતિઃ ।
રોષ દ્રક્ પાતસંપ્લુષ્ટ ભક્ત દ્વિડ્ ભક્ત સેવિતઃ ।। ૧૪ ।।

કૃપા દ્રગ્ વૃષ્ટિ સંહૃષ્ટ દાસદાસી પ્રિયઃ ।। ૩૨ ।। યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુ અપને જો પુષ્ટિ ભક્ત હે તિનકે ઉપર કૃપા કટાક્ષકી વૃષ્ટિ કરી પૂર્ણ પલ્લવીત કરત હે, અબ કહે હે જો " વૃષ્ટિ " પદ કહ્યો હે તાકો કારણ કહત હે, તથા કૃપાકો કારણ કહત હે, તહાં લૌકિક દ્રષ્ટાંત કહત હે, જેસે મહા મહા વિષમ કાલ સર્વત્ર વ્યાપક પ્રાપ્ત હોત હે તબ અનાવૃષ્ટિ હોય હે, જબ અનાવૃષ્ટિ ભૂતલમેં રહેત હે તબ પૃથ્વી સંબંધી સકલ પદાર્થ સબ વ્યાકુલ હોય જાત હે, ક્યોં જો જલસો સબનકો જીવન હે, જબ જલકી વૃષ્ટિ નહી ભઇ તબતો સકલ પદાર્થકી ઉત્પત્તિ કહાં તે હોય? તબ પશુ - પક્ષી, દ્રુમલતા - પૃથ્વી - મનુષ્ય - જંતુ સબનકો મહા કસ્ટ હોત હે, પૃથ્વી તપ્ત હોત હે, પશુ તૃણ વિના દુઃખી, પક્ષીગણ અન્ન ફલ વિના દુઃખી, મનુષ્ય અન્નાદિ વિના દુઃખી, એસે સર્વત્ર કલેશ પ્રાપ્ત હોત હે આનંદકો તિરોધાન હોય જાત હે, જલ વિના

વૃક્ષાવલી સુક જાત હે, જલ વિના અન્નાદિક ફલ ફુલ સકલમેં રસકી ઉત્પત્તિ નહી હોય હે તથા અનાવૃષ્ટિતે સૂર્યકો તાપ વિશેષ હોત હે, તથા રોગાદિકકો ઉપદ્રવ બહોત હોત હે, તાતે સકલ પ્રાણી માત્ર સ્થાવર જંગમ અત્યંત વ્યાકુલ અવસ્થામેં પ્રાપ્ત હોયકે મેઘકી પ્રતિક્ષા કરત હે સબનકી દ્રષ્ટિ મનકી વૃતિ સર્વદા આસમાનકી ઓર રહેત હે, અરૂ સબનકે મનકો સ્નેહ એક ભાવપન્ન હોયકે મેઘમેં લગ્યો હે, સબનકો સર્વાત્મા ભાવકી પ્રાપ્તિ મેઘમેં રહી હે, સબનકો મેઘકો ધ્યાન, મેઘકો ગાન, મેઘકી ઓર નેત્રકી વૃતિ, એસે સર્વ અંગનસો મેઘનકી ચાહ હોત હે, ફેરી જબ મહા સઘન ઘન ઘટા ગર્જના વિદ્યુતકી ચમકાર દેખિકે પ્રાણી માત્રકો અત્યંત હર્ષ હોત હે, સો કાહેતે ? જો વર્ષાકો આગમ ભયો, પાછે જબ મહા વર્ષા અત્યંત હોય તબ સબ પદાર્થ ઉત્પન્ન હોય અરૂ સરોવરાદિક ભરે રહત હે, સઘન વન નવ પલ્લવીત હોત હે, વૃણાંકુર હરિત ભૂમિ હોત હે, તા કરિ પૃથ્વીકી તાપ્તતા મીટકે શીતલતા હોત હે, તબ અત્યંત આનંદ પાયકે નવાંકુરીત પ્રફુલ્લીત હોત હે, તબ ખગ, મૃગાદિક આનંદિત હોયકે કલરવ કરત હે, એસે સંપૂર્ણ સૃષ્ટિકો વર્ષા કરી આનંદ હોત હે, તાતે વર્ષા સબનકો પ્રિય હે । અથવા ગ્રીષમ રિતુ કરી જો સકલ જીવકો સંતાપ હોત હે, તબ વર્ષા રૂતુકો આગમ હે સોઇ જીવન હે, પાછે સઘન નવીન ઘન રચિત મહાવૃષ્ટિ હોય વર્ષાકો સુખ અનુભવ કરિકે અંતર અનુરાગ આનંદકી પ્રાપ્તિ હોત હે, સંસારી જીવનકો અથવા ભૌતિક જગતકે સ્થાવર જંગમકો વર્ષા કરી સુખ હે વર્ષા વિના દુઃખ હે ભગવત્કૃપા કરિ જ્ઞાન કરિ રહિત હે, તાતે ભગવાન વિષે પ્રીતિ નહી હે, ભગવત્કૃપા વિના શોક નહી જાત હે, મેઘકો અનુભવ હે તાતે અનાવૃષ્ટિમેં સંતાપ શોકકું પ્રાપ્ત હોત હે, તા ભાંતિ દૈવી સૃષ્ટિ હે તીનકું ભગવત્કૃપાકો જ્ઞાન હે, પૂર્વમેં વ્યાપી વૈકુંઠમેં ભગવદ કૃપા ભઇ, તથા દંડકારણ્યમેં શ્રી રામચંદ્રજી દ્વારા કૃપા ભઇ, તાતે અતિ આનંદકો અનુભવ ભયો હે ફીર શ્રી પ્રભુજીકે વિપ્રયોગ તે મહા કસ્ટ સંતાપ કરી

દગ્ધ ભઇ જો દેહ ઇન્દ્રિયાદિ તાતે દૈવી જીવનકો મહાદુઃખ ભયો તાતે પુનઃ ભગવત પ્રાગટ્યકી પ્રતિક્ષા કરત બહુત કાલ વીતત ભયો હે, તા કરી આનંદકો અંશ તિરોભાવ ભયો હે, । તાતે ગદ્યમેં **“सहस्त्र परिवत्सर”** પદ કહે હે અરૂ **“तापक्लेशानंद तिरोभावोहं”** યહ પદ દિયે હે, સો અનાવૃષ્ટિવત સંતાપકો પ્રાપ્ત ભયે હે, તથા બહુત કાલ દુઃખ ભોગત ભયે, તાતે આનંદકો તિરોભાવ ભયો હે, અરૂ એક સુખ આનંદકો સુમરણ માત્ર રહ્યો હે, સોઇ બીજ હે, ભગવત સંબંધી બીજ અમોઘ હે, અનુભવૈક વેદ્ય હે ભગવત સંબંધી બીજકો નાશ નહી હોય હે, ઓર અન્ય અવતાર કરી અંકુરીત નહી હોત હે, જેસે ગ્રીષમ રૂતુ પાય રસ અંશકો તિરોભાવ હે બીજ ભૂમિમેં પડ્યો હે પરન્તુ વૃષ્ટિ વિના જલ સિંચન વિના અંકુરીત નહી હોત હે, । તા ભાંતિસો દૈવી જીવકે હૃદય ભૂમિમેં ભગવદ સંબંધી બીજ સિદ્ધ હે, પરન્તુ ભગવત પ્રાગટ્ય કૃપા વૃષ્ટિ - રસરૂપ જલ વર્ષાકી પ્રાપ્તિ વિના બીજ અંકુરીત નહી હોત હે, તાતે આનંદકે તિરોભાવસું શોક સંતાપ ભયો હે, તાતે ભગવત કૃપા રસવૃષ્ટિ કી દૈવી જીવ સર્વ ઇન્દ્રિય અપેક્ષીત હોય ભગવત પ્રાગટ્યકી પ્રતિક્ષા કરત હે,સો કાહેતે ? જો પૂર્વમેં પ્રત્યક્ષ આનંદ સુધાકો અનુભવ કીયે હે તેસેઇ ફેરી ભગવત સ્વરૂપકે પ્રાગટ્યકી અપેક્ષા કરત હે, અરૂ વિપ્રયોગ રસકો અનુભવ કરી અત્યંત વ્યાકુલ હોત હે, તથા વ્યાપી વૈકુંઠ સ્થિત પદાર્થ શ્રી ગોવર્ધન, શ્રી વૃન્દાવન, શ્રી યમુનાજી, વ્રજ ભૂમિ સંબંધી સકલ પશુ પક્ષી ભૂતલમેં પ્રગટ ભયે હે - સો હું શ્રી પ્રભુજીકે વિપ્રયોગમેં મહા આતુર હોય શ્રી પ્રભુજીકે પ્રાગટ્યકી પ્રતીક્ષા કરત હે, અરૂ વિપ્રયોગાત્મક અગ્નિ કરી સંતપ્ત હોય રહે હે, સો જેસે ચકોરકી દ્રષ્ટિ ચન્દ્રમાકો અવલોકનાર્થ આકાશ વિષે આરોપીત રહે હે, તથા પપૈયાકી મનકી વૃતિ સ્વાંતિ બુંદકે પાન કરનાર્થ આકાશ વિષે લગી રહી હે, તથા છીપ જેસે સ્વાંતિ બુંદકે ભોગાર્થ જલમેતે નિકસકે જલકે ઉપર આય આકાશ વિષે ચિતવત હે, તથા કમલ

જેસે સૂર્યોદયકી પ્રતિક્ષા કરત હે, તથા કામોદની જેસે ચન્દ્રકી પ્રતિક્ષા કરત હે, તથા ચક્યા - ચકવી જેસે અરૂણોદયકી પ્રતિક્ષા કરત હે, તેસે દૈવી જીવ શ્રુતિ રૂપા રૂષિરૂપાદિક સર્વ શ્રી ઠાકોરજીકે પ્રાગટ્યકી પ્રતિક્ષા કરત હે, તહાં ચકોરાદિકકો તો એકાંગી પ્રીતિ હે, અરૂ શ્રુતિ રૂપા ઋષિ રૂપાકો તો પરસ્પર પ્રીતિ હે, તાતે અત્યંત વિરહ તાપસો તપીત હોય ભગવદ પ્રાગટ્યકી રાહ દેખત હે।

તહાં જેસે ચકોર ચન્દ્ર વિના સુર્યાદિકસે સંતોષ પાવે નહી, પપૈયાકે જેસે સ્વાંતિ બુંદ વિના તૃષા રૂપી ખેદ મીટે નહી, જેસે સૂર્ય વિના કમલકો આનંદ પ્રકાશ નહી હોય, જેસે છીપકો સ્વાંતિ બુંદ વિના ઓર નક્ષત્રકે જલકો ભોગ ગ્રહણ નહી, જેસે ચકવા - ચકવીકો અરૂણોદય વિના વિરહ તાપકી નિવૃત્તિ હોય નહી, તા ભાંતિસો પુષ્ટિ લીલા સંબંધી દૈવી જીવનકો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે વિના શ્રી ભગવાનકે અનેક અવતાર ભયે તે વિપ્રયોગ તાપકી નિવૃતિ નહી હોય હે, તાતે પ્રભુકે પ્રાગટ્યકી અપેક્ષા કરત હે, એસે પુષ્ટિ ભક્તનકો અત્યંત વિરહ તાપસો વ્યાકુલ અવસ્થાવારે દેખિકે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો અત્યંત કરૂણા ભઇ, જો મેરે સાક્ષાત પ્રાગટ્ય ભયે વિના પુષ્ટિ લીલા સંબંધી ભક્તનકો વિરહતાપ મીટેગો નહી, યહ વિચારીકે શ્રી પ્રભુજી શ્રી માતૃચરણ યશોદાજીકે હૃદય વિષે પ્રાદુર્ભાવ ભયે, તબ શ્રી યશોદાજીકે હૃદયમેં પ્રાદુર્ભાવ હોત માત્ર પુષ્ટિ લીલા સંબંધી ભક્તનકો ભગવત પ્રાદુર્ભાવકો આગમ સૂચિત ભયો, જો અબ હમારે પ્રાણપતિકો પ્રાગટ્ય હોયગો, તાતે પ્રાણકો અવલંબન(જીવન) ભયો, પરન્તુ આગમ જાનીકે પ્રથમ વિરહતે કોટિ ગુણો વિરહ હોત ભયો, જો અબ કોન સમય હોયગો જો પ્રાણપતિકો પ્રાગટ્ય હોય, તાતે હર્ષયુક્ત વિરહતાપકી અવસ્થા અનુભવૈક વેદ્ય હે, કથનમેં નહી આય શકે હે, જેસે વર્ષાકો આગમ બાદરકી ઉઠાન દેખિકે ચિતમેં વ્યાકુલતા અધિક હોત હે, સર્વેન્દ્રિય સંતપ્ત હોત હે, ક્ષણ ક્ષણ વિષે અધિર હોય શ્વાસોશ્વાસ લેત હે, યા ભાંતિસો શ્રી પ્રભુજીકે

પ્રાગટ્યકો આગમ જાનીકે પુષ્ટિ ભક્તનકી વ્યાકુલ અવસ્થા હોત હે, એસે વિરહ વ્યાકુલ અવસ્થા દેખિકે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી નંદરાયજીકે ગૃહમેં પ્રગટ ભયે, સો શ્રી પ્રભુજીકો પ્રાગટ્ય હોત માત્ર સકલ ત્રૈલોક્યમેં યથા અધિકાર આનંદકો સમુદ્ર ઉમગ્યો, અરૂ વ્રજ લીલા સંબંધી ભક્તનકે આનંદકો કોન ઉપમાં કહીયે ? તાતે સુરદાસજી અનુભવ કરી કહે, જો **“સુની આનંદે સબલોક ગોકુલ ગુણીત ગુની”** તથા **“માનો ભોર ભયો રવી દેખી ફૂલી કમલ કલી”**। તાતે સકલ વ્રજ ભક્તનકો અપને અપને ગ્રહમેં બૈઠે બૈઠે જાની પડી જો હમારે પ્રાણપતિકો પ્રાગટ્ય ભયો હે, યહ નિશ્ચય જાને, કાહેતે, જો શ્રી પ્રભુજીકે વિપ્રયોગમેં મહાપીડીત વિરહાગ્નિસે દગ્ધ ભયે જો અંગ અંગ, ઓર હૃદયતે આનંદ અંશકો તિરોધાન ભયો, અરૂ શોકાવસ્થ સર્વત્ર વ્યાપ્ત ભઇ, સો તા કરી અંગ અંગ સંકુચીત ભયે હતે, અરૂ પ્રાણનાથકે વિયોગતે ઉપજ્યો હતો વૈરાગ્ય તાતે વસ્ત્રાભરણકો ત્યાગ કીયે હે જીનને, અરૂ અનાવૃષ્ટિવત વ્યાકુલ અવસ્થા ભઇ હતી જીનકી, સો શ્રી પ્રભુજીકે પ્રાગટ્ય હોત માત્ર સર્વાંગકે વિષે આનંદ કરી પ્રફુલ્લીત હોત ભયે અંગ અંગ જીનકે ઓર મુખસો આપહીતે અત્યંત અનિર્વચનીય હાસ્ય પ્રગટ હોત ભયો, ઓર સર્વાંગ રોમ રોમમેં કામાંકુર પ્રગટ હોત ભયો, અરૂ વામ અંગ ફરકન લાગે, ઓર શ્રૃંગારાદિક કરવેકો ઉત્સાહ હોત ભયો અરૂ અભિલાષા હોત ભઇ, ઓર મંગલ ઉચ્ચાર આપહી તે સબનકે મુખતે પ્રગટ હોત ભયો। અરૂ વૈરાગ્ય સ્થિત મનકી વૃતિ ભઇ હતી, તામેં અનુરાગ પ્રગટ હોત ભયો, અરૂ આપસમેં વ્રજ ભક્તનમેં સ્નેહ ચાહ પ્રગટ ભયો, એસે સુભાચાર દેખિકે સબનકો એક ઓર આશ્ચર્ય હોત ભયો, જો યહ કહા કારણ હે, પાછે તત્કાલ સબનકે મનમેં યહ નિશ્ચય ભયો, જો હમારે પ્રાણનાથકે પ્રાગટ્ય ભયે વિના યહ અવસ્થા હમારી હોય નહી, યહ વિચાર માત્ર સબનકે મુખતે પ્રગટ હોત ભયો, ઓર કાહેતે ભયે। **“વ્રજભયો મહરકે પુત જબ યહ બાત સુની, સુની**

આનંદે સબ લોક ગાવત ગોકુલ ગુની'' ॥ યહ કહી કહે જો પ્રાણનાથકો પ્રાગટ્ય ભયો, ઓર પૂર્વ કે ભગવદ વચનકી શુદ્ધિ હોત ભઇ, જો **કલ્પે સારસ્વતં પ્રાપ્યો વ્રજે ગોપો ભવિષ્યતિ** યહ વરદાન ભગવાનને દીયો હતો તાકી શુદ્ધિ હોત ભઇ, તાતે સબનકે મુખતે વાક્ય પ્રગટ્યો, સો સબનકે મનમેં એક કાલમેં યહ વાક્ય તબ પ્રગટ્યો ? તાકો કારણ યહ હે જો તપસ્યા કાલ હું સબનકો યે કહે, વરદાન સમય હું સબનકો યે કહે, દર્શન હું સબનકો એકહી સમયમેં ભયો હે, લીલા સ્થળ ભક્તનસો રાસાદિક લીલા દર્શન હું સબનકો એક હી કાલમેં હે, અરૂ રૂપવિમોહિત ઉત્કંઠા - કામીની ભાવ કાલ વિહવલતા સબનકો એકહી સમયમેં ભઇ, ફેરી વરદાન હું એકહી સમયમેં ભયો, અરૂ શ્રી પ્રભુજીકે પાસ મન વાંછિત કામલીલા સુખ હું એકહી સમે માંગ્યો, ફેરી નિશ્ચયાત્મક ભગવદવાક્ય સુફલ વરદાન હું એકહી સમે સબ પ્રતિ દીયે હે, તાતે પ્રાગટ્ય હું એકહી વ્રજમેં ભયો, વિયોગ હું એકહી કાલમેં ભયો અરૂ સંયોગ હું એકહી કાલમેં ભયો ચહીયે, યહ તો શ્રુતિરૂપાકો કારણ હે । ઓર રૂષિરૂપાનકો હું દંડકારણ્યમેં તપસ્યા સમે, દર્શન સમે, વરદાન સમે, ભાવ સ્ત્રીભાવ ઉપજન સમયે ફેરી વરદાન સમયે વિયોગ સમયે, પ્રાગટ્ય સમયે, શ્રી નંદરાયજીકે ગૃહ નિવાસ સમે, એક કાલ હે। ઓર વ્યાપી વૈકુંઠીય પદાર્થ હું સબ એક કાલમેં વ્રજ પરિકર પ્રગટ હોત ભયો, તાતે શ્રી પ્રભુજીકે પ્રાગટ્યકો આગમ હું સબનકો એક હી સમે જાનવેમેં આયો હે, અરૂ પ્રાગટ્યકે આનંદાદિક સકલ અવસ્થા હું એકહી સમે પ્રાપ્ત ભયે, તાતે સબનકે મુખતે યહી વાક્ય પ્રગટ ભયો હે જો **“વ્રજ ભયો મહરકે પુત”** । પાછે સ્થાનકો નિશ્ચય હું સબનકું એકહી સમે ભયો તબ યહ વાક્ય કહે જો **“મહરીકે પુત જબ યહ બાત સુની”** । પરસ્પર સબનકે મુખતે યહ વાક્ય નિકસ્યો જો નંદરાયજીકે પુત્ર પ્રગટ ભયો, યહ કહીકે અપને હૃદયકો ભાવ ગોપ્ય રાખ્યો, પાછે અપને અપને ગૃહતે ભગવદ્ દર્શનાર્થ તત્કાલ

નિકસે મંગલ થાર સાજીકે, સકલ શ્રૃંગાર સજીકે નવતરૂણી શ્યામા વેષીણી મધુર ભાસીણી, મંગલ ગીત ગાવતી અપને અપને મેલસો નિકસી યૂથપતિન સહિત યૂથેશ્વરી અનેક મંડલ સાજી, સમાજસો શ્રી નંદાલયમેં આઇ, સો જેસે ચન્દ્ર ઉદય હોય હે તબ પશ્ચિમ દિશાકો પ્રકાશ સબ કોઇ જાને, તથા અરૂણોદય પ્રકાશકો સબનકો જ્ઞાન હોય હે, તબ પૂર્વ દિશાકો સબ કોઇ દેખે હે । અથવા અનાવૃષ્ટિ હોયકે જબ વર્ષા હોત હે તબ સબનકો જ્ઞાન હોત હે, તેસે શ્રી પ્રભુજીકે પ્રાગટ્યકો તથા શ્રી નંદરાયજીકે ગૃહકો સબનકો જ્ઞાન ભયો, સો કાહેતે જો એક ચન્દ્ર પ્રકાશ કરી પશ્ચિમ દેશકો જ્ઞાન સબનકો હોત હે તબ યે તો સાક્ષાત કોટિ ઇન્દુ જગતાનંદી કોટિ કોટિ ચન્દ્રમાકો પ્રકાશ એકત્ર ભયો, તાતે શ્રી નંદરાયજીકે ગૃહકો જ્ઞાન સબનકો ભયો યામેં કહાં આશ્ચર્ય ? । અથવા એક ભૌતિક સૂર્ય કે પ્રકાશ કરી પૂર્વ દિશાકો જ્ઞાન સબનકો હોત હે, તો કોટિ સૂર્ય સમે પ્રભુકો જહાં પ્રકાશ એકત્ર પ્રગટ ભયો એસો જો નંદાલય, તાકો જ્ઞાન સબનકો હોય યામેં આશ્ચર્ય કહાં ? । અથવા એક મેઘકી ઘટા ઉઠે હે - બરસે હે તાકો જ્ઞાન દિશા સહિત સબનકો હોત હે, તબ ઇહા તો નવઘન નૌતન મેઘ શ્યામ ઘટા વરસવેકો ઉમગી હે તાકો જ્ઞાન સબનકો હોય તામેં કહાં આશ્ચર્ય ? તાતે સબ વ્રજમેં તે શ્રી નંદાલયમેં આવત ભયે, તથા સમસ્ત ભક્તકે હૃદયમેં એકહી સમય પરમાત્મા રૂપી શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ આવિર્ભાવ ભયે હે તાતે સમસ્ત ભક્ત નંદાલયમેં અપને પ્રાણપતિકો પ્રગટે જાનીકે ઉત્સાહપૂર્વક શ્રી પ્રભુજીકે દર્શનાર્થ આવત ભયે, । સો કોન ભાંતિસો શોભા દેત આયે હે ? **“માનો લાલ મુનીનકે ઝુંડ પીજરા ચૂર ચલે”** સો માનો લાલ મુનીનકે ઝુંડ સબ અપને ગૃહરૂપી પીંજરાનકો તોડીકે એકત્ર હોય સબ ઉડી ચલી હે, પ્રફુલ્લીત કમલવત મુખારવિંદ કરિ નવરત્નાદિકકે આભરણ સકલ શ્રી અંગ અંગમેં સાજીકે કુસુમ માલાદિક ધારણ કરિકે, મંગલ થાર હાથન પર ધરિકે અતિ આનંદિત - પ્રફુલ્લીત મુખ તંબોલ રંગ

રંજીત, અંજનાદિક ધારણ કરિ મંગલ ગીત ગાવત આઇ તા સમેકી શોભા અતિ અનિર્વચનીય હે, રોરીસો રચિત માંગ સેંદુરસો રંજીત માંગ ભરે હે, એસે સાજ સિંગાર રસ સમાજસો સકલ વ્રજ ભક્ત આયે હે, તા સમેં વ્રજ શોભાયમાન ભયો હે, શ્રી નંદરાયજી મંગલરૂપ ભયે હે, શ્રી યશોદાજી મંગલરૂપ ભયે હે એસે મંગલરૂપ નવનંદ ઉપનંદાદિક ગોપ - સખા સબ વ્રષભાનાદિક આયે હે, દધિ - દૂધનકી નવનીત - નવાંકુરીત દુબ લીય આયે હે, દધિ કાદો કરત થકે શ્રી વ્રજભૂમિમેં સકલ મંગલ ભઇ હે, શ્રી ગોવર્ધન, દ્રુમલતા પશુ પક્ષી ગન મંગલરૂપ ભયે હે, સો યાતે જો મંગલકી નિધિ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ ભક્તનકે હેતાર્થ પ્રગટ ભયે હે, તાતે શ્રી શુક્રદેવજી કહે હે જો **કાલ પરમ શોભનઃ** । અરૂ મંદ મંદ જલધર જો મેઘ સો વર્ષા કરત હે, દુંદુંભી નાદ હોત હે, પુષ્પનકી વર્ષા આનંદસો કરત હે, તા સમે સકલ વ્રજ ભક્ત - ગોપ - ગ્વાલ સખા મિલકે પ્રેમાનંદસો ભીને પરમ મંગલરૂપ શ્રી મુખકો અવલોકન કરત હે, અપનો તન - મન - ધન સર્વ પદાર્થ વારતે હે, દેહ દશાકી શુદ્ધિ સબ ભૂલ ગયે હે, એસી અવસ્થા સબનકી ભઇ, । માનો એક સૂર્ય કે ઉદય પાયકે સંપૂર્ણ પૃથ્વીકે કમલ એકહી સમયમેં પ્રફુલ્લીત ભયે હે, તેસે અલૌકિક સૂર્યકો ઉદય કાલ પાયકે સબ ભક્તનકે મુખ રૂપી કમલ પ્રફુલ્લીત ભયે હે, તથા જેસે એક ચન્દ્રકો ઉદય પાયકે સંપૂર્ણ પૃથ્વી સંબંધી કુમુદની પ્રકાશમાન હોત હે, વિકસીત હોત હે, તેસે શ્રી પ્રભુજીકે શ્રી મુખ રૂપી ચન્દ્ર પાયકે સબ વ્રજ સંબંધી ભક્તનકે મુખ રૂપી કુમુદની પ્રફુલ્લીત ભઇ હે, । અરૂ જેસે સૂર્ય ઉદયતે સકલ વિશ્વકો તીમીર દૂર હોત હે તેસે શ્રી પ્રભુજીકે પ્રાગટ્ય હોત માત્ર તાપકી નિવૃત્તિ ઓર સકલ ભક્તકે અજ્ઞાન રૂપી તીમીર નાશ ભયો । અરૂ ભગવત જ્ઞાન પ્રકાશ પ્રાપ્ત ભયો, । અરૂ જેસે ચન્દ્ર ઉદય હોત માત્ર તાપકી નિવૃતિ હોત હે, અરૂ સુધા વર્ષા કરી શીતલતા - નવપલ્લવતા પ્રાપ્ત હોત હે, તેસે શ્રી મહાપ્રભુજીકે શ્રી મુખ રૂપી અલૌકિક ચન્દ્રકો ઉદય

અવલોકન કરત માત્ર સકલ ભક્તનકે ત્રિવિધ તાપ, તથા અનેક કાલકે વિયોગતે ભયે જો વિરહતાપ, તા કરી દગ્ધ ભયો જો અંગ અંગ તાકી નિવૃતિ ભઇ અંગ અંગમેં શીતલતા ભઇ, ઓર વિરહની જો વ્રજભક્ત તિનકો ચન્દ્ર ઉદય ભયે તે ઉપજયો કામ તાકી જવાલા કરિ ભયો, તાતે વ્યાકુલતાસો શ્રીમુખ અવલોકનતે શાંતિ ચિત્ત ભયો હે, । અરૂ જેસે અનાવૃષ્ટિ કરી ભયો જો ભૂમિકો પરિતાપ, તા કરી સકલ પશુ પક્ષી મનુષ્ય વૃક્ષ લતાદિકકો વ્યાકુલતાસો મેઘ જલ ધરકી વર્ષા કરિ પૃથ્વી આંતર બાહિર તર હોઇ શીતલતા પાવે, સબ જીવ જંતુ પશુ - પક્ષી ગણનકો તથા મનુષ્યકો શીતલતા ઓર આનંદકી પ્રાપ્તિ હોત હે, તેસે ભગવત્ પ્રાગટ્ય વિના લીલા સંબંધી સમસ્ત પરિકરકો ભયો જો સંતાપ - તા કરી અત્યંત ભયો જો કલેશ, તાકે લીયે નવઘનશ્યામ જલધર રૂપી શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પ્રગટ હોય સકલ તાપ મીટાયકે શ્રીમુખ અવલોકન સમે શ્રી પ્રભુજી નેત્રનકી કૃપા કટાક્ષ વૃષ્ટિ કરી સકલ વ્રજ પરિકર કે તાપ મીટાય પરમ આનંદકો પ્રાપ્ત કીયે, ભાવ અંકુરીત કીયે, આંતર બાહિર પરમાનંદ સો પૂર્ણ કીયે હે । તાતે “દાસ” કહેતે સકલ ગોપ - ગ્વાલ પુંભાવાત્મક, અરૂ “દાસી” કહે તે વ્રજ ભક્ત, ગાય વ્રજભૂમિકો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પ્રિય લાગત ભયે, તાતે અત્યંત હર્ષ આનંદ - ઉત્સાહ સકલ વ્રજમેં પ્રગટ ભયો, પ્રેમ સમુદ્ર રસકી વર્ષા નેત્રકમલ દ્વારા પરમાનંદ અનુભવાર્થ કીયે। તા કરી વ્રજ ભક્તનકે હૃદયાંતર રસ દ્રવિત હોયકે પુલંકીત - પલ્લવીત કુસુમીત ફલીત ભયે, માધુર્યતા પ્રાપ્ત ભઇ, તથા વ્રજ સંબંધી સકલ પદાર્થ પૂર્ણાનંદ રસકી મહાવૃષ્ટિ પાયે સબ પૂર્ણ રસ ભરીત હોય ગયે, રસ બાહિર ઉમગ્યો, સો તાકી અખંડ ધારા વહેવે લાગી, પ્રતિક્ષણ નૌતન રસ નેત્ર કટાક્ષ દ્વારા વરસત હે, અપાર અખંડ ધારા - તા કરી સદા સર્વદા એક રસ પરમાનંદ રસસો વ્રજ ભક્તનકે હૃદય સરોવર ગંભીર ભરે હે, અરૂ ફેરી અનાવૃષ્ટિકો ભય રહ્યો નાહી તાતે નિશ્ચિંત ભયે, ડહ ડહે હોય રહે હે, તામે રસ

ગંભીરતા પાયકે અનેક ભાવ તરંગ ઉછલીત હોત હે, તથા રોમ રોમમેં અનેક ઝરણા રસકી સરિતા રૂપ અખંડ વહત હે, એસે પૂર્ણાનંદસો, કૃપારસકી વૃષ્ટિસો શ્રી વ્રજનાથ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમને વ્રજ ભક્તનકો તથા વ્રજ સંબંધી પદાર્થકો પૂર્ણ કીયે તાતે દાસ દાસી જનનકો આપ પ્રિયતમ લગત હે, તાતે કહે જો **"કૃપા દ્રગ્ વૃષ્ટિ સંહૃષ્ટ દાસદાસીપ્રિયઃ"** । અથવા મહાવૃષ્ટિ પાયકે અનેક સરિતા જલસો પૂર્ણ હોયકે દોઉ તટકી મર્યાદા છોડીકે જલ બઢત હે, સો ફેલત હે તા કરિ દોઉ તટ સ્થિત જો બડે છોટે વૃક્ષાવલીકો જડસે ઉખાડકે બહાય દેત હે, તાકો ઠીકાનો હું મિલત નાહી જો કહાં હતે ઓર કહાં ગયે, અરૂ તીરકી હું ખબર રહત નાહી, જલ મઇ પૃથ્વી હોઇ જાત હે, પરન્તુ વહ વર્ષા કાલાધીન હે, સો જબ વર્ષા રહિ જાત હે તબ ફેરી જલ ઘટત ઘટત પ્રવાહ મધ્ય આય ઠહેરાત હે અરૂ કીતનીક નદી તો દો ચારી પ્રહરમેં ઘટી જાત હે, સુક ભી જાત હે, ઓર યહાં તો નવઘન શ્યામ પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ આપ સ્વતંત્ર કાલકે નિયામક પૂર્ણાનંદ, અપાર - અગાધ - અખંડ - નિત્ય નૌતન - ઉછલીત આનંદ કૃપારસ નેત્રકમલકી કટાક્ષ દ્વારા અખંડ મહાવર્ષાકી ધારા કરત હે, તા કરી કૃપારસ પૂર્ણાનંદ રસાનંદ - ભાવાનંદ - કામાનંદકી વર્ષા કરી શ્રી વ્રજ ભક્ત રૂપી ગંભીર રસ સરિતા રસકે પૂરકી અધિકતા કરી દોઉ તટ રૂપી ઉભય કુલકી મર્યાદાકો પરિત્યાગ કરિ, ઉછલીત આનંદસો ઉમગીકે સરિતાવત ફેલીકે વિવેક - ધૈર્ય - લજ્જાદિકકો બહાય રસ રૂપ હોત ભઇ, સો ફેરી મર્યાદાકો ધારણ નહી કીયે, નિત્ય - પ્રતિક્ષણ પ્રતિ રસસો અધિક હોત ભઇ, કબહું ઘટત નહી હે સદા એક રસ ઉલહી રહત હે, એસી કૃપા દ્રષ્ટિકી વૃષ્ટિ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કીયે તાતે દાસ દાસીનકો પ્રિયતમ લગત હે.

તહાં વાદી પૂર્વ પક્ષ કરે જો પૂર્ણાનંદ ભગવાનતો સમદ્રષ્ટિ કરી સર્વત્ર કૃપા રસકી વૃષ્ટિ કીયે હોયગે તો દાસ દાસીનકું હી પ્રિય ક્યોં કહે ? યા શંકા દૂર કરવેકે લીયે કહત હે જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કૃપા રસકી વૃષ્ટિ

દ્રષ્ટિ દ્વારા કીયે હે, સો કૃપા રસકે પાત્ર ઓર સૃષ્ટિ નહી હે, તાતે સર્વત્ર ઓર સૃષ્ટિકે લીયે તો સર્વાનંદકી પ્રાપ્તિ હે અરૂ કૃપાનંદ રસાનંદકે પાત્ર તો શ્રી વ્રજ ભક્ત આદિ પુષ્ટિ લીલા સંબંધી દૈવી જીવ હે, તાતે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો પ્રાગટ્ય તો કેવલ પુષ્ટિ લીલા સંબંધી દૈવી જીવનકો હેતાર્થ હે, તાતે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો પુષ્ટિમાર્ગીય દાસ દાસી પ્રિય હે, અરૂ દાસ દાસી શ્રી પ્રભુજીકો પ્રિય હે જેસે સૂર્યકો ઉદય કમલકોહી પ્રિય હે, અરૂ ચન્દ્રમાકો ઉદય કુમુદની તથા ચકોરકો હી પ્રિય હે, અરૂ સ્વાંતિકી વર્ષા પપૈયા તથા છીપકો હી પ્રિય હે, એસે ઓરકો નહી હોય હે, તેસે શ્રી પ્રભુજીકે ઉદયકાળ પ્રાગટ્ય સો તો પુષ્ટિ લીલા સંબંધી વ્રજ ભક્ત આદીનકો હી પ્રિય હોત હે, તાતે કૃપાદ્રગ્વૃષ્ટિ કો કારણ હું ઇન ભક્તોકે હેતાર્થ હે, અરૂ પ્રિય હું ઇનકો હી હોત હે, એસે ઓર કોઇકો નહી હોય, યહ તો પ્રગટ પ્રમાણ જગતમેં પ્રસિદ્ધ હે, તાતે **"કૃપાદ્રગ્વૃષ્ટિસંહૃષ્ટદાસદાસી પ્રિય:"** તાંહી ભાંતિસો ઇન વ્રજ સંબંધી લીલા સૃષ્ટિકો ભાવાંકુર જો સમય ઉત્પન્ન હોત હે, જો એસો સમયો કબ આવેગો જો શ્રી પ્રાણનાથકો દર્શન સ્પર્શ વિહારાદિક સુખ પ્રાપ્ત હોયગો ? યા ભાંતિ ભાવના કરત હે, સો સમયો આય પ્રાપ્ત ભયો હે, તાતે બાહિર ભિતર આનંદરસ પ્રાપ્ત ભયો સો કેસે જાન્યો જાય ? સો સૂરદાસજી ગાયે હે કે **"તબ ઘર ઘર ભેરી મૃદંગ પટહ નિશાન બજે । વર બાંધી બંધનમાળ ધ્વજ અરૂ કલશ સજે ॥ ૧ ॥ તબ તા દિનતે યહ લોક સુખ સમ્પત્તિ ના તજે ॥"** યહ ગાયે હે, સો શ્રી નંદરાયજીકે ઘર પુત્ર જન્મ ભયો - શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પ્રગટે તાતે શ્રી નંદરાયજીકો જીતનો આનંદ પ્રગટ ભયો તિતનો સંભવે, સો યાતે જો લૌકિક પુત્ર પ્રગટ ભયે તે જેસે આનંદ પ્રગટ હોત હે, તો ઇહાતો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપાત્મક પુત્ર પ્રગટ ભયે હે, તાતે આનંદકી પ્રાપ્તિ હોય યામે કહા કહેનો ? ઓર સમસ્ત વ્રજમેં યહ આનંદ પ્રગટ્યો તાતે ઘર ઘર પ્રતિ, ઘોષ ઘોષ પ્રતિ, ગલી ગલી પ્રતિ, જહાં દેખો તહાં મૃદંગ ઝાલરી,

ભેરી - પટહ નોબત નગારે - ઢોલક - શહેનાઇ - મદરા બાજત હે ઘર ઘર પ્રતિ દ્વાર દ્વાર પ્રતિ બંધનવાર બાંધી હે, તથા ઘર ઘર પ્રતિ ધ્વજ ચઢાયે હે, તથા ઘર ઘર પ્રતિ મંગલ કલશ ધારણ કીયે હે, મોતીનકે ચોક્કી રચના કીયે હે, ઘર ઘર સાથીયા પુરે હે, બ્રાહ્મણ વેદ પઢત હે, જાચક જન ઘર ઘર પ્રતિ જય જય શબ્ધ ઉચ્ચારત હે, ઘર ઘર પ્રતિ પરમ કુલાહલ હોત હે, ગીત નાદ કરત હે એસે સંપૂર્ણ વ્રજમેં આનંદ કુલાહલ છાય રહ્યો હે, પક્ષીગણ કલરવ કર રહે હે, ગોરંભન હોય રહી હે, બછરાનકો વચન પરમ મનોહર હોત હે, માનીની મંગલ ગાવત હે, તીનકે નૂપુર નાદકો ઝનકાર છાય રહ્યો હે, તેસો મેઘ ગર્જના કરત હે, મયૂર - કોકીલા આદિ ચાર્યો ઓરસે ટહુકાર કરત હે તથા ઘર ઘર સો વ્રજ ભક્ત વાસન સજીકે સિંગાર કરીકે નિકે સ્વરસો ગાન કરત હે, તથા અપને અપને ગૃહમેં ફીરત હે, તીનકે અંગકી કાંતિ તથા આભરણ નવરત્નાદિક અમોલક પહેરે હે, તિનકી કાંતિ એકત્ર હોય કે ચમકાર કરતી થકી સાજ સમાજસો નંદાલય મેં પધારે, સો અસંખ્ય વ્રજ ભક્તનને મંડલાકાર હોય ઘેર લીયે હે, તા સમે માનો મહા મેઘકી ઘટા દલ બાદલ ચલીકે નંદાલય પર આયે હે સો અનેક રૂષિશ્વર - મુનીશ્વર મિલકે વેદ ધ્વની કરત હે અનેક માનીનીકે ટોલ મીલીકે મંગલ ગીત ગાવત હે, અનેક મૃદંગ, અનેક ઢોલ, અનેક નગારે, અનેક મંદલરા, અનેક નીકાઇ, સહનાઇ ભેરી અનેક બસરા - ગ્વાલ - ગોપાદિક મીલી ઘોષ શબ્દ કરત હે, દેવતા આદિ દુંદુભી નાદ કરત હે, સબનકે હૃદયમેં પૂર્ણાનંદ ભગવાન પ્રગટ ભયે હે, યા ભાંતિસો નંદાલયમેં વ્રજ ભક્ત - ગોપ - ગ્વાલ આયે હે, સો શ્રી ઠાકોરજીકે શ્રીમુખ અવલોકન કરતહી અનેક વ્રજ ભક્તનકો નેત્ર કટાક્ષ દ્વારા રસ આનંદકી મહાવૃષ્ટિ, શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કોટિ કોટિ મેઘ રૂપ નવઘન શ્યામ આનંદસો પૂર્ણ હોય ઉનયે હુલસે હરખીત ભયે કરત હે, સો શ્રી અંગકી શ્યામ જાંઇસો સકલ વ્રજ શ્યામ રૂપ હોય ગયો, અરૂ બહુત બાજેનકો શબ્દ

બહુત ભક્તનકો શબ્દ, સોઇ મહા મેઘકી ગર્જના ભઇ, અરૂ ચાર્યો ઓર તે અનેક વ્રજ ભક્તનકે શ્રી અંગકી કાંતિ સોઇ માનો કોટિ કોટિ દામીનીકો ચમકાર હોય રહ્યો હે, તામે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કૃપા રસ ભરી દ્રષ્ટિકી અસંખ્ય કટાક્ષનકી વૃષ્ટિ વ્રજ ભક્તન પર કરત હે, તા કરિ અનેક કાલકો તાપ સાંત કીયે, અરૂ ભક્તનકે હૃદયતે ઉમગ્યો જો આનંદ તાતે ત્રિવિધ પ્રકારકી સુધા બરખત હે, સો દુધ - દહીં નવનીત કરિ વર્ષા કરિ દુધ - દહી - માખનકી સરિતા વહી ચલી, એસી મહાવૃષ્ટિ કીયે, તાતે ગાયે હે જો “માનો બરખત ભાદો માસ નદી ઘૃત દુધ દહીં”। સો ભાદોકી વર્ષા અતિ પુષ્ટ હે, સો યહાં પુષ્ટિ રસકી મહાવૃષ્ટિ કીયે, નેત્રકમલકી કટાક્ષ દ્વારા, સો પુષ્ટિ રસ નિર્મલ નિર્દોષ હે, તાતે ભક્તનકે હૃદયમેં તે નિર્દોષ પરમ ઉજજવલ ત્રિવિધ સુધા પ્રગટ ભઇ, અરૂ ભગવદી અનુભવ કરી ગાયે હે। “માત હું અગમ નંદ સુવનકો સુવન ફુલ વ્રજ ફુલ્યો”। તાતે દેખીયત હે જો સકલ વ્રજ હરખીત ભયો યા પ્રકાર ભગવદીય ગાયે હે।

જો આજ કહું તે યા ગોકુલમેં અદ્‌ભૂત બરખા આઇ હો।
મણિગણ હાર હેમ ધારાકી વ્રજ પતિ અતિ ઝર લાઇ હો॥

સો અદ્‌ભૂત પદ કરી એસી બરખા કબહું નહી ભઇ, તાતે સુની નહી અરૂ દેખી નહી, એસી અદ્‌ભૂત બરખા ભઇ, સો શ્યામઘન મૂર્તિવંત હોય અદ્‌ભૂત અલૌકિક પુષ્ટિ રસમઇ દ્રષ્ટિકી કટાક્ષ રૂપ વર્ષા ભઇ તથા હેમ જો કંચન - તદ્‌રૂપ વ્રજ ભક્તનકે અંગ વર્ણ રસરૂપ - સ્વરૂપાત્મક અનેક ભક્તનકે સમુદાય મેઘકી ધારાવત સર્વ વ્રજમેં આય એકત્ર હોય નંદાલયમેં સબ વર્ષા કીયે, તથા અનેક મણિનકે હાર આભરણ પહરે થકે વરખે, તથા વાર વાર જાચકનકો અનેક ભક્તનને દીયે, માનો મણિ ગણનકી વર્ષા ભઇ, અપાર ધારાસો તથા વ્રજ ભક્તનકે અંગરૂપ અનેક વિદ્યુતતા મૂર્તિવંત પ્રગટ હોઇકે, ગર્જ ગર્જ, લર્જ લર્જ, તડક તડક ચહું ઓરતે ચમકાર કરત ભઇ, એસી સ્વરૂપાત્મક વિદ્યુતતા રસરૂપ કબહું દેખિ નહી, તથા

સૂવર્ણરૂપ ધારા હું દેખી નહી, તથા કટાક્ષ રૂપી, રસ વર્ષા કરી સોહું કહું દેખી નહી, તથા દુધ - દહીં - માખનકી નદી હું કબહું દેખી નહી હતી, તાતે અદ્‌ભૂત બરખા કહે હે। યહ અલૌકિક આનંદરૂપ બરખા ભઇ, તાતે દાસ દાસીકો હર્ષ સહિત શ્રી પ્રભુજી પ્રિયતમ લગત હે, તાતે યહ દિન ધન્ય, યહ રાત્રિ ધન્ય, યહ પહર ઘડી ધન્ય હે જો પૂર્વ સ્નેહીકે મિલાપ સંબંધ પ્રાપ્ત ભયો, યા પ્રકાર અતિ અલૌકિક સમય હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો **“संहृष्ट”** સો સમ્યક્ પ્રભુજીકી પ્રાપ્તિ તે સંહૃષ્ટ હોત હે, યા ભાંતિસો નિત્ય લીલા પુષ્ટિ રસકો અનુભવ વ્રજસ્થ ભક્ત સદા કરત હે, । તહાં ભગવદ્ ઇચ્છાતે વ્રજ ભક્તનકે મનોરથાત્મક ભાવ સંબંધી પુષ્ટિ લીલાત્મક દૈવી જીવ ભૂતલમેં પ્રગટ ભયે હે તીનકો સ્મરણ કરત કરત અનેક કાલ વ્યતીત ભયે, પરન્તુ પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સંબંધી રસવાર્તા કહું પ્રાપ્ત ભઇ નહી તાતે દૈવી જીવનકો બહુતહી વિયોગ સંતાપ પ્રગટ ભયો, તાહીતે ગદ્ય મંત્રમેં **“सहस्त्र परिवत्सर”** પદ હે, તાતે મિત્ર જો પ્રાણનાથ તિનસો વિછુરે બહુત કાલ ભયો હે, તાતે શ્રી વલ્લભકે પ્રાગટ્ય પહેલે દૈવી સૃષ્ટિ પુષ્ટિમાર્ગીયકો વિયોગતાપ અત્યંત પ્રાપ્ત ભયો હે, જેસે ગ્રીષ્મ રિતુમેં પ્રાણી માત્ર ચર-અચર, સ્થાવર-જંગમ ભુમ્યાદિક મહા સંતાપસે તપીત હોત હે, સબનકે પ્રાણ વ્યાકુલ હોત હે, વર્ષાકી પ્રતિક્ષા નિરંતર કરત હે, તેસેઇ સકલ દૈવી પુષ્ટિ ભક્ત શ્રી વલ્લભ પ્રભુકે પ્રાગટ્યકી પ્રતિક્ષા કરત હે, મન - વાણી - દ્રષ્ટિ - શ્રવણ - જીવ સર્વેન્દ્રીય શ્રી પ્રભુજીકે વિપ્રયોગમેં વ્યાકુલ હોઇ કોટિ કોટિ ગ્રીષ્મ રૂતુ તે અધિક તાપતે તપીત હોયકે શ્રી પ્રભુજીકે પ્રાગટ્યકી પ્રતિક્ષા કરત હે, અરૂ જેસે અત્યંત વર્ષા ભયે બીના સંપૂર્ણ સૃષ્ટિકો પરિતાપ કલેશ મીટે નહી, તેસે ઉભય પુષ્ટિ લીલા કર્તા શ્રી પૂર્ણ બ્રહ્મ શ્રી વલ્લભ પ્રભુજીકે પ્રાગટ્ય ભયે વિના સંપૂર્ણ પુષ્ટિ દૈવી સૃષ્ટિકો પરિતાપ કલેશ મીટે નહી, સો કાહેતે ? જો **“यो यद्रश उत्पन्ने साक्षात”** શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે શ્રી અંગતે દૈવી

સૃષ્ટિકો પ્રાગટ્ય હે। ઓર “પુષ્ટિ પ્રવાહ મર્યાદા” ગ્રંથમેં હું આપને કહ્યો હે કે - **“પુષ્ટિ કાયેન નિશ્ચય:”** । તથા **“ભગવદ્ સેવાર્થ તત્સૃષ્ટિર્નાન્યથા ભવેત્”**। કેવલ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી સેવાકે અર્થ હી જીનકો પ્રાગટ્ય હે, તાતે પુષ્ટિમાર્ગકી રીતીસો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સેવા માર્ગ તો તા સમે પ્રગટ ભયો નહી હે, કાહે તે જો પુષ્ટિમાર્ગતો શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ હોયગે તબહી પ્રગટ હોયગો, સો શ્રી મહાપ્રભુજી તો પ્રગટ ભયે નહી, તાતે પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી સૃષ્ટિતો ભૂતલમેં પ્રગટ હોયકે સકલ દેશ દેશનમેં ભટકત હે તાતે વ્યાકુલ ભયે હે, પરન્તુ ચિત્તકો સ્વાસ્થ્ય હોય નહી, મૃગ તૃષ્ણાવત હોયકે મહા દુઃખકો પ્રાપ્ત ભયે હે, તબ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો કરૂણા આઇ, જો મેરી લીલા સંબંધી દૈવી જીવ ભૂતલમેં પ્રગટ ભયે હે સો મેરે વિરહ દુઃખતે અત્યંત વ્યાકુલ ભયે હે તાતે અબ મેરો સાક્ષાત પ્રાગટ્ય ભૂતલમેં હોય લીલા કરે તબ દૈવી જીવકો આનંદ હોયગો, ક્યોં કે મેરે પરાયણ હે, મેરે દર્શનતે, મેરી સેવાતે, મેરી લીલાકે શ્રવણતે ભક્તનકો સુખ પ્રાપ્ત હોત હે, અન્યથા સુખકો સંબંધ નહી હોય, યા ભાંતિસો શ્રી પ્રભુજી વિચારીકે ભૂતલમેં પ્રગટ ભયે, સો કાહેતે જો સાધારણ પ્રાગટ્ય તો હે નહી, જો જહાં ચાહે તહાં પ્રગટ હોય, યહ તો પૂર્ણ બ્રહ્મકો પ્રાગટ્ય હે તાતે પ્રથમ તૈલંગ દેશમેં , તૈલંગ બ્રાહ્મણ જ્ઞાતીમેં યજ્ઞ નારાયણ ભટ કે હૃદયમેં પ્રાદુર્ભાવ હોય સોમ યજ્ઞકી પ્રેરણા કીયે, તબ યજ્ઞ નારાયણ ભટ ને સોમ યજ્ઞ કીયે, તબ પૂર્ણ બ્રહ્મ યજ્ઞ પુરૂષ યજ્ઞકુંડમેતે પ્રગટ હોય યજ્ઞ નારાયણ ભટ કો સાક્ષાત આજ્ઞા દેત ભયે જો હમ પ્રસન્ન ભયે હે, અબ તુમારે કુલમેં હમ પ્રગટ હોઇંગે યા ભાંતિસો આજ્ઞા દેકે આપ અંતર્ધાન ભયે, યહ સુનીકે પરમ આનંદ ભયો, ઓર સબનકો નિશ્ચય ભયો । પાછેતે તીનકે પુત્ર ગણપતિ ભટ ભયે તિનકે હૃદયમેં પ્રેરણા કર સોમ યજ્ઞ કરવાયે, તા પાછે તીનકે પુત્ર વલ્લભ ભટ ભયે તિનમેં પ્રેરણા કર સોમ યજ્ઞ કરાયે, તા પાઠે તિનકે પુત્ર લક્ષ્મણ ભટ ભયે સો શુદ્ધ સત્વ ગુણ

સંપન્ન વિદ્યા સમુદ્ર, વિશદ કિર્તિમાન, શ્રી વસુદેવ રૂપ પ્રગટ ભયે તબ તિનકે હૃદયમેં પ્રેરક હોયકે સોમ યજ્ઞ કરાયે, તબ પાંચ સાખા તાંઇ ઉત્તમોત્તમ ભક્તિમાન કરિ, યજ્ઞ કરવાય મહાકુલ સિદ્ધ કીયે, તબ આપકે પ્રાગટ્ય હોયવેકો પાત્ર સિદ્ધ ભયો, તબ શ્રી લક્ષ્મણ ભટજીકે હૃદયમેં શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પ્રાદુર્ભાવ ભયે, તા પાછે શ્રી લક્ષ્મણ ભટજીકે હૃદયમે તે શ્રી ઇલંમાગારૂજીકે ગર્ભમે પ્રાદુર્ભાવ ભયે, સો ત્રિવિધ પ્રકારકો સ્વરૂપ હે, આસુર મોહનાર્થ પ્રાકૃત ભાવાત્મક (મનુષ્યવત) । ઓર દુસરો આધ્યાત્મિક વાસુદેવ ભાવાત્મક, સો વેદમાર્ગ સ્થાપનાર્થ, માયાવાદ ખંડનાર્થ ભક્તિમાર્ગ મંડનાર્થ, મર્યાદા ભક્તનકો મોક્ષદાનાર્થ, ઓર તીસરો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ ભાવાત્મક સાક્ષાત મન્મથ મન્મથ સો પુષ્ટિ લીલા સંબંધી ભક્તનકો પુષ્ટિ રસદાન કરનાર્થ પ્રાદુર્ભાવ ભયે, તાતે અધિભૌતિક વિષ્ણુ રૂપ માયા આવૃતનકે મધ્યમેં અક્ષર બ્રહ્મ વાસુદેવ આવૃત તાકે મધ્ય શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ રસાત્મક યા રીતીસોં શ્રી ઇલંમાગારૂજીકે ગર્ભમેં શ્રી પૂર્ણ બ્રહ્મ પ્રાદુર્ભાવ ભયે, તબ ખટમાસ આગે જો અષ્ટ દિશામેં ભગવદ્ ભક્ત ચાર્યો સંપ્રદાયમેં હતે તિનકો શ્રી પ્રભુજી સ્વપ્ન દ્વારા જતાયે, સો સબ દેશનમેં તે સંત મહંત અસંખ્યાત આનંદ સહીત અપને અપને સ્થાનતે ચલે, સો ચંપારણ્ય વનમેં આયે, સબ એકત્ર હોય, શ્રી પ્રભુજીકે પ્રાગટ્યકી પ્રતિક્ષા કરન લગે કલેશ યુક્ત હોયકે,। તબ શ્રી લક્ષ્મણ ભટજીકે હૃદયમેં પ્રેરક હોયકે કાશીમેં ઉપદ્રવ કરી ચંપારણ્ય પઠાવત ભયે, તહાં પ્રાકૃત ભાવ કરી ગર્ભ શ્રાવ જતાયે, તા પાછે ચૌડા નગર મહા નિશી સમેં પ્રભુ પ્રગટ હોય સ્વપ્નમેં શ્રી લક્ષ્મણ ભટજીકો દર્શન દેકે જતાયે જો તુમારો પુત્ર ચંપારણ્યમેં હે સો જાયકે લે આઓ, તબ પ્રાતઃકાલ શ્રી લક્ષ્મણ ભટજી શ્રી ઇલંમાગારૂજીકો સંગ લેકે ચંપારણ્યમેં આયે, તબ દેખેતો પરમ અલૌકિક શોભાયમાન શ્રીમાન સકલ વન હે, નાના પ્રકારકે પક્ષી સુન્દર કલરવ કરત હે, ત્રિવિધ વાયુ વહત હે, વન સબ નવ પલ્લવીત, કુસુમીત, ફલીત

ઝુમીત હોય રહે હે, ભૂમિ મહા અલૌકિક તેજ પૂંજ હોય રહી હે, તહાં પરમ અલૌકિક અગ્નિકુંડ શોભાયમાન હે, તા અગ્નિકુંડકે મધ્યે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી વલ્લભદેવ બિરાજમાન હે, પદાંગુષ્ટ ચોષણ કરત હે, કેશરકો ઉર્ધ્વ પુંડ તિલક ભાલ મધ્ય બિરાજત હે, અલૌકિક દિવ્ય આભૂષણ સર્વાંગ અલંકૃત હે, કોટિ કોટિ સૂર્યકો પ્રકાશ શ્રી મુખતે તથા નખાવલીતે તથા કુંડલાદિકતે પ્રગટ હોય રહ્યો હે, કોટિ કોટિ દર્પણ દ્યુતિ શ્રી અંગકી કાંતિ પ્રગટ વ્હે રહી હે, નવ ઘનશ્યામ સ્વરૂપ સજલ શ્યામઘન શ્રી અંગ સકલ હે, તિનકી લાવણ્યતાતે માનો અંબર છાંય રહ્યો હે મંદ મંદ હાસ્ય કીલકારી કરત હે, સો માનો કોટિ કોટિ દામિની ચમકાર કર રહી હે, શ્રી અંગકી અરૂણતા પ્રસર રહી હે, સો માનો અરૂણોદય પાય દશો દિશા અરૂણ હોય રહી હે, તથા અગ્નિકુંડ હે સો શ્રી અંગકી કિરણ મંડલ હે, જેસે કિરણ મંડલમેં તે સૂર્ય પ્રગટ હોત હે તેસે અગ્નિકુંડમેં કોટિ સૂર્યવત શ્રી વલ્લભ બિરાજમાન હે, તથા મેઘાંબર છાંય રહ્યો હે, મંદ મંદ ગર્જના હોય રહી હે, યા ભાંતિસો અનેક શોભા સંપન્ન શ્રી દેખિકે શ્રી લક્ષ્મણ ભટજી તથા શ્રી ઈલંમાગારૂજી પરમ હર્ષિત મુદીત હોય વિસ્મીત હોય રહે હે, જો યહ કહા કારણ હે, તાહી સમે પુત્ર સ્નેહ ભર્યા પયોધર શ્રવીત ભયે, ઓર દેહાધ્યાસ ભુલત ભયે, પ્રેમાનંદ - પરમાનંદ પુત્રાનંદમેં નિમગ્ન હોયકે શ્રી ઈલંમાગારૂજી પુત્રકો ઉત્સંગમેં લેવેકો ધાયે તા સમે અગ્નિ મારગ દીયો, દોરીકે પુત્રકો ઉત્સંગ વિષે લીયે શ્રી મુખ ચુંબન કરન લાગે, શ્રી લક્ષ્મણ ભટજી પુત્રકો દેખિકે શ્રી કંઠમેં લગાવત ભયે, ઈતને સુખ શોભા અવલોકન પરમ અલૌકિક મહા નિશી ભાષામા ન ભઈ, તા સમે દેખે તો ચારો ઓર મણિનસો મંડીત જડીત મંદીર સિદ્ધ વ્હે રહે હે, ભૂમિ કનકમણિમય સિદ્ધ હે, નાના પ્રકારકે રત્નસો સુવર્ણમુક્તાન સો અનેક કોઠા ભરે સુન્દર અલૌકિક નાના રત્ન જડીત આભરણ કે ઓર અલૌકિક વસ્ત્ર કે કોઠા ભરે હે। અનેક ગૈયા શ્રૃંગાર સહિત દ્વારે ઠાડી હે, અનેક

ગંધર્વ - ચારણ - અપ્સરાદિક આયે હે, અનેક ગ્વાલ નાના પ્રકારકે શ્રૃંગાર સહિત સમાજ સહિત દુધ દહીં માખનકી કાવર લેકે આયે હે, અનેક વ્રજ ભક્તનકે યુથ શોડષ શ્રૃંગાર સજીકે મંગલ કલશ લીયે મંગલ થાર સજે નાના પ્રકારકે સમાજ સહીત પધારે શ્રી નંદરાયજી શ્રી વૃષભાનજી અનેક ગોપ સખાનકો સંગ લેકે સાજ સમાજ સહિત આયે । શ્રી ગર્ગાચાર્યજી આદિ સબ આયે, તા સમેં શ્રી લક્ષ્મણ ભટજી શ્રી ઈલંમાગારૂજી મીલીકે શ્રી વલ્લભકો પલનામેં ઝુલાયે, પધરાયે, સબ મીલીકે શ્રી લક્ષ્મણ ભટજીકો વધાય દેને લગે તા સમે દેવતા દુંદુંભી નાદ કરત ભયે, પુષ્પાંજલી ભરી ભરી વર્ષાવિન લગે, સકલ ભક્ત મીલ મુખારવિંદ અવલોકન કર અપનો તન મન ધન પ્રાણ સર્વસ્વ શ્રી પ્રભુજીકે ઉપર વારત ભયે, વિરહતાપ મીટાવત ભયે, પરમાનંદકો પ્રાપ્ત ભયે, સકલ ગોપ-ગ્વાલસખા શ્રી નંદરાયજી પર્યંત શ્રી મુખ નિરખકે પરમાનંદમેં ભીજત ભયે, તથા વે સકલ દૈવી જીવ સંત મહંત શ્રી મુખ નિરખકે વિરહતાપ મિટાય પરમાનંદકો પ્રાપ્ત ભયે, તા સમે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી વલ્લભ પ્રભુજી આપ પરમાનંદમેં નિમગ્ન હોઈ કૃપારસ મઈ કટાક્ષકી વૃષ્ટિ યથાધિકાર સબન પર વર્ષાવત ભયે, તા કરી સબનકે વિરહતાપ અન્તઃકરણકે નિવર્ત ભયે, પરમાનંદ મેં ભીતર બહાર ભીંજાય આદ્ર કીયે, તા કરિકે સબનકે હૃદયમેં હર્ષકો સમુદ્ર ઉમગ્યો સો પરસ્પર મિલીકે દુધ દહી માખન સુધા રૂપસો નંદમહોત્સવ કરત ભયે, દ્વાર દ્વાર બંદનવાર - ધ્વજા - પતાકા - તોરણ કલશ ધરત ભયે આનંદમેં મગ્ન હોય મંગલોચ્ચાર જય જય શબ્દ ઉચ્ચાર સબ કરત ભયે સો મહાનીર્ઘોષ શબ્દ ત્રૈલોક્યમેં વ્યાપ્ત ભયો, અપને અપને મનકો ભાયો પદાર્થ પાયકે પરમ હર્ષવંત સબ હોત ભયે, તન મન ધન પ્રાણ ન્યોચ્છાવર સબ કરત હે, ગર્ગાદિક રૂષિશ્વર - મુનીશ્વર મીલકે નામકરણ કરિ આશિષ વચન બોલત ભયે, નાના પ્રકારકે દાન - સન્માન કરિ પહરાવની આભુષણ વસ્ત્ર કરી શ્રી લક્ષ્મણ ભટજી સબનકો સન્માન કરત હે, જાચક

જન સબ રત્નાદિક પાય અજાચી સબ હોત ભયે, ત્રૈલોક્યમેં પરમ આનંદ ભયો, । યા પ્રકારસો શ્રી પ્રભુજી કૃપા રસમઇ દ્રષ્ટિકી વૃષ્ટિ કરી, તાતે અતિ આનંદકો અનુભવ કરિકે હર્ષવંત સબ હોત ભયે, । તાતે દાસ દાસી જનકો અત્યંત પ્રિયતમ શ્રી વલ્લભ લાગત ભયે। જેસે મેઘ અનેક ધારાસો વર્ષા કરી સકલ પૃથ્વી સંબંધી પદાર્થકો તાપ મિટાય જલમઇ કર દેત હે, તેસેઇ શ્રી વલ્લભકૃપા રસકી દ્રષ્ટિ નેત્ર કટાક્ષનસો વર્ષા કરી સકલ દૈવી જીવકે વિરહતાપ મિટાય બાહિર ભિતર રસમય કર દેતે ભયે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી આપ શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ કહે જો **“કૃપાદ્રગ્વૃષ્ટિસંહષ્ટ દાસ દાસી પ્રિય”** ॥

તહાં અબ વાદી પૂર્વ પક્ષ કરે જો એસી કૃપા રસકી વૃષ્ટિ દાસ દાસી પર શ્રી વલ્લભ સદા કરત હે તામે આપકો કહા પ્રયોજન હે? તથા સકલ વિશ્વ પર એસી કૃપા રસકી વૃષ્ટિ ક્યોં નહી કરત હે? વિષમતા યા બાતમેં હોત હે, અરૂ જબ દાસ દાસીનકું હી શ્રી વલ્લભ પ્રિય હે તબ ઓર લોગનકો અપ્રિય હોઇંગે, તબ સાક્ષાત ભગવત્વમેં તારતમ્ય ભાષામાન હોયગો, ક્યોં જો ભગવાન તો સબનકો પ્રિય લગત હે તબ કેવલ દાસ દાસી પ્રતિ પ્રિયપનોં ક્યોં કહે? યા પ્રકાર શંકા હોય તાકે સમાધાનકે લીયે શ્રી મહાપ્રભુજીકો આગે નામ કહત હે ॥

પતિઃ ॥ ૩૩ ॥ યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ સકલ ભક્તિમાર્ગીય જો ભક્ત હે તીનકે પતિ હે। અબ પતિ કે લક્ષણ કહત હે, પતિ કોનકો કહીયે? એક પતિતો યાસો કહીયે જો જાકો માતા પિતાને વ્યાહ દીને હે, સોઇ વાકો પતિ હે, તથા જો પ્રતિપાલના કરે સોહુ વાકો પતિ હે, અથવા જાકી પરીચર્યા કીયો કરીયે સોહુ પતિ કહાવે, તથા રાજા હે સો પતિ કહાવે, તથા ચક્રવર્તી હે સોહુ પતિ કહાવે, ઓર ભગવાન હે સો તો જગતપતિ હે, એસે અનેક પતિ હે પરન્તુ ભગવાનકે વિના ઓર કાહુંમેં પતિ ધર્મ નાહી, સો કાહેતે? જો

લૌકિકમેં ઘર ઘર પ્રતિ સ્ત્રીનકે પતિ હોય હે, પરન્તુ ઉનમેં પતિકો એકહું ધર્મ નાહી હે, ક્યોં કે જો જીનકે માથે પતિ હોય તિનકો કાહુ બાતકી ચિન્તા ન હોય, કાહુકો ભય નહી હોય, વાકે મનકે મનોરથ સબ પૂરન કરે, ઈત્યાદિક ધર્મ હોય તબ પતિ કહાવે, તામેં લૌકિકમેં તો એકહું ધર્મ નાહી હે, કામાદિક એકહું મનોરથ પૂર્ણ કરવેકો સામર્થ્ય નહી હે, તથા આપહું નિર્ભય નહી હે, પતિ બેઠે વિધવા જેસો અનુભવ કરનો પડે હે, તથા અખંડ સૌભાગ્ય એક જન્મકોહું નાહી, તાતે એક માત્ર નામકે પતિ હે, પતિપનેકે ધર્મ નહી હે। અથવા જાકી પરિચર્યાદિક કરે તામે હું પતિત્વ ધર્મ નાહી હે, જન્મ પર્યંત અપને પાસ રાખ શકે નહી, ક્ષણીક ભાવ ભંગ બુદ્ધી હે, અસમર્થ હે, તાતે નામ માત્રકે પતિ હે, અથવા રાજા હે સોહુ પતિ કહાવે હે, પરન્તુ યામે હું પતિત્વ ધર્મ નાહી હે, ક્યોં કે પ્રજાકો પાલન નહી કર શકે, ન્યાય શુદ્ધ નહી કર શકે હે, પ્રજાકો અનેક ભાંતિ દુઃખ દેત હે, નીચ દ્રષ્ટિ હે, રક્ષા નહી કર શકે, આશ બહુત દિખાવે, ચોર ભય, રાજ્ય ભય, દંડ ભય યુક્ત પ્રજા દુઃખી રહત હે, રાજા આપ ભયયુક્ત હે, તો પ્રજા કહાંતે નિર્ભય હોય, કછુ તપસ્યા પૂન્યતે રાજા પદ પાયો, પરન્તુ રાજાકો લક્ષણ કહું નહીં, રણમેંતે પાછો ભાજે, અજય નહી, તાતે નામ માત્રકે પતિ હે। અથવા ચક્રવતી રાજા ભયો, પરન્તુ યામે હું પતિત્વ લક્ષણ નહી હે, ક્યોંકે કાલકે આધિન હે। અથવા સકલ દેવતાનકો પતિ ઈન્દ્ર હે, પરન્તુ વેહું સભય હે - ક્યોંકે વેહુ કાલકે આધિન હે ઈર્ષાદિક બહોત હોત હે, તાતે નામ માત્રકે સુરપતિ કહાવે હે। અથવા બ્રહ્માદિક શિવાદિક એહું પરાધિન હે સ્વતંત્ર નહી હે, તાતે પ્રજાપતિ કહાવે પરન્તુ પાલન શક્તિ નહી હે, રક્ષાકો સામર્થ્ય નહી હે, આપ અચલ નહી હે, એસે અંશાવતાર, કલાવતાર, વ્યુહાવતાર પર્યંત કોઉ સ્વતંત્ર નહી હે, સબ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે આજ્ઞાકારી હે, તાતે નિર્ભય પતિ તો એક પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે, સો કાહેતે? જો કાલાદિકકે નિયામક હે, શરણાગત

કે પાલનકર્તા હે, ક્યોં જો જીવ - દેવતા - રૂષિશ્વર - મુનીશ્વર સબ કાલાદિકકે ભયતે શ્રી ભગવાનકી શરણ રહીકે કાલાદિક ભય નિર્વત કરી પાલન પોષણ રક્ષણ કરી પરમ પદકો પ્રાપ્ત હોત હે, ફેરી આવાગમન નહી હોત હે તથા અનેક બ્રહ્માંડ કે પાલનકર્તા હે, પરન્તુ કાહુકી અપેક્ષા નાહી રાખત હે। તથા સંસાર ભયતે જો ભયાતુર હોયકે શ્રી પ્રભુજીકે શરણ આવત હે તીનકો સંસાર ભય નિર્વત કરત હે, ઓર સકલ મનોરથ પૂર્ણ કરત હે, તાતે પતિ તો એક પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હી હે આપ નિર્ભય અક્ષય અજય હે, અનાથકે નાથ હે, શરણાગત વત્સલ હે, દિન બન્ધુ હે, એસે જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે, તાતે જો ધર્મ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમમેં હે, સો સર્વ ધર્મ શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુજીમેં હે, તાતે પતિકે ધર્મ તો એક શ્રી મહાપ્રભુજીમેં હી હે, ઇન વિના કાહુમેં પતિ કે ધર્મ નાહી હે, તાતે પુષ્ટિ ભક્તિમાર્ગમેં જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે શરણ આયે દૈવી જીવ જીનને નામ પાય આત્મ સમર્પણ કીયો હે તીન સબનકે પતિ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો **पतिः**। શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ જો **"दासदासीप्रियपति"** એસે કહે તાકો ભાવાર્થ યહ હે કે જો ભક્ત શ્રી મહાપ્રભુજીકે શરણ હે તિનકે યા લોક સંબંધી સકલ મનોરથ પૂરણ કરત હે, તથા યા સંસાર સાગરમેં જો પ્રાણી માત્રકો આવાગમન હોત હે સો સંસારકો આવાગમન છુટાય અલૌકિક દેહ ઈન્દ્રિયાદિક દાન કરી, પરલોક સંબંધી જો મોક્ષ ફલ તાહુતે શ્રેષ્ઠ સર્વોપર એસી જો નિત્યલીલા (વ્રજલીલા) તામેં સ્થિત કરત હે, ક્યોં જો આપ નિજ દાસ દાસી જનકે પતિ હે તાતે યા લોક પરલોક કી ચિન્તા આપ શ્રી મહાપ્રભુજીકો હે, તાતે અપને શરણ આયે ભક્તનકો નિજ પતિ હોય સકલ મનોરથ પૂરણ કરતા એક શ્રી મહાપ્રભુજી નહી હે॥

તહાં અબ ઓર હું કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી અપને શરણ આયે જો પુષ્ટિ જીવ હે તિનકે દ્વેષી આસુરી જીવ હે, સો દૈવી જીવનકે શત્રુ હે,

તાતે આસુરી જીવ દૈવી જીવનકે દ્વેષ કરી દુઃખ દેત હે, સો આસુરી જીવનકો ભય દૈવી જીવનકો રહત હે, સો હું ભયતે નિર્વત કરત હે, ઓર નિર્ભય કરત હે અપને ભક્તનકો એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે તાકે આશયકો નામ આગે કહત હે ॥

रोषद्रग्पात संप्लुष्ट भक्तद्दिट् ॥ ૩૪ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી અપને શરણ આયે દૈવી જીવકો બહુત પ્રકારસો દ્વેષ કરી દુઃખ દેત હે એસે જો આસુરી જીવ હે તિનકે ઉપર આપ રોષ ભરી દ્રષ્ટિ કરી દ્વેષીકો જરાય ભસ્મ કરિ ડારત હે, અપને ભક્તનકો દ્વેષ કરત હે સો શ્રી મહાપ્રભુજીસો સહ્યો નહી જાત હે, તાતે જબ સમેં દ્વેષી આસુરી જીવ શ્રી મહાપ્રભુજી કે સન્મુખ આવત હે તાહી સમે રોષ (ક્રોધ) ભરી દ્રષ્ટિસો દેખત માત્ર ઉન અસુરનકો જરાય ભસ્મ કરિ દેત હે, ક્ષણ એકકો વિલંબ નહી કરત હે, સો યાતે જો અસુર હે, સર્વ ભક્તનકો દ્વેષ કરી દુઃખ દેહીંગે - તાતે તત્કાલ હી દ્વેષીનકો ભસ્મ કરિ ડારત હે, અરૂ અસુરકે ભયતે દુઃખી કૃશીત ભયે અપને જે ભક્તજન તિનકે ઉપર કરૂણાભરી કૃપા અવલોકનસો રસવૃષ્ટિ કરીકે નવપલ્લવ પુષ્ટિ રસમય કરી આનંદમેં છકાય હરે નવાંકુરીત કરિ દેત હે, પ્રફુલ્લીત કરી દેત હે, તાતે દાસ દાસીનકો પરમપ્રિય લગત હે, સદા સર્વદા એકરસ સકલ ભક્તનકો । તહાં કોઇ વિષમ બુદ્ધી કરી કહે જો શ્રી મહાપ્રભુજી રોષ ભરિ દ્રષ્ટિ કરી અસુરનકો ભસ્મ કરિ ડારત હે, અરૂ અપને ભક્તનકો કૃપા દ્રષ્ટિસો આનંદિત કરત હે તો શ્રી મહાપ્રભુજીકો તો તુમ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ ભગવાન કહત હો, સો ભગવાનકી તો સગરે જગતમેં સમ દ્રષ્ટિ કહી કે પ્રાણીમાત્ર સમાન હે સબનકો પાલન પોષણ કરત હે, તો શ્રી મહાપ્રભુજી અસુરનકો જરાય ભસ્મ ક્યોં કરત હે, ઓર ભક્તજનકો કૃપા રસસો પૂર્ણ ક્યોં કરત હે ? યા વાતમેં તો ઇશ્વરકું વિષમ બુદ્ધિ કરની ન ચહીયે, યા ભાંતિ કોઇ શંકા કરે તહાં શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો ઇશ્વરકો તો વિષમ બુદ્ધિ નાહી

સંભવે, સો કબ તાંઇ ? જબ તાંઇ અપને અપને અધિકારમેં સ્થિત રહે, પરાયો રાગ દ્વેષ કરે નહી, તબ તાંઇ શ્રી મહાપ્રભુજી સમદ્રષ્ટિ કરી સબનકો ભરણ પોષણ ઇશ્વર ભાવતે કરત હે, અરૂ અપને ભક્તનકો જબ રાગ દ્વેષ કરી શત્રુ દુઃખ દેત હે તબ અપને ભક્તનકો શત્રુ દુઃખ દાઇ જાનીકે તત્કાલ અસુરનકો રોષ દ્રષ્ટિસો ભસ્મ કરિ ડારત હે અન્યથા ભસ્મ નહીં કરત હે, જેસે અસુર ઓર દેવતા દોનો ભગવાનકી હી સૃષ્ટિ હે, પરન્તુ જબ અસુર ઉન્મત હોઇ સર્વ દેવતાનકો રાગ દ્વેષ કરી શત્રુ હોય દેવતાનકો દુઃખ દેત હે તબ શ્રી ભગવાન ક્રોધ દ્રષ્ટિ કરીકે અસુરનકો સંહાર કરી દેત હે, દેવતાનકી રૂક્ષા કરત હે તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજી અપને ભક્તનકો દુઃખ દેખકે ક્રોધ કરિકે રોષ ભરિ દ્રષ્ટિ કરી, અસુરનકો જરાય ડારત હે, તહાં અસુર કોનકો કહીયે, વેદ મારગકી નીંદા કરે, ભક્તિ મારગકી નીંદા કરે, ભક્તનકે ઉપર રાગ દ્વેષ કરી ભક્તનકો દુઃખ દે, સોઇ અસુર કહીયે, કછુ બ્રાહ્મણ ક્ષત્રીય એસે વરણ સંજ્ઞાકો પ્રમાણ નહી હે, જેસે હિરણ્યકશ્યપુ તો અસુર ઓર પ્રહલાદજી ભક્ત, ઓર જેસે કંસાદિક - દુર્યોધનાદિક હે, તાતે જો ભક્તકો દ્વેષ કરી દુઃખ દેવે તાહીકો શ્રી મહાપ્રભુજી નાના પ્રકારકે ઉત્કટ રૂપ ધરી ઉન અસુરનકો તત્કાલ નાશ કરત હે, તેસેઇ પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો જો દ્વેષ કરી દુઃખ દેત હે તિનકો તત્કાલ શ્રી મહાપ્રભુજી નાશ કરત હે, યા પ્રકાર કાર્ય કરણાર્થ શ્રી મહાપ્રભુજી રોષ દ્રષ્ટિ કરી ભક્તનકે દ્વેષીકો નાશ કરત હે, અન્યથા નહી, અપને અંગીકૃત સ્વકીય ભક્તો પર સદા સર્વદા કૃપારસ ભરી દ્રષ્ટિ અવલોકન કરત હે તાહીતે ભક્ત જનકો શ્રી મહાપ્રભુજી સદા પ્રિય લગત હે ॥

તહાં અબ યહ પ્રશ્ન હોય જો જબ ભક્તકી રક્ષામેં પોષન પાલન કરિવેમેં શ્રી મહાપ્રભુજીકો પરાયણતા સદા સર્વદા સકલ ભક્ત દેખત હે તબ ભક્તજન કહા કાર્ય કરત હે ? યહ શંકા દૂરિ કરનાર્થ આગે નામ કહત હે ॥

ભક્તસેવિત: ॥ ૩૫ ॥ યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી અપને ભક્તનકે દ્વેષીનકો રોષ દ્રષ્ટિસો અવલોકન કરિ ભસ્મ કરિ ડારત હે, અરૂ કૃપા દ્રષ્ટિસો રસવૃષ્ટિ કરી અનેક ભક્તનકો આનંદિત કરત હે, યા લોક સંબંધી પરલોક સંબંધી લૌકિક - અલૌકિક સકલ કાર્ય આપહી તે સદા સિદ્ધ કરત હે, તાતે સકલ ભક્તજન મિલકે સદા સર્વદા એકરસ સર્વાત્મક ભક્તિ ભાવસો દેહ ઇન્દ્રિય પ્રાણાત્મા સમર્પણ કરી દાસ હોય, સ્નેહ પૂર્વક સેવા સ્મરણ ગુણગાન શ્રી મહાપ્રભુજીકો કરત હે, ક્ષણ એક વિલંબ કરત નહી હે, અપને પ્રાણ પ્રિયકી સેવામેં તત્પર રહત હે, અપુને દેહ - પ્રાણ - ઇન્દ્રિય, અન્ત:કરણ ધન - સ્ત્રી - પુત્ર ગૃહાદિક સકલ પદાર્થ શ્રી મહાપ્રભુજીકો સમર્પન કીયે હે સદા સર્વદા વિના મોલકે ચેરે (દાસ) હોય રહે હે, શ્રી મહાપ્રભુજી વિના ઓર પદાર્થ જાનત નહી હે, અન્ય કાહુકો માનત નહી હે, એસે અનન્ય ભક્તિ ભાવસો શ્રી મહાપ્રભુજીકી સેવા સદા કરત હે ॥ ૧૪ ॥

તહાં કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો ભક્તતો અનેક હે તાતે જા સેવકકો મનોરથ શ્રી મહાપ્રભુજી પૂરણ નહી કર શકત હોયગે સો સેવકનકે મનોરથ પૂર્ણ ભયે વિના સેવકકો ભલી ભાંતિ સેવા નહી બનત હોયગી તબ વા સેવકકો મમત્વ શ્રી મહાપ્રભુજી વિષે કેસે હોત હોયગો ? અથવા જેસે ભક્તનકે દ્વેષિકો રોષ દ્રષ્ટિ કરી ભસ્મ કરી ડારત હે તેસેઇ કાહુ ભક્તનસો સેવામેં અપરાધ પડત હોયગો તબ તા સેવકકે ઉપર શ્રી મહાપ્રભુજી ક્રોધ કરી રોષ દ્રષ્ટિસો દેખત હોયગે, તબ વહ ક્રોધ સહીત સ્વરૂપકી ધારણા શક્તિ ભક્તનસો કેસે હોત હોયગી ? તબ ભલી ભાંતિ શ્રી મહાપ્રભુજીકી સેવા કેસે કરત હોયગે ? તબ ઉનકો પ્રેમ કૃપા રસકી પ્રાપ્તિ કેસે હોત હોયગી ? યા ભાંતિસો કોઇ શંકા કરે તાકો સમાધાન કરનેકે લીયે શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ કહત હે ॥

સુખસેવ્યો દુરારાધ્યો દુર્લભાંધ્રિ સરોરૂહ: ।

ઉગ્ર પ્રતાપો વાઙ્સિધુ પૂરિતા શેષ સેવકઃ ॥ ૧૫ ॥

સુખસેવ્યઃ ॥ ૩૬ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે, જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપને પુષ્ટિમાર્ગીય જો ભક્તજન હે તિનકો સેવા ભજન કરવેમેં સુખરૂપ હે, સો કહત હે કે જા ભક્તકો જેસો ભાવ હે, જા ભાવસો શ્રી મહાપ્રભુજીકો ભજન - સ્મરણ - ધ્યાન - ગુણગાન સેવાદિ કરત હે - ભક્તિભાવ સ્નેહપૂર્વક, તા ભક્તકી સેવાદી અંગીકાર કરીકે વા ભક્તનકો સકલ મનોરથ પૂર્ણ કરત હે, સો કાહેતે ? જો પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તતો અનેક હે તીનકે ભક્તિ ભાવહું અનેક હે, તાતે અનેક ભક્તનકે ભાવરૂપ સ્વરૂપ ધારણ કરિકે અનેક ભક્તનકે સકલ મનોરથ પૂરણ કરત હે। જા ભક્તકો જેસો મનોરથ હે તાકે લીયે ભાવાનુકુલ રૂપ ધારણ કર વિરાજમાન હોય સકલ સેવાકો અંગીકાર કરત હે, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી પરમ દયાળુ સુખ સેવ્ય હે, સુખસો સેવા કરવે યોગ્ય હે, તાહીતે શ્રી ગુંસાઇજી **"સુખસેવ્યો"** એસો નામ કહત હે ॥

તહાં અબ પૂર્વ પક્ષ હોય જો જેસે સકલ પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો શ્રી મહાપ્રભુજી સુખસો સેવા - ભજન - સ્મરણાદિ કરવે યોગ્ય હે તેસેહી પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્ત વિના ઓર અનેક જીવ હે તીન સબનકો હું શ્રી મહાપ્રભુજી આપ સેવા સ્મરણાદિકસો સુખસેવ્ય હોયગે ? યા ભાંતિ કોઇ શંકા કરે તહાં આગે નામ કહત હે ॥

દુરારાધ્ય ॥ ૩૭ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો અપને પુષ્ટિમાર્ગીય ભગવદ્ ભક્ત હે સો તો શુદ્ધ તત્સુખ સ્નેહભાવસો શ્રી મહાપ્રભુજીકી સેવા કરત હે, ભજન સ્મરણ કરત હે તિનકો તો શ્રી મહાપ્રભુજી સુખ સેવ્ય હે સો કેસે જાને જાય ? તાકો લક્ષણ કહેત હે, જો જા સમે જો ભક્ત જીન જીન ભાવતે શ્રી મહાપ્રભુજીસો દિનતાપૂર્વક સેવા કરત હે ભજન - સ્મરણ - ગુણગાનાદિ સબ કરિ જન્મ સફલ કરી માનત હે તિન ભક્તનકો તો શ્રી મહાપ્રભુજીકે સેવા - સ્મરણાદિ કરનમેં પ્રતિક્ષણ અધિક અધિક રૂચિ પ્રેમ

ઉપજત હે। મન, સેવા સ્મરણમેં આસક્ત હોય જાત હે, કબહું સેવા ભજનમેં અભાવ હોત નાહી, સેવા - સ્મરણ - દર્શન - સુયશકો શ્રવણ કીરતન, નામ મંત્રાદિકકો જપ, ગ્રંથાદિકકો પાઠ કરતમેં તૃપ્તિ પાવત નાહી હે પ્રતિ ક્ષણ વિષે પ્રીતિ બઢત જાત હે, એસેઇ અપની સત્તા - તન - મન - ધન - દેહ - પ્રાણ - ઇન્દ્રિયાદિક સકલ પદાર્થ શ્રી મહાપ્રભુજીકો અંગીકાર કરાવત હે. એસે ભક્તનકો આપ સુખ સેવ્ય હે ,એસે ભક્તનકો આપ સર્વાંગ સેવા પદાર્થ અંગીકાર કરત હે। અરૂ આપ યદ્યપિ ઇશ્વર હે કાહુ બાતકી અપેક્ષા નહી કરત હે તો હું આપ સ્નેહકે ભરતે ભક્તિ ભાવતે સદા અપેક્ષીત હોય આદર સહીત પ્રીતિ પૂર્વક સકલ પદાર્થ અંગીકાર કરી પ્રસન્ન હોય, સન્તુષ્ટ હોય મન વાંછીત મનોરથ તે અધિક મનોરથ ભક્તનકે પૂરણ કરત હે, તાતે ભક્તનસો સદા સુખ સેવા ભજન કરિવે યોગ્ય હે, યામેં સંસય નાહી, । અબ સુખસેવ્યકો મૂલ કારણ કહત હે જો જીન ભક્તનકો અંગીકાર કરવેકી ઇચ્છા કરત હે, તાકે હૃદયમેં આપ અંતરયામી હોયકે સ્નેહ - પ્રેમ સકલ ભક્તનકે હૃદયમેં બઢાયકે અપની સેવા - ભજનાદિક કરાવત હે, આપ અપની ઇચ્છાહી તે સકલ ભક્તનકી સેવાકો અંગીકાર કરત હે, અપને ભક્તનકે સકલ મનોરથ અપની ઇચ્છાહી તે પૂર્ણ કરત હે, અરૂ જો ભક્ત નહી હે સો કદાચિત દેખા દેખી સેવા ભજન કરવેમેં મન કરત હે ઉનકે સેવા - ભજનાદિ શ્રી મહાપ્રભુજી કબહું અંગીકાર કરત નહી હે। અરૂ મુખ્ય તો અભક્ત (જો ભક્ત નહી હે) ઇનકે મનમેં સેવા - ભજન કરવેકી ઇચ્છા શ્રી મહાપ્રભુજી કબહું પ્રકટ કરત નહી હે, અરૂ અભક્તકે મનમેં સેવા - ભજનકો મનોરથ પ્રગટ હોત નાહી હે, તાતે અપને પુષ્ટિ ભક્તનકો હી શ્રી મહાપ્રભુજી સુખસેવ્ય હે, ઓરનકો સુખસેવ્ય નહી હે, મહા દુરારાધ્ય હે, સો ઓરકી કહા ચલે ? અપને ભક્તનકું હું જો સ્નેહ રહિત લોક લાજકે અર્થ અથવા ઓર ભક્તનસો હઠ કરી રાજસ - તામસ ભાવ કરી બડે મંગનસો સેવા કરે

લોકનકો દિખાયવેકોં બડો વૈભવ રાખે, સો તીનહુંકો કીયો વૈભવ ઓર સેવા ભજન શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રિય લગત નહી હે, અરૂ પ્રીતિ આતુરતા મનમેં જો ન હોય તો ઉનકે પાસ સેવા - ભજનાદિક કરાવે નહી, ઉનકું મનોરથ હું કબહું હોય નહી, ક્યોં જો આપ તો પ્રાણી માત્રકે અન્તઃકરણકી વૃત્તિ જાનત હે, તાસો જીનકે હૃદયમેં શુદ્ધ સ્નેહ ભાવ દૈન્યતા દેખત હે નિરાભિમાનતા દેખત હે તીનહીકો કીયે સેવા ભજનાદિક અન્તઃકરણકે ભાવસો અંગીકાર કરત હે। અરૂ જીનકે મનમેં સ્નેહકી બહુત અધિકતા હે, શુદ્ધ ભાવ હે અરૂ યાસો આચાર ક્રીયા હું કિંચિત બની આવત હે, અરૂ નિષ્કંચન હે, દ્રવ્યાદિકકો સંકોચ હે, જા સમે જેસો પ્રાપ્ત હોત હે તા સમે તેસો અંગીકાર કરાવત હે. પરન્તુ મનમેં શુદ્ધ ભાવસો પ્રાર્થના કરી વિનંતી કરી સમય અનુસાર રિતુ અનુસાર વાગા - વસ્ત્ર - આભૂષણ - સામગ્રી યથાશક્તિ બની આવે સો અંગીકાર કરાવત હે, સો અત્યંત દૈન્યતા સો અંગીકાર કરાવત હે, તિનકી સેવા - ભજનાદિક ઓર સકલ પદાર્થ પ્રીતિપૂર્વક શ્રી મહાપ્રભુજી અંગીકાર કરત હે, સ્નેહ વિનાકે છપ્પન ભોગકે સામને દેખત હું નાહી। અરૂ અભક્તનકો તો શ્રી મહાપ્રભુજી મહા દુરારાધ્ય હે, યામેં સંશય નહી હે, અરૂ જો મર્યાદા માર્ગીય ભક્ત દૈવી જીવ હે સો શ્રી મહાપ્રભુજીકો તેજ પ્રતાપ મહાત્મ્ય દેખિકે જો સેવા ભજનાદિક કરત હે તાકો સંતોષ માત્ર ઉપજે હે, પરન્તુ પુષ્ટિ લીલાત્મક સ્વરૂપ જો મહારસરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજીકો સ્વરૂપ હે. તાકો અનુભવ કબહું હોય નહી, ઈશ્વર ભાવાત્મક સ્વરૂપકો અનુભવ હોયગો યામે સંદેહ નહી હે, પરમ રસાત્મક સ્વરૂપકો અનુભવ તો કેવલ પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકોહી હોત હે ઓરનકો નહી, તાહી તે પુષ્ટિ ભક્તનકો સુખસેવ્ય હે, ઓરનકો દુરારાધ્ય હે સ્વરૂપ જીનકો એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે ।।

તહાં કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો તુમતો કેવલ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય ભક્તનકોહી શ્રી મહાપ્રભુજી સુખસેવ્ય હે, અરૂ મર્યાદા માર્ગીય ભક્તનસો

મહાકસ્ટ તે સેવા ભજન કીયે તે હું સંતોષ માત્ર કહે હે, સાક્ષાત રસાત્મક સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી તાકો અનુભવ નહી હે, તથા અભક્તનકો તો દુરારાધ્ય કહે, સેવા ભજન કરવેકો યોગ્ય હી નહી હે, તો ઈશ્વર તો સબનકો સમાન હે, તામેં ઈતનો તારતમ્ય ક્યોં કહત હો ? યા ભાંતિસો કોઇ શંકા કરે તહાં ઇનકો કારણ જતાયવેકું આગે નામ શ્રી મહાપ્રભુજીકો કહત હે ||

દુર્લભાંઘ્રિસરોરુહ: || ૩૮ || યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો મહાપ્રભુજીકે ચરણકમલકી પ્રાપ્તિ પરમ દુર્લભ હે, સો કાહેતે ? જો પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો હું મહાકસ્ટ આતુરતા દુ:ખસો જીનકે ચરણકમલકી પ્રાપ્તિ હોત હે, સો પ્રથમતો અપનો સકલ પદાર્થ દેહ - પ્રાણ - ઈન્દ્રિયાદિ - સ્ત્રી - પુત્ર - ધનાદિક પર્યંત સર્વ સમર્પણ કરીકે અત્યંત દૈન્યતા કરી ભાવ સહીત સેવા ભજનાદિક કરત હે, વિરહાતુર હોય સદા પ્રાર્થના કરત હે, એસે શુદ્ધ ભાવાપન્ન ભક્તનકો હું શ્રી મહાપ્રભુજીકે ચરણકમલકી પ્રાપ્તિ દુર્લભતાસો હોત હે, તો અભક્તનકો કેસે પ્રાપ્તિ હોયેગી ? ક્યોં જો શ્રી મહાપ્રભુજી સાક્ષાત પૂર્ણ પુરુષોત્તમ હે ઓર વ્યાપી વૈકુંઠ નિવાસી હે - તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો "**દુર્લભાંઘ્રિસરોરૂહ:**" । તહાં અબ દ્રષ્ટાંત કહત હે, જેસે કોઇ મહા ધનાઢ્ય હે - તથા રાજા હે - તથા દેશાધિપતિ હે તથા ચક્રવર્તી હે તાકી પ્રાપ્તિ હું બડે બડે પ્રયત્ન કસ્ટસો કાહુકો હોત હે, અરૂ રાજાકી કૃપા હોય તો તત્કાલ રંકકો બુલાય અપને પાસ બેઠાવે, તથા દેવતાદિક જો ઈન્દ્રાદિક તીનકી પ્રાપ્તિ હું સબનકો નહી હોત હે, તો શ્રી મહાપ્રભુજીતો સાક્ષાત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે સો ઇનકે ચરણારવિંદકી પ્રાપ્તિ સુગમતાસો કેસે હોયગી ? અરૂ કસ્ટ તે હું કેસે હોય? પરમ દુર્લભ હે સ્વપ્નમેં હું દર્શન જીનકે ચરણકમલકો, એસે શ્રી મહાપ્રભુજીકે ચરણકમલકી પ્રાપ્તિ તો પરમ દુર્લભ હે, સો કાહેતે ? જો જીનકે ચરણકમલકે દર્શન, બ્રહ્મા - શિવજી - શેષજી - સનક - નારદજી -

ઇન્દ્રાદિક દેવતાનકો હું પરમ દુર્લભ હે, તો અભક્તનકો શ્રી મહાપ્રભુજીકે ચરણકમલકી પ્રાપ્તિ કેસે હોયગી ? । તાતે કૃપા પાત્ર જો નિજજન હે પુષ્ટિમાર્ગીય હે તીનકો હી શ્રી મહાપ્રભુજીકે ચરણકમલકી પ્રાપ્તિ સુલભ હે, ક્યોંકે શ્રી મહાપ્રભુજીકો અનુગૃહ તો ઇન પુષ્ટિ ભક્ત વિના ઓર પર હોત નાહી, તો ચરણકમલકી પ્રાપ્તિ કહાંતે હોય તાતે પરમ દુર્લભ હે સદા ચરણકમલ જીનકે, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે તાતે અભક્તનકો કબહું કોઇ કાલમેં શ્રી મહાપ્રભુજીકે ચરણકમલકી પ્રાપ્તિ હોયગી નહી યહ નિશ્ચય જાનનો। અથવા મહાઉત્તમોત્તમ મર્યાદા માર્ગમેં શ્રેષ્ઠ એસે જો ભક્તજન હે, તીનહુંકો શ્રી મહાપ્રભુજીકે ચરણકમલકી પ્રાપ્તિ પરમ દુર્લભ હે, સો કાહેતે ? જો મર્યાદા માર્ગીય ભક્તનકો સર્વોપર અધિકાર અક્ષરબ્રહ્મ તાંઇ હે, પુષ્ટિ પુરૂષોત્તમકે ચરણકમલકી પ્રાપ્તિકો અધિકાર નહી હે, તાતે અધિકાર વિના શ્રી મહાપ્રભુજીકે ચરણકમલ પ્રાપ્ત હોય નહી, તો અભક્તનકો આપકે ચરણકમલ દુર્લભ હોય યામેં કહા આશ્ચર્ય ? । તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો **"दुर्लभांध्रिसरोरुहः"** ॥

અબ ઓર હું આગે શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ કહત હે ॥

उग्रप्रतापो ॥ ૩૯ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો હમારે શ્રી મહાપ્રભુજી કેસે હે ? જીનકો તેજ અપાર માનો કોટિ કોટિ સૂર્ય ઉદય ભયે તેસો પ્રકાશ હે, સૂર્યકિ ઉદયતે સકલ બ્રહ્માંડમેં પ્રકાશ હોત હે, અરૂ અંધકારકો તત્કાલ નાશ કરત હે, તેસે યા સંસારમેં માયાવાદ વેદ વિરૂદ્ધ અનેક મત પ્રગટ ભયે હતે, તિન કરિ સગરે સંસારમેં અજ્ઞાનરૂપી અંધકાર પ્રસરીત હોય રહ્યો હતો, તાતે સંપૂર્ણ વિશ્વ શ્રી ભગવાનતે બહિર્મુખ હોય રહે હતે, તબ શ્રી મહાપ્રભુજી ભૂતલમેં પ્રગટ હોય માયાવાદ આદિ સકલ વેદ વિષે ધીમંતકો ખંડન કરી, વેદ મારગ પ્રગટ કરી સાકાર રસાત્મક બ્રહ્મવાદ સ્થાપન કરી, પુષ્ટિ ભક્તિ મારગ પ્રકાશ કરી ભગવત સેવા ભજન પ્રગટ કીયે, અપને પુષ્ટિ ભક્તનકે અંધકાર નાશ કરી ભગવત સ્વરૂપાત્મક જ્ઞાન

ઉપદેશ કરી સાક્ષાત સ્વરૂપકે આનંદકો અનુભવ કરાયે હે, એસો ઉગ્રપ્રતાપ દશો દિશામેં પ્રગટ કીયે. તાતે યા જગતમેં શ્રી મહાપ્રભુજીકો ઉગ્રપ્રતાપ છાય રહ્યો હે તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો **"ઉગ્રપ્રતાપ"**। જેસે સૂર્ય કે તેજતે સબ તપત હોય વ્યાકુલ હોત હે, તેસે શ્રી મહાપ્રભુજીકે સન્મુખ હોત માત્ર દેખત માત્ર અભક્તનકો મહાતાપ પ્રગટ હોત હે, તેજતે વ્યાકુલ હોત હે। તહાં કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે તેજકો અભક્તસે સહ્યો નહી જાત હે, તેસે ભક્તનકો હું આપકો તેજ સહ્યો નહી જાત હોયગો, તબ નિકટ રહી સેવા કેસે કરત હોઇંગે? એસી શંકા હોય તહાં કહત હે, જો સૂર્ય ઓર સબનકો તાપરૂપ હોત હે પરન્તુ કમલકો તો આનંદદાતા પ્રકાશકર્તા હે, તાતે કમલકો સુખદાયક હે તાહીતે સૂર્ય કે ઉદય હોત માત્ર કમલ આનંદ પાય સર્વાંગ પ્રફુલ્લીત હોત હે, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રાગટ્ય હોત માત્ર - દર્શન કરત માત્ર અપને સુખદાયક શ્રી પ્રભુજીકો પાય પરમ આનંદ પાય, પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય સ્વકીયજનકે સર્વાંગમેં પ્રફુલ્લીતતા હોત હે, તાતે આનંદીત હોયકે સુખસો સેવા કરત હે, અરૂ અભક્તનકો શ્રી મહાપ્રભુજીકો તેજ સહ્યો નહી જાત હે ॥

તહાં કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો સૂર્ય કમલકો સુખદાયક હે, તથાપી સૂર્ય કે તેજતે કમલ કુમલાઇ જાત હે, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજીકે તેજતે પ્રતાપતે ભક્તજન કુમલાઇ જાત હોઇંગે, તેજ સહ્યો નહી જાત હોયગો, તબ સેવા નિકટ રહીકે કેસે કરત હોઇંગે? યહ સંદેહ દૂરિ કરવેકો અબ ઓર હું આગે નામ કહત હે ॥

वाक्सीधुपूरिताशेषसेवकः ॥ ૪૦॥ યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે, જો શ્રી મહાપ્રભુજી અપને સેવકનકો વચનામૃત કરીકે અમૃત રસસો બાહિર ભિતર પૂર્ણ કરત હે, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે સો જેસે અમૃતપાન કીયે તે સબ ઇન્દ્રિયનકો સુખ ઉપજત હે, તાપ દૂરિ હોત હે, તાંહી ભાંતીસો શ્રી મહાપ્રભુજીકે વચન અમૃતરૂપ હે સો અપને સેવકનકો

અમૃતરૂપી વચનામૃત કરી બાહિર ભિતર પૂર્ણ કર દેત હે, તા કરી સુખદાન કરીકે ત્રય તાપ દૂરિ કર દેત હે, સો જેસે સૂર્ય અપની કિરણ દ્વારા અમૃત રસ પાન કરાવત હે, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપને વચનામૃત કરી અપને સેવકનકો અમૃત રસ પાન કરાવત હે, તાહીતે પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો શ્રી મહાપ્રભુજીકો તેજ સહ્યો જાત હે, કાહેતે ? જો સકલ પુષ્ટિ ભક્તનકે હૃદય વચનામૃત રૂપી અમૃત રસસોં પૂર્ણ કરત હે, તા અમૃત રસકે ભરતે સેવકકો શ્રી મહાપ્રભુજીકો ઉગ્ર પ્રતાપ સહ્યો જાત હે, અન્યથા સહ્યો નહી જાતે। અથવા **"पूरिताशेषसेवकः"** યામે યહ જતાયો જો શ્રી મહાપ્રભુજી અપને સેવકકે ઉપર કૃપા કરિકે અપનો અશેષ મહાત્મ્ય જો ઐશ્વર્ય આદિ ખટધર્મ, સો વચનામૃત દ્વારા અપને ભક્તનકે હૃદયમેં સ્થાપિત કરત હે, તા કરી અપને સમાન કર લીયે હે, તાતે આપકો તેજ સહ્યો જાત હે,। અરૂ અભક્ત જો હે સો તો તુચ્છ જીવ હે, ઉનમેં ઐશ્વર્ય ધર્મ નહી હે, કોરે જીવ હે, ક્યોં જો અભક્તનસો તો શ્રી મહાપ્રભુજી સંભાષણ હું કરત નહી હે, કૃપા દ્રષ્ટિસો અવલોકન કરત નહી હે, વચન રૂપી અમૃત રસકો પાન કરાવત નહી હે, અપનો અશેષ મહાત્મ્ય ઐશ્વર્યાદિ ખટધર્મ, ઉન અભક્તનકે હૃદયમેં સ્થાપન કરત નહી હે, તાતે અભક્ત તો જીવ હે, ઓર શ્રી મહાપ્રભુજી તો ઇશ્વરકે હું ઇશ્વર હે, યાતે એસે સાક્ષાત ઇશ્વરકે ઇશ્વર શ્રી મહાપ્રભુજીકે તેજ ઉગ્રપ્રતાપ અભક્તનસો કેસે સહ્યો જાયેગો ? તાતે અભક્ત તો જીવ હે, અરૂ પુષ્ટિમાર્ગીય જો ભક્ત હે સો તો ઇશ્વરકે સમાન ધર્મ વારે હે, તાતે ભક્તનસો આપકો તેજ સહ્યો જાત હે, તાતે પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકે સમાન સામર્થ્ય કાહુકો નહી હે ॥ ૧૫ ॥

તહાં અબ વાદી શંકા કરે હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપને સેવક પ્રતિ કહા વચનરૂપી અમૃતરસકી વાર્તા કરત હે, જો તા કરીકે ભક્તનકે ત્રણ તાપ દૂરિ કરત હે, ઓર અપનો અશેષ મહાત્મ્ય જો ઐશ્વર્યાદિ ખટધર્મ

ભક્તનકે હૃદયમેં સ્થાપન કરિ દેત હે, અરૂ અપને સમાન કરિ લેત હે, ઓર સર્વોત્તમ પ્રકારસો શ્રેષ્ઠ કર દેત હે, એસે કહા વચનામૃતમેં કહત હે, તાકો કારણ કહો ? યા પ્રકાર વાદી કહે તાકો સમાધાન કરવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ કહત હે ।

શ્રી ભાગવત પીયૂષ સમુદ્રમથનક્ષમ: ।
તત્સાર ભૂતરાસસ્ત્રી ભાવપૂરિતવિગ્રહ: ॥ ૧૬ ॥

શ્રી ભાગવતપીયૂષ સમુદ્રમથનક્ષમ: ॥ ૪૧ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે, જો શ્રીમદ્ ભાગવતરૂપી અમૃત સમુદ્રકે ભિતર જો સાર હે તાકે કાઢવેકે અર્થ જો સમુદ્રકો મથન કરનો તામે સમર્થ હે। સો શ્રી ભાગવત તો અમૃત સમુદ્ર હે, સો અમૃત સમુદ્ર શ્રી ભાગવત કેસે ભયો હે ? સો કહત હે કે વેદરૂપી જો દધી સમુદ્ર હે સો દધિકે સમુદ્ર મધ્ય સારભૂત નવનીત હે, સો જેસે દધિકો મન્થન કરી નવનીત નીકાસે હે, સો તો ક્ષીર સાગર જામેં અપાર દૂધ ભર્યો હે તેસે વેદરૂપી સમુદ્ર હે, તામે અપાર ગોરસરૂપી દધિ ભર્યો હે તાકો મથન કરી સારભૂત નવનીત ભગવત રસ નીકાસવેકો કોઇ સમર્થ નહી હે, તાતે ભગવદ્ રસ, વેદ સમુદ્રમેંતે મથન કર શ્રી વ્યાસજી શ્રી શુકદેવજીને શ્રી ભાગવતરૂપી અમૃત પ્રગટ કીયો હે, સો વેદવ્યાસજી, શ્રી શુકદેવજી ભગવતાવતાર હે, તાતે મથન કરીવેકો સમર્થ હે તાતે શ્રી ભાગવતરૂપી અમૃત સમુદ્ર હે, સો કાહેતે ? જો ભાગવતમેં ભગવત ચરિત્ર હે અન્ય પદાર્થ કછુ નહી હે, તાતે સંપૂર્ણ શ્રી ભાગવત અમૃતરૂપ હી હે, દુધ હે સો અમૃત હે, અરૂ દુધકો સાર સર્વોપર અમૃતરૂપી નવનીત હે, તેસે ભગવદ્ વાક્ય સર્વોપર હે - સો ભગવદ વાક્ય જો અમૃતરૂપી વેદ તાકો મથન કીયો સારભૂત નવનીતરૂપી સર્વોપર ભગવદ ચરિત્ર અમૃતરૂપ સુખદાયક હે, જેસે અમૃત પાન કીયે તે જન્મ મરણાદિ તાપકો નિવારણ હોત હે, અમર હોત હે, તેસે ભગવદ ચરિત્રકે સ્મરણ પાન તે જન્મ મરણાદિક તાપ દૂરિ હોત હે, મોક્ષ પાય આવાગમન

મીટ જાત હે, ઓર અક્ષરધામમેં સ્થિત હોત હે, તાતે શ્રી ભાગવત અમૃતકો સમુદ્ર હે તાકે મથન કરવેમેં શ્રી મહાપ્રભુજી હી સમર્થ હે, ઇન બિના ઓર કોઇ સમર્થ નહી હે, સો શ્રી ભાગવતકો અમૃત સમુદ્ર ક્યોં કહે ? જેસે સમુદ્ર અપાર અથાહ હે તાકો પાર કોઇ પાવત નાહી, એસેઇ ભગવાનકે ચરિત્રાત્મક શ્રી ભાગવત સમુદ્ર હે સો અથાહ અપાર હે જાકો પાર કોઉ પાવત નહી, ઇતનો ભગવદ્ રસ જીનમેં સર્વોપર અમૃતરૂપી ભર્યો હે, તાતે શ્રી ભાગવતકો અમૃત સમુદ્ર કહે હે । અથવા શ્રી ભાગવતરૂપી અમૃત સમુદ્રકો મથન કરવેકે વિષે શ્રી મહાપ્રભુજીકો હી સામર્થ્ય કહ્યો, ઓર કોઇકો નહી, સો યાતે જો જેસે સમુદ્ર રત્નમય હતો, પરન્તુ તાકો મથન કરવેકો ઓર કોઇ સામર્થ્યવાન નહી ભયો, સો સમુદ્રકો મથન કરીકે રત્નકો પ્રથક કરે, અરૂ ખબરી હું કાહુકો નહી હતી જો યા સમુદ્રમેં રત્ન હે, જબ ભગવાન આપ ઉદ્યમ કીયે જો સમુદ્રકો મથન કરી અમૃતાદિક રત્ન પ્રથક કરીયે, તબ આપ વિચારીકે ભગવાન સમુદ્ર મથનકો ઉદ્યમ કીયો, સો દેવતા ઇન્દ્રાદિક તથા દાનવો દૈત્યો રાક્ષસ ઇન સબનકો એકત્ર કીયે, તબ સમુદ્ર મથનમેં રવાઇ ચહીયે અરૂ નેત ચહીયે, સોહુ સમુદ્રકે માફક ચહીયે, તબ વાસુકી નાગકો બુલાયે, અરૂ સુમેરૂ પર્વતકો મંગાયે, તબ સુમેરકી રવાઇ કીયે, અરૂ મથન કરવેકો દેવ દાનવકો તત્પર કીયે, તબ મથન કરીવે લગે સો આધાર પાયે નહી તબ મથન હોય શક્યો નહી, તબ શ્રી ભગવાન આપ કુર્મ રૂપ હોય નીચે બીરાજે, અરૂ કોટિ બ્રહ્માંડકો ભાર લે રવાઇરૂપ પર્વત શિખર પર બિરાજે તબ સમુદ્રકો મન્થન કીયો, તબ કારણરૂપી ચૌદ રત્ન પ્રગટ ભયે, તામેં તે અમૃત પ્રગટ ભયો, સો દૈત્યાદિક છીન લીયે, પાન કરનાર્થ, । તબ શ્રી ભગવાન મોહીની રૂપ ધારણ કરી દૈત્યાદિકકે પાસતે અમૃત લે દેવતા જો અપને ભક્ત તીનકો પાન કરાયે હે, અરૂ વારૂણી દૈત્યાદિકકો પાન કરાયે, ક્યોં જો અમૃતતો દેવતાનકે લીયે પ્રગટ કીયે હે, અમૃતકે અધિકારી તો દેવતા હે, અરૂ

વારૂણીકે અધિકારી દૈત્યાદિક હે, તેસેઇ દેવતા જેસે અમૃત રસકે અધિકારી હે એસે હી ભક્તિરસ સમુદ્ર અમૃતકે પાન કર્તા અધિકારી ભક્તજન હે, અરૂ કર્મ માર્ગ કે અધિકારી અભક્તજન હે। અબ શ્રી ભાગવતમેં ભગવદ ચરિત્રરૂપી અમૃતરસ ભર્યો હે સો અમૃત રસ દો પ્રકારકો વર્ણન કીયે હે, એક તો મર્યાદા પુરૂષોત્તમકી લીલા સંબંધી ચરિત્ર અમૃત રસ રૂપ, અરૂ દુસરો પુષ્ટિલીલા રસ ચરિત્ર અમૃત, સો તો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણ ચરિત્ર, યે દો પ્રકારકે પાન કર્તા ભક્તજન હું દોય પ્રકારકે હે, એકતો મર્યાદા માર્ગીય ભક્ત સમુહ, સો તો મોક્ષ માર્ગીય હે, શ્રી રામચન્દ્રજી આદિ દશ અવતારકે ચોવીસ અવતાર ભાગવતમેં નિરૂપણ કીયે હે, સો તો મર્યાદા માર્ગીય ભક્ત શ્રવણપાન કરિકે મોક્ષાદિકકે અધિકારી હોત હે, અરૂ દુસરે પુષ્ટિ ભક્ત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણચંદ્રજીકે ચરિત્ર શ્રવણ પાનકે અધિકારી હે, સો પુષ્ટિ લીલા સંબંધી ભગવદ ચરિત્ર પ્રથક નિરૂપણ નહી ભયો હતો, તાતે પુષ્ટિ ભક્તને મનમેં બડોઇ ખેદ હતો, મનકો ભગવદ સ્વરૂપમેં સ્વાસ્થ્ય નહી હોતો, સો ભગવદ ભક્તનકે તાપ દૂરિ કરનાર્થ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ રૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ પ્રગટ ભયે, સો યા પુષ્ટિ રસકો શ્રી મહાપ્રભુજી વિના શ્રી ભાગવતમેં તે પ્રગટ કરી પ્રથક વર્ણન કરવેકે ઓર કોઇ સામર્થ્યવાન ભયો નહી, જો વર્ણન કરી પ્રથક બતાવે, તાતે વેદકો સાર તો શ્રી ભાગવત હે અમૃતરસ સમુદ્ર, અરૂ અમૃતરૂપી જો શ્રી ભાગવત તાકે મથન કરિકે શ્રી મહાપ્રભુજીને કહા સાર નિકસ્યો હે સો અબ કહત હે, જો શ્રી ભાગવતમેં શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી પરમ રહસ્ય પુષ્ટિલીલા જો વ્રજ ભક્તનસો ભઇ, સો પુષ્ટિલીલા પૃથક રીતીસો વિસ્તાર કરી પ્રગટ કીયે હે સારભૂત તાકુ દિખાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો આગે નામ કહત હે ॥

तत्सारभूतरासस्त्रीभावपूरितविग्रहः ॥ ૪૨ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી શ્રી ભાગવતરૂપી અમૃત સમુદ્રકો મથન કરવેમેં

સમર્થ હે, તહાં કોઇ શંકા કરે જો શ્રી ભાગવત તો વેદકો પરમ રહસ્ય સારભૂત અમૃતકો સમુદ્ર હે સો અમૃત સમુદ્રકો મથન કર શ્રી મહાપ્રભુજીને કહા પ્રગટ કીયો, ક્યોંકે અમૃતતે કોઇ પદાર્થ ઉત્તમ નહી હે ? તહાં કહત હે જો ગોધન - ગાય તાકો દોહન કરીકે અમૃતરૂપી દુધ નીકાસી લેત હે, તેસેઇ કામધેનુરૂપી વેદ તાકો દોહન કરકે અમૃતરૂપી સારભૂત શુદ્ધ સત્વ પરમ ઉજ્વલ નિર્દોષ દુગ્ધરૂપી શ્રી ભાગવત હે, તાકો મથન શ્રી મહાપ્રભુજીને કીયો હે સો ગોરસ મથનમેતે જેસે નવનીત નીકસે હે સો સારભૂત હે, સો મન્થન કરી નિકાસી લેત હે, તેસેઇ પરમ નિર્મલ ભગવદ ચરિત્ર શ્રી ભાગવતમેં તે પુષ્ટિ પુરૂષોત્તમકી લીલા ચરિત્ર જો વ્રજ ભક્ત સંબંધી , સોઇ મન્થન કરી નવનીત રૂપ સારભાગ રસ શ્રી મહાપ્રભુજીને પ્રગટ કીયે હે, તાતે કહે જો **"रासस्त्रीभावपूरितविग्रहः"**। સો રાસસ્ત્રી તો કેવલ વ્રજ ભક્તનકે ચાર્યો યૂથ હે, (૧) નિત્ય સીદ્ધા (૨) તુર્ય પ્રિયા (૩) શ્રુતિ રૂપા (૪) રૂષિ રૂપા, યે ચાર્યો યૂથમેં સકલ વ્રજ ભક્ત હે, સો તો કેવલ પુષ્ટિ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણચંદ્ર તીનકો વિહાર રમણ પરિકર હે, સો મહાગૂઢ રહસ્ય પદાર્થ નિત્ય લીલા પરમધામમેં વ્રજ તામેં સદા વિહાર કીશોરલીલા બાલલીલાકો તામે કોઇકો અધિકાર નહી જો કોઇ વર્ણન કરે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ હોય વર્ણન કીયે હે, તાતે રાસસ્ત્રી જો નિત્ય રાસલીલા અખંડ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સો કરત હે, તાતે વ્રજ ભક્તનકો ભાવ પરમ ગૂઢ હે, જીનકે વશ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સદા હોય રહે હે, તીનકો સર્વોપર નિર્વિકાર પરમ ઉજ્વલ નિર્મળ સ્નેહાત્મક ભાવ હે, તા ભાવકી ખબરી એક શ્રી મહપ્રભુજીકો હી હે તાતે આપ પ્રગટ હોયકે દિખાયે હે। ઓર પુષ્ટિમાર્ગીય શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી લીલા સંબંધી વ્રજ ભક્તનકે ભાવરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ ભયે હે। તાતે શ્રી ભાગવતકો પરમ રહસ્ય સારભૂત વ્રજલીલા સંબંધી જો અતિ ઉત્તમ લીલાકે ગૂઢ ભાવસો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ નાના પ્રકારકે ભેદ સહિત વિસ્તાર કીયે હે, તાતે

વ્રજ ભક્તનકો નિગૂઢ ભાવરસ શ્રી મહાપ્રભુજીકે હૃદયમેં અપાર ભર્યો હે, આપશ્રીકે રોમ રોમમેં વ્રજ ભક્તનતો નિગૂઢ ભાવ સાગર સમાન ભરે હે તાહીતે શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ **"રાસસ્ત્રીભાવપૂરિતવિગ્રહ:"** એસે કહેતે ભયે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપુને નિજ ભક્તનકે હેતાર્થ વ્રજ ભક્તનકો નિગૂઢ ભાવ જો શ્રી ભાગવતમેં ગોપ્ય હતો સો પ્રગટ કીયે હે, સો શ્રી ભાગવતકી ટીકા શ્રી સુબોધિનીજી પ્રગટ કરી પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો શ્રી ભાગવતકો અર્થ શ્રવણ કરાય અપને ભક્તનકે હૃદયમેંસે પરિતાપ દૂરિ કરી હૃદય સરોવર પૂરિત ભરીત કર દીયે હે અપુને વચનામૃત કરિકે, તાતે એસો ભાવરસ સમુદ્રસેં પૂરિત વિગ્રહ આપકો હે, જેસે ક્ષીર સમુદ્રકો સારભૂત અમૃત તાકે ભોગ કર્તા દેવતા હે, તેસે શ્રી ભાગવતરૂપી અમૃત રસ સમુદ્રમેં સારભૂત વ્રજ ભક્તનકો ભાવ, તાકે ભોક્તા શ્રી મહાપ્રભુજી હી હે, ઓર કોઇ નહી, સો દેવતાને અમૃત રસ પાન કીયો હે, સો દેવતાનકે હૃદય ભિતર રહ્યો હે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુ તો વ્રજ ભક્તનકે ભાવરસ સમુદ્રસો બાહિર - ભિતર પૂરિત વિગ્રહ હે, જીનકે રોમ રોમમેં વ્રજ ભક્તનકો ભાવ રસ ભર્યો હે, તાહી રસસો પૂરિત વિગ્રહ હે જીનકો એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે ॥ ૧૬ ॥

તહાં કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો વ્રજ ભક્તનકે પરમ ઉજ્વલ સર્વોપર ભાવરસસો પૂરિત સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજીકો હે, સો યહ કેસે જાન્યો જાય? યા પ્રકાર કોઇ સંદેહ કરે તાકે સમાધાનકે લીયે મહાપ્રભુકો નામ આગે કહત હે ॥

સાન્નિધ્યમાત્ર દત્ત શ્રી કૃષ્ણપ્રેમા વિમુક્તિદ: ।
રાસલીલૈક તાત્પર્ય: કૃપયૈતત્કથાપ્રદ: ॥ ૧૭ ॥

સાન્નિધ્યમાત્રદત્તશ્રીકૃષ્ણપ્રેમ: ॥ ૪૩ ॥ અબ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો પરમ ગૂઢ રસાત્મક જો વ્રજ ભક્તનકો સ્નેહામૃત સર્વોપર

ભાવ હે તાસો બાહિર ભિતર પૂરિત વિગ્રહ શ્રી મહાપ્રભુજીકો હે, સો જેસે જામેં અપાર રસ ભર્યો હોય, સો ઓરકો દાન કર શકે, જેસે જાંપે અપાર ધન હે, સો ઓરકો દે શકે, તેસે શ્રી મહાપ્રભુજી વ્રજ ભક્તનકે સ્નેહામૃત ભાવરસસો બાહિર ભિતર પૂર્ણ હે, તો શ્રી મહાપ્રભુજી યા રસકો દાન ઓરનકો કરત હે, સો કોન પ્રકાર કરત હે, ઓર કોનકો દાન કરત હે સો અબ કહત હે, જો આપકે કૃપા પાત્ર પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તજન હે - વ્રજ ભક્તનકે ભાવ રસ પાન કરનકે અધિકારી હે, એસે જો ભક્ત જબ શ્રી મહાપ્રભુજીકે સન્મુખ આવત હે તા સમે તત્કાલ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તીનકે વિષે શુદ્ધ પ્રેમ ભાવકો દાન કરત હે, સો પ્રેમ કેસો હે ? જો પ્રેમ વ્રજ ભક્તનકો શ્રી કૃષ્ણ વિષે હે એસો જો ઉત્તમોત્તમ પ્રેમ હે તા કરિ શ્રી કૃષ્ણ વ્રજ ભક્તનકે વિષે વશીભૂત હોય રહે હે સદા, એસો જો ઉત્તમોત્તમ પ્રેમ ભાવ તાકો દાન શ્રી મહાપ્રભુજી અપને નિજ ભક્તનકો સાનિધ્ય હોત માત્ર કરત હે ||

અબ કોઇ કહે જો એસો સર્વોત્તમ ભાવાત્મક પ્રેમાનંદ દાન કરવેકો કહા પ્રયોજન હે ? ઓર કોન કારણકે અર્થ ? ઓર યા પ્રેમ રસ દાન કીયે તે કહા ફલ સિદ્ધ હોત હે ? એસે કોઇ કહે તહાં સમાધાનકે લીયે આગે નામ કહત હે ||

विमुक्तिद: || ૪૪ || યાકો ભાવાર્થ કહત હે, જો હમારે નિજાચાર્ય શ્રી મહાપ્રભુજી કેસે હે ? વ્રજ ભક્તનકે ભાવરસ - પ્રેમરસ સો સર્વાંગ પૂરિત વિગ્રહ સ્વરૂપ હે જીનકો, એસે જો શ્રી મહાપ્રભુજી અપને અંગીકૃત ભક્તનકો અપની સાનિધ્યતા હોત માત્ર શ્રી કૃષ્ણ પ્રેમકો દાન કરત હે, સો આપ એસો દાન નહી કરત હે જો રંચકકનિકા માત્ર હોય, સો નહી, પરન્તુ જેસે શ્રી કૃષ્ણ પ્રેમરસસો શ્રી મહાપ્રભુ આપ સર્વાંગ પૂરિત હે, તેસેઇ અપને નિજકૃપા પાત્ર જનકો હું શ્રી કૃષ્ણ પ્રેમ રસસો પૂરિત પૂર્ણ કરત હે તહાં ઉપર વાદીને પૂર્વ પક્ષ કીયો હે જો એસો પરમ દુર્લભ શ્રી

કૃષ્ણ પ્રેમ તાકો દાન દીયે તે ભક્તનકો કહાં ફલ પ્રાપ્ત હોત હે ? યહ સંદેહ દૂરિ કરનેકે લીયે કહત હે જો યહ શ્રી કૃષ્ણ પ્રેમ અપને ભક્તનકો શ્રી મહાપ્રભુજી દાન કરત હે સો તો યાકે લીયે હે જો સર્વોપર ઉત્તમોત્તમ મુક્તિ, સાયુજ્ય મુક્તિ હે, તાહુતે અધિક જો શ્રી કૃષ્ણકો સાક્ષાત સંબંધરૂપી મહા ફલ તાકી જો પ્રાપ્તિ સો પરમ દુર્લભ હે, સો ઓર કોઇ સાધન કીયે તે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સાક્ષાત સંબંધ હોય નહી, સો ક્યોં ? જો ચાર પ્રકારકી મુક્તિકે સાધન તો વેદમેં અનેક પ્રકારસો કહે હે, તામે ચાર મુક્તિકે સાધન ચાર મુખ્ય કહે હે, સો કોનસે ? જ્ઞાન માર્ગ - કર્મ માર્ગ - યોગ માર્ગ - ઉપાસના માર્ગ, યે ચાર માર્ગકિ સાધન સિદ્ધ ભયે તે મોક્ષ ફલ સાયુજ્ય મુક્તિકી પ્રાપ્તિ હોત હે, ઓર ઇન ચારો પ્રકારકે સાધન યા સમય મહાકઠીનતાસો કાહુકો બને હે તબ મુક્તિ ફલકી પ્રાપ્તિ હોત હે, તાહુમેં સાયુજ્ય મુક્તિ તો પરમ દુર્લભ હે, સો ક્યોં ? જો સાલોક્ય મુક્તિ તો યહ કે ભગવાનકે વૈકુંઠ ધામમેં પ્રાપ્ત હોનો, ફેરી સંસારમેં વા જીવકો આવાગમન કબહું હોય નહી, યહ તો હે સાલોક્ય મુક્તિ। ઓર સારૂપ્ય મુક્તિ તો યહ હે જો જેસો ભગવાનકો ચતુર્ભુજ સ્વરૂપ હે તેસો હી સ્વરૂપ પાય વૈકુંઠ ધામમેં સ્થિત હોય રહે, યહ સારૂપ્ય મુક્તિ। ઓર સામીપ્ય મુક્તિ તો યહ જો શ્રી ભગવાનકે સામીપ્ય મંદિર નિકટ વૈકુંઠ ધામમેં રહે। અરૂ સાયુજ્ય મુક્તિ તો શ્રી ભગવાનકે સ્વરૂપમેં લય હો જાનો યહ હે, એસી ચારો પ્રકારકી મુક્તિસો આદિ - અનાદિ યુગો યુગ હોતે આયે હે, સો યહ ચારો પ્રકારકી મુક્તિકે સાધન વેદમેં કહે હે સો પ્રસિદ્ધ હે, પરન્તુ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સાક્ષાત સંબંધ હોય એસે સાધન, વેદ - શાસ્ત્ર - પુરાણ - શ્રુતિ - સ્મૃતિમેં કહ્યો નહી હે, અરૂ પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો તો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સાક્ષાત સંબંધ હોય તબહી ફલ સિદ્ધ ભયો જાનીયે, સો શ્રી પ્રભુજીકો સાક્ષાત સંબંધ કેસો હે ? કોટિ કોટિ મુક્તિ ફલતે અધિક સુખાનંદ હે જીનમેં, તાહીતે શ્રી કૃષ્ણચંદ્રને સકલ વ્રજ ભક્તનકો

અક્ષરાત્મક બ્રહ્માનંદકો અનુભવ કરાયે હે, સો બ્રહ્માનંદતે સકલ વ્રજ ભક્તનકો સંતોષ ભયો નહી હે, તબ શ્રી ભગવાનતે પ્રાર્થના કીયે જો યહ બ્રહ્માનંદ સુખકે અધિકારી હમ નહી હે, ઓર યહ સુખ હમારે લીયે અભિષ્ટ હું નહી હે, હમ તો તુમારી પરમ રસાત્મક જો બ્રહ્માદિકકે મન - વાણી - દ્રષ્ટિસો અગોચર હે તા લીલા સંબંધી ભક્ત હે, તાતે હમકો તો વહ પરમ રસાત્મક લીલા હી અભિષ્ટ હે, તા પાછે શ્રી કૃષ્ણચન્દ્ર સકલ વ્રજ ભક્તનસો રાસાદિક લીલા કરી સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ કરાયે, તબ સકલ વ્રજ ભક્તનકે મનમેં પરમ આનંદ પ્રાપ્ત ભયો, તાતે ઉન ભક્તનકે ભાવ સંબંધી પુષ્ટિમાર્ગીય સૃષ્ટિ ભૂતલમેં પ્રગટ ભઇ હે, તીનકો મોક્ષાદિક સુખકી અપેક્ષા નહી હે, અરૂ સાક્ષાત સ્વરૂપાનંદકે સંબંધકો સાધન તો કહું કહ્યો નહી હે, તાતે સકલ પુષ્ટિ સૃષ્ટિ નિઃસાધન હોત ભઇ, તાતે મહા ક્રશીત દુઃખીત હોત ભઇ, તબ શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ હોય અપની શરણ લેકે અપની સાનિધ્ય હોત માત્ર સકલ પુષ્ટિ ભક્તનકો કોટિ મુક્તિતે અધિક જો સુખદાયક શ્રી કૃષ્ણ પ્રેમ તાકો દાન કરત હે, તાતે **“विमुक्तिदः”** યહ નામ કહે, સો મુક્તિદઃ નહી કિન્તુ વિમુક્તિદઃ કહે, સો કાહેતે ? જો મુક્તિકે દાતા તો આદિ તે ચાર્યો આચાર્ય પ્રગટ ભયે હે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજી હું મુક્તિ ફલકો દાન કરતે તો સબનકે સમાન હોતે તબ શ્રી મહાપ્રભુજીકે દાનમેં વિશેષતા કહાં પ્રગટ હોતી ? તાતે વિમુક્તિ જો મુક્તિ તે હું અધિક જો શ્રી કૃષ્ણ પ્રેમ જાતે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સાક્ષાત સંબંધ હોય, એસો જો ઉત્તમોત્તમ પરમ ફલરૂપ વિમુક્તિ તાકો આપ દાન કરત હે। અથવા ઓર આચાર્યદિકતો અપને ભક્તનકો મુક્તિકે અનેક સાધન કરવાયકે મહા કસ્ટ તે મુક્તિ ફલ પ્રાપ્ત કરત હે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજી તો અપને પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો અપને સાનિધ્ય આવત માત્ર હી મુક્તિ તે અધિક ફલરૂપ શ્રી કૃષ્ણ પ્રેમ તાકો દાન કરત હે, એસે શ્રી મહાપ્રભુ હે, સો વિમુક્તિ જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમસો સાક્ષાત સંબંધ પાય રમણવિહાર

નિત્યલીલાકો અનુભવ કરનો એસો પરમ ફલકો દાન કરત હે તાતે **"વિમુક્તિદ:"** કહે હે। જેસે મુક્તિ ફલકી પ્રાપ્તિ ભયે તે ફેરી સંસારમેં તિનકો અવાગમન નહી હોત હે, તેસેઇ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સાક્ષાત સંબંધ ભયો હે તીનકો નિત્યલીલા જો વ્રજલીલા તામેં ભક્ત સમાજમેં પ્રાપ્તિ ભઇ તીનકો ફેરી સંસારમેં આવાગમન કબહું હોય નહી હે, જેસે મુક્તિ ફલ ફલીત ભયો જીનકો સો સદા વૈકુંઠ ધામમેં સ્થિત હોય રહે હે, તેસેઇ જીનકો શ્રી મહાપ્રભુ શ્રી કૃષ્ણ પ્રેમકો દાન કરી વિમુક્ત કીયે હે તિનકો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સાક્ષાત સંબંધ ભયો, સો તો સદા સર્વદા અખંડ નિત્યલીલા, જો વ્યાપી વૈકુંઠમેં શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કરત હે તહાં પ્રવેશ કરાવત હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો **"વિમુક્તિદ:"** ॥

અબ ઓર હું આગે નામ કહત હે।

રાસલીલૈક્તાત્પર્ય: ॥ ૪૫ ॥ અબ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો પુષ્ટિમાર્ગીય ફલતે મુક્તિ અધિક હોતી તો શ્રી પ્રભુજી પ્રથમ સકલ વ્રજ ભક્તનસો રસક્રીડા કરીકે પાછે બ્રહ્માનંદકો અનુભવ કરાવતે સો તો શ્રી પ્રભુજીને નાહી કીયો હે, પ્રથમ વ્રજલીલા સંબંધી સમસ્ત જો વ્રજ ભક્ત હે તિનકો પ્રથમ બ્રહ્માનંદ સ્વરૂપકો અનુભવ કરવાયો હે, પાછે શ્રી પૂર્ણાનંદ સ્વરૂપસો રાસક્રીડા કરી સમસ્ત વ્રજ ભક્તનકો સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ કરવાયો હે, તાતે ચતુર્વિધ મુક્તિ તે કોટિ ગુનો અધિક ફલ જામે હે સો રાસાદિક લીલા શ્રી પ્રભુજી કીયે હે, યહી પરમ મુખ્ય ફલ હે તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકો અભિપ્રાય કેવલ રાસલીલામેહી હે, યાતે "એક" પદ કીયો હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો "રાસલીલૈક્તાત્પર્ય:"। યાતે યહ નામ કહી યહ જતાયે જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ વ્રજમેં શ્રી નંદરાયજીકે ઇહા પ્રગટ હોય સદા સર્વદા નિત્ય નૌતન લીલા કરત હે અનેક પ્રકારકી સો સર્વ લીલા પરમ રસાત્મક હે રસરૂપ હે, પરન્તુ રાસલીલા હે સો સર્વોપર

લીલા હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકો પરમ પ્રિય સર્વોપર એક રાસલીલા હે તાકો કારણ યહ જો શ્રી મહાપ્રભુજીતો સકલ વ્રજ લીલા કે અધિપતિ હે. શ્રી સ્વામિનીજી ભાવાત્મક સ્વરૂપ, તાતે યા રસ રાસલીલાકે ભોક્તા રસ પ્રગટ કર્તા, રસદાન કર્તા, મુખ્ય શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, તાતે યા રાસ લીલાકે અનુભવ કરવેમેં સદા નિમગ્ન હે મન ચિત્ત જીનકો, અન્યત્ર કહું ચિત્ત કી વૃત્તિ નહી હે જીનકી, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે, યહ જતાયવેકે લીયે આપકો નામ **“रासलीलैकतात्पर्यः”** કહે।

અબ ઓર હું પુષ્ટિ લીલાકો પ્રકાર સર્વોપર અધિક જતાયવે કે લીયે શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ શ્રી ગુંસાઇજી આગે કહેત હે ॥

कृपयेतत्कथाप्रदः ॥ ૪૬ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે, શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ **कृपयेतत्कथाप्रदः** કહે તાકો કારણ જો ઉપર શ્રી ગુંસાઇજી કહે હે જો કેવલ રાસલીલામેં હી શ્રી મહાપ્રભુજીકે મન ચિત્ત સદા નિમગ્ન હે, અન્યત્ર મનકી વૃત્તિ કહું જાત નહી યહ કહે હે, તહાં કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો યહ કેસે જાન્યો જાય જો સદા શ્રી મહાપ્રભુજીકો મન ચિત્ત એક રાસલીલામેંહી નિમગ્ન હે, અન્યત્ર કહું મનકી વૃત્તિ નહી જાત હે ? યહ આશંકા દૂરિ કરવેકે લીયે **“कृपयेतत्कथाप्रदः”** નામ કહ્યો હે યહ કહી કે યહ જતાયો જો જા સમે શ્રી મહાપ્રભુજીકે દર્શનાર્થ નિજ સેવક પુષ્ટિ રસાત્મક લીલા સંબંધી આવત હે, સો દર્શન કરી દંડવત કરી સન્મુખ બેઠત હે, તા સમે શ્રી મહાપ્રભુજી તો આપ સદા રાસલીલામેં નિમગ્ન હોય રહે હે, તાતે આપ અપને નિજ સેવક જાની રસાધિકારી જાની કૃપા કરી ઉન સેવકનકે આગે અપને મનકો અભિપ્રાય કથા પ્રસંગ કરી સર્વ અનુભવકી રસવાર્તા રાસલીલા સંબંધી કહત હે, સો નિજ સેવકનકો સંપૂર્ણ રાસલીલાકો અનુભવાનંદ શ્રી મહાપ્રભુજીકે વચનામૃત દ્વારા હોત હે, તાતે સકલ સેવક રાસલીલાકે આનંદમેં નિમગ્ન હોય જાત હે, તાતે સકલ સેવકનકો સમ્યક પ્રકારસો શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપકો જ્ઞાન હોત હે, તાતે

નિજ સેવક યહ જાનત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ સદા રાસલીલામેં નિમગ્ન હે, અરૂ સર્વ લીલા શ્રી મહાપ્રભુનકે હૃદયમેં સદા સર્વદા સ્થિર હોય રહી હે, અરૂ સર્વ લીલાકે કર્તા આપ હે અરૂ રાસલીલા આપકો પરમ પ્રિય હે, અરૂ હમકો અપને દાસ જાનીકે કૃપાસો યા રાસલીલાકો અનુભવ કરાવન કે લીયે શ્રવણ કરાવત હે તબ હમકો શ્રવણ દ્વારા યા રાસલીલા આનંદકો અનુભવ હોત હે અરૂ જો આપ કૃપા કરી નહી જતાવતે તો યહ રાસલીલાકો અનુભવ હમકો કબહું હોય નહી, ક્યોં જો પરમ રહસ્ય રસાત્મક લીલા હે, સો બ્રહ્માદિક શિવાદિકનકો સ્વપ્નમેં હું દુર્લભ હે, સો હમ સરીખેનકો દુર્લભ હોય યામે કહા કહેનો ? પરન્તુ હમકો અપને નિજદાસ જાની કૃપા કરિ રાસલીલાકો શ્રવણ કરાય અનુભવ કરાવત હે, યહ કેવલ કૃપા હે, યહ સબ સેવક અપને મનમેં નિશ્ચય જાનત હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો **“कृपयेतत्कथाप्रदः”**। તહાં કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો પરમ ફલરૂપ સર્વોપર રાસલીલાકો અનુભવ કરિ શ્રી મહાપ્રભુજી સર્વ સેવકનકે સમાજમેં વિરાજીકે કથા પ્રસંગ દ્વારા અપને અનુભવકો પ્રસંગ કહી સબનકો અનુભવ કરાવત હે, પરન્તુ કથા પ્રસંગમેં તો અનેક ભક્ત શ્રોતાજન બેઠત હે, તિનમેં અનેક ભાંતિકે અધિકારી શ્રોતા હોત હે, તિન સબનકો એસી પરમ રસાત્મક ફલરૂપ ગોપ્ય પદારથ સો સબનકે આગે કેસે કહત હોયગે ? કેસે અનુભવ કરાવત હે। યા ભાંતિ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે તહાં કહત હે જો યદ્યપિ અનેક પ્રકારકે શ્રોતા ભક્ત સમાજ બેઠીકે કથા શ્રવણ કરત હે, પરન્તુ અપને જો નિજજન લીલા સંબંધી કૃપા પાત્ર રાસલીલાકે અધિકારી હે તિનહી પર કૃપા કરી રાસલીલા કથા કહી લીલા રસકો અનુભવ હોય, અન્યકો સર્વથા નહી હોય, તાતે કૃપા પાત્ર સેવક જબ રાસલીલાકો અનુભવ કરત હે તબ અપને મનમેં યોં જાનત હે જો પુષ્ટિમાર્ગકો ફલ સબનતે અધિક હે, પરમ ફલરૂપ સર્વોપર હે, યા ભાંતિ સબ સેવક જાનત હે, જો યહ જ્ઞાન પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્ત અન્ય માર્ગીયકો

કબહું હોય નહી, તાતે કેવલ શ્રી મહાપ્રભુજીકી કૃપાતે હી રાસલીલાકો અનુભવ હોયગો, યા ભાંતિ છયાલીસમેં નામકો ભાવાર્થ કહ્યો ॥ ૧૭ ॥

તહાં વાદી શંકા કરે જો તુમ કહેકે રાસલીલામેં શ્રી મહાપ્રભુજીકો મન સદા નિમગ્ન હોય રહ્યો હે, તાતે સદા આપ સંયોગાત્મક રસમેં નિમગ્ન રહત હે, ઓર અપને સેવકનકો હું રાસાદિક સંયોગ લીલાકો અનુભવ કરાવત હે તબતો વિપ્રયોગ રસકો અનુભવ આપકો હું નહી હોયગો, અરૂ અનેક સેવકનકો હું કાહેકો હોયગો ? તબ નિત્ય સંયોગ રસકે અનુભવમેં સમય પાય અરૂચી હોય જાતી હોયગી, ક્યોં જા યા કાલમેં અન્ય સંગ (સંબંધ) બહોત હોત હે તાતે રાસલીલામેં મન કેસે રહત હોયગો ? યા ભાંતિ કોઇ શંકા કરે તીનકે સમાધાનકે લીયે આગે નામ કહત હે ॥

વિરહાનુભવૈકાર્થ સર્વત્યાગોપદેશકઃ ।
ભક્ત્યાચારોપદેષ્ટા ચ કર્મમાર્ગ પ્રવર્તકઃ ॥ ૧૮ ॥

વિરહાનુભવૈકાર્થ સર્વત્યાગોપદેશકઃ ॥ ૪૭ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે, જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ સદા સર્વદા વિપ્રયોગ રસકે અનુભવ કરણાર્થ, સદા વિરહ આતુરતા કરત હે, સો વિરહ કેસે હોય ? નિત્ય સંયોગ રસકો અનુભવ કરતે થકે, તથા જબ એકા એકી એકાન્ત હોય કાહુકો સંબંધ નહી હોય તબ વિપ્રયોગ રસકો અનુભવ હોય, તાતે શ્રી મહાપ્રભુ આપ સદા એકાન્તમેં રહીકે શ્રી પ્રભુજીકો વિરહ કરત હે, સો કોન ભાંતિસો વિરહ કરત હે, જો એકતો નિત્ય શ્રી ગોવર્ધનનાથજીકી સેવા મંગલ ભોગાદિક ધરત હે, તા સમે ટેરા દેકે બાહિર પધારત હે, તબ દર્શનકો અભાવ હોત હે, તબ દર્શનાર્થ વિરહ કરત હે, અથવા રાજભોગ આરતી ભયે પાછે અનોસર કરત હે તથા શયન આરતી પાછે અનોસર કરત હે, તબ બહુત વિલંબ દર્શનકો હોત હે, તા સમે અત્યંત વિરહ હોત હે । અથવા દૈવી જીવનકે ઉદ્ધારાર્થ, પૃથ્વી પાવન કરણાર્થ, સર્વ તીર્થ સનાથ કરણાર્થ પૃથ્વી પરિક્રમાકે મિષ કરી વિદેશાદિકમેં

પધારત હે, તબ શ્રી ગોવર્ધનનાથજીકો વિયોગ હોત હે, તબ મહા તીવ્ર વિપ્રયોગકો અનુભવ કરત હે, અથવા પલકાંતર સંયોગ - વિયોગ હોત હે, સો પરાકાષ્ટા વિયોગ હે તાઓ સદા સંયોગ, સદા વિપ્રયોગ હોત હે, તાતે આપ યા ભાંતિસો વિયોગ સમે વિરહકો અનુભવ કરત હે, ઓર અનેક જીવનકો સંબંધ હોત હે, પરન્તુ કાહુસો સંભાષણ કરત નહી હે, સદા વિરહાતુર મન હોય રહત હે, તબ કોન પ્રકાર પ્રાનકો અવલંબન રાખત હે સો કહત હે, જો સદા અપને પ્રાણપ્રિય શ્રી ગોવર્ધનનાથજી હે તિનકે અનેક ચરિત્ર લીલા સંબંધી હે, સો અનેક લીલા સંબંધી અનેક નામ હે, સો શ્રી પ્રભુજીકે નામ રૂપમેં ભેદ નહી હે, તાતે લીલાત્મક નામકો સ્મરણ કરિ અષ્ટપ્રહર અવલંબન કરત હે, જા જા લીલાસંબંધી નામકો સ્મરણ કરત હે, તા તા લીલામેં મન પ્રવેશ કરી મનકો રમાવત હે, । અથવા મહાતીવ્ર વિરહ હોત હે તબ પંચાક્ષર એકહી નામકો વારંવાર જપત હે, **जल्पतीदं मुहुर्मुहुः** ॥ યા ભાંતિ વિરહકે અનુભવાર્થ જપ સદા કરત હે, તા કરિ સર્વ પ્રાણી માત્રસો સંભાષણ ત્યાગ કરિ અપને મનકો એક પ્રાણનાથકે સ્વરૂપકો ચિંતન અહોરાત્ર સદા કરિવો કરત હે યા પ્રકારસો સર્વકો ત્યાગ કરત હે, । અથવા આપકે નિજકૃપા પાત્ર ભગવદીય જન નિત્યલીલા સંબંધી નિજ સખીરૂપા હે તિનકી હું યહી અવસ્થા હે, સો જબ નિકટ આય સન્મુખ બેઠત હે તિનકો વિરહાત્મક દુઃસહ કાલ વ્યતીત કરણાર્થ, તથા અપનો વિરહાત્મક દુઃસહ કાલ નિવૃત્યાર્થ સંયોગાત્મક પૂર્વ અનુભૂત રાસાદિક લીલાકો કથન કરત હે તા કરિ અપનો તથા નિજ સેવકકો પ્રાણ અવલંબન હોત હે, તથા અપને નિજ સેવકકો સંયોગ રસ - વિયોગ રસ દોનોકોં અનુભવ કરાવત હે, તથા અપને નિજ સેવકકો પુષ્ટિમાર્ગીય રહન રીત હું શિખાવત હે, જો સેવા સમય તો સંયોગ રસકો અનુભવ કરનો, અરૂ સેવાકે અનોસરમેં વિરહ ભાવના અવશ્ય કરની, ઔર લૌકિક સંબંધી સર્વ પદાર્થકો ત્યાગ

કરનો। ઓર શ્રી મહાપ્રભુજી યહ વિચાર કીયે કે વિપ્રયોગ રસકી અવસ્થા ભાંતિ ભાંતિકી હે, સો કબહું તો વિકલતા હોય, કબહું ચૈતન્યતા હોય, કબહું મુર્છા હોય, સો કબહું ગીર પડે, કબહું આપ ભગવદ્ રૂપ હોય જાય, કબહું વિલાપ કરે, કબહું વિસ્મય હોય, કબહું આપહીતે હસે, કબહું રૂદન કરે, એસી અવસ્થાકે ભેદ કરી વિપ્રયોગ રસ શ્રેષ્ઠ હે, તાતે અપને નિજ સેવકનકો એસે ફલરૂપ વિપ્રયોગ રસકો અનુભવ કરાયવેકે અર્થ સર્વ લૌકિક વસ્તુકો ત્યાગ કરવેકો ઉપદેશ કરત હે, સો કાહેતે? જો સંસારીક સંબંધ હોય તો એક ફલરૂપ અવસ્થા હોય નહી, યાહી સું શ્રી ગુંસાઇજી કહે હે **“विरहानुभवैकार्थसर्वत्यागोपदेशक”**।

તહાં અબ શ્રી મહાપ્રભુજીને પ્રગટ કીયો જો પુષ્ટિ રસમઇ ભક્તિ માર્ગ તાકી જો રહન રીત મર્યાદા, તાકે અનુસાર પુષ્ટિ ભક્તનકો સદા રહેનો, સો પુષ્ટિ ભકિત કી મર્યાદા રીત કરી ચલવેકે લીયે ભક્તિ માર્ગકિ ઉપદેશ કર્તા આપશ્રી મહાપ્રભુજી હે, સો જતાયવેકો શ્રી મહાપ્રભુજી હે, સો અબ આગે શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ કહત હે ॥

भक्त्याचारोपदेष्टाच ॥ ૪૮ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે, જો આચરણ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો હી કરનો, અન્યમાર્ગકો આચરણ સર્વથા નહી કરનો, સો પુષ્ટિમાર્ગકો આચરણ કહા હે - સો કહત હે જો પ્રથમ અન્યાશ્રય છોડનો, સો અન્યાશ્રય કોન ભાંતિ જાનીયે? સો કહત હે જો અન્ય દેવી દેવતાનકો આશ્રય ન કરનો, તહાં અન્યાશ્રય તીન પ્રકારકો હોત હે, પ્રથમ તો કાઇક - દેહસો ચલીકે જાનો અન્ય દેવકો પૂજન કરે, યહ દેહીક અન્યાશ્રય, સો ન કરનો। દુસરો વચનસે અન્યાશ્રય ન કરનો। તીસરો મનસો કાહુ દેવતાનકો મુખ્ય જાન ઇનકો માનનો, સો માનસીક અન્યાશ્રય મહા બાધક હે તથા અપને ઇષ્ટદેવ શ્રી કૃષ્ણચન્દ્ર સીવાય અન્ય ભગવદ અવતારાદિકકો હું સર્વથા આશ્રય નહી કરનો, તો જીવનકો આશ્રય તો કહા કરનો? અનેક પ્રકારકે અન્યાશ્રય હે સો સર્વથા સર્વ પ્રકારસો

છોડનો, અરૂ શ્રી કૃષ્ણ પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે ચરણકમલકો દ્રઢ આશ્રય કરનો, અનન્ય વૃત ધારી હોય રહેનો, જેસે છીપકો સ્વાંતિ બુંદ વિના અન્ય જલકો સંબંધ નહી હે, । તથા ચાત્રક પિયુ પિયુ વિના અન્ય સંભાષણ નહી કરે હે, અન્ય જલપાન નહી કરે હે, । જેસે ચકોર પક્ષીકી ચન્દ્રમામેં આસક્તિ હે । તથા કમોદની ચન્દ્રમા ઉદય ભયે વિના વિકસીત નહી હોય હે, જેસે સૂર્યકે ઉદય ભયે વિના કમલ પ્રકાશીત હોય નહી, ઈત્યાદિક પ્રકાર કરિ અનન્ય વૃતધારી હોય રહેનો । ભગવત્ સેવા - ભજન પરાયણ હોય રહેનો ભગવદીયનકો સત્સંગ સદા કરનો, ભગવત્ સેવા ફલરૂપ જાનકે કરની, ભગવદ નામાદિક કો સ્મરણ અહર્નિસ કરનો, ભગવદીય કો સત્સંગ, પરમ ફલરૂપ જાની, સર્વ ફલદાયક જાની, ભગવદ સ્વરૂપાત્મક જાની, શ્રી પ્રભુજીકે પ્યારે જાની કરનો, સત્સંગમેં અન્ય વાર્તા કરની નહી, ભગવદ વાર્તા વિના અન્ય જીતની વાર્તા હે સો અન્ય વાર્તા હે, સો ન કરની, । ભગવદ્ લીલાકો હૃદયમેં સદા વિચારતે રહેનો, ભગવદ્ સ્વરૂપકો સદા ચિન્તન - ધ્યાન કરનો મુખસો ભગવદ્ નામ સદા ઉચ્ચારતે રહેનો, વૃથા લાપ સર્વથા કરીયે નહી, કાહુ ભક્તનકો દોષ દેખનો નહી, સેવા ભજન સત્સંગ સાચે મનસો પ્રીતિ પૂર્વક કરીયે, સેવા ભજન કરીકે શ્રી પ્રભુજીસો કોઈ ફલકી વાંછના રાખે નહી, કાહુ વાતકી અપને સ્વાર્થકે લીયે પ્રભુજીસો પ્રાર્થના કરની નહી, દાસત્વભાવ સદા અપને હૃદયમેં રાખનો, દીનતા ભાવ શ્રી પ્રભુજીસો તથા ભગવદ્ ભક્તનસો રાખનો, મદ - માત્સર્યતા અહંકાર તામસકો સર્વથા ત્યાગ કરનો એસે એસે અનેક આચરણ ભક્તિ માર્ગ કે હે, તિનકો સદા અપને નિજ ભક્તનકો શ્રી મહાપ્રભુજી ઉપદેશ કરત હે, તથા આપહું એસે ભક્તિમાર્ગ કે આચરણ કરત હે, યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઈજી આપકો નામ કહે જો **"ભક્ત્યાચારોપદેષ્ટાય"** ॥

તહાં અબ વાદી આશંકા કરે જો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ તો અપને

નિજ સેવકકો કેવલ ભક્તિમાર્ગ કે આચરણકો ઉપદેશ કીયે હે, તો વેદોક્ત વર્ણાશ્રમ ધર્માચરણ તો છુટ ગયો, તબ તો તુમ્હારે ભક્તિ માર્ગમેં વેદોક્ત કર્માદિકકો અભાવ ભયો તબ વેદ બાહ્ય - વેદ રહિત માર્ગ ભયો, તબ વેદ રહિત ભયે તે કેસે ઉદ્ધાર હોયગો ? અરૂ પરમ ફલકી પ્રાપ્તિ કેસે હોયગી ? કાહેતે જો સર્વકો મૂલતો વેદ હે, વેદ હે સો ભગવદ્ વાક્ય હે, તાકો ત્યાગ કીયે તે અપરાધ હોય હે, યા ભાંતિ શંકા કરે તાકો નિવારણ કરવેકે લીયે આગે શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ કહત હે ॥

કર્મમાર્ગપ્રવર્તક: ॥ ૪૯ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપુને નિજભક્તનકે હિતાર્થ વેદોક્ત કર્મમાર્ગાદિક સાધન હે તાકે કરવેમેં આપ પ્રવર્ત ભયે હે, સો કાહેતે ? જો આપ આચાર્ય હે આપ ભક્તિ માર્ગ કે પ્રગટ કર્તા આચાર્ય હે, સો આપ કેસે હે ? જો ચાર્યો સંપ્રદાય કે આચાર્ય હે તીનમેં શિરોમણિ હે, સો કાહેતે ? જો ઓર આચાર્ય હે સો તો ભગવાનકે અંશ ધારી હે **"આચાર્ય મામવિજાનીયાત્"** યહ ભગવતી ગીતા વાક્ય હે સો તાતે ઓર આચાર્ય તો અંશ ધારી હે અરૂ સ્વયં શ્રી મહાપ્રભુજી તો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખાવતાર કૃષ્ણાસ્ય હે, તાતે કર્તું - અકર્તું - અન્યથાકર્તું સર્વ સામર્થ્ય વાન હે તાતે જો કદાચિત આપ વેદોક્ત કર્માદિકકો આચરણ ન કરે તો હું કછુ બાધક નહી હોય, ઓર અપને સેવકનકો વેદોક્ત કર્મ છુડા દે તોહું બાધક નહી હોય, સો કાહેતે ? જો આપ કૃષ્ણ સ્વરૂપ પૂર્ણ બ્રહ્મ હે। અરૂ સર્વ કર્માદિકતે શ્રેષ્ઠ કર્મ તો ભગવદ સેવા હે ભગવત સેવાકે ઉપર કોઇ કર્મ શ્રેષ્ઠ બલીષ્ટ નહી હે, તાહીતે શ્રી જગન્નાથ દેવ આપશ્રી હસ્તસો સર્વ મંત્રકો સાર તત્વ, સર્વ દેવનકો પરમદેવ તત્વરૂપ દેવ દેવેશ, સર્વ શાસ્ત્રનકો સાર તત્વ, ઓર સર્વ કર્મનકો સાર તત્વ, સર્વોત્તમ કરી ઉત્તમ કર્મ નિશ્ચય કરી લીખ દીયે હે, જો

એક શાસ્ત્ર દેવકી પુત્ર ગીતામેકો દેવો દેવકી પુત્ર
એવમંત્રોપ્યેકં કૃષ્ણસ્ય નામ: યાની કર્માણી

કૃષ્ણ દેવસ્ય સેવા ॥

ઇતિ શ્રી જગન્નાથ દેવ વાક્યં, તાતે એકતો આપ કૃષ્ણ સ્વરૂપ હે કાલાદિક કર્માદિકકે નિયામક હે, અરૂ શ્રી કૃષ્ણ ભજન પરાયણ કૃષ્ણ સેવા પરાયણ હે, તાતે કદાચિત જો આપ વેદોક્ત કર્માદિકકો આચરણ ન કરે તો હું કછુ બાધક હોય નહી, અરૂ અપને નિજ અંગીકૃત પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો હું શ્રી કૃષ્ણ ભજન પરાયણ કીયે હે, તાતે કૃષ્ણ ભજન સેવન કીયે તે કોઇ કર્માદિક બાધક નહી હોયગે, યહ નિશ્ચે સિદ્ધાંત હે, પરન્તુ આપ આચાર્ય હે તાસો આપ તો સદા વેદોક્ત સંસ્થાપન કરત હે, તાતે આપહું વેદોક્ત કર્માદિકકો ઉપદેશ કરી વર્ણાશ્રમ ધર્મ કે આચરણમેં પ્રવર્ત કરત હે, જો અપુને અપુને વર્ણાશ્રમ ધર્મ, વેદોક્ત કર્માદિકકો કોઇ છોડો મત, સમે અનુસાર કરો, પરન્તુ ભગવત સેવા - ભજન મુખ્ય હે, તાતે ભગવત સેવા ભજનકે પશ્ચાત અપુને વર્ણાશ્રમ ધર્મ વેદોક્ત કર્માદિક કરો, સો કાહેતે ? જો જહાં તાંઇ શ્રી કૃષ્ણ ભજનમેં શ્રી કૃષ્ણ સેવામેં સર્વાત્મ ભાવપૂર્વક પૂર્ણ આસક્તિ નહી ભઇ હે, તહાં તાંઇ વેદોક્ત કર્માદિક વર્ણાશ્રમ ધર્માચરણ સર્વથા કરો, જહાં તાંઇ દેહાધ્યાસ - લૌકિક અધ્યાસ છુટ્યો નહી હે તહાં તાંઇ વેદોક્ત કર્મ સુખેન કરો, અરૂ જબ ભગવત સેવા ભજનમેં દેહ - ઇન્દ્રિય - પ્રાણાન્તઃકરણકી - તન્મયતા હોયગી તબ આપુહીતે છુટ જાયગો, ક્યોં જો મનતો સ્વરૂપકે આનંદમેં નિમગ્ન હોય જાયગો, દેહ ઇન્દ્રિય સબનકો સેવા ભજનમેં વ્યસન હોયગો, તબ એક ક્ષણકો સાવકાશ સેવા ભજનમેં તે હોયગો નહી, ભગવત સેવા - ભજન વિના એક ક્ષણ રહ્યો જાયગો નહી, તબ આપહી તે વેદોક્ત કર્માદિક સબ છુટ જાયગો, છોડનો પડેગો નહી, તાતે મનકી એસી અવસ્થા ન હોય તહાં તાંઇ વેદોક્ત કર્માદિક કરનો। અથવા જો વેદોક્ત કર્માદિક કરત હે સો કછુ અપરાધકે ભયતે નહી કરત હે, કેવલ અપને જો અંગીકૃત ભક્તજન હે સો ભગવત સેવા - ભજનમેં તત્પર ભયે હે તીનસો વેદોક્ત કર્માદિક

નહી બને હે, તીનકે હેતાર્થ અપરાધ દોષ નીવારણાર્થ આપ સબ વેદોક્ત કર્માદિક કરત હે, જો કદાચિત આપ અપને નિજ ભક્તનકો કેવલ ભજન સેવાકો ઉપદેશ કરતે, અરૂ વેદોક્ત કર્માદિકકો ઉપદેશ નહી કરતે તોઉ ઉદ્ધાર તો હોતો હી અરૂ પરમ ફલકી પ્રાપ્તિ હું નિશ્ચે હોતી હી, પરન્તુ જો શ્રી ભગવાનતે બહિર્મુખ જીવ હે, બ્રાહ્મણાદિક તિનકો પુષ્ટિમાર્ગમેં દોષ બુદ્ધિ આવતી, ક્યોં જો શ્રી ભગવાન તે વે વિમુખ જીવ હે, તીનકો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો જ્ઞાન નહી હે, તાતે વે કહે તે જો શ્રી વલ્લભાચાર્યજીકે પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગમેં કછુ નાહી હે કાહે જો ભક્તિ માર્ગમેં બ્રાહ્મણાદિક શરણ આયકે અપુને વર્ણાશ્રમં ધર્મ - વેદોક્ત કર્માદિક છોડીકે શુદ્રવત હોય જાત હે, તાતે યહ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ ઉત્તમ નહી હે, જામે શરણ આય વેદોક્ત કર્મ સબ છુટ જાત હે, યા ભાંતિસો બહિર્મુખ જીવનસો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગમેં દોષ બુદ્ધિ આવતી અરૂ યહ પુષ્ટિ માર્ગતો સર્વોપર નિર્દોષ માર્ગ હે, તાતે વે બહિર્મુખ પુષ્ટિમાર્ગકી નીંદી ન કરે તાકે લીયે આપ હું વેદોક્ત કર્માદિકકો આચરણ કરત હે, ઓર અપને ભક્તનકો હું એસો ઉપદેશ કરત હે, યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ કહે **“કર્મમાર્ગપ્રવર્તક:”**।

તહાં અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો ઓર આચાર્યતો યજ્ઞાદિક કીયે સો તો વેદમાર્ગકી રીતીસો યથા કામના કરી કીયે હે, અરૂ શ્રી વલ્લાભાચાર્યજી હું યજ્ઞ કીયે હે સો યજ્ઞકો ફલતો વેદમેં સ્વર્ગકી પ્રાપ્તિ કહી હે, તાતે શ્રી વલ્લભાચાર્યજી હું સ્વર્ગકી કામના કરી યજ્ઞ કીયે હોઇંગે ? યા ભાંતિસો શંકા કરે તાકે સમાધાનમેં આગે નામ શ્રી ગુંસાઇજી કહત હે ॥

યાગાદૌ ભક્તિમાર્ગૈક સાધનત્વોપદેશક: ।
પૂર્ણાનંદ: પૂર્ણ કામો વાક્પતિર્વિબુધેશ્વર: ॥ ૧૯ ॥

યાગાદૌ ભક્તિમાર્ગૈક સાધનત્વોપદેશક: ॥ ૫૦ ॥ યાકો ભાવાર્થ અબ કહત હે જો ભક્તિમાર્ગમેં દોય અપરાધ બડે હે, સો કોનસે ? એક

અપરાધ તો યહ જો શ્રી ભગવાનકો આશ્રય છોડકે ઓર દેવતાદિકનકો આશ્રય કરે । ઓર દુસરો અપરાધ પુષ્ટિ માર્ગ કે ફલ પ્રાપ્તિમેં પ્રતિબંધ કર્તા જો અસત્સંગ, એ હોય પ્રતિબંધ કર્તા હે, સો અસત્સંગકો છુડાયકે શ્રી મહાપ્રભુ ભગવદ્ ભક્તનકો સંગ કરવેકો ઉપદેશ કીએ, અરૂ યજ્ઞાદિક કરનો તામેં સર્વ દેવતાનકો બુલાયકે વિભાગ દેત હે, તહાં સર્વ દેવતાકો પૂજનાદિક કરત હે તામેં અન્યાશ્રય હોત હે, સો અન્યાશ્રય ન હોય, અરૂ સર્વ દેવતાનકો વિભાગ કર દીયો જાય, તબ યજ્ઞ કીયે તે મોક્ષાદિક ફલ પ્રાપ્તિ હોય સો તો કોઇ કરત નહી હે, તાતે અન્યાશ્રય હોય તબ ભગવદ્ પ્રાપ્તિમેં પ્રતિબંધ હોય હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુ જો યજ્ઞ કીયે હે સો તો ભક્તિમાર્ગીય રીતીસો કીયે હે, સો ભક્તિ માર્ગકી રીતી કોન ભાંતિકી હે સો કહત હે, જો યજ્ઞકે અધિષ્ઠાતા દેવતા હે સો તો સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે, અરૂ બ્રહ્માદિક - શિવાદિક - ઇન્દ્રાદિક જો દેવતા સર્વ હે, સો તો યજ્ઞ પુરૂષ ભગવાનકી વિભુતી હે, શ્રી ભગવાનકે આશ્રિત આજ્ઞા કરી હે, જેસે લૌકિકમેં ચક્રવર્તી રાજાકે આશ્રિત આજ્ઞાકારી સર્વ રાજા હે, તાતે યા રીતીસો શ્રી મહાપ્રભુ આપ યજ્ઞ કીયે તબ મુખ્ય યજ્ઞ ભોક્તા યજ્ઞ પુરૂષ શ્રી પૂર્ણ બ્રહ્મ ભગવાનકો અધિષ્ઠાતા કરીકે યજ્ઞ કીએ હે, અરૂ સગરે દેવતા બ્રહ્મા - શિવજી - ઇંદ્રાદિ શ્રી ભગવાનકી વિભુતી જાની સન્માન કરી વિભાગ દીયે હે મુખ્ય અધિષ્ઠાતા ફલદાતા જાની વિભાગ નહી દીય હે, અરૂ સ્વર્ગાદિક મોક્ષાદિકકે ફલકી કામના કરી યજ્ઞ નહી કીયે હે, કેવલ વેદમાર્ગકો દ્રઢ કરવેકે લીયે આપ યજ્ઞ કીયે હે, ક્યોં જો યજ્ઞ પુરૂષ પૂર્ણ બ્રહ્મરૂપતો આપહી પ્રગટ ભયે હે, તાતે ભક્તિ માર્ગ કે પ્રગટ કર્તા આચાર્ય રૂપ હે, તાતે જો કછુ વેદમેં પદાર્થ હે સો સર્વ આશ્રમકો કર્માદિક આપ કરત હે, । અથવા અપને નિજ અંગીકૃત જો ભક્ત હે તિનકો આપ શિક્ષા હું કીયે હે જો તુમારો મન યજ્ઞાદિક કરવેકો હોય તો સુખેન યજ્ઞ કરો, પરન્તુ બ્રહ્મા - શિવજી - ઇન્દ્રાદિક દેવતા રૂષિશ્વર મુનીશ્વર કો

મુખ્ય જાની ભાગ મતી દીજીયો, ફલદાતા અધિષ્ઠાતા તો એક પૂર્ણ બ્રહ્મ શ્રી કૃષ્ણકોહી યજ્ઞ પુરૂષ જાનીયો અરૂ સકલ દેવતાનકો શ્રી પ્રભુજીકી વિભુતી જાનીયો, અરૂ આ લોક સંબંધી પુત્ર ધનાદિકકી કામના કરિકે તથા સ્વર્ગાદિકકી કામના કરિકે તથા ચતુર્વિધ મુક્તિકી કામના કરીકે યજ્ઞ નહી કરનો, કેવલ નિસ્કામ હોય પરમાત્મા શ્રી ભગવાનકી સંતુષ્ઠતા કે લીયે યજ્ઞ કરીયો તો તુમકો અન્યાશ્રય દોષ બાધક નહી હોયગો, ઓર સ્વસત્તાકો અન્ય વિનીયોગ નહી હોયગો, યા ભાંતિસો અપુને નિજ અંગીકૃત ભક્તનકો યજ્ઞાદિક કર્માદિક કરવેકો ઉપાય બતાય ઉપદેશ હું કરત હે, ઓર સર્વ અન્યાશ્રય પ્રતિબંધકો હું દૂરિ કીએ, અરૂ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકી રીતી હું પ્રગટ કીયે યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી આપશ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ કહે જો **“યાગાદૌ ભક્તિમાર્ગૈક સાધનત્વોપદેશકઃ”** ।।

તહાં અબ વાદી શંકા કરે જો વેદમેં તો યજ્ઞાદિકકો ફલ સ્વર્ગાદિકકી પ્રાપ્તિ કહી હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકો સ્વર્ગાદિકકી કામના હોયગી, તાતે યજ્ઞ કીયે હોયગે, યા ભાંતિ કી શંકા દૂરિ કરણાર્થ અબ ઓર હું આગે નામ કહત હે ।।

પૂર્ણાનન્દઃ ।। ૫૧ ।। યાકો ભાવાર્થ અબ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી તો આપ પૂર્ણાનંદ હે, અપુને આનંદ કરી પૂર્ણ હે, ઓર અગણીતાનંદ હે લૌકિક આનંદ જો સ્ત્રી - પુત્ર ધનાદિકકો આનંદ હે, સો તો સ્ત્રી જીનકે શ્રી મહાલક્ષ્મીજી સરીખે હે જીનકે, કૃપા કટાક્ષતે ત્રૈલોક્યકી સુખ સમ્પત્તિ વર્તમાન હે, અરૂ પુત્રતો જીનકે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ શ્રી વિઠ્ઠલનાથજી હે જગત મંગળ કર્તા - મંગળ રૂપ, અરૂ સર્વોપર જો ગોલોક વ્યાપી વૈકુંઠ ધામ હે તાકે અધિપતિ હે, ઓર સર્વાંગ આનંદ પુષ્ટ ઓર પુંજ હે સ્વરૂપ જીનકો, જહાં અપાર આનંદ હે, અરૂ સ્વર્ગાદિક તો નિરાનંદ હે કુત્છીત વિષયાનંદ હે, તાતે સ્વર્ગાદિકકી અપેક્ષા કરી યજ્ઞાદિક નહી કીયે હે યહ

જતાયવેકે લીયે યહ નામ કહે જો “**પૂર્ણાનંદ**”। તહાં ઓર હું કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી કેસે હે ? સંપૂર્ણ ત્રીલોક્યકો આનંદ દાતા હે, અરૂ ઇંદ્રાદિક દેવતાનમેં જો આનંદ હે સો તો પ્રાકૃત, અનિત્ય, ક્ષયી હે, અરૂ બ્રહ્મ જો અક્ષર બ્રહ્મ તહાં જો આનંદ હે સો તો પ્રમાણ પૂર્વક ગીનતીકો હે, અરૂ પૂર્ણાનંદ તો હરિ હે, સો હરિ જો પૂર્ણ બ્રહ્મ શ્રી કૃષ્ણ સોઇ શ્રી મહાપ્રભુજી હે, સર્વ જગતકે સર્વ દુઃખ હર્તા હરિ આનંદ દાતા તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી તો પૂર્ણાનંદ સ્વરૂપ હે ॥

તહાં વાદી પૂર્વ પક્ષ કરે જો એસે પૂર્ણાનંદ સ્વરૂપ હોયકે યજ્ઞ કીયે હે સો યજ્ઞ તો કામના પરત્વ કરત હે, જો કછુક કામના તો હોયગી, તાકે લીયે શ્રી મહાપ્રભુજી યજ્ઞ કીયે હે, યા ભાંતિ કોઇ શંકા કરે તાકુ દૂર કરવે આગે નામ કહત હે ॥

પૂર્ણકામઃ ॥ ૫૨ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- જો સર્વ કામના કરી આપ પૂર્ણ હે, અરૂ ત્રૈલોકયમેં પ્રાણી માત્રકે મનમેં જો કામના ઉપજે હે તિન સબનકી કામના યથા યોગ્ય રીતીસો પૂર્ણ બ્રહ્મ શ્રી કૃષ્ણ સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી પૂર્ણ કરત હે,। અથવા પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્ત જીતને હે તિનકે મન વાંછીત મનોરથ પ્રતિક્ષણ ઉપજે હે, સો વિના પ્રાર્થના કીયે સકલ ભક્તનકે મનોરથ પૂર્ણ કરત હે, તો ફીર આપકો કોન કામના હોગી ? તાકે લીયે યજ્ઞ કીયે હોગે, તાતે યહ જાનનો જો શ્રી મહાપ્રભુતો યજ્ઞ કીયે હે સો તો કેવલ અપુને નિજ ભક્તનકો શિક્ષા કરન અર્થ યજ્ઞ કીયે હે, સો કોન ભાંતિસો? જો યજ્ઞાદિક કીયે તે ભક્તિમાર્ગ કે ફલ પ્રાપ્તિમેં પ્રતિબંધ હે તાકે દૂરિ કરવેકે લીયે યજ્ઞાદિક કર્મ કરો, યહ શિક્ષા કરન અર્થ આપ યજ્ઞ કીયે હે। અથવા અપને ભક્તનકો ફલ પ્રાપ્તિમેં જીતને પ્રતિબંધ હોય હે તિનકો દૂરિ કરવેકે અર્થ આપ યજ્ઞ કર્મ કરત હે યહ કહીકે યહ જતાયો જો આપતો સકલ કામના કરી પૂર્ણ હે, ઓર ભક્તનકે મનોરથ પૂર્ણ કરનવારે હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો “**પૂર્ણકામઃ**” ॥

અબ આગે નામ કહત હે ॥

વાક્પતિ: ॥ ૫૩ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો શ્રી ગુંસાઇજીને આપકો નામ "**વાક્પતિ**" કહે તાકો કારણ યહ હે જો "**વાક્**" કહીયે વાણી સરસ્વતી, સો સરસ્વતીકે પતિ તો શ્રી મહાપ્રભુજી હે, સો કોન ભાંતીસો? જો વાણી તો મુખતે પ્રગટ હોત હે, તાતે વાણીકો પતિ શ્રીમુખ હે, સો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણકે મુખારવિંદ રૂપ શ્રી મહાપ્રભુ આપકો પ્રાગટ્ય હે, તાતે ભગવાનકે મુખસો વેદકી ઉત્પત્તિ (પ્રાગટ્ય)હે, સો વેદ હે સો ભગવદ વાક્ય હે, તાતે વેદરૂપ સરસ્વતીસો અપુને હૃદયકો અભિપ્રાય અપુને પતિ જો શ્રીમુખ સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી હે તીનહીકો જતાવત હે, ઓરનકો અપુને હૃદયકો અભિપ્રાય રહસ્ય જતાવે નહી હે, તાતે વેદકે રહસ્યકો જાનવે વારે એક શ્રી મહાપ્રભુ આપ હે, ઓર કોઇ નહી હે, તાતે યદ્યપિ અનેક પંડિત વેદકો પઢત હે, પરન્તુ વેદકો અંતર અભિપ્રાય - રહસ્ય કોઇ જાનત નહી હે, તાતે કછુક ઉપરકે લક્ષણ જાની વૃથા વાદ કરત હે, સો કાહેતે ? જો સર્વત્ર ત્રૈલોક્યકી ઉત્પત્તિ ઓર ઇનકે ક્રીયા ફલ વેદમેં કહે હે, વેદ સબનકો મૂલ હે, સો કાહેતે ? જો જા સમે શ્રી ભગવાન સૃષ્ટિ પ્રગટ કરવેકી ઇચ્છા કરી તા સમે ત્રિવિધ પ્રકારકી ઇચ્છા ભઇ હે, અરૂ વેદ ઇચ્છા તે મર્યાદા સૃષ્ટિ પ્રગટ ભઇ હે, અરૂ નિજ ઇચ્છા તે પુષ્ટિમાર્ગીય સૃષ્ટિ પ્રગટ ભઇ હે, તાતે વેદમેં શ્રુતિ હું ત્રિવિધ પ્રકારકી હે, સો પ્રવાહી પ્રથમ સૃષ્ટિકો કારણ પ્રકટ કરણાર્થ આધિભૌતિક શ્રુતિ પ્રગટી હે। અરૂ મર્યાદા માર્ગીય સૃષ્ટિકો કારણ તો આધ્યાત્મિક શ્રુતિ કહત હે। અરૂ પુષ્ટિમાર્ગીય સૃષ્ટિકો કારણતો આધિદૈવિક શ્રુતિ કહત હે, અરૂ તીનો સૃષ્ટિકે સેવનીય ભજનીય પાલનીય પોષણ - રક્ષણ કર્તા ત્રિવિધ ભગવદ્ અવતાર હે,। સો પ્રવાહી સૃષ્ટિકે સેવનીય - ભજનીય વિભુતીરૂપા દેવી - દેવતા હે,। અરૂ મર્યાદા માર્ગીય સૃષ્ટિકે સેવનીય ભજનીય - આધ્યાત્મિક ભગવદ્ અવતાર હે,। અરૂ પુષ્ટિ સૃષ્ટિકે સેવનીય - ભજનીય આધિદૈવીક

શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણચન્દ્ર હે, તાતે પ્રવાહી સૃષ્ટિકો પરિવસાનમેં પરમ ફલરૂપ સ્વર્ગલોકકી પ્રાપ્તિ હે, । અરૂ મર્યાદા માર્ગીયકે પરિવસાનમે પરમ ફલકી પ્રાપ્તિ અક્ષર બ્રહ્મ હે, । અરૂ પુષ્ટિમાર્ગીય સૃષ્ટિકે પરિવસાનમેં પરમ ફલ સાક્ષાત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કૃષ્ણજીકી નિત્યલીલામેં પ્રાપ્તિ હોતી હે, સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ હોય હે, તાતે વેદકી શ્રુતિકે કારણ ભેદ કાહુકો જાન્યો પડત નહી હે, તામે દોય પ્રકારકી વેદકી શ્રુતિકો કારણ તો કછુક જાન્યો જાય હે, પરન્તુ પુષ્ટિ શ્રુતિકો કારણ તો કાહુસો જાન્યો જાત નહી, તાતે પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો કાહુકો ખબર નહી હે, । તાતે પ્રવાહી સૃષ્ટિકે પંડીત જ્ઞાતા હે સો તો દેવતા અવતારાદિકકો વેદશ્રુતિ કરકે સર્વોપર ફલદાતા નિરૂપણ કરત હે અરૂ મર્યાદા માર્ગીય સૃષ્ટિમેં જો જ્ઞાતા પંડિત હે સો તો ભગવત્ અવતારાદિકકો વેદ શ્રુતિ કર સર્વોપર ફલદાતા નિરૂપણ કરત હે, । પરન્તુ પુષ્ટિ સૃષ્ટિકો જ્ઞાન કાહુકો હે નહી, તાતે પુષ્ટિમાર્ગકો તથા શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપકો કાહુકો હે નહી, । તાતે અક્ષર બ્રહ્મકો સર્વોપર નિરૂપણ કરત હે, સો જબ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ રૂપ શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ પ્રગટ ભયે, તબ વેદકો અવલોકન કર સર્વ શ્રુતિનકો પ્રથક - પ્રથક કરી નિરૂપણ કીયે, અરૂ પુષ્ટિ શ્રુતિકો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ પ્રતિપાદીત કરી પુષ્ટિમાર્ગ પ્રગટ કીયે હે, । તાતે જો જ્ઞાન વેદકો શ્રી મહાપ્રભુજીકો હે, સો ઓરકો સર્વથા ન હોય ક્યોં જો વેદ અપુનો અભિપ્રાય, અપુને પતિ શ્રી મહાપ્રભુજી હે એસો જાનીકે જતાવે હે, । તાતે શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ **“वाक्पतिः”** કહેતે ભયે ॥

તહાં યહ આશંકા હોય જો જીવકે ભરણ - પોષણ કર્તા ફલદાતા શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ હે સો કોન ભાંતિસો જાન્યો જાય ? તાકે સમાધાનાર્થ આગે નામ કહત હે ॥

विबुधेश्वरः ॥ ૫૪ ॥ યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો ત્રિવિધ પ્રકારકે જો જીવ હે, પુષ્ટિ પ્રવાહી - મર્યાદા માર્ગીય તીન સબનકો

સેવન ભજન દ્વારા જો ફલ દાન દેત હે સો તો સબનકો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ આપહી દેત હે યથાધિકાર દેખિકે, સો કોન ભાંતિસો ? તહાં કહત હે જો પ્રવાહી સૃષ્ટિકે જો જીવ, સો જીવકો આશ્રય કરી ઉનકી પરિચર્યામેં તત્પર હે, તિનકો તો જીનકો આશ્રય કીયો હે તિનકે અન્તઃકરણમેં પ્રેરક હોય યથા યોગ્ય ફલ દિખાવત હે, જીવકો કહા સામર્થ્ય હે જો વાકો પોષણ કર શકે ?। અરૂ જો દેવી દેવતાનકો આશ્રય કરિ સેવા ભજનમેં તત્પર ભયે હે તિનકે હું ફલદાન દેવતાનમેં પ્રેરક હોયકે ફલદાન યથા યોગ્ય દેત હે, ક્યોં જો દેવતાતો ભગવાનકી વિભુતી હે - ભગવદ્ આધિન હે, આપ સ્વતંત્ર નહી હે,। અરૂ જો મર્યાદા માર્ગીય દૈવી જીવ હે સો તો મનુષ્ય તથા દેવતાકો આશ્રય નહી કરત હે, સો વે તો કેવલ આધ્યાત્મિક શ્રી ભગવત અવતારકો આશ્રય કરી સેવા ભજનમેં તત્પર હોત હે, સો ભગવદ અવતાર હું શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી આજ્ઞાકારી હે, તાતે ઉનકે ભજન સેવન કર્તા મર્યાદા માર્ગી ભક્તકો યથા અધિકાર ફલદાન ભગવત્ અવતાર દ્વારા શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમહી દેત હે,। અરૂ અપને નિજ ભક્ત જો શુદ્ધ પુષ્ટિમાર્ગીય તિનકો તો સકલ મનોરથ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હી પૂર્ણ કરત હે, તાતે વિબુદ્ધ જો સકલ દેવતા તીનકે ઇશ્વર - પતિ હે,। ઓર સર્વ અવતારનકે અવતારી શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી હે, તાતે સકલ ત્રૈલોક્યકે પ્રગટ કર્તા - પાલન કર્તા, સકલ મનોરથ પૂર્ણ કરતા, ફલ દાતા, અધિષ્ઠાતા, આપ હે,। કાલાદિકકે નિયામક સર્વેશ્વર હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ શ્રી ગુંસાઇજી **“વિબુધેશ્વર”** કહેતે ભયે ॥ ૧૯ ॥

અબ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સ્વરૂપકો જો જ્ઞાન હે સો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ દેત હે, સો કોન ભાંતિસો જ્ઞાન કરાવત હે ? સો આગે નામ કહત હે ॥

કૃષ્ણનામ સહસ્ત્રસ્ય વક્તા ભક્ત પરાયણઃ ।

ભક્ત્યાચારોપદેશાર્થ નાનાવાક્ય નિરૂપકઃ ॥ ૨૦ ॥

કૃષ્ણનામસહસ્ત્રવક્તા ॥ ૫૫ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણ પરમ ફલરૂપ તિનકે જો સહસ્ત્ર નામ તાકે પ્રગટ કર્તા શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે। તહાં કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો ભગવાનકે સહસ્ત્ર નામ તો મહાભારતાદિક પુરાણમેં પ્રસિદ્ધ હે, સો તો વંશમપાયનાદિક રૂષિ વિષ્ણુ સહસ્ત્ર નામાદિ સબ પ્રગટ કીયે હે, તો શ્રી મહાપ્રભુજી કહાં વિશેષ કીયે હે? તહાં કહત હે જો વૈશમપાયનાદિક જો રૂષિ હે તિનકે જો વિષ્ણુ સહસ્ત્ર નામ પ્રગટ કીયે હે સો તો પુરાણનમેં પ્રસિદ્ધ હે, સોઇ નામ એકત્ર કરી પ્રગટ કીયે હે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુનને જો નામ પ્રગટ કીયે હે સો તો પરમ ફલ રૂપ, સકલ વેદ શાસ્ત્ર પુરાણનકે સારભૂત **“નિગમકલ્પતરૂર્ગલીતં ફલં”** એસો જો શ્રી ભાગવત જામે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી પરમ ફલ રૂપ લીલાકો નિરૂપણ હે સો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી લીલા સહીત જો પરમ ફલ રૂપ નામ હે તિનકે પ્રગટ કર્તા શ્રી મહાપ્રભુ હે, સો એ નામ શ્રી ભાગવતમેં હતે - પરન્તુ કોઇકો જ્ઞાન ન ભયો જો કોઇ પ્રગટ કરે, સો કાહેતે? જો જેસે દધિમેં નવનીત ભર્યો હે, પરન્તુ પ્રથક ભાષ્યમાન નહી હોત હે, સો તો જબ શ્રી ભાગવતકો મથન શ્રી મહાપ્રભુજીને કીયો હે તબ નવનીત સારભૂત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે નામ શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ કીયે હે, યહ નામ પ્રગટ કરવેકે અધિકારી ઓર કોઇ રૂષિ નહી હે, યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો **“કૃષ્ણનામ સહસ્ત્ર વક્તા”**। એસે જો પરમ ફલરૂપ નામ હે તીનકો પાઠ અવશ્ય કરનો.

તહાં કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો ઇન નામનકે પાઠ કરવેતે કહા ફલ સિદ્ધ હોય હે, જા કે લીયે શ્રી મહાપ્રભુજીને યે નામ પ્રગટ કીયે હે? યહ આશંકા દૂર કરવે આગે નામ કહત હે ॥

ભક્તપરાયણઃ ॥ ૫૬ ॥ યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો

શ્રી મહાપ્રભુજી શ્રી ભાગવત કે સારભૂત એસે સહસ્ત્ર નામ પ્રગટ ન કરતે તો પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો પુષ્ટિમાર્ગકો ફલ સિદ્ધ હોતો નહી, તબ શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ હોયકે અપને ભક્તનકો હિત કરનવારે નહી કહવાવતે, સો કાહેતે ? જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સ્વરૂપાત્મક જો શ્રી ભાગવત તાકો જ્ઞાન જહાં તાંઇ હોય નહી તહાં તાંઇ નવધા પ્રકારકી શ્રવણાદિ ભક્તિ ફલરૂપા પુષ્ટિમાર્ગીય સિદ્ધ ન હોય ક્યોં જો પુષ્ટિમાર્ગીય ફલરૂપા ભક્તિ તો તબ સિદ્ધ હોય જબ પ્રેમ લક્ષણાત્મક શ્રવણાદિક ભક્તિ ફલરૂપા સિદ્ધ હોય, તબ પુરૂષોત્તમકો સાક્ષાત સંબંધ હોય, તબ પુષ્ટિમાર્ગકો પરમ ફલ સિદ્ધ ભયો જાનીયે, સો પ્રેમલક્ષણા પ્રાપ્તિકો ઓર ઉપાય નહી હે, સો યહ એક પુરૂષોત્તમ સહસ્ત્રકે પાઠ કીયે તે પ્રેમલક્ષણાત્મક નવધા ભક્તિ સિદ્ધ હોત હે, તાહીતે અપુને નિજ અંગીકૃત ભક્તનકે હેતાર્થ આપ વિચારે જો જા પ્રકારસો પ્રેમલક્ષણા ભક્તિ ભક્તનકો સિદ્ધ હોય સુગમ રીતસો સો ઉપાય કરનો, ક્યોં જો પ્રેમલક્ષણાત્મક નવધા ભક્તિ તો બ્રહ્માદિકનકો હું દુર્લભ હે, કેવલ વ્રજ ભક્તનકો ભઇ હે, તાતે વ્રજ ભક્તનકે વશ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ ભયે હે, । એસી જો પરમ દુર્લભ પ્રેમલક્ષણાત્મક નવધા ભક્તિ પરમ ફલ રૂપ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી પ્રાપ્તિ કર્તા સો યા પુરૂષોત્તમ સહસ્ત્ર નામકે પાઠ કીયે તે સિદ્ધ હોત હે અરૂ શ્રી ભાગવતકે અર્થકો જ્ઞાન હું પ્રાપ્ત હોત હે જાકે પાઠ કીયે તે, । તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ શ્રી ભાગવતકો મથન કરી સારભૂત ઉત્તમોત્તમ નવનીત રૂપ શ્રી પુરૂષોત્તમ સહસ્ત્ર નામ પ્રગટ કરી, નિજ અંગીકૃત પુષ્ટિ ભક્તનકો દાન કીયે, તબ નિજ ભક્ત યાકો પાઠ કરન લાગે, તબ પાઠ કરન પ્રથમ તો ભગવદ પ્રાપ્તિ વિશે અંતરાય કર્તા જો પ્રતિબંધ અનેક દોષ હે સો નિવર્ત હોત હે, અરૂ જ્ઞાનાત્મક સૂર્ય પ્રકાશીત ભયો, તા કરી પરમ અલૌકિક જો ભગવત સ્વરૂપાત્મક ફલરૂપ શ્રી ભાગવત દ્વાદશ સ્કંધાત્મક તાકો જ્ઞાન ભયો, અરૂ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય શ્રી મહાપ્રભુજીકે ગ્રંથ શ્રી

ગુંસાઇજીકે ગ્રંથનકો જ્ઞાન હોત ભયો, અરૂ પુષ્ટિમાર્ગકો સ્વરૂપ જ્ઞાન હોય, ભગવદ આસક્તિ દ્રઢ હોય, નવધા ભક્તિ પ્રેમલક્ષણા સિદ્ધ હોય, ભગવદભાવ વર્ધમાન હોય, સત્સંગ પ્રિય લાગે, દુઃસંગાદિકમેં અરૂચી હોય, શ્રી મહાપ્રભુજીકો દ્રઢ આશ્રય હોય, અન્યાશ્રય નિવર્ત હોય, સાક્ષાત ભગવત સંબંધરૂપી પરમ ફલ સિદ્ધ હોય, ભગવદ લીલા હૃદયારૂઢ હોય,। ઇત્યાદિક અનેક ફલ પુષ્ટિમારગકી સિદ્ધિ પુરૂષોત્તમ સહસ્ત્ર નામકે પાઠ માત્ર તે પ્રાપ્ત હોત હે, એસે અનેક ફલદાયક યહ સ્તોત્ર શ્રી મહાપ્રભુજીને પ્રગટ કીયે હે। અથવા પુષ્ટિમાર્ગકિ આચરણ લક્ષણાદિક ભાવ - ભેદ જતાયવેકે લીયે ઓર હું સિદ્ધાંતકે છોટે બડે ગ્રંથ શ્રી મહાપ્રભુને પ્રગટ કીયે હે યહ જતાયવકે લીયે યહ નામ કહ્યો હે જો **"ભક્તપરાયણઃ"**। અથવા અપુને નિજ ભકતનકો ભક્તિમાર્ગ કે આચરણકો ઉપદેશ કરણાર્થ નાના વાક્યકો નિરૂપણ કરત હે, યહ જતાયવેકે લીયે આગે આપકો નામ કહત હે ॥

ભક્ત્યાચારોપદેશાર્થનાનાવાક્યનિરૂપકઃ ॥ ૫૭ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો ભક્તિમાર્ગ કે આચરણ તાકો ઉપદેશ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપુને ભકતનકો કરત હે, સો કોન ભાંતિસો ઉપદેશ કરત હે? તહાં કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુ આપ ભક્તિમાર્ગકો આચરણ જો ભગવત્ સેવા - ભજન ભગવદીયોકો સંગ આદિ જો આચરણ રહન રીત પુષ્ટિમાર્ગીય ક્રિયા આદિક સો શોડષ ગ્રંથ સિદ્ધાંતકે પ્રગટ કીયે, તામેં સર્વ પુષ્ટિમાર્ગ કે સિદ્ધાંત, પુષ્ટિમાર્ગીય ક્રિયા, સેવા વિધિ, સત્સંગ, ભજન ગુણગાન, જપ પાઠાદિક સબનકો કારણ પ્રગટ કીયે હે, સો ઇન ગ્રંથન દ્વારા સકલ પુષ્ટિ ભકતનકો ઉપદેશ કીયે હે, તાતે ઇન ગ્રંથનકો પાઠ પુષ્ટિમાર્ગીયનકો અવશ્ય કરનો, તથા સત્સંગ કરી ભગવદીય દ્વારા ઇન ગ્રંથનકો શ્રવણ કરી ભાવકો વિચાર કરી ગ્રંથકે અનુસાર સેવા ભજનાદિક શ્રવણ પાઠાદિક પ્રીતિ પૂર્વક નિત્ય પ્રતિ આચરણ કરનો દ્રઢ આશ્રય પૂર્વક, તો નિશ્ચે શ્રી મહાપ્રભુજીકી

કૃપાતે પુષ્ટિમાર્ગીય સેવા - ભજનાદિક સિદ્ધ હોય પરમ ફલ રૂપ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સાક્ષાત્કાર ઓર સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ હોય, યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઈજી યહ નામ કહ્યો જો **“भक्त्याचारोपदेशार्थ नानावाक्य निरूपकः”** ।। ૨૦ ।।

તહાં કહત હેં જો પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્ત હે, સો પુષ્ટિમાર્ગકો આચરણ જાનીકે, આનંદ યુક્ત હોયકે આચરણ કીયે સો કોન ભાંતિસો જાનવેમે આવત હે ? તહાં આગે નામમેં જતાવત હે ।।

स्वार्थोज्झिताखिल प्राणप्रियस्ताद्रशवेष्टितः ॥
स्वदासार्थ कृताशेष साधन सर्व सक्तिधृक् ॥ २१ ॥

स्वार्थोज्झिताखिलप्राणप्रियः ।। ૫૮ ।। યા નામકો ભાવાર્થ કહત હે જો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુકી સેવાકે અર્થ, સેવા વિરોધી ભજન વિરોધી જો પદાર્થ હે, સો સબ જીનને છોડ દીયે હે એસે જો ભક્ત પુષ્ટિમાર્ગીય હે, જીનને અપને સર્વ પ્રકારકે સ્વાર્થ ત્યાગ કરિકે કેવલ ભગવત્ સેવા ભજન સત્સંગકો અનુસરણ કીયે હે, અનન્ય વૃત ગ્રહણ કીયે હે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુનકે શરણ હોય રહે હે, એસે જો ભક્ત હે સો તો શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રાણ હું તે પ્રિય લગત હે, અરૂ પુષ્ટિ ભક્તનકો શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રાણ હું તે પ્રિય લગત હે ।।

તહાં યહ શંકા હોય જો ભક્તનકો તો શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રાણહું તે પ્રિય લગે સો તો ઉચિત હે, પરન્તુ શ્રી મહાપ્રભુજીકો પુષ્ટિમાર્ગીય અંગીકૃત ભક્ત પ્રાણ હું તે પ્રિય લગત હે સો કેસે જાન્યો જાયગો ? યા ભાંતિ કોઉ શંકા કરે તાકે સમાધાનમેં આગે નામ કહે હે ।।

ताद्रशबेष्ठीतः ।। ૫૯ ।। યાકો ભાવાર્થ કહત હે, જો પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્ત અપુનો સ્વાર્થ છોડ સેવા ભજન અનન્યવૃત ધારણ કરી સર્વોપર ફલરૂપ પ્રાણ વલ્લભ પ્રાણપ્રિય જાની શ્રી મહાપ્રભુજીનકે સેવા ભજન

સ્મરણાદિક મેં તત્પર ભયે હે, એસે ભક્ત શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રાણનતે હું પ્રિય લગત હે સો કેસે જાન્યો જાય ? તહાં કહત હે જો પ્રાણપ્રિય લગવેકો યહ લક્ષણ હે કે એસે ભક્તનસો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ સદા વેષ્ટિત મીલી રહત હે, એક ક્ષણ માત્ર દૂરિ રહત નહી હે સદા હૃદયમેં નિવાસ કરત હે, જેસે પુષ્ટિ ભક્ત એક ક્ષણ માત્ર હું શ્રી મહાપ્રભુજીકો ભૂલત નાહી, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજી હું અપને ભક્તનકો ક્ષણ એક ભૂલત નહી હે, અપુને સમાન તાદ્રશ કીયે હે, યહ જતાયવેકે લીયે યહ નામ કહ્યો જો **“तादृशवेष्टित:”** ॥

તહાં અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો પુષ્ટિમાર્ગીય અંગીકૃત જો જન હે સો જબ આસક્તિ પૂર્વક શ્રી મહાપ્રભુજીકી સેવામેં અષ્ટપ્રહર તત્પર ભયે હે તિનસો બ્રહ્મ કર્માદિક સધતે નહી હોયગો, તબ કાલ વિરોધી કર્મકો દોષ લગત હોયગો, તથા કબહું કાલભૃષ્ટ, કર્મભૃષ્ટ હોત હોયગે, તબતો વિશેષ દોષ લગત હોયગો, તબ દોષ પ્રાપ્ત ભયે તે પુષ્ટિમાર્ગકો ફલ કેસે પ્રાપ્ત હોયગો ? યા ભાંતિસો કોઉ આશંકા કરે સો દૂરિ કરવેકે લીયે શ્રી મહાપ્રભુજી કો નામ આગે કહત હે ॥

स्वदासार्थकृताशेषसाधन: ॥ ૯૦ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો સેવક શ્રી મહાપ્રભુજીકી સેવા અતિ આસક્તિ પૂર્વક કરત હે, તિનસો અપુને બ્રહ્મ કર્માદિકકો સમય તો સધત નહી હે, તાકો જો દોષ લગત હે, તાકે દૂરિ કરવેકો શ્રી મહાપ્રભુ આપ બ્રહ્મ કર્માદિકકો તીન્યો કાલ સાધે હે, તા કરિ સકલ ભક્ત જો પુષ્ટિમાર્ગીય શરણાગત હે તિનકે દોષ આપ દૂર કરત હે, અરૂ કદાચિત કોઇ યો કહે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે અંગીકૃત ભક્ત હે તીનકો બ્રહ્મ કર્માદિક કરવેકો કહા પ્રયોજન હે, તાતે બ્રહ્મ કર્માદિક છોડ ક્યોં નહી દેત ? યહ સંદેહ હોય તહાં કહત હે કે આપ બ્રહ્મ કર્માદિક કરત હે તા કરિ અપને અંગીકૃત જનકો યહ જતાયે જો મેં બ્રહ્મ કર્માદિક કરત હું તાતે તુમહું અપનો બ્રહ્મ કર્માદિક છોડીયો મતી, સેવાકે અવકાશમેં

અપુનો બ્રહ્મ કર્માદિક કરિયો, સેવા છોડીકે બ્રહ્મ કર્માદિક મતી કરીયો, સેવા મુખ્ય જાની સેવાકો સમય મતી છોડીયો, સેવાકે સમય કર્મ છુટેગો તો તુમકો બાધક નહી હોયગો, યા ભાંતિસો આપ બ્રહ્મ કર્માદિક સબ કરી અપુને જનકો ઉપદેશ કરત હે, યહ જતાયવેકે લીયે યહ નામ કહ્યો જો **“સ્વદાસાર્થકૃતાશેષસાધનઃ”** ॥

તહાં અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ બ્રહ્મ કર્માદિકકો ત્રીકાળ સમય સાધકે અપને સેવકનકો દોષ ક્યોં દૂરિ કરત હે, અથવા કેસે દૂરિ કરત હે, યહ શંકા કી નિવૃત્તિ કે અર્થ આગે નામ કહત હે ॥

સર્વસક્તિધૃક્॥ ૬૧ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી અલૌકિક સંપૂર્ણ સક્તિકો ધારણ કરવે વારે હે તાતે નિજ સેવકકે સમસ્ત દોષ દૂરિ કરવેમેં સામર્થ્યવાન હે, કર્તુમ, અકર્તુમ, અન્યથાકર્તુમ જીનમેં સામર્થ્ય હે તાતે સેવકનકે દોષ દૂરિ કરવેમેં કોઇ શંકા નહી, । અબ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ વિચાર કીયે જો મેં અપુને પ્રાગટ્ય દશામેં પુષ્ટિ ભક્તનકો ઉપદેશ કરી સબનકો પુષ્ટિમાર્ગકો પ્રચારતો કીયો, પરન્તુ મેરી પરોક્ષ દશામેં પુષ્ટિ ભક્તનકો પુષ્ટિમાર્ગમેં પ્રચાર કેસે હોયગો, યહ વિચારી આપ શ્રી ગુંસાઇજીકો પ્રાગટ્ય કીયે, સો કાહેતે ? જો પુષ્ટિ ભક્તનકે ઉપર શ્રી મહાપ્રભુજીકી સ્વતઃ પ્રેમાસક્તિ હે, તાહીતે આપહું ભૂતલમેં પ્રગટ ભયે હે તાતે જેસે પુષ્ટિમાર્ગીય સકલ ભક્તનકી આસક્તિ શ્રી મહાપ્રભુજીમેં હે, તેસેઇ ભક્તનકે ઉપર શ્રી મહાપ્રભુજીકી હે, સો આપકી આસક્તિ કેસે જાની જાય ? સો જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ આગે કહત હે ॥ ૨૧ ॥

ભુવિ ભક્તિ પ્રચારૈક કૃતે સ્વાન્વય કૃત્પિતા ।
સ્વવંશે સ્થાપિતા શેષ સ્વમહાત્મ્ય સ્મયાપહઃ ॥ ૨૨ ॥

ભુવિ ભક્તિપ્રચારૈકકૃતેસ્વાન્વય કૃત॥ ૬૨ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ

કહત હે, જો આગે ભૂમિમેં પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય ભક્તિકો પ્રાગટ્ય કીયે હે એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે, તેસે હી શ્રી ગુંસાઇજી હું શ્રી મહાપ્રભુજીકે સમાન સર્વ ધર્મ યુક્ત હે, જેસે પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણચન્દ્ર ઐશ્વર્ય - વીર્ય - યશ - શ્રી - જ્ઞાન - વૈરાગ્ય ઇન ધર્મન વિશિષ્ટ ધર્મી સ્વરૂપ હે, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ પ્રગટ ભયે હે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપાત્મક,। તેસેઇ શ્રી ગુંસાઇજી હું ખટ ધર્મ ઐશ્વર્યાદિ યુક્ત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ પ્રગટ ભયે હે, અરૂ સકલ અવયવન સહીત નખશીખ પર્યંત પરમ રસાત્મક ગુણનિધિ, લાવણ્યનિધિ, કલાનિધિ, સૌન્દર્ય નિધિ અતુલ પ્રતાપી, જગત મંગલરૂપ, કર્તું, અકર્તું, અન્યથા કર્તું સર્વ કરણ સમર્થ, ભક્ત જનોદ્ધાર એસે શ્રી ગુંસાઇજીકો પ્રાગટ્ય ભૂમિમેં ભક્તિ પ્રચારકે અર્થ કીયે હે યહ જતાયવેકો યહ નામ કહ્યો જો **"ભુવિભક્તિ પ્રચારૈક કૃતે સ્વાન્વયકૃત"** ॥

તહાં અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે કે જેસે ચાર્યો સંપ્રદાયમેં આદિ અનાદિતે યહી રીતી હે જો અપુને બેઠે અપની ગાદીકે ઉપર અપને શિષ્યકો બેઠાય, અપનો તેજ અંશ સર્વ ધર્માદિક આપ વા શિષ્ય વિષે, પ્રાદુર્ભાવ કરત હે, સો વહ સ્વામિકે સમાન તેજસ્વી હોય અનેક જીવનકો ઉદ્ધાર કરત હે, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજીને શ્રી ગુંસાઇજીકે વિષે અપુનો સર્વ સામર્થ્ય સ્થાપન કીયો હોયગો યહ આશંકા કાહુકે મનમેં હોય સો દૂર કરવેકે લીયે શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ આગે કહત હે ॥

પિતાઃ ॥ ૬૩ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે, જો શ્રી ગુંસાઇજી માની લીયે પુત્ર નહી હે, અરૂ શિષ્ય રૂપી પુત્ર નહી હે, શ્રી ગુંસાઇજી તો સાક્ષાત પુત્ર હે, તાહીતે યહ નામ કહે જો "પિતા"। તહાં યહ આશંકા હોય જો પિતાકે સમાન પુત્ર ન હોય તો પિતાકો કાજ કેસે હોય ? તહાં કહત હે જો શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકે સમાન નહી હોય તો આગે પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો પ્રચાર હું નહી હોય, ક્યોં જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ પ્રગટ હોયકે

પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ પ્રગટ કીયે હે, તાકો પ્રચાર - વિસ્તાર શ્રી ગુંસાઇજી ને કીયો હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકે સમાન હી સ્વરૂપ શ્રી ગુંસાઇજીકો જાનનો।

તહાં યહ પૂર્વ પક્ષ હોય જો યદ્યપિ આત્મતે પ્રગટે પુત્ર હું હે, તદપિ શ્રી મહાપ્રભુજીકે સમાન તેજ પ્રતાપ શ્રી ગુંસાઇજીમેં કેસે હોયગો? કછુ સાક્ષાત પુત્ર ન હોઇંગે, અથવા ગોદ લીયે પુત્ર હોઇંગે, ક્યોં જો પુત્રમેં રૂપ - વર્ણ ચિન્હ તો હોય હે, પરન્તુ તેજ - પ્રતાપ તો દેખિયત નહી હે? યહ શંકા દૂરિ કરવેકો આગે નામ કહત હે॥

स्ववंशेस्थापीताशेषस्वमहात्म्यः ॥ ૬૪ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજીને અપુનો સર્વ મહાત્મ્ય, સર્વ ધર્મ શ્રી ગુંસાઇજીમેં ધર દીયો હે, તાતે જેસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે તેસેઇ શ્રી ગુંસાઇજી હે ઇનમેં ભેદ બુદ્ધિ નહી રાખની, એક હી સ્વરૂપ હે, તથા "વંશ" પદ કરી સમસ્ત શ્રી વલ્લભ વંશ કુલ પુત્ર - પુત્રી - સ્વામિની સકલમેં અપુનો અશેષ મહાત્મ્ય જો પુરૂષોત્તમત્વ જનોદ્ધારક સામર્થ્ય સમ્મત વંશમેં સ્થાપીત કીયે હે, તાતે સમસ્ત શ્રી વલ્લભકુલ સર્વ સામર્થ સંપન્ન હે, કોઇમેં ન્યુનાધિક નહી હે, સર્વ વંશ સમાન હે, અરૂ શેષ મહાત્મ્ય જો સ્વામિની રસભાવાત્મક સો તો શ્રી ગુંસાઇજીમેં સ્થાપીત કીયે હે, એસે જો શ્રી નાથજી - શ્રી નવનિતપ્રિયાજીકી ગાદી બીરાજે, શ્રી મહાપ્રભુજીકી ગાદી પર જો બાલક બિરાજે તિનમે શેષ મહાત્મ્યકી સદા સ્થિતિ રહે હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકે સમાન શ્રી ગુંસાઇજી હે, કછુ ભેદ નહી હે॥

તહાં કોઇ કહે જો પિતા કે સમાન પુત્રમેં સર્વ ધર્મ સ્થિત હે, યહ તો બડો ઇ આશ્ચર્ય હે? એસી શંકાકો દૂર કરવે આગે નામ કહત હે॥

स्मयापहः ॥ ૬૫ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- જો સર્વ આશંકા આશ્ચર્ય દૂર કરનવારે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, તાતે કાહુ બાતકો આશ્ચર્ય કરનો નહી, ક્યોં જો કર્તું, અકર્તું, અન્યથાકર્તુંમ સર્વ કરણ સમર્થ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે। તહાં લીલા અવતારકો કાર્ય કરણ કહત હે જેસે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ

અપુને શ્રી અંગતે સર્વાંગ સારભૂત શ્રી સ્વામિનીજીકો પ્રાગટ્ય કીયે, તબ સર્વ ધર્મ વિશિષ્ટ ધર્મી સ્વરૂપ શ્રી પુરૂષોત્તમકે સમાન શ્રી સ્વામિનીજી પ્રગટ ભયે પાછે શ્રી સ્વામિનીજી અપુને શ્રી અંગતે સર્વાંગ સારભૂત સર્વ ધર્મ વિશિષ્ટ ધર્મી સ્વરૂપ સર્વ સામર્થવાન પરમ રસાત્મક રસરૂપ રસ ઉદ્‌બોધક ઉદ્દિપન્નભાવરૂપ શ્રી ચન્દ્રાવલીજીકો પ્રાગટ્ય કીયે હે, સો ઉભય સ્વરૂપકો રસ ઉદ્‌બોધ કર્તા, સર્વ કલાનિધિ ચતુર શિરોમણિ શ્રી ચન્દ્રાવલીજી દાસ ભાવાત્મક, શ્રી સ્વામિનીજીકે સમાન સાંગોપાંગ પ્રભુ લીલા ઉપયોગી પ્રગટ ભયે, પાછે ત્રિવિધ યૂથ પ્રગટ ભયે, પાછે શ્રી સ્વામિનીજીકે સમાન ગુણનિધિ ધર્મ સહીત ધર્મી સ્વરૂપાત્મક અષ્ટ સખી એક તે એક અધિક પ્રગટ ભઇ, સેવા અનુકુલ - લીલા સહાયક ભાવ રસ વૃદ્ધિ કરનવારી ભગવદ્ રસ ઉદ્‌બોધ કર્તા, તાતે યદ્યપિ કોટિ કોટિ ભક્તિ સુન્દરી પ્રગટ ભઇ હે પરન્તુ રસભાવ વિરોધી કોઇ નહી હે સર્વ શ્રી પુરૂષોત્તમ ભોગ્ય સમાનશીલ સર્વ કલા ગુનનિધિ પ્રગટ ભઇ હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકો વંશ એક તે એક સરસ સર્વ સામર્થ્યવાન પ્રગટ ભયે હે, તાતે યહ નામ કહ્યો જો **"સ્મયાપહ"** ॥ ૨૨ ॥

તહાં અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકો સ્વરૂપ તો તુમ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ નિરૂપણ કીયે, અરૂ શ્રી ગુંસાઇજીકો સ્વરૂપ તથા વંશ પરત્વ સબ એક સ્વરૂપહી નિરૂપણ કીયો હે, પરન્તુ સર્વત્ર યહ પ્રગટ દેખીયત હે જો માતા - પિતા તે પુત્રમેં ઘટતી કારણ હોય સો તો માતા - પિતાકે દોષ સું હોય હે, સો કે તો પિતા દુષ્ટ હોય હે કે માતા દુષ્ટ હોય હે, તાતે પુત્રમેં દોષ હોત હે, તથા અદ્રષ્ટ (પ્રારબ્ધ) દોષ કરી પુત્ર માતા પિતાકે સમાન નહી હોત હે, તો તુમતો સર્વ વંશ પરત્વે એક રસમઇ નિરૂપણ કીએ, સો યા કલિકાલમેં કેસે સંભવે ? અથવા ગુરૂકે સમાન સર્વ ધર્મ સેવકમેં કેસે સંભવે ? ક્યોં જો વર્તમાન કાલ તો કલિકાલ હે તાતે સબનકી બુદ્ધિ હર લીની હે, તાતે સ્વામિકે સમાન ધર્મ સેવકનમેં કેસે

સંભવે ? યા ભાંતિ કોઇ આશંકા કરે તાકુ દૂર કરવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ આગે કહત હે ॥

સો નામ -

पतिवृतापतिः पारलौकिकैहिकदानकृत् ।
निगूढ हृदयोऽनन्यभक्तेषु ज्ञापिताशयः ॥ २३ ॥

पतिवृतापतिः ॥ ૬૬ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે, જો લોકમેં માતા પિતા તે ઘટતી પુત્ર હોય તો માતા પિતા કે દોષ જાનનો, સો તો યહ લોકમેં લૌકિક જીવમેં સંભવે, અરૂ યહાં તો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી હે, અરૂ સાક્ષાત આધિદૈવિક શ્રી સ્વામિનીજી રૂપ શ્રી મહાલક્ષ્મીજી અક્કાજી હે, સો તો શ્રી મહાપ્રભુજીકે સમાન હે, તાતે ઇન દોઉ રસાત્મક સ્વરૂપસે પ્રગટ ભયે હે, ઓર શ્રી ગુંસાઇજી સોઉ શ્રી મહાપ્રભુજીકે સમાન હે, અરૂ અદ્રષ્ટ દોષ તો અસમર્થ જો જીવ હે તીનકો લગત હે, સર્વ સામર્થ્યવાન ઇશ્વર તિનકો અદ્રષ્ટ દોષ નહી લગત હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીતો સાક્ષાત પૂર્ણ બ્રહ્મ હે, ઓર શ્રી અક્કાજી તો સાક્ષાત શ્રી મહાલક્ષ્મીજી હે, તાતે આપકે પુત્ર શ્રી ગુંસાઇજી હું આપકે સમાન પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે, યહાં કોઇમેં જીવત્વ ધર્મ નહી હે। અથવા શ્રી અક્કાજી સત્ય પતિવૃતા ધર્મ સંપન્ન હે તાતે સર્વ કાલમેં શ્રી મહાપ્રભુજી શ્રી અક્કાજી પર પ્રશન્ન રહત હે। તાતે શ્રી ગુંસાઇજી આદિ સમસ્ત કુલ વિષે જીવ બુદ્ધિ સર્વથા રાખની નહી, સાક્ષાત શ્રી કૃષ્ણ સ્વરૂપ હી જાનને, અરૂ પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવ શ્રી મહાપ્રભુજીકે શરણ આય નામ સમર્પણ કીયે હે તીનકો હું સર્વથા લૌકિક જીવ જાનનો નહી. ક્યોંકે એ હું શ્રી પૂર્ણ પૂર્ણ બ્રહ્મ શ્રી મહાપ્રભુજીકે શ્રી અંગતે પ્રગટ ભયે હે।

“पुष्टि कायेन निश्चय - तथा च भगवद् रूप सेवार्थ तत्सृष्टिर्नान्यथा भवेत्”। ઇતિ વાક્ય

તાતે પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્ત તો અનન્યવૃતધારી પતિવૃતા સ્ત્રી

ભાવરૂપા અલૌકિક હે, તાતે પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય શરણસ્થ ભક્તકે પતિ તો સાક્ષાત શ્રી મહાપ્રભુજી હે, તિનકો કલિકાલાદિક કો દોષ કબહું બાધા કર શકે નહીં, સો કાહેતે? જો શ્રી મહાપ્રભુતો કાલાદિકકે નિયામક હે, તાતે જો કાલાધિન સૃષ્ટિ હે તિનકો કલિકાલ દોષ બાધા કરે, તાતે જો લૌકિક જીવ હોય તિનમેં શ્રી ગુંસાઇજીકે સમાન ધર્મ ન સંભવે, । અરૂ પુષ્ટિમાર્ગીય ભગવદ ભક્ત તો સાક્ષાત ભગવદ્ સ્વરૂપાત્મક હે - તાતે શ્રી પ્રભુજીકે સર્વ ધર્મ પુષ્ટિ ભક્તનમેં સંભવે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકે સમાન પુષ્ટિ ભક્તકો હું જાનનો ક્યોંકે પુષ્ટિ ભક્ત જો પતિવૃતા ભાવી હે તિનકે પતિ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, તાતે પતિકે સર્વ ધર્મ પતિવૃતા ધારણ કરત હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો **“पतिवृतापतिः”**॥

તહાં કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો તુમ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય ભક્તનકે પતિ શ્રી મહાપ્રભુજીકો કહો હોં તો જીનકો પતિ હોય તિનકોતો કાહુ બાતકી ચિન્તા સંભવે નહી, અરૂ જો પતિ કે રહેતે સ્ત્રીકો ચિંતા રહે તો પતિ કેસે કહે જાય? યા ભાંતિ કોઉ આશંકા કરે તાકુ દૂર કરવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ કહત હે -

સો નામ

पारलौकिकैहिकदानकृत्॥ ૬૭॥ તહાં અબ કહત હે જો અપુને અદ્રષ્ટ તે સ્ત્રી - પુત્ર - ધનાદિક પ્રાપ્ત હોત હે, ઓર શ્રી મહાપ્રભુજી અપને અંગીકૃત ભક્તનકો સ્ત્રી પુરૂષ ધનાદિકકો દાન કરત હે, સો તો ઉનકો વિનિયોગ શ્રી પ્રભુજીકી સેવામેં હોત હે, સ્ત્રી પુત્રાદિક સબ ભગવદીય હોત હે, અરૂ અપને અદ્રષ્ટસો જો ઉત્તમ તીર્થાદિક હોત હે, તથા તીર્થાદિકમેં વાસ હોત હે, તહાં તીર્થમેં દેહ છુટત હે તબ કોઇ કહત હે જો યહ કૃતાર્થ ભયો, તથા દાન પૂન્યાદિક કરત હે તાકો ફલતો સ્વર્ગ લોકકી પ્રાપ્તિ કહી હે, અરૂ તીર્થમેં દેહ છુટે તે કૃતાર્થ હોત હે, સો કૃતારથતા હું મુક્તિરૂપા હો અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીકે દીયે જો સ્ત્રી પુત્રાદિક સોઉ ભગવદીય હોય શ્રી

પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી સાક્ષાત સેવા કરત હે, અરૂ યહ દેહ છુટે તે સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી લીલામેં પ્રવેશ કરત હે, તાતે પારલૌકિક જો મુખ્ય ઉત્તમોત્તમ ફલ હે સો તો સાક્ષાત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સંબંધરૂપ ફલ હે, તા ફલકો દાન શ્રી મહાપ્રભુ આપ અપને અંગીકૃત ભક્તનકો દેત હે, યહ જતાયવેકે લીયે યહ નામ કહ્યો જો **"पारलौकिकैहिकदानकृत्"** ॥

તહાં અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો તુમતો સાક્ષાત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સંબંધરૂપ ફલકે દાન દાતા શ્રી મહાપ્રભુજીકો કહે, પરન્તુ યહ કેસે જાન્યો જાય જો શ્રી મહાપ્રભુ સર્વોપર પરમ ફલકો દાન અપુને ભક્તકો દેહીંગે, તથા કોન પ્રકારસો દેહીંગે, યહ કેસે જાન્યો જાયગો ?

યા ભાંતિ આશંકા દૂર કરવે આગે નામ કહત હે ॥

निगूढहृदय: ॥ ૬૮ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુ આપ તો સાક્ષાત ઇશ્વર હે, પૂર્ણ બ્રહ્મ હે - તાતે આપકે હૃદયકો અભિપ્રાય જાનવેકો કોઇ સામર્થ્યવાન નહી હે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીતો સકલ પ્રાણી માત્રકે અન્તઃકરણકી જાનત હે, તહાં યહ આશંકા હોય જો શ્રી મહાપ્રભુજીતો ઇશ્વર હે તાતે આપકે અભિપ્રાય જાનવેકો જીવ અસમર્થ હે, સો તો સાંચ પરન્તુ ભક્તનકો પુષ્ટિમાર્ગ કે ફલકો દાન કરેંગે યહ નિશ્ચે કેસે હોય ? તહાં કહત હે જો યહ પુષ્ટિમાર્ગ શ્રી મહાપ્રભુજીને પ્રગટ કીયો હે, સો અનુગૃહ માર્ગ હે, તાતે યહ માર્ગમેં જીનકો અંગીકાર આપને કીયો હે તીનકો નિશ્ચે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સાક્ષાત સંબંધરૂપી પરમ ફલકો દાન કરેંગે યામેં સંદેહ નહી હે ।

તહાં શંકા હોય જો કાહુ ભક્તનકો શ્રી મહાપ્રભુજી અપને નિગૂઢ હૃદયકો અભિપ્રાય જતાવત હોયગે કાહુકો નહી જતાવત હોયગે યહ કેસે જાન્યો જાય ? યહ શંકાકે સમાધાનમેં આગે નામ કહત હે ॥

अनन्यभक्तेषुज्ञापिताशय: ॥ ૬૯ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ કેસે હે ? જો અનન્ય

ભક્ત - અંતરંગ શ્રી દામોદરદાસજી - કૃષ્ણદાસજી આદિ હે તિનકો શ્રી મહાપ્રભુજી અપને હૃદયકો અભિપ્રાય જતાવત હે સો એસે ભગવદીયનસો શ્રી મહાપ્રભુજી અપનો અન્તઃકરણ મીલાયે હે, તીનસો કછુ અંતર રાખત નહી, તાતે યહ જાનનો જો શ્રી મહાપ્રભુનકે સેવકતો અનેક હે, પરિ જો અનન્ય - અંતરંગ ભક્ત હોય હે તિનહીકો આપ અપનો અભિપ્રાય જતાવત હે, ઓર સબ જાનવેમેં સમર્થ નહી હે, ક્યોં જો અપાર અગાધ મહાગંભીર આપકો હૃદય હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો - **"નિગૂઢહૃદયો અનન્યભક્તેષુ જ્ઞાપિતાશય"** ॥ ૨૩ ॥

તહાં અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો કદાચિત કોઇ પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો પુજામાર્ગીય ભક્તનકો સંગ હોય, અરૂ ઇનકે સંગતે પુષ્ટિમાર્ગમેં અરૂચી હોય જાય, અરૂ પુજા માર્ગમેં જાય મીલે તબ વાકો શ્રી મહાપ્રભુ પુષ્ટિમાર્ગકો પરમ ફલ કેસે દાન કરત હોયગે ? અરૂ વાકો પુષ્ટિમાર્ગકો ફલ પ્રાપ્ત હોયગો નહી તબતો પુષ્ટિમાર્ગમેં શરણ આયો વૃથા હોયગો યા ભાંતિસો કોઇ સંદેહ કરે સો દૂરિ કરવેકો શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ આગે કહત હે ॥

ઉપાસનાદિ માર્ગાતિમુગ્ધ મોહનિવારકઃ ।
ભક્તિ માર્ગે સર્વ માર્ગ વૈલક્ષણ્યાનુભૂતિકૃત્ ॥ ૨૪ ॥

ઉપાસનાદિમાર્ગાતિમુગ્ધમોહનિવારકઃ ॥ ૭૦ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો પૂજામાર્ગ - ઉપાસનામાર્ગ આદિ દેકે જીતને માર્ગ હે સો પૂજા માર્ગીય ભક્તનકો સંગ પાયકે જો મુગ્ધ અજ્ઞાની ભક્ત હે, સો પૂજામાર્ગકો ભક્તિમાર્ગ જાનીકે પૂજામાર્ગમેં પ્રવર્ત હોય પુષ્ટિમાર્ગ કો છોડ દેત હે, એસે મુગ્ધ ભક્ત હે જીનકો પુષ્ટિ ભક્તિમાર્ગકો જ્ઞાન નહી હે, તીનકો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપુને પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો યથાર્થ સિદ્ધાંત સ્વરૂપ નિરૂપણ કરીકે ઉન મુગ્ધ ભક્તનકે અજ્ઞાનાત્મક મોહ દૂરિ કરિ પુષ્ટિમાર્ગકિ સ્વરૂપકો યથાર્થ જ્ઞાન પ્રકાશ કરિ પૂજા માર્ગમેં અરૂચી

ઉપજાયકે, પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગમેં લે આવત હે, અરૂ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગમેં દ્રઢ પ્રીતિ કરીકે ફેરી પુષ્ટિમાર્ગકો ફલદાન કરત હે, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, યહ જતાયવેકે લીયે યહ નામ કહ્યો જો **"ઉपासनादिमार्गाति मुग्धमोहनिवारकः"** ॥

અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ પુષ્ટિમાર્ગ કે સિદ્ધાંતકો નિરૂપણ કરીકે અપને સેવકનકો અજ્ઞાન દૂરિ કરત હોયગો યહ સંદેહ દૂર કરવેકુ આગે નામ કહત હે ॥

ભक्तिमार्गेसर्वमार्गवैलक्षण्यानु ભूतिकृत् ॥ ૭૧ ॥ યાકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપુને સેવકન પ્રતિ પુષ્ટિમાર્ગકો સિદ્ધાંત નિરૂપણ કરિ, અજ્ઞાનરૂપી મોહ દૂરિ કરિ, જ્ઞાનરૂપ પ્રકાશ પ્રગટ કરી, સર્વ માર્ગ તે અરૂચી ઉપજાયકે પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગમેં પ્રીતિ બઢાયકે સેવા ભજનાદિકમેં પ્રવર્ત કરત હે, સો કોન ભાંતિસો ? સો કહત હે, જો પૂજામાર્ગ વેદ માર્ગ તામેં ચાર માર્ગ મુખ્ય હે, । કર્મ માર્ગ, યોગ માર્ગ - જ્ઞાન માર્ગ, ઉપાસના માર્ગ, ઓર ભી અનેક માર્ગ હે તામે ભગવાનકી ભક્તિ કે નાના પ્રકારકે સાધન કહે હે, સો તો યહ કલિકાલકે જીવસો કહા બની આવેંગે ? ક્યોંકે પ્રથમતો કર્મ માર્ગકો સાધન કઠીન હે, તથા યોગ માર્ગકો સાધન તાહુતે કઠીન હે, અરૂ જ્ઞાન માર્ગકો સાધન ભી કઠીન હે, અરૂ ઉપાસના માર્ગકો સાધનતો અત્યંત કઠીન હે, તાતે ઉન માર્ગનકો સાધન યથાર્થ બની આવત નાહી તાતે મોક્ષાદિક ફલ સર્વ ભક્તનકો સિદ્ધ હોત નાહી, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીને પુષ્ટિમાર્ગ પ્રગટ કીયે હે, । સો યહ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ કેસો હે ? જામેં કર્મ માર્ગ, યોગ માર્ગ, જ્ઞાન માર્ગ, ઉપાસના માર્ગ યથાર્થ રૂપસે સિદ્ધ હોય, અરૂ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ હું યથાર્થ સિદ્ધ હોય, એસો પરમ ફલ રૂપ માર્ગ પ્રગટ કીયે હે, સો સર્વ ભક્તિ માર્ગકી પરંપરા જો રહન રીત હે, ઇન સબનતે પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકી રહન રીત ક્રીયા - ફલ પર્યંત ન્યારે પ્રગટ કરિકે દિખાયે હે, સો

કોન ભાંતિસો ? સો કહત હે જો યાવત પર્યંત જો માર્ગ હે તામેં જો જો દેવતા હે, તાકી પૂજા કરત હે સો સર્વ માર્ગકિ અધિષ્ઠાતા દેવતા હે સો મંત્રકે આધીન હે, સર્વ દેવતા ભગવાન શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી વિભૂતીરૂપા હે, કોઇ અંશ હે, કોઇ કલારૂપ હે, કોઇ વ્યુહરૂપ હે, પરન્તુ પૂર્ણ રૂપ કોઇ નહી હે, તાતે સર્વ મંત્રકે આધીન હે, સો પૂજા કે સમે આવ્યાહન કરત હે, અરૂ પૂજાકે અંતમેં વીસર્જન કરત હે, સો વિસર્જન કીયે પાછે કેવલ મૂર્તિરૂપ રહત હે યામે કછુ દેવત્વ રહત નહી, અરૂ પૂજાકે સમે અંગન્યાસ, કરન્યાસ, વર્ણન્યાસ ભૂત શુદ્ધિ પ્રાણ પ્રતિષ્ઠાદિક સર્વ સાંગોપાંગ બને તો ઠીક હે, અરૂ સાંગોપાંગ ન બને તો પ્રથમ ભય ઉત્પન્ન હોત હે, યોગ કર્મ ભૃષ્ટ હોત હે, તાતે પૂજામાર્ગમેં દેવતા મંત્ર આધીન હે, ઓર પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ સેવ્ય નહી હે। અરૂ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગમેં સેવ્ય હે સો તો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે, સો તો મંત્ર આધીન નહી હે, કેવલ પ્રેમ લક્ષણાત્મક ભક્તિ કે આધીન હે, યા માર્ગમેં સેવા - ભજન - ગુણગાન સર્વ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો હે, જો ઇશ્વર રૂપ સેવ્ય હે, સોઇ ફલદાતા હે, અરૂ કૃપાનિધિ હે, ભક્તનકે સાધનકી ઓર દેખત નહી હે, કેવલ પ્રમેય બલતે ફલદાન કરત હે, તાતે પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ હે સો સર્વ ભક્તિ માર્ગતે વિલક્ષણ હે, અતિ અદ્ભૂત - ઉત્તમોત્તમ અનુગૃહાત્મક માર્ગ હે, અરૂ જા માર્ગમેં સેવા ભજન ગુણગાન દર્શન શ્રવણાદિક સકલ સુખરૂપ હોત હે, અરૂ સર્વ ઇન્દ્રિયન કો નિરોધ સહજ સ્વભાવતે હોત હે, સો કાહેતે ? જો નેત્રનકો સ્વભાવ સૌન્દર્ય સ્વરૂપાસક્તિ હે, સો કોટિ કંદર્પ લાવણ્ય સાક્ષાત મન્મથ મન્મથ રૂપકો અવલોકન કરી સ્વતઃ મોહિત હોય આસક્તિ હોય જાત હે, ફેરી અન્યત્ર રૂપમેં આસક્તિ હોત નાહી, સબનકો રૂપ ફીક્કો લગત હે, યાતે સહજ સ્વભાવતે નેત્રકો નિરોધ સિદ્ધ હોત હે, કછુ પ્રયાસ નહી કરનો પડે હે। તથા કર્ણ તે શ્રવણ હોત હે જાસો સકલ તત્વકો નિર્ધાર હોત હે, તાતે કર્ણ ઇન્દ્રિયકો નિરોધ હું સહજમેં હોત હે ક્યોં જો સર્વોપર સર્વ રસમઇ જો શ્રી

પ્રભુજીકી લીલા હે, તાતે અન્ય રસવાર્તા લૌકિક સબ તુચ્છ લગત હે, સદા ભગવદ્ રસાત્મક રસ લીલા ચરિત્રકો શ્રવણપાન કરનો પ્રિય લગત હે, અન્ય વાર્તા સુખ સબ મહા દુઃખદાઈ બાધકરૂપ લગત હે, કેવલ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે બાલ ચરિત્ર પૌંગડ લીલા - કિશોર લીલા - તરૂણ લીલાત્મક રસરૂપ ચરિત્ર સુનવેકો સદા આતુર રહત હે, યા પ્રકારસો કર્ણ ઈન્દ્રકો સહજ સ્વભાવતે નિરોધ હોત હે, । તથા વાણી ઈન્દ્રિય તથા રસના (જીભ્યા) ઈન્દ્રિ એઉ સ્વાભાવિક ધર્મ કરી ઈનકો હું નિરોધ સહજમેં હોત હે, સો કાહેતે ? જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે પરમ રસાત્મક લીલા સંબંધી નામકો ઉચ્ચાર કરત, ગાન કરત, પરમ મધુરતમ લગત હે, તાતે ક્ષણ એક ભગવદ નામ છોડ અન્યવાર્તા કરનો મહા દુઃખદ લગત હે ભગવદ્ નામ લેનો, ગુનગાન કરનો સદા પ્રિય લગત હે, ઈન સિવાય સંભાષણ બુરો લગત હે, ક્યોં જો સર્વોપર રસમઈ ભગવન્નામ લીલા હે, તાતે સબ ફીક્કો લગત હે, યા ભાંતિ વાણી ઈન્દ્રિયકો નિરોધ સિદ્ધ ભયો હે, ઓર રસ સ્વાદ ભોક્તા જો રસના હે તાકો નિરોધ ભગવદ પ્રસાદકી માધુર્યતા અધર સંબંધી અધરામૃતકો રસાસ્વાદ પાય મોહિત ભઈ હે, સો અન્ય સ્વાદ સબ ફીક્કો લગત હે, તાતે રસના ઈન્દ્રિયકો નિરોધ સહજ હોત હે, । યા ભાંતિ મન ઈન્દ્રિયાદિ સકલકો નિરોધ યા પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગમેં સહજ સિદ્ધ હોત હે, અરૂ અન્ય માર્ગમેં અનેક સમ દમાદિક કરત હે પરન્તુ ઈન્દ્રિયનકો નિરોધ સિદ્ધ હોત નહી, તાતે એસે પરમ ફલરૂપ સુખરૂપ રસરૂપ અદ્‌ભૂત અલૌકિક સર્વોપર ઉત્તમોત્તમ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો નિરૂપણ કરી અપને પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવનકો સર્વ ઓરતે આસક્તિ છુડાય ભક્તિમાર્ગમેં અંગીકાર કરત હે, સદા અપુની શરણ રાખત હે, યહ જતાયવેકે લીયે યહ નામ કહ્યો જો **“ભક્તિમાર્ગે સર્વમાર્ગ વૈલક્ષણ્યાનુ ભૂતિ કૃત્”**॥ તથા અપુને ભક્તનકો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો અનુભવ કરાય અન્ય માર્ગકો ત્યાગ કરાયે હે ॥ ૨૪ ॥

તહાં અબ કોઇ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો શ્રી મહાપ્રભુ આપ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકી વિલક્ષણ રીતી નિરૂપણ કરી દૈવી જીવનકો અપને શરણ લે શરણ માર્ગકો ઉપદેશ કરત હે, સો જેસે ભગવતી ગીતામેં અર્જુનકો શ્રી ભગવાનને શરણમાર્ગકો ઉપદેશ કીયો હે, સોઇ શરણ માર્ગ પ્રગટ કરી અપુને અંગીકૃત ભક્તનકો ઉપદેશ કરત હોયગે? સોઇ પુષ્ટિમાર્ગ હોયગો, યા પ્રકારકે પૂર્વ પક્ષકો સમાધાન અબ આગે નામમેં કહત હે ॥

પ્રથક શરણ માર્ગોપદેષ્ટા શ્રી કૃષ્ણહાર્દવીત્ ।
પ્રતિક્ષણ નિકુંજસ્થ લીલારસસુપૂરિતઃ ॥ ૨૫ ॥

પ્રથકશરણમાર્ગોપદેષ્ટા ॥ ૭૨ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે - જો શરણમેં ભી અનેક ભેદ હે, તામેં દોય ભાંતિકે મુખ્ય હે, સો દોય ભાંતિ કોનસે હે? જો એકતો મર્યાદામાર્ગીય શરણ માર્ગ હે, દુસરો પુષ્ટિમાર્ગીય હે, યામે મર્યાદા માર્ગીય યહ હે જો અર્જુનકું અપને શરણમેં બુલાય આધીન કીયે હે, તામેં યહ આજ્ઞા કરી જો હે અર્જુન ! તુમ સર્વ ધર્મનકો આશ્રય છોડ એક મેરી શરણ આવ, તબ અર્જુનને પ્રશ્ન કીયો, જો હે મહારાજ ! મેં સર્વ ધર્મકો પરિત્યાગ કર આપકે શરણ આઉંગો યહ તો સર્વોપર હે પરન્તુ વેદોક્ત કર્માદિક, વર્ણાશ્રમકે ધર્માદિકકો ત્યાગ કરૂંગો તબ મોકોં ધર્મ ત્યાગ કીયકો પ્રતિબંધ કાઇક માનસિક હોત હે સો કેસે છુટેગો? અરૂ તબ મેં પાપાત્મા હોય મોક્ષ ફલતે રહીત હોય જાઉંગો । અથવા પાપ નાશ ભયે વિના મોકો મોક્ષ ફલ કેસે મીલેગો પાપતો પ્રતિબંધ કરેંગે હી, અરૂ વેદમેં તો વેદોક્ત કર્મ કરીકે હી પાપકો નાશ કહે હે, તાતે સર્વ ધર્મકો પરિત્યાગ કેસે કરૂં? યા પ્રકારસો અનેક પ્રશ્ન ભગવાન પ્રતિ કીયે હે, તબ શ્રી ભગવાન અર્જુન પ્રતિ કહે જો હે અર્જુન ! તુમ અપને મનમેં કોઇ બાતકો સંદેહ મતી રાખો, નિશ્ચય મન કરી મેરી આજ્ઞાકે અનુસાર તુમ મેરી શરણ આવ શ્રદ્ધા ભક્તિ આસક્તિ પૂર્વક, તબ તોકો કોઇ કર્મકો

બંધન નહી હોયગો, કાલ બાધક નહી હોયગો, સર્વ ધર્મ પરિત્યાગકો હું બાધક નહી હોયગો, અરૂ તેરે સકલ પાપાદિકકો મેં દૂર કરૂંગો, તાતે તુમ મેરી શરણ આવ, મેરો આશ્રય કરી અન્ય સાધનકો આશ્રય છોડ મેરે શરણ આયે તે તેરે સકલ કાર્ય સિદ્ધ હોયગે, તોકો કોઇ બાધક નહી કરેંગે, મેરે શરણ આયે તે તેરે સર્વ ધર્મ સિદ્ધ હોયગે, સકલ પાપ નાશ હોયગે, તાતે તુમ કોઇ બાતકો સંદેહ અપને મનમેં મતિ રખો, સોઇ ભગવદ ગીતામેં કહે હે ।।

સર્વ ધર્માન પરિત્યજ્ય મામેક શરણં વ્રજેત્ ।
અહંત્વા સર્વ પાપેભ્યો મોક્ષયિષ્યામિ મા સૂચઃ ।।

ઈતિ ભગવદ્ વાક્ય :- યા ભાંતિસો અર્જુન પ્રતિ શરણ માર્ગકો ઉપદેશ કરી, અપુને શરણ લેકે, અપને આધીન કરીકે આગે સર્વોપરિ મુક્તિ ફલકો દાન દીયે હે, તાતે યહ શરણ માર્ગતો મર્યાદા માર્ગીય હે, સો યહ શરણ માર્ગકો ઉપદેશ શ્રી મહાપ્રભુજીને નહી કીયે હે, । શ્રી મહાપ્રભુજીતો પુષ્ટિ માર્ગીય ભક્તકો પુષ્ટિમાર્ગીય શરણકો ઉપદેશ પુષ્ટિકી રીતીસો કરત હે, સો ઉપદેશ કોન ભાંતિકો હે ? સો કહત હે જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણ વ્રજમેં શ્રી નંદરાયજી શ્રી યશોદાજી કે ઈહા પ્રાદુર્ભાવ ભયે હે તબ સાતમેં વર્ષ ઈન્દ્રાદિક દેવતા સબ વિભૂતી રૂપ હે તીનકો આશ્રય છુડાય, ભગવત સ્વરૂપાત્મક સાક્ષાત ધર્મી સ્વરૂપ શ્રી ગિરિરાજજીકો દ્રઢ આશ્રય કરાય શ્રી ગોવર્ધન યાગ કરાયે હે, તબ ઈંદ્ર અપને ઐશ્વર્ય મદ કરી જ્ઞાન રહિત હોઈ અહંકાર કરિ કોપ કીયો, અપને અનુચર મેઘ સબ બુલાય મહાપ્રલયકી વૃષ્ટિ કરિવેકો આજ્ઞા દીયે, અરૂ ક્હ્યો જો શ્રી ગોવર્ધન પર્વતકો તથા સકલ વ્રજકો, તથા ગાયનકો, નંદાદિક ગોપનકો, સમસ્ત વ્રજવાસી લોગનકો, તથા વ્રજ સંબંધી સકલ પદાર્થકો મહાપ્રલયકી વૃષ્ટિતે મૂલનમેં તે નાશ કરિ બહાય દેઉ, યા ભાંતિ મેઘનકો આજ્ઞા દીયે, તબ અપને સ્વામિ ઈન્દ્રકી આજ્ઞા પાય સબ મેઘ અપુની અપુની સેના સાજ

મહાપ્રલયકો જલ ભરી ગર્જીત ગર્જીત તમકીત - તડીક ઘોર ઘોર બાદલ વ્રજપે ચઢાયે સો અત્યંત આંધી - વ્યાહ - વીજલી ચમકાર કરત મહાવૃષ્ટિ કરત વ્રજમેં આય અંધકાર કર દીયો, મહાવૃષ્ટિ હોત લગી, તા સમે સકલ વ્રજવાસી લોક - ગાય - ગોપ - પશુ - પક્ષી આદિ સબ અત્યંત ભયાતુર હોય પ્રલય કાલકી વૃષ્ટિ દેખિકે ધીરજ છોડ વ્યાકુલ હોય અત્યંત ભયભીત હોય શ્રી ઠાકોરજીકે શરણ ગ્રહણ કરત ભયે, સબનને અપુને મનમેં યહ નિશ્ચય કીયો જો યહ કાલ વિકરાલ રૂપી મહાપ્રલયકી વૃષ્ટિતે બચાય રક્ષા કરિવેકો એક શ્રી નંદનંદન શ્રી યશોદાકુમાર વિના ઓર કોઉ સમર્થ નહી હે, યહ નિશ્ચે કરી સબ વ્રજવાસી શ્રી ઠાકોરજીકે શરણ આયે પ્રાર્થના કરી કહત ભયે અપને અપને મુખતે, । જો હે નંદકુમાર ! હમ સકલ વ્રજ સંબંધી વ્રજવાસી લોક તુમ્હારી શરણ હે, યહ મહાપ્રલયકી વૃષ્ટિતે હમારી રક્ષા કરવેકો તુમહી યોગ્ય હો, તુમહી સમર્થ હો, એસે ત્રાહી ત્રાહી શરણ શરણ કહી સબ શરણ આયે હે, તબ શ્રી ઠાકોરજીને સકલ વ્રજવાસી લોગનકો પ્રલયકાલકી વૃષ્ટિતે ભયાતુર જાની અપુને શરણ આયે જાની ઉન સબનકો ધીરજ દેકે અપુને સંગ લેકે શ્રી ગિરિરાજજીકે નિકટ પધારિકે શ્રી ગિરિરાજજી ઉઠાય આપ ધારણ કીયે, શ્રી ગિરિરાજજીકો છત્રાકાર કરિ સકલ વ્રજવાસી લોગનકો શ્રી ગિરિરાજકે નિચે રાખી મહાપ્રલયકી વૃષ્ટિતે રક્ષા કરી, એક બુંદ જલકી કાહુકો સ્પર્શ હોત નહી દીયો, અરૂ પક્ષી ગણ શ્રી ગિરિરાજજીકે ઉપર વૃક્ષાવલી પર બેઠે હતે તીન પર સુદર્શન ચક્રકી છાંયા કીયે, તાતે એક બુંદ જલકો સ્પર્શ શ્રી ગિરિરાજકો તથા વૃક્ષાવલીકો તથા પક્ષીગણકો ભયો નહી, યા ભાંતિ પશુ - પક્ષી - શ્રી ગિરિરાજજી, વ્રજ ભૂમિ ઓર સકલ વ્રજવાસી લોગનકી રક્ષા કીયે હે, તા સમેં શ્રી ગિરિરાજજી ચોરાશી કોષ વ્રજ સમસ્ત કે ઉપર છત્રાકાર હોત ભયે હે, અરૂ સુદર્શન ચક્રતો શ્રી ગિરિરાજકે ઉપર છત્રાકાર હોય રક્ષા કીયે હે, તહાં સાત દિવસ તાંઇ રાત્રિ - દિવસ અખંડ મૂસલધારા

મહાપ્રલયકી વૃષ્ટિ ભઈ સો સાત દિનાલો આપ શ્રી ગિરિરાજ ધારણ કીયે હે, અરૂ સબનકી રક્ષા કીયે હે, તા સમે સાત દિનલો સકલ વ્રજવાસી લોગનકો તથા વ્રજ સંબંધી પશુ પક્ષી ગણ આદિ સકલ પદાર્થકો અપુને સ્વરૂપાનંદ જો પૂર્ણાનંદકો અનુભવ કરાયે, સબનકો સ્વરૂપાનંદમેં નિમગ્ન કર દિયે, તાતે કાહુકો યહ ખબરી ન પડી. જો સાત દિવસ સાત રાત્રિ કહાં બીતત ભઈ, સબનકોતો એક સ્વરૂપાનંદ ફલકો ભાસમાન ભયો, અરૂ ગાજ - વીજ - પવન - આંધિ - વૃષ્ટિ કાહુને જાની નહી, યા ભાંતિસો સ્વરૂપાનંદ રસ અનુભવમેં નિમગ્ન ભયે હે, તાતે યહ શરણ માર્ગ પુષ્ટિમાર્ગીય હે। જહાં આપ બુલાય ઉપદેશ કરી શરણ લે ઉદ્ધાર કરે સોઈ મર્યાદા માર્ગીય શરણ માર્ગ કહીયે, અરૂ સંસાર ભય કાલ ભયતે શરણ આપ ચલી આવે તાકો શરણ લેકે કાલ ભય - સંસાર ભયતે નિવર્ત કરી સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ કરાય સદા અપુની નિત્યલીલામેં અપુને નિકટ રાખે સોઈ પુષ્ટિમાર્ગીય શરણ કહીયે। તાતે શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુતો વ્રજ સંબંધી શરણમાર્ગ પ્રગટ કરી વ્રજલીલાકી પ્રાપ્તિ હોય, યા ભાંતિસો ઉપદેશ કરિ દૈવી પુષ્ટિમાર્ગીયકો અપને શરણ લેકે કાલ ભયતે, સંસાર ભયતે, કર્મ ભયતે નિવર્ત કરી શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો સાક્ષાત સંબંધ કરાય સ્વરૂપાનંદ - પૂર્ણાનંદકો અનુભવ કરાય, નિત્ય લીલા વિહાર રસમેં - વ્રજધામ પરમ અલૌકિક સર્વોપર ધામમેં પ્રાપ્તિ કરાવત હે, અરૂ પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવ જબ આપ આય અત્યંદ દીન હોયકે શ્રી મહાપ્રભુજી કે આગે પ્રાર્થના કરત હે શરણ આયવેકી, તબ શ્રી મહાપ્રભુ આરંતવત દેખી દીનતા પ્રગટ જાની, દીન દેખી, આપ દીન દયાલ હોય કૃપા કરિ, અપને શરણ આયો જાની, વા જીવકો શરણ લે શરણ મંત્રકો ઉપદેશ કરત હે, ફેરી કેવલ ભજનાનંદ (ધર્મી સ્વરૂપ) કો ભજન બતાય સર્વ સાધનતે મુક્ત કર દેત હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકો શરણ માર્ગ હો સો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય હે, મર્યાદામાર્ગીય નહી હે, । યા ભાંતિસો શ્રી મહાપ્રભુજીકો

શરણ માર્ગ ન્યારો હે, યહ જતાયવેકે લીયે યહ નામ કહ્યો જો **“प्रथकशरणमार्गोपदेष्टा”** ॥

તહાં અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુને યહ પુષ્ટિ ભક્તિ શરણ માર્ગ જુદો પ્રગટ કીયો હે - સો અપુની કલ્પના યુક્ત પ્રગટ કીયો હોયગો ? યા ભાંતિ કોઇ શંકા કરે તાકુ દૂર કરવેકુ આગે નામ કહત હે ॥ સો નામ :-

श्रीकृष्णहार्दवित्॥ ૭૩॥ યા નામકો ભાવાર્થ કહત હે, જો શ્રી ભગવાન આપ શ્રી મુખસો સાધનકો ઉપદેશ કીએ હે, સો અધિકારી દેખિકે કીયે હે, ક્યોં જો સાધન કરનો તો મર્યાદા માર્ગીયનકો યોગ્ય હે, પુષ્ટિ માર્ગીયન કો સાધન કરાય ઉદ્ધાર કરનો યોગ્ય નહી હે, તાતે સાધનકે અધિકારી અર્જુન હે, તાતે આપ કહે જો મેં તેરે પાપાદિક દૂરિ કરિ તોકું મુક્તિ ફલ દેહુંગો। ઓર પુષ્ટિમેં તો પાપાદિકકી (સંભાવના હું) નહી હે, અરૂ સખ્ય ભક્તિકો ફલ મુક્તિ હું નહી હે, તાતે અર્જુનકો મોક્ષ ફલ કહે, અરૂ પાપ દૂર કરનો કહ્યો, તાતે દોઉ વચન કરી મર્યાદા માર્ગીય ભક્ત અર્જુન હે અરૂ સર્વ ધર્મનકો પરિત્યાગ કરિ અપુને શરણ બુલાયે હે યહ પુષ્ટિ સંબંધ હે, તાતે અર્જુન પુષ્ટિ મર્યાદા ભક્ત હે, તાતે શ્રી ભગવાન હું તહાં મર્યાદા પુષ્ટિ પુરૂષોત્તમ હે, પુષ્ટિકો આવેશ હે લીલા કર્તા વાસુદેવ મર્યાદા પુરૂષોત્તમ લીલા વિહાર કર્તા હે, તાહીતે ગોવર્ધન લીલા સમે સકલ વ્રજવાસી લોગનકો આતુર દેખીકે ધર્મી સ્વરૂપ અપને પ્રમેય બલતે સબનકો અપુની શરણ રાખીકે મહાપ્રલય કાલકી વૃષ્ટિતે રક્ષા કરિ અપુને સાક્ષાત પરમ રસાત્મક સ્વરૂપાનંદકો રસાનુભવ એકકાલાવચ્છિન એક રસમય સાત દિવસલો કરાયે, કાહુકો કછુ સાધન બતાયે નહી, કાહુકો ધર્માચરણ દેખે નહી, કાહુકો મોક્ષ - ફલ - મુક્તિ બતાયે નહી, સબનકો સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ કરાયે, તાતે કેવલ સર્વાંગ કરિ રસરૂપ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પુષ્ટિ સ્વરૂપ હે, અરૂ સકલ વ્રજવાસી લોગ તથા પશુ - પક્ષી આદિ સબ પુષ્ટિ

ભક્ત હે, સાક્ષાત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પુષ્ટિ રસાત્મક સ્વરૂપકે, રસ અનુભવ કરવેકે સબ અધિકારી હે, ઉનમેં પ્રવાહ મર્યાદાકો સંબંધ નહી હે, તાતે સકલ વ્રજવાસી લોક મુક્તિકે અધિકારી નહી હે, કેવલ પુષ્ટિ રસમય સ્વરૂપસો નિત્ય લીલા વિહાર ભોગ કરનકે અધિકારી હે, તાહીતે આધુનીક સૃષ્ટિ જો પુષ્ટિમાર્ગીય પ્રગટ ભયે હે, તિનકો ઉદ્ધાર કરી લીલા નિત્ય વિહાર કરવેકો - વ્રજ લીલા મેં પ્રાપ્તિ કરનકો, શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ પુષ્ટિ રસમય સ્વરૂપ અપને શ્રી મુખાવતાર સર્વાંગ રસમય સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રગટ કરી, પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ, પુષ્ટિ શરણ માર્ગ પ્રગટ કરનકી આજ્ઞા દીયે હે, આત્મ સમર્પણ ફલરૂપ સર્વાત્મભાવ કરાયવેકી આજ્ઞા દીયે, તાહીતે શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ હોય નામ સમર્પણ પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવનકો દાન કરી પુષ્ટિ લીલાત્મક ભાવાનુસાર શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી ફલરૂપ સેવાકો ઉપદેશ કીએ, આપ સેવા કરી શીખાયે, ઓર કછુ સાધન જ્ઞાન માર્ગ, કર્મ માર્ગ, યોગ માર્ગ, ઉપાસનાદિ માર્ગકો નહી બતાયે, પ્રેમ સહીત શ્રવણાદિક નવધા ભક્તિ બતાયે હે, સો સાધનરૂપા નહી બતાયે હે, તાતે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે હૃદયકે અભિપ્રાય પૂર્વક, ઇચ્છા પૂર્વક, આજ્ઞા પૂર્વક પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય શરણ માર્ગ વ્રજ લીલા સંબંધી શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ કીયે હે, કછુ અપની કલ્પના કરી નહી પ્રગટ કીયે હે, યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો **“प्रथकशरणमार्गोपदेष्टा श्रीकृष्ण हार्दवित्”** ॥ યે ઉભય નામ કહે હે, તાતે અર્જુનકો અપની શરણ બુલાય પાપાદિક દૂર કરિ મોક્ષ ફલ દીયે, અરૂ સકલ વ્રજવાસી ભક્તનકો સાક્ષાત સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ કરાય નિત્ય લીલામેં અંગીકાર કીયે, યહ જો ભગવાનકે હૃદયકો ગૂઢ અભિપ્રાય સબ જાનીવેકો એક શ્રી મહાપ્રભુજી આપહી સમર્થ હે, યહ જતાયવેકો યહ નામ કહ્યો જો **“श्री कृष्ण हार्दवित्”** ॥

અબ શ્રી મહાપ્રભુજીકો સ્વરૂપ કેસો હે ? તાહી જતાયવેકો શ્રી

ગુંસાઈજી આપકો નામ આગે કહત હે ॥ સો નામ :-

પ્રતિક્ષણનિકુંજસ્થ લીલારસસુ પૂરિત: ॥ ૭૪ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- અબ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો પ્રતિક્ષણ વિષે નિકુંજમેં સ્થિત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તીનકી જો અનેક વ્રજ ભક્તનકે સંગલીલા તાકો જો રસ, તા કરિ બાહિર ભિતર સર્વાંગ પૂરિત - પૂર્ણ હે, એસે શ્રી મહાપ્રભુ આપ હે ॥ ૨૫ ॥

તહાં કોઈ પૂર્વ પક્ષ કરે જો નિકુંજ સ્થિત જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સકલ ભક્તન સહિત તીનકી જો રસમયી અનેક લીલા તા રસ કરી શ્રી મહાપ્રભુજીકે હૃદય આદિ સર્વાંગ રસસો પૂર્ણ હોય રહે હે સો તો શ્રી મહાપ્રભુજીકે હૃદય ભિતર રસપૂર્ણ ભર્યો હે, સો પુષ્ટિમાર્ગીય અંગીકૃત ભક્તનકો બાહિર ક્યોં કરિ જાની પડત હે ? યા ભાંતિ કોઈ સંદેહ કરે તહાં આગે નામ કહત હે ॥

તત્કથાક્ષિપ્તચિત્તસ્તદ્વિસ્મૃતાન્યો વ્રજપ્રિય: ।
પ્રિયવ્રજસ્થિતિ: પુષ્ટિલીલાકર્તા રહ: પ્રિય: ॥ ૨૬ ॥

તત્કથાક્ષિપ્તચિત્ત ॥ ૭૫ ॥ યાકો ભાવાર્થ જો નિકુંજમેં સદા સ્થિત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ અરૂ શ્રી સ્વામિનીજી ચાર્યો યૂથ પતિ અરૂ અષ્ટ સખી આદિ અનેક વ્રજ ભક્તન તિનસો પ્રતિક્ષણકે વિષે નૌતન નૌતન પ્રકારકી જો રાસાદિક લીલા અનેક વિહાર રસલીલા તા સંબંધી પરમ અલૌકિક મહારસ તામેં શ્રી મહાપ્રભુજી કો મન ચિત્ત ભલી ભાંતિસો પડ્યો હે, સો તા કરિ સર્વાંગ પૂરિત પૂર્ણ ભરે હે, એસે આપ હે, સો સેવકનકો કેસે ભાસ્યમાન ન હોય ? જો ભક્ત સમાજ મિલકે શ્રી મહાપ્રભુકે નિકટ આય બેઠત હે, તા સમે શ્રી મહાપ્રભુજી અપને સેવકન પ્રતિ નિકુંજ સ્થિત શ્રી વ્રજ ભક્ત સહિત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી વિહાર રસ લીલાકો જો ઉછલીત પરમાનંદ રસ તાકી જો રસ વાર્તા શ્રી મહાપ્રભુજીકે હૃદયમેં ભરી હે સો અપને સેવકનકે આગે પ્રસંગ દ્વારા કહત હે, સો રાસાદિક વિહાર રસલીલા

કરિ રસવાર્તા કહત હે, તબ શ્રી મહાપ્રભુજી તન્મય હોય જાત હે, માનો તા સમે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમસો આપ રસમગ્ન હોય લીલા કરત હે, । અરૂ વા રસ આનંદમેં છકી નિમગ્ન હોય અપને નિજ કૃપા પાત્ર પ્રાણ પ્રિય સખીસો રસઉદ્‌બોધનાર્થ, અપુનો વિહાર રસ વાર્તા દ્વારા સૂચના કર અનુભવ કરાવત હે, જેસે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ અરૂ શ્રી સ્વામિનીજી કોટિ કંદર્પ લાવણ્ય સાક્ષાત મન્મથ મન્મથ સ્વરૂપસો લીલા રસ વિહાર કરત રસમેં નિમગ્ન વ્હે અપુની નિજ કૃપા પાત્ર પ્રાણ પ્રિય અંતરંગી શ્રી ચન્દ્રાવલીજી, શ્રી લલિતાજી, વિશાખાજી, ચંપકલતાજી આદિક સખીનસો વિહાર રસમઇ વાર્તા કહી શ્રી પ્રાણનાથ પ્રભુજીકો તથા નિજ સખીનકો રસ ઉદ્‌બોધ કરત હે, તા સમે શ્રી સ્વામિનીજીકે શ્રીમુખ વચન પરમ આનંદ રસમઇ સુનીકે શ્રી પ્રભુજીકો મન તથા ચન્દ્રાવલીજી આદિ લલિતાદિક સખીનકો રસમેં મગ્ન હોય તન્મય હોય જાત હે, અરૂ શ્રી પ્રભુજીકો કોટિ કોટિ ગુનો રસ ઉત્પન્ન હોત હે, અરૂ શ્રી ચન્દ્રાવલીજી આદિ સખીનકો કામભાવાત્મક રસકે સમુદ્ર હૃદયમેં ઉમગી આવત હે, તાહી ભાંતિસો શ્રી મહાપ્રભુ અપુને સેવક નિજ કૃપા પાત્ર કે આગે લીલા રસ વિહાર સંબંધી સાક્ષાત અનુભવૈક વાર્તા કરત હે સો શ્રી દામોદરદાસજી કૃષ્ણદાસ મેઘનજી આદિ ભગવદીય નિજ સખી સ્વરૂપા હે સો આપકે શ્રીમુખ વચનામૃત લીલા રસ વિહારકે સુનીકે લીલા રસ વિહારમેં ઇનકો મન નિમગ્ન હોય જાત હે, તાતે સેવક જન જાનત હે જો શ્રી મહાપ્રભુ આપ અનુભવૈક વાર્તા કહત હે, અરૂ આપકે હૃદયમેં યહ પરમ અલૌકિક વિહાર રસમય વાર્તા અપાર ભરી હે, અરૂ ભલી ભાંતિસો મન ચિત્ત વા રસ ભરિ વાર્તામેં નિમગ્ન હોય રહે હે, તાતે અપુનો અનુભવ હમારે આગે કૃપા કરી કથા પ્રસંગ દ્વારા કહત હે, યે સબ સેવક નિશ્ચે કરી જાનત હે, । તહાં અબ કહત હે જો નિકુંજનમેં શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી અનેક ભાંતિકી વિહાર રસલીલા હે તામેં દોય પ્રકાર મુખ્ય હે, એકતો સંયોગ

રસાત્મક લીલા હે, અરૂ દુસરે વિપ્રયોગ રસાત્મક લીલા હે, સો દોઉ રસમય લીલા શ્રી મહાપ્રભુજીકે હૃદયમેં પૂર્ણ પૂરિત હોય રહી હે, સો યહ દોનો લીલા સેવકનકો કેસે ભાસ્યમાન હોત હે ? સો કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી જબ સંયોગ રસાત્મક લીલા રસમેં નિમગ્ન હોત હે, સંયોગ રસ કરી પૂર્ણ હોત હે, તબતો સંયોગ રસાત્મક આનંદમેં છકી કે રોમ રોમ પ્રફુલ્લીત હોય કે બાહિર - ભિતર રસમેં પૂર્ણ હોયકે પ્રસન્નતા સહિત મંદ મંદ મુસ્કયાત કથા પ્રસંગ દ્વારા અપુને નિજ સેવક કૃપા પાત્રકે આગે અતિ આનંદ રસમઇ વાર્તા કરત હે, તા સમે આપકે શ્રીમુખ પ્રફુલ્લીત દેખિકે સેવકજન યહ જાનત હે જો યા સમે આપ પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી સંયોગ રસાત્મક લીલા રસમેં નિમગ્ન ભયે હે, તાતે હમકો અપને અંગીકૃત જાનીકે સંયોગાત્મક રસ વાર્તા વચનામૃત દ્વારા કહત હે, ઓર તા કરી હમકો હું સંયોગ રસકો અનુભવ કરાવત હે, । અરૂ જબ વિપ્રયોગ રસમેં આપ નિમગ્ન હોત હે તબ વિશેષ કાહુસો બોલત નહી, તા સમે આપકો મન પ્રાણનાથ પ્રભુજીકે દેખે વિના વ્યાકુલ હોય રહ્યો હે, તાતે ક્ષણ ક્ષણમેં બડી ગંભીર ઉસાસ લેત હે, અરૂ ક્ષણ ક્ષણમેં રોમાંચ હોય આવત હે, અરૂ જંભાઇ બહુત આવત હે, શ્રીમુખ ઉદાસીન હોય રહત હે, ક્ષણ ક્ષણમેં મૂર્છા આવત હે, હા નાથ રમણ પ્રેષ્ઠ, પ્રાણનાથ ઇત્યાદિક વિરહાત્મક નામ ઉચ્ચાર કરત હે, તા સમે નિજ સેવક શ્રી દામોદરદાસાદિક નિકટ આય બેઠત હે તિનસો વિરહાત્મક દુઃસહ કાલ નિવારણાર્થ શ્રી મહાપ્રભુજીકી પૂર્વોક્ત સંયોગલીલાકો સ્મરણ કરી નખ શીખ પર્યંત સર્વાંગ ચિન્હકો સ્મરણ કર કથા પ્રસંગ દ્વારા રસવાર્તા કરિ અપુનો વિરહાત્મક દુઃસહ કાલ વ્યતીત કરત હે, અરૂ શ્રી દામોદરદાસજી આદિકન ભગવદીયકો વિપ્રયોગાત્મક - પરમાનંદકો અનુભવ કરાય વિપ્રયોગ રસમેં નિમગ્ન કરિ દેત હે, યા ભાંતિ શ્રી દામોદરદાસજી આદિ કૃપાપાત્ર ભગવદી શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપકો ઉભય રસાત્મક અનુભવ કરિકે યહ જાનત હે

જો શ્રી મહાપ્રભુ આપ નિકુંજ લીલાસ્થ ભક્ત સહિત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી રાસાદિક - સંયોગ - વિપ્રયોગાત્મક રસ લીલા મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપકો અનુભવ કરત હે, । તાતે શ્રી ગુંસાઈજી યહ નામ કહેતે ભયે જો **"तत्कथाक्षिप्तचित्त"** ॥

તહાં અબ કોઇ કહે જો શ્રી મહાપ્રભુજી અપને નિજ સેવકનકે આગે સદા એકરસ કેવલ સંયોગાત્મક - વિપ્રયોગાત્મક સંબંધી કથા પ્રસંગ દ્વારા કહત હે, ઓર શાસ્ત્રનકો સિદ્ધાંત જ્ઞાન વૈરાગ્ય આદિકો પ્રસંગ ક્યોં નહી કહત હે ? યા ભાંતિ કોઉ શંકા કરે સો દૂરિ કરવેકો આગે નામ કહત હે ॥

तद्विस्मृतान्य: ॥ ૭૬ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ કહત હે, જો નિકુંજ સ્થિત શ્રી સ્વામિનીજી ઓર વ્રજ ભક્ત સહિત શ્રી પ્રભુજી રાસાદિક લીલા અનેક કરત હે, તામેં સંયોગાત્મક - વિપ્રયોગાત્મક ઉભય રસાત્મક જો લીલા રસ, તા કરિ હૃદય આદિ સર્વ અંગ રસસો પૂર્ણ ભયે હે, અરૂ લીલા રસ સમુદ્રમેં મન ચિત્ત જીનકો અખંડ એક રસ નિરંતર લગ્યો હે, તા કરિ અન્ય સકલ પદાર્થ ભુલે હે, અરૂ સકલ પદાર્થ, યા લીલા રસકે આગે ફીક્કો લગ્યો હે, તુચ્છ ભાષત હે જીનકો, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે, શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ વ્રજ ભક્તન સહિત જો રસમય લીલા કરત હે તાહી નિકુંજ લીલાકો જ્ઞાન, ધ્યાન, સુમરણ, ભજન આવેશ પ્રવેશ સદા સર્વદા આપમેં રહી આવત હે, અરૂ તન્મય હોય લીલામેં પૂર્ણ હોય રહે હે, તાતે અન્ય પદાર્થ કછુ સુહાત નહી, ભાવત નહી, સુદ્ધિ હું આવત નહી, સકલ પદાર્થ વિસ્મૃત ભયો હે જીનકો, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે, તાહીતે શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો **"तद् विस्मृतान्य"** ॥

તહાં કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો નિકુંજ સ્થિત લીલા કરી અન્ય પદાર્થ સબ વિસ્મૃત ભયો હે, તબ કોઇ પદાર્થ આપકો પ્રિય હે કે કોઇ પદાર્થ પ્રિય નહી હે ? યહ સંદેહ હોય સો દૂરિ કરવેકો આગે નામ કહત હે ॥

વ્રજપ્રિયઃ ॥ ૭૭ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ કહત હે, જો નિકુંજસ્થ વિહારાદિક લીલા કરી, સકલ પદાર્થ ફીક્કો લગ્યો હે, પરન્તુ જો વસ્તુ દેખીકે નિકટ ગયે તે શ્રી પ્રભુજી કી નિત્ય લીલા વિહારકી શુદ્ધિ કરાવે સો પદાર્થ તો શ્રી મહાપ્રભુજીકું પરમ પ્રિય લગત હે, અરૂ જા પદાર્થ સો શ્રી મહાપ્રભુજીકે લીલાકી શુદ્ધિ નહી આવે સો સબ પદાર્થ પ્રિય લગત નહી, અરૂ જા પદાર્થ સો લીલા રસકે અનુભવમેં અંતરાય હોય સો પદાર્થ તો અત્યંત વિષમ અપ્રિય લગત હે, । તહાં કહત હે જો એસો કોન પદાર્થ હે જો પદાર્થકો દેખત માત્ર સુનત માત્ર તત્ર સ્થલમેં પ્રવેશ કરત માત્ર શ્રી પ્રભુજી ઓર વ્રજ ભક્તન સહિત નિકુંજ લીલાકી શુદ્ધિ આવે હે, એસો કોન પદાર્થ હે ? સો કહત હે જો પ્રથમતો વ્રજ દેશ સંપૂર્ણ હે તહાં શ્રી યમુનાજી, શ્રી ગિરિરાજજી આદિ વ્રજ સંબંધી સકલ પદાર્થકો દેખતે શ્રી પ્રભુકી લીલાકી શુદ્ધિ આવત હે, ઇન બીના અન્ય પદાર્થ તે શ્રી પ્રભુકી લીલાકો શુદ્ધિ નહી આવત હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકો વ્રજ દેશ સંબંધી સકલ પદાર્થતો અત્યંત પ્રિય લગત હે, અરૂ યાકે બિના અન્ય પદાર્થ પ્રિય લગત નહી હે, સો કાહેતે ? જો વ્રજ હે સોઇ શ્રી ઠાકોરજીકો રમણ સ્થલ હે, તાતે રમણ સ્થલકો દેખત માત્ર સકલ લીલાકી શુદ્ધિ આવત હે, ક્યોં જો વ્રજ તો સામાન્ય ભૂમિ નહી હે કેવલ રમણાર્થ રસરૂપ ભૂમિ પ્રગટ ભઇ હે, તાહીતે જબ શ્રી વારાહજી પાતાલમેં તે પૃથ્વીકો લે કે જલકે બાહિર પધારે હે, તા સમે પૃથ્વી દેખે તો પરમ અલૌકિક રસાત્મક ભૂમિ સકલ શોભા સંયુક્ત દેખિ અરૂ પરમ અલૌકિક રસરૂપ સૃષ્ટિ હું દેખી, તબ પૃથ્વીને શ્રી વારાહજીસો પ્રાર્થના કરી પૂછી જો અહો પ્રભુ ! તુમ મોકો સૃષ્ટિ રચના કરનાર્થ તો પાતાલ તે લે આવત હો, અરૂ ઇંહાતો પરમ સુંદર સૃષ્ટિ સહિત પૃથ્વી દેખીયત હે, સો યહ કહા કૌતક હે, સો કૃપા કરિ મોકો કહો, તબ શ્રી વારાહજીને શ્રી મુખસોં સંપૂર્ણ વૃતાંત પૃથ્વી પ્રતિ કહ્યો હે શ્રી વ્રજ ભૂમિકો, સો બૃહદ વામન પુરાણમેં (વારાહ પુરાણમેં) વિસ્તાર પૂર્વક

લીખે હે, તહાં કહે હે જો અહો પૃથ્વી ! યહ જો સૃષ્ટિ સહિત ભૂમિ પરમ રસરૂપ અલૌકિક તુમ દેખો હો સો યહ સામાન્ય ભૂમિ નહી હે, યહ તો ચોરાશી કોશનમેં શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી રહસ્ય પુષ્ટિ લીલા રસાત્મ રસરૂપ પરમ અલૌકિક અદ્‌ભૂત અનુપમ પરમ સ્થલ હે, યાકી સૌન્દર્યતા સુભગતા સૌભાગ્યતા કહીવે કો કાહુકો સામર્થ્ય નહી હે, તાતે હે પૃથ્વી ! યહ વ્રજ ભૂમિ પૂર્ણ પુરૂષોત્તમરૂપી પરમ આધિદૈવિક હે, તુમ સંદેહ મતિ કરો । તાતે એસો જો પરમ રસાત્મક ભાવાત્મક સ્વરૂપાત્મક વ્રજ સ્થલ હે તાકે વિના એક ક્ષણ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ રહી સકત નહી, યહ વ્રજ તો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મનકો હરણ કર્તા હે તાતે એસે વ્રજકો દેખત માત્ર, તથા વ્રજકો સ્મરણ કરત માત્ર, શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તથા ભક્તન સહિત કુંજ નિકુંજ - વન ઉપવન નાના પ્રકારકી રસલીલાકી તત્કાલ શુદ્ધિ આવત હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકો વ્રજ દેશ અત્યંત પ્રિય લગત હે, તાહીતે શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ કહે જો **"વ્રજપ્રિયઃ"** ॥

તહાં અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો તુમ કહત હો જો શ્રી મહાપ્રભુજીકો વ્રજ અત્યંત પ્રિય હે સો કેસે જાની જાય જો વ્રજ પ્રિય હે કે અપ્રિય હે ? યા ભાંતિ શંકા હોય તાકું દૂર કરવેકુ આગે નામ કહત હે ॥

પ્રિયવ્રજસ્થિતિઃ ॥ ૭૮ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ કહત હે :- જો શ્રી મહાપ્રભુજીકો વ્રજ અત્યંત પ્રિય હે તાતે આપ વ્રજમેં સ્થિત હોયકે બિરાજે હે, સદા નિવાસ કીયે હે, અરૂ જો શ્રી મહાપ્રભુજીકો વ્રજ પ્રિય હોતો નહી તો સદા સર્વદા વ્રજમેં નિવાસ કરિકે બીરાજતે નહી, તહાં દ્રષ્ટાંત કહત હે જો જાકો જો વસ્તુ અતિ પ્રિય હોત હે તા વસ્તુકો ક્ષણ એક વહ છોડત નહી હે, ક્યોં જો વસ્તુકે દેખે વિના વ્યાકુલ હોત હે, તાસો ક્ષણ એક છોડત નહી તેસેઇ આપકો વ્રજ દેશ અત્યંત પ્રિય હે, વ્રજ વિના ક્ષણ એક રહ્યો જાત નહી, તાતે વ્રજ સમાન કછુ આપકો પ્રિય નહી હે । તહાં કોઇ શંકા કરે જો વ્રજકો છોડીકે પૃથ્વી પરિક્રમા કે મીષ આપ વિદેશાદિકમેં પધારત

હે, તબ વ્રજ વિના કેસે રહી શકત હે, અરૂ એસી પ્રિય વસ્તુ છોડકે વિદેશમેં ક્યોં પધારત હે ? યા ભાંતિ શંકા હોય તહાં કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી વ્રજ છોડી પૃથ્વી પરિક્રમા કરણાર્થ વિદેશમેં પધારત હે, સો તો કછુ પૃથ્વી પરિક્રમાકે પૂન્યાર્થ તીર્થાદિક પૂન્યાર્થ, અર્થાત્ દ્રવ્ય ઉપાજનાર્થ નહી પધારત હે - સો કાહેતે જો આપ તો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ હે, સકલ પૃથ્વીકે સૌભાગ્ય રૂપ હી હે, અરૂ સકલ તીર્થ જીનકે ચરણકમલકે આશ્રીત હોય સ્થિત હે અરૂ સાક્ષાત લક્ષ્મી કે પતિ હે, તાતે કાહુ બાતકી અપેક્ષા આપકો નહી હે, । તહાં કહત હે જો અપેક્ષા નહી હે તો પરમ પ્રિય વ્રજધામ છોડીકે ક્યોં પધારત હે, વિના પ્રયોજન તો પધારે નહી ? તહાં કહત હે જો આપ વ્રજ છોડકે વિદેશમેં પધારત હે તાકો પ્રયોજન યહ હે જો સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ ભૂતલમેં પ્રગટ ભયે હે, સો અનેક કાર્ય કરનકે અર્થ પ્રગટ ભયે હે, સો પ્રથમ તો કલિકાલકૃત દોષતે દૈત્યાદિક - બ્રાહ્મણાદિક પ્રગટ હોયકે માયાવાદ - મીથ્યાવાદ અપની યુક્તિ કરી, શુદ્ધ વેદ માર્ગ ભગવદ્ ધર્મ રૂપ તાકો ઉચ્છીન્ન કીયે હતે, તાતે આપ પૃથ્વી પરિક્રમાકે વ્યાજ કરી સાકાર બ્રહ્મવાદકો સ્થાપન કરિ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ પ્રગટ કરી પુષ્ટિ માર્ગીય દૈવી જીવ ચારોં ખુંટ પૃથ્વીમેં પ્રગટ ભયે હે તિનકો અંગીકાર કરણાર્થ, તથા વિપ્રયોગ રસમાર્ગ પ્રગટ કરી, આપ વિદેશ પધારી શ્રી પ્રભુજીકો વિયોગ કરી વિરહાનુભવ કરી, અનેક ગ્રંથ પ્રગટ કીયે, ઈત્યાદિક અનેક અલૌકિક કાર્ય કરણાર્થ આપ વ્રજ છોડીકે વિદેશમેં પધારત હે, અરૂ વિદેશમેં પધારકે મન સદા વ્રજમેં રાખત હે, તાહીતે સર્વાત્મભાવ કરિ સદા સર્વદા આપ વ્રજહીમેં સ્થિત હોય બીરાજત હે, અન્ય ભૂમિમેં કહું સ્થિત હોય બીરાજે નહી હે, તાતે શ્રી ગુંસાઈજી આપકો નામ કહે જો **"प्रियव्रजस्थिति:"** ॥

તહાં અબ પૂર્વ પક્ષ હોય જો, જો વસ્તુ પ્રિય હોય હે સો તો સદા અપુને હી પાસ રાખત હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકો વ્રજતો અત્યંત પ્રિય

હે, પરન્તુ વ્રજમેં કોન પ્રયોજનાર્થ આપ સદા નિવાસ કરત હે ? યા પ્રકારકે સંદેહ દૂરિ કરણાર્થ શ્રી ગુંસાઇજી આગે આપકો નામ કહત હે ॥ **પુષ્ટિલીલાકર્તા:** ॥ ૭૯ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- તહાં કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ સદા વ્રજમેં સ્થિત હોય બીરાજત હે તાકો પ્રયોજન યહ હે જો જેસે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણચન્દ્ર વ્રજમેં પ્રગટ હોયકે વ્રજ ભક્તનસો નિત્ય અખંડ રાસ રમણ વિહાર એક રસ કરત હે તાહી ભાંતિસો શ્રી મહાપ્રભુજી વ્રજમેં સદા બીરાજમાન હોય વ્રજ ભક્તનસો અનેક પ્રકારકે હાસ્ય વિનોદ રાસ રમણ લીલા વિહાર કરત હે, સો કાહેતે ? જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે શ્રી મુખારવિંદ સ્વરૂપ આપ પ્રગટ ભયે હે; તાતે અવતાર લીલામેં હું વ્રજ ભક્તનસો રાસ વિલાસ દ્વારા વિહાર રમણાદિક પુષ્ટિ લીલા કર્તા તો શ્રી મહાપ્રભુજી હી હે, અરૂ અબહું વ્રજમેં સ્થિત હોય બિરાજકે સદા સર્વદા વ્રજ ભક્તનસો રાસાદિક વિહાર લીલા આપ નિત્ય અખંડ કરત હે, તેસેઇ અબ શ્રી મહાપ્રભુજી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ બ્રહ્મવેશ ધરિ વ્રજ ભક્તનસો સદા રાસાદિ પુષ્ટિ લીલા કરત હે, જેસે વ્રજ ભક્તનકે રસકો અનુભવ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ આપ કીયે હે, અરૂ અપનો પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ અનેક લીલા કરી વ્રજ ભક્તનકો દાન કીયે, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુ આપ સકલ વ્રજ ભક્તનકે પુષ્ટિ લીલા રસકો અનુભવ કરિ અપને રસાત્મક સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ અપુને અંગીકૃત ભક્તનકો કરાવત હે, તાહીતે શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો **"પુષ્ટિલીલાકર્તા:"** ॥

તહાં અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમતો સકલ વ્રજ ભક્તનસો જો રાસ રમણ વિહારાદિક લીલા કીયે હે, સો એકાન્ત સ્થલ વૃંદાવન શ્રી ગિરિરાજજી આદિ નિકુંજમેં કીયે હે, તહાં બલદેવજી આદિ ગોપ સખા તથા શ્રી નંદાદિક ગોપ તથા શ્રી યશોદાજી વૃદ્ધ ગોપી આદિ કાહુકે આગે પુષ્ટિ રસરૂપ લીલા નહી કીયે હે, કેવલ વ્રજ ભક્ત યા રસલીલાકે પાત્ર હે તીનસો લીલા કીયે હે, સો એસી રસરૂપી લીલા શ્રી

મહાપ્રભુજી અપને સેવકનકે આગે કેસે કહત હોયગે ? અરૂ તા લીલાકો અનુભવ કેસે કરાવત હોયગે ? યા ભાંતિ સંશય હોય તહાં કહત હે જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ લીલા કર્તા શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, લીલા રસ ભોક્તા - રસદાતા, અરૂ સકલ વ્રજ ભક્તનકે ભાવ સંબંધી રસલીલાકે રસાનુભવ કરવેકે અધિકારી શુદ્ધ પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવ પ્રગટ ભયે હે તિનકે હેતાર્થ કૃપારસ દાન કરણાર્થ શ્રી વલ્લભ પ્રભુજી આપ પ્રગટ હોય દૈવી પુષ્ટિમાર્ગીય જીવ વિચાર નામ સુનાય, આત્મ સમર્પણ કરાય પુષ્ટિ રસ લીલાકે અધિકારી રસ પાત્ર કરી, સગરી રાસાદિ વિહાર લીલાકો કથા શ્રવણ દ્વારા રસપાન કરાય લીલા રસકો તત્કાલ અનુભવ કરાવત હે પ્રતિક્ષણ કે વિષે । ક્યોં જો અપુને અંતરંગ ભક્ત સખીરૂપા હે, તાતે પ્રગટ અનુભવ કરાવત હે । અરૂ પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવ બિના અન્ય કાહુકો કોઇ સમે પુષ્ટિ પુરૂષોત્તમકી રાસાદિ વિહાર લીલાકો ઉચ્ચાર માત્ર હું કરત નાહી, ઉનકે આગે તો અનેક શાસ્ત્રનકે મતકે કથા પ્રસંગ કહી સમાધાન કરત હે, ક્યોં જો અન્ય જીવ પુષ્ટિ લીલા શ્રવણકે અધિકારી નહી હે, તાતે ઉનકે આગે કબહું રસવાર્તા કરત નહી હે, યાતે આપકો નામ શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો **"પુષ્ટિલીલાકર્તા"** ॥ યામેં ઉભય ભાવ સૂચના કીયે હે જો સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ કરી આપ પુષ્ટિ રસલીલા કર્તા હે, અરૂ ગુરૂ રૂપ સો પુષ્ટિ રસમય શ્રી પ્રભુજીકી રાસાદિક વિહાર લીલાકી કથા શ્રવણ કરાય ઉપદેશ કરિ રસ અનુભવ કરાવત હે, સકલ અંગીકૃત પુષ્ટિ ભક્તનકો, તાતે પુષ્ટિ લીલા કર્તા નામ હે ॥

તહાં અબ કોઇ શંકા કરે જો ભક્તનકો તો આપ કથા શ્રવણ દ્વારા પુષ્ટિ રસલીલાકો અનુભવ કરાવત હે, અરૂ આપ પુષ્ટિ રસલીલાકો અનુભવ કોન ભાંતિસો કરત હે ? યહ આશંકા હોય સો દૂરિ કરવેકો આગે નામ કહત હે ॥

રહ:પ્રિય: ॥ ૮૦॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ કેસે

હે ? પુષ્ટિ પ્રભુકી રસમઇ લીલાકે અનુભવ કરનકે લીયે સદા એકાન્ત સ્થલમેં બીરાજનો પ્રિય હે જીનકો, સો કાહેતે ? જો પુષ્ટિ રસકો અનુભવ તો કેવલ એકાન્ત સ્થલમેં હી હોય હે, તાતે આપકો એકાન્ત સ્થલમેં બીરાજનો સદા સર્વદા પ્રિય લગત હે, મનમેં ભાવત હે ॥ ૨૬ ॥

તહાં અબ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે કૃપા પાત્ર સેવક હે તિનકો શ્રી ઠાકોરજીકી પુષ્ટિ રસાત્મક લીલા રસકે અનુભવ કરવેકી જબ અત્યંત આરત હોય હે, તબ સેવકનકો આરંત વત દેખિકે આપ ઉન ભક્તનકે નિજપતિ હે યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ કહત હે ॥

ભક્તેચ્છાપૂરકઃ સર્વાજ્ઞાત લીલોઽતિમોહનઃ ।
સર્વાસક્તો ભક્તમાત્રાસક્ત પતિત પાવનઃ ॥ ૨૭ ॥

ભક્તેચ્છાપૂરકઃ ॥ ૮૧ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકી મનવાંછીત ઇચ્છા કે પૂરણ કરવા સમર્થ હે, જબ ભક્તનકો પુષ્ટિ પ્રભુકી રસમઇ લીલાકે અનુભવ કરવેકી ઇચ્છા આર્તિ હોત હે, તબ ભક્તનકી અત્યંત આતુરતા દેખિકે આપ કૃપા કરિ ભક્તનકી આતુરતા જેસી હે તેસે પુષ્ટિ લીલા રસકી વાર્તા કહી ભક્તનકી મનવાંછીત ઇચ્છા પૂર્ણ કરી, આનંદદાન કરિ આતુરતા દૂર કરત હે, કોઇ ઇચ્છા ભક્તનકી ખાલી જાયવે દેત નહી, સર્વ ઇચ્છા પૂર્ણ કરત હે, । લૌકિક કામના સંબંધી ઇચ્છા હું આપ પૂરણ કરત હે, અરૂ અલૌકિક ભગવદ્ લીલા રસાનુભવ સંબંધી ઇચ્છા હું પૂરણ કરત હે, સો કાહેતે જો લૌકિક ઇચ્છા ભક્તનકી પૂર્ણ નહી કરે તો લૌકિક કામનાકો આવેશ હૃદયમેં સદા બન્યો રહે, ક્યોં જો લૌકિક સંસાર ગૃહસ્થાશ્રમમેં રહેતે લૌકિક કામનાકો આવેશ ભયે વિના રહે નહી, અરૂ જહાં તાંઇ લૌકિક કામનાકો આવેશ હૃદયતે છુટે નહી તંહા તાંઇ ભગવદ આવેશ હૃદયમેં હોય નહી, તાતે લૌકિક કામના ભગવદ પ્રાપ્તિમેં પ્રતિબંધરૂપ હે, યહ વિચારકે ભક્તનકી લૌકિક કામના પૂર્ણ કરી હૃદયમેંતે લૌકિક આવેશ દૂર કરી

ભગવદ લીલા રસ સંબંધી મનોરથ પ્રગટ કરી આતુરતા બઢાય આરંતવત કરી મનવાંછીત અલૌકિક લીલા રસ અનુભવ સંબંધી ઇચ્છા સર્વદા પૂર્ણ કરત હે, તાતે યહ નામ કહ્યો જો **"भक्तेच्छापूरक:"** ॥

તહાં અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો જા ભાંતિ સો સેવકનકો લીલા રસકો અનુભવ કરાય આર્તી દૂર કરી ભક્તનકી મનવાંછીત ઇચ્છા આપ કૃપા કરિ પૂર્ણ કરત હે, તા ભાંતિસો શ્રી મહાપ્રભુ આપ અપુને સેવકકો અપુનો અનુભવ ભી કહત હોયગે ? યા ભાંતિ કોઇ શંકા કરે તાકે લીયે આગે નામ કહત હે ॥

સર્વાજ્ઞાતલીલા: ॥ ૮૨ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- જો સર્વ ભક્તનસો હું નહી જાની જાય હે લીલા જીનકી, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે, યહ કહીકે યહ જતાયે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકી લીલા કાહુસો જાની જાય નહી, અત્યંત નિગૂઢ હે જીનકી લીલા, । અરૂ અપાર હે જાકો કોઇ પાર પાવે નહીં, તહાં કહત હે જીનકી લીલાકો પાર બ્રહ્માદિક પાવત નહી હે, અરૂ લીલા રસકો ભેદ ભાવ હું જાનત નહી હે, અરૂ સર્વ લીલાકો દર્શન હું નહી હે, અરૂ તાકી ગમ્ય હું નાહી હે, તાતે **"सर्वाज्ञात"** પદ દીયે હે। તહાં યહ પૂર્વ પક્ષ હોય જો યહ સર્વ શાસ્ત્ર પૂરણ વેદાદિમેં વર્ણન હે જો ભગવદ્ લીલાસો જાને વિના દેખે - સુને વિના, અનુભવ કીયે વિના કેસે વર્ણન કીયે હે ? તહાં અબ કહત હે જો સ્વ સામર્થ્ય બલ તે તો શ્રી પ્રભુજીકી લીલા જાનવેમેં સબકું અગમ્ય - અસમર્થ હે, પરન્તુ શ્રી પ્રભુજી અપનો યશ વિસ્તાર કરવેકે અર્થ જીનકો જીન લીલાકો દર્શન અનુભવ કરાય જતાયે તીતનો હી તીનને વર્ણન કીયો હે, પરન્તુ યહ કોઇ નિશ્ચે નહી કર શકે જો અબ આગે લીલા નહી હે, યહ નિશ્ચે કાહુસો નહી ભયો, તાતે જાકો જીતનો અનુભવ કરાયો હે તીતનો વર્ણન કીયો હે, અરૂ જ્ઞાન હું તીતનો ભયો હે તાતે એસે બડે બડેન સો લીલા અગમ્ય હે જીનકી, તો આધુનીક સૃષ્ટિ દૈવી જીવ તીન સબનકો અનુભવ સર્વ લીલાકો કેસે હોય?

પરન્તુ જા પર કૃપા કરિ શ્રી મહાપ્રભુજી અપુની લીલાકો અનુભવ કરાવે તાકો તીતનો અનુભંવ હોયગો, યહ સિદ્ધાંત નિશ્ચે કર જાનનો, યહ લીલાકો અનુભવ સાધન સાધ્ય નહી હે, કેવલ કૃપા સાધ્ય હે, કાહેતે અતિ અલૌકિક જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તીનકે લીલા રસ જાનવેમેં દેવ - મુની - રૂષિશ્વર સબ અજ્ઞાત હે, સો મનુષ્યકી કહા સામર્થ્ય હે જો આપકી લીલાકો જાન શકે ? અરૂ કૃપા કરી સબનકો યોગ્ય હે લીલા રસકો અનુભવ, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો **“સર્વાજ્ઞાતલીલા”** યાહી તે **“સર્વ”** પદ દીયો હે। તહાં અબ ઓર હું કારણ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ વ્રજ ભક્ત સહિત જો નિકુંજાદિકમેં નાના પ્રકારકી લીલા વિહાર કરત હે તા લીલા વિહાર રસકો અનુભવ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ કરત હે, અથવા આપ અપુને પ્રાણપતિ શ્રી ગોવર્ધનનાથજીસો નાના પ્રકારકી રહસ્યમય લીલા કરત હે સો ઉભય લીલા રસકે અનુભવ કરવેકી જીન ભગવદીયનકો અત્યંત આતુરતા પ્રગટ હોત હે, તીન ભગવદીયનકી શુદ્ધ ભાવના આતુરતા દેખિકે કૃપા રસસો પૂર્ણ આદ્ર હૃદય હોયકે ઉન ભગવદીયનકો ઉભય ભાવાત્મક લીલા રસકો અનુભવ કરાવત હે, સોહુ જીતનો આપ અનુભવ કરાવત હે તીતનો હી હોત હે,। યા ભાંતિસો યથાધિકાર સકલ ભક્તનકે મનોરથ પૂર્ણ કરત હે, યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો **“સર્વાજ્ઞાતલીલા”**। તહાં અબ કહત હે જો યદ્યપિ આપ ભક્તનકે મનોરથ જાનત હે, પરન્તુ ભક્તનકો શ્રી પ્રભુજીકી લીલા રસ જાનવેકો જીતનો અધિકાર દેખત હે તિતનો હી અનુભવ કરાવત હે યા ભાંતિસો શ્રી મહાપ્રભુ આપ અપને અનુભવ કરનાર્થ નાના પ્રકારકી લીલાકો સેવકનકે આગે કથા પ્રસંગ દ્વારા વર્ણન કરત હે, પરન્તુ યથાયોગ્ય અનુભવ અધિકાર અનુસાર હી હોત હે, એક રસ - અનુભવ સબનકો હોત નહી હે, આવેશ હું યથાધિકાર સબનકો હોત હે જેસે મેઘકી વૃષ્ટિ સમે ભીંજે તો સબ, પરન્તુ જેસો પાત્ર હોય તામેં

તીતનો જલ ભરે હે, તેસે શ્રી મહાપ્રભુજી કથા રસકી વૃષ્ટિ મેઘ સમાન સબ પર કરત હે, પરન્તુ જેસો પાત્ર હે તાકો તીતનો રસ આનંદકો આવેશ અનુભવ હોત હે, તાતે સર્વ સેવકકો યેહી જાની પરત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી હમ પર કૃપા કરી હમારે સર્વ મનોરથ પૂર્ણ કીયે, યા ભાંતિસો સકલ ભક્તનકો મનવાંછીત મનોરથ આપ પૂર્ણ કરત હે ।।

અબ ઓર હું આગે નામમેં કહત હે

અતિમોહનઃ ।। ૮૩ ।। યાકો ભાવાર્થ :- જો અપુને સેવકકો લીલા રસકો અનુભવ શ્રી મહાપ્રભુજી કરાવત હે, તેસે ઓરનકું હું શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી રહસ્ય લીલાકો અનુભવ કરાવત હોયગે ? યહ સંદેહ દૂર કરવેકે લીયે અબ કહત હે જો, જેસે શ્રી નંદાલયમેં શ્રી પ્રભુજીકે દર્શનાર્થ અનેક વૃદ્ધ ગોપ - ગોપી આવત હે, અનેક વયસ્ય બાલક આવત હે, અરૂ શ્રી નંદરાયજી શ્રી યશોદાજી હું બીરાજમાન હે, તા સમે કોટાન કોટિ વ્રજ ભક્ત હું આવત હે, તામેં ચારો યૂથાધિપતિ, અરૂ અષ્ટ સખી આદિ અનેક યૂથેશ્વરીન સો શ્રી સ્વામિનીજી પધારત હે, તા સમેં શ્રી પ્રભુજીતો શ્રી માતૃચરણકે ઉત્સંગમેં બીરાજત હે, તા સમેં શ્રી પ્રભુજી સકલ વૃદ્ધ ગોપ ગોપી શ્રી નંદરાયજી શ્રી યશોદાજી, વ્રજ ભક્ત, ચારો યૂથાધિપતિ, અષ્ટ સખી આદિ સબનકો એક કાલાવચ્છિન્ન હાસ્ય વિનોદ નેત્ર કટાક્ષ સો કરત હે, ઓર સબનકો સન્માન કરત હે, સકલ ભક્તનકો અભિપ્રાય આપ જાનત હે, અપુને મનકો અભિપ્રાય સમસ્ત ભક્તજનકો, ઈનકે ભાવાનુસાર જતાવત હે, અરૂ સબનકો મનવાંછીત મનોરથ પૂરણ કરી સબનકો મોહીત કરત હે, તાતે સબનકો અત્યંત પ્રિય લગત હે, કોઇ કાહુકો અભિપ્રાય જાની સકત નહી, સબનસો અનુકુલ હોય નાના પ્રકારકે ચરિત્ર પ્રગટ કરી સબનકો મન મોહત હે, કાહુકો તર્કમેં શ્રી પ્રભુજીકી લીલા આવત નહી હે, સબ અપને અપને મનમેં જાનત હે જો મોપે અત્યંત કૃપા હે, યા ભાંતિકી લીલા શ્રી પ્રભુજી તા સમેં કરત હે, યથા યોગ્ય લીલા

રસકો અનુભવ કરાય સબનકો મન મોહિત કરત હે, તાહી ભાંતિસો શ્રી આપ મહાપ્રભુજી શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ હે, તાતે અપુને નિજ કૃપા પાત્ર ભક્તનકો એક કાલાવચ્છિન્ન યથાધિકાર સબનકો મનવાંછીત મનોરથ પૂરણ કરિ સબનકો મન મોહિત કરત હે, એસી પરમ રહસ્ય રૂપ મોહિની લીલા હે જીનકી, તાહી તે શ્રી ગુંસાઇજી કહે હે જો **"अतिमोहन:"** ॥

તહાં અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો સબનકે મનકો અપુની લીલા રસ કરિ મોહિત કરત હે, તબતો ભક્તનમેં અરૂ અન્ય જીવનમેં સમાન ભાવ શ્રી મહાપ્રભુજીકો ભયો, કછુ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય ભક્તનમેં વિશેષતા નહી ભઇ, યા ભાંતિ કી આશંકા દૂરિ કરવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ કહત હે ॥

सर्वासक्त: ॥ ૮૪ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપને સેવકનકે વિના ઓર જે જીવ હે તિનકો પુષ્ટિ લીલા રસકો અનુભવ નહી કરાવત હે, અરૂ અપને સેવકનકો તો પુષ્ટિ લીલા રસકો અનુભવ કરાવનો આવશ્યક હે યહ જાનીકે અપુને સેવકનકો અનુભવ કરાવત હે, યહ જતાયવેકો યહ નામ કહ્યો જો **"सर्वासक्त:"** ॥

તહાં કહત હે જો જાકે લીયે આપ શ્રી મહાપ્રભુજીકો ભૂવિમે પ્રાગટ્ય ભયો હે એસે નિજ કૃપા પાત્ર જનકો લીલા રસકો અનુભવ કરાવનો આવશ્યક હે તા હેતુકો નામ આગે કહત હે ॥

भक्तमात्रासक्त: ॥ ૮૫ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનમેં આપ આસક્ત - કૃપા યુક્ત હે આપકી આસક્તિ પુષ્ટિ ભક્તિ વિના ઓર જીવનમેં નહી હે તાતે **માત્ર** પદ દીયો હે, તાતે અપને સેવકનકો ભગવદ્ લીલા રસકો અનુભવ કરાવત હે, અરૂ ઓર જો જીવ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય નહી હે તીનકો પુષ્ટિ લીલા રસકો

અનુભવ કબહું કરાવત નહી હે યહ જતાયવેકો શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે "**भक्तमात्रासक्त**" ॥

તહાં પૂર્વ પક્ષ હોય જો શ્રી મહાપ્રભુ આપ અપુને નિજ સેવકકો પુષ્ટિ લીલા રસકો અનુભવ કરાવત હે ઓરકો નહીં કરાવત હે સો તો પ્રમાણ હે, પરન્તુ યા કલિકાલ કૃત દોષ તો સબનકો વ્યાપે હે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીકે સેવકતો અનેક હે, તામે સબનકો એક રસ ભાવ પ્રીત તો હોયગી નહી, સર્વ ભગવદ્ ભજન સેવન પરાયણ તો નહી ભયે હોયગે, કોઇ કોઇ ભક્ત અનુગૃહસો શ્રી પ્રભુજી કે ભજન - સેવન પરાયણ ભયે હોઇંગે, તીનકો તો પુષ્ટિ લીલા રસકો અનુભવ આપશ્રી કરાવત હોઇંગે, અરૂ જો સેવક ભગવદ્ સેવા - ભજન પરાયણ નહી ભયે હે તીનકો તો પુષ્ટિ લીલા રસકો અનુભવ નહી કરાવત હોયગે ? કાહેતે જો ભગવદ્ ભજન - સેવન વિના કાઇક - વાચીક - માનસીક અનેક પ્રકારકે દોષ નિત્ય પ્રતિ કલિકાલ પાયકે હોત હે, સો દોષ કરકે જીવ પતિત હોત હે - તાતે એસે દોષિત - પતિતકો પુષ્ટિ લીલા રસકો અનુભવ આપશ્રી મહાપ્રભુજી કોન ભાંતિ કરાવત હોયગે ? અરૂ તુમતો કહે જો પુષ્ટિ ભક્ત માત્રકો લીલા રસકો અનુભવ કરાવત હે, અન્યકો અનુભવ નહી કરાવત હે, યહ કેસે સંભવે ? યા ભાંતિકી શંકા દૂરિ કરવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ આગે કહત હે ॥

पतितपावनः ॥ ૮૬ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ કેસે હે ? જો અપુને પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગમેં પતિત જો જીવ હે તિનકો પવિત્ર કરન વારે હે, સો પતિત કો કોન ભાંતિ પાવન કરત હે ? ક્યોં કે પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગતો નિર્દોષ હે, તામેં કોન પાપતે પતિત હોત હે ? એસી આશંકા હોય તહાં કહત હે જો, જેસે મર્યાદા માર્ગમેં વર્ણાશ્રમ ધર્મ અનેક પ્રકારકે કહે હે, તીનસો વિરૂદ્ધ આચરણ કરે અરૂ વર્ણાશ્રમ ધર્મ કો આચરણ ન કરે સોઇ પતિત કહાવે હે, તેસે પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગમેં શરણ આયકે પુષ્ટિ

ભક્તિ માર્ગકો આચરણ ન કરે ભક્તિ માર્ગકિ ધર્મનકો આચરણ છોડ આન ધર્મ કો આચરણ કરે હે સોઇ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગમેં પતિત કહાવે હે, તાકો શ્રી મહાપ્રભુજી અપુને પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો ઉપદેશ કરી, આન ધર્મકો આચરણ છોડાયકે ફેરી પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગકો આચરણ કરાયકે પતિતકો પાવન (પવિત્ર) કરત હે, યહ જતાયવેકે લીયે યહ નામ કહ્યો જો **"પતિતપાવનઃ"** ॥ ૨૭ ॥

તહાં યહ આશંકા કોઇ કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજીમેં પતિતનકો પાવન કરવેકો પૂર્ણ સામર્થ્ય હે, યહ કેસે જાની પડે ? યહ આશંકા દૂર કરવેકો આગે નામ કહત હે ॥

સ્વયશોગાન સંહૃષ્ટ હૃદયાંભોજવિષ્ટરઃ ।
યશઃ પીયૂષ લહરી પ્લાવિતાન્યરસઃ પરઃ ॥ ૨૮ ॥

સ્વયશોગાનસંહૃષ્ટ હૃદયાંભોજવિષ્ટરઃ ॥ ૮૭ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે યશકો આનંદ સહિત સદા સર્વદા ગાન કરત હે, તા ભક્તકે પ્રથમતો સકલ પાપાદિક બ્રહ્મ હત્યાદિક પાપ પુંજકો નાશ હોત હે, અરૂ અજ્ઞાનરૂપી અંધકાર પુંજકો નાશ હોત હે, અરૂ ભગવત સ્વરૂપ સંબંધી અલૌકિક જ્ઞાનકો પ્રકાશ હોત હે, અરૂ નિર્મલ હૃદયાદિ સર્વ અંગ હોત હે, અરૂ હૃદયરૂપી અંબુજ કમલકો પ્રકાશ હોત હે, અરૂ તા હૃદયરૂપી કમલમેં નવધા ભક્તિ પ્રેમ લક્ષણાત્મક રસ મકરંદ પ્રગટ હોત હે, તા નવધા પ્રેમ લક્ષણાત્મક ભક્તિ મકરંદકે ભોક્તા શ્રી કૃષ્ણચન્દ્ર પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે સો ભ્રમર રૂપ હોય - રસ લંપટ હોય, આસક્તિ પૂર્વક વા ભક્તકે હૃદયરૂપી કમલમેં નિવાસ કર સદા સ્થિત હોય મધુર મકરંદ રસ પાન સદા સર્વદા સ્નેહ સહિત કરત હે, ફેરી ક્ષણ એક છોડકે કહું અન્યત્ર જાયવેકો અસમર્થ હે, તાતે હૃદયરૂપી કમલાસન પર સદા વિહાર કરત હે, એસો હે સ્વયશ જીનકો। તહાં કોઇ આશંકા કરે જો બ્રહ્મ હત્યાદિક જો અનેક પ્રકારકે પાપસો તો શ્રી ગંગાદિક બડે બડે તીર્થ હે તીનકે સ્નાનાદિક

કીયે તે જાત હે, અરૂ સકલ દેહ ઈન્દ્રિયાદિક પ્રાણાદિક નિર્મળ નિર્દોષ હોત હે, । અરૂં સૂર્ય કે પ્રકાશ કરી સકલ તીમીરાંધકો નાશ હોત હે, અરૂ સૂર્ય કે ઉદય હોત માત્ર અનેક કમલ પ્રફુલ્લીત હોત હે, અરૂ કમલમેં મકરંદ રસ પ્રગટ હોત હે, તાકે ભોક્તા અનેક ભ્રમર આય આસક્તિ પૂર્વક મકરંદ પાન હું કરત હે, તો શ્રી મહાપ્રભુજીકે યશ પીયૂષમેં કહા અધિકતા હે ? યા ભ્રાંતિકી શંકા હોય તહાં કહત હે, જો શ્રી ગંગાદિક તીર્થન કરી પાપાદિક જો દૂરિ હોત હે, સો તો ફેરી ગ્રહણ કરત હે, પાપનકો નાશ હોત નાહી, જબ સ્નાન કરીયત હે તબ પાપ નીકસી તીર પર રહત હે, જો વિધિ પૂર્વક પ્રાયશ્ચિત કરી સ્નાન કરી નિર્મલ હોય ભગવદ્ નામ લે તો બાહિર આવે, અરૂ ભગવદ્ નામ છોડે નહી તો ભગવદ્ નામકે પ્રતાપતે ફેરી વામેં પાપ પ્રવેશ કરી શકે નહી, । અરૂ જો વેદ વિધિ પૂર્વક પ્રાયશ્ચિત હું ન કરે, અરૂ ભગવદ્ નામ હું ન લેય, તો જબ વહ સ્નાન કરિ બાહિર આવે, તબતો વે પાપ ફેરી વાકે હૃદયમેં પ્રવેશ કરી જાય, તાતે તીર્થાદિક સ્નાન માત્રતે પાપ માત્રકો નાશ નહી હોત હે, તથા તીર્થાદિકમેં પાપ નાશ કરવેકો સામર્થ્ય હે સો તો શ્રી ભગવાનકે ચરણ સ્પર્શ કરિકે ભયો હે, તાતે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ રૂપ શ્રી મહાપ્રભુજીકે યશકે ગુણગાન સમાન શ્રી ગંગાદિક તીર્થ નહી હેં, । તથા સૂર્ય કે ઉદયતે જો અંધકાર વિશ્વકો જાત હે, સો હું આપકે ગુણગાનકે સમાન નહી હે, ક્યોં જો સૂર્ય કે ઉદયતે ઉપરકો અંધકાર તત્કાલ જાત હે, પરન્તુ જહાં સૂર્ય કે કિરણકો પ્રવેશ નહી હે તહાં કો અંધકાર તો સૂર્ય કે ઉદય ભયે તે હું નહી જાત હે, । અથવા સૂર્ય કે ઉદય ભયે તે હું હૃદયકો અજ્ઞાનરૂપી અંધકાર નહી જાત હે, તાતે સૂર્યકો પ્રકાશ તો શ્રી મહાપ્રભુજીકે યશ જ્ઞાન સમાન નહી હે, । તથા સૂર્ય કે ઉદયતે કમલ પ્રફુલ્લીત હોત હે, પરન્તુ અચિર સદા પ્રફુલ્લીત નહી રહત હે ક્યોં કે સૂર્ય અસ્ત ભયે પે કમલ મુદ્રીત હોય જાત હે, । તથા કમલકે મધ્ય મકરંદ રસ પ્રગટ હોત હે તાકો ભોક્તા ભ્રમર હે સો હું સદા

ભયાતુર કરી દુઃખી રહત હે, ક્યોં જો કમલ ફેરી મુદ્રીત હોત હે તાતે અચિર સદા રસપાંન નહી હોય હે, તાતે ભયાતુર હે, કેવલ સદા હર્ષ આનંદ નહી હે, કિંચિત્ સૂર્ય ઉદયકાલ સમય આનંદ પાવત હે ફેરી શોક હી હે, ક્યોં જો સૂર્ય તો ભૌતિક - કાલાધિન હે, સ્વતંત્ર ઇચ્છા વારે નહી હે તાતે સૂર્યકો ઉદય - અસ્ત હોત હે, તાતે સૂર્ય કૃત હર્ષ - આનંદ પ્રકાશ નિત્ય નહી હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી કે યશોગાન સમાન સૂર્ય હું નહી હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહત હે જો **“સ્વયશોગાનસંહૃષ્ટ હૃદયાંભોજવિષ્ટર:”**। તહાં અબ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકો યશ ગુણગાન કેસો હે? જેસે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ આપ નિર્દોષ હે અરૂ સકલ ગુણ કરી પૂર્ણ હે, અરૂ સ્પર્શ પાવે તાકો નિર્દોષ કરે, સકલ રીતે પૂર્ણ કરે, તેસે પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે યશ લીલા રૂપી ગાન હે, તાકો જો ગાન કરે સો સકલ પાપ રહિત હોય પૂણ્ય પવિત્ર હોય, ઓરનકો હું પવિત્ર કરવેમેં સમર્થ હોય, સો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સાક્ષાત સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, તીનકે યશકો જો ભક્ત ગુનગાન કરત હે સો યશરૂપી ગાન કેસો હે? આધિદૈવિક - અલૌકિક હે, સો અગ્નિરૂપ હોયકે તો પ્રથમ અનેક જન્મકે સંચીત, તથા કાયીક - વાચીક - માનસિક જો નિત્યપ્રતિ ક્ષણક્ષણપ્રતિ અનેક મહાપાપાદિક હોત હે તીનકો જરાય ભસ્મ કરી ડારત હે, સો ફેરી કબહું અંકુરીત હોત નાહીં। ફેરી આપકો યશોગાન કેસો હે? જો ચન્દ્રરૂપ હોયકે યશગાન કર્તા કે શરીર ત્રયતાપાત્મક અગ્નિ તે દગ્ધ ભયે હે અંગ અંગ જીનકે, તીનકો ચન્દ્રરૂપ હોય સુધારસ સીંચન કરી નવાંકુર કરત હે, તથા સૂર્ય રૂપ હોયકે ભક્તનકે હૃદયકો અંધકાર દૂરિ કરત હે સો ફેરી અજ્ઞાનરૂપી અંધકાર કબહું હોત નાહી, ક્યોં જો નિત્ય અખંડ પ્રકાશ હે સૂર્યરૂપી યશકે ગાનકો, તથા હૃદયરૂપી કમલકો અખંડ પ્રકાશ પ્રફુલ્લીત કરત હે, સો ફેરી કબહું મુદ્રીત હોત નાહી એસે પ્રફુલ્લીત કરત હે,। તથા હૃદય કમલમેં નવધા ભક્તિ પ્રેમ લક્ષણાત્મક મકરંદ રસ પ્રગટ કરત હે,

સો પ્રતિક્ષણ નૌતન નૌતન અધિક અધિક રસ પ્રગટ કરત હે, । અરૂ ભગવત સ્વરૂપરૂપી ભ્રમરસો અખંડ રસ પાન કરત હે, તાતે તીર્થનસો જો પાપ દૂરિ હોત તો ભક્તનકે હૃદયમેં શ્રી મહાપ્રભુજીકો પવિત્ર યશ નહી આવતો ઓર ભક્તનકે હૃદયમેં આમોદરૂપી હર્ષ પ્રગટ નહી હોતો, અરૂ હર્ષ - આનંદ પ્રગટ ભયે વિના ભક્તનકે હૃદય કમલમેં શ્રી મહાપ્રભુજીકી સદા સર્વદા સ્થિતિ હોતી નાહી, તાતે શ્રી મહાપ્રભુ આપ અપને યશકે ગાન ભક્તન કો કરાય તા કરિ ભક્તનકે પાપહું દૂરિ કીયે, અરૂ ભગવત યશ હૃદયમેં પ્રકાશીત ભયો, તા કરી ભક્તકે હૃદયકો અજ્ઞાન રૂપ અંધકાર હું નાશ ભયો, અરૂ ભગવદ્ સ્વરૂપાત્મક જ્ઞાન હું પ્રગટ ભયો, અરૂ અલૌકિક ભગવદ્ સંબંધી હર્ષ - આનંદ હું સર્વ કાલ વ્યાપક પ્રગટ ભયો, અરૂ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમરૂપી ભ્રમર હું સદા હૃદયમેં સ્થિત હોય બીરાજકે સ્નેહ ભાવાત્મક મકરંદકો પાન (ભોગ) કરત હે, ઇત્યાદિક અનેક ફલકી પ્રાપ્તિ શ્રી મહાપ્રભુ અપુને યશકે ગાન કરાય દાન કીએ, તાતે યહ નિશ્ચે સિદ્ધાંત જતાયે જો આપકે યશકો ગાન કરત હે તિનકે સકલ પાપાદિક નાશ હોય, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુ વાકે હૃદય કમલમેં વાસ કરિ સદા સ્થિત હોય બીરાજે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો **“स्वयशोगानसंहृष्ट हृदयांभोजविष्टर:”** ॥

તહાં યહ આશંકા કોઇ કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે યશકો ગાન જો કોઇ કરત હે તિનકે હૃદયમેં શ્રી મહાપ્રભુજીકી સદા સ્થિતિ હોત હે યહ કેસે જાની પરે ? યહ શંકા દૂર કરવેકો આગે નામ કહત હે ॥

यश: पीयूषलहरीप्लावितान्यरस: ॥ ૮૮ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય ભક્તનકે હૃદયમેં શ્રી મહાપ્રભુજીકી સ્થિતિ સદા ન હોય તો યા જીવકો સંસારાસક્તિ છુટે નહી, અરૂ ભગવદ્ આશક્તિ હોય નહી, ક્યોં જો જન્મ જન્મ લો સંસારાસક્તિ હોય રહી હે સો કેસે છુટે ? તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપને ભક્તનકે હૃદય કમલમેં સદા બીરાજકે

અપુને સુયશકો ગાન કરાયકે અપુને વિષે આસક્તિ બઢાયકે સંસારાસક્તિ છોડાય દેત હે, તાતે પુષ્ટિ ભક્તનકી સંસારાસક્તિ છુટ જાત હે, અરૂ ભગવદ્ આસક્તિ હોત હે, । અથવા શ્રી મહાપ્રભુજીકો યશ કૈસો હે ? જો યશ રૂપી પીયૂષ અમૃત તાકો સમુદ્ર હે, સો જો ભક્ત આપકે યશકો ગાન કરત હે તિનકે હૃદયમેં પ્રથમતો આપ બીરાજત હે, સો આપકો સ્વરૂપ આધિદૈવિક પરમ અલૌકિક અનિર્વચનીય અમૃત મઇ હે સો શ્રી મહાપ્રભુજીકે શ્રી અંગમેં કોટિ કોટિ અમૃત કે સમુદ્ર હે સો સમુદ્ર પદકો ભાવ યહ જો જાકો પાર કોઇ પાવે નહી, અપાર હે રસ અમૃત જીનમેં, તાતે સમુદ્ર પદ દીયે હે, સો કોટિ સમુદ્રવત ગંભીર અથાહ હે અપાર હે રસ જીનમેં, સો શ્રી મહાપ્રભુજી કોટિ કોટિ સમુદ્રવત મહાગંભીર રસમય સ્વરૂપ હે તાતે એસે જો આપ રસ અમૃતકી નિધિ જબ ભક્તનકે હૃદયમેં બીરાજમાન હોત હે, તબ વહ ભક્ત હું કોટિ કોટિ સમુદ્ર રૂપ હોય જાય હે, સો કેસે જાન્યો જાય જો યહ ભક્ત હું કોટિ સમુદ્રવત ભયો હે, ? તાકો લક્ષણ કહત હે, જેસે ભૌતિક સમુદ્રમેં તે સદા સર્વદા અસંખ્ય સ્વતઃ લહર - તરંગ ઉઠત હે, સો તરંગકો કોઉ પાર પાવત નહી, તેસે ભગવદીયનકે હૃદયમેં કોટિ સમુદ્રરૂપી શ્રી મહાપ્રભુ આપ બીરાજત હે, સો ભગવદીયકો હૃદય કોટિ સમુદ્રવત ગંભીર હે, તામેં અમૃત રસ પરમ અલૌકિક પરમ અનિર્વચનીય અપાર અગાધ ભર્યો હે, તામે તે અનેક પ્રકારકે મનોરથ રૂપી ભાવ તરંગ લહર સદા સર્વદા ઉઠત રહત હે, કબહું પાર પાવત નાહીં, અનેક ભાવનકે તરંગ સ્વતઃ પ્રગટ હોત હે, તાતે જાનીયત હે જો જીવકે હૃદયમેં તે અપાર તરંગ પ્રગટ હોય નહી, ક્યોં જો જીતનો શીખે તીતનો કહે વિદ્યા બલતે, પરન્તુ અપાર નહી હોય, ક્યોં જો પ્રમાણભૂત હે, અરૂ ભગવદીયનકે હૃદય મધ્ય તો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ બીરાજત હે તાતે કછુ વિદ્યા બલકો પ્રયોજન નહી હે, સ્વતઃ આપહી તે અનેક ભાવ તરંગ ઉઠત હે, તહાં સમુદ્રમેં જેસે સ્વભાવિક

લહર મંદ મંદ ઉઠત રહત હે તેસે ભગવદીયકે હૃદયમેં તે ભાવનકે તરંગ અનેક સ્વભાવિક ઉઠત રહત હે, પરન્તુ જેસે સમુદ્રમેં પવનકો જોગ પાયકે લહર તરંગ ઉછલીત હોત હે ગર્જના કરત હે, તેસે ઇંહા ભગવદીયનકો જબ પવનરૂપી દુસરે ભગવદીયકો સંગ પાવત હે, તબ અતિ ઉત્સાહ આનંદ સહિત ગર્જના સહિત હૃદયમેં તે ભાવાત્મક ભગવદ્ રસરૂપી તરંગે અનેક પ્રકારકે ઉછલીત (પ્રગટ) હોત હે, તાતે સબનકો ધારણ હોય સક્ત નાહી, સર્વ વિસ્મયતાકો પાવત હે, એસે અપાર રસભાવ તરંગ પ્રગટ હોય આવત હે, તાતે જાનીયત હે જો યા ભગવદીયકે હૃદયમેં શ્રી મહાપ્રભુ આપ ભાવ રસ સમુદ્ર આય બીરાજત હે, તાતે અપાર ભાવ તરંગ પ્રગટ હોય આવત હે। અથવા સમુદ્રમેં જબ દેખો તબ અનેક લહર તરંગ ઉઠ્યોહી કરત હે, કબહું તરંગકો પાર આવત નાહી, તેસેઇ જા ભગવદીયકે હૃદયમેં સદા સર્વદા શ્રી મહાપ્રભુ આપ ભાવ સમુદ્ર રૂપ બીરાજત હે, તા ભગવદીયકે હૃદયકે ભાવ તરંગકો જન્માંતર પર્યંત જો સંગ કરે અરૂ શ્રવણ કરે, પરન્તુ કબહું વાકો પાર પાવે નહી। અરૂ સમુદ્રમેં તે પ્રતિક્ષણ નૌતન નૌતન સદા તરંગ ઉઠત હે, તેસેઇ યા ભગવદીયકે હૃદયતે નૌતન ભાવ તરંગ પ્રગટ હોત હે, સો કાહેતે? જો શ્રી મહાપ્રભુજીકી લીલાતો પ્રતિક્ષણ નૌતન પ્રકારકી હે, એસી અપાર લીલા હે તાતે ભગવદીયકે હૃદયતે નૌતન લીલા સંબંધી ભાવરૂપી લહર - તરંગ પ્રગટ હોત હે, જો દેખો સો નયો ભાવ લીલાત્મક પ્રગટ હોય આવત હે। અબ સમુદ્રકો કારણતો સંક્ષેપમેં કહે, અબ યશકો પીયૂષ - અમૃત કહે તાકો કારણ કહત હે, જો જેસે અમૃત પાન કીયે તે જન્મ મરણાદિક કો દુઃખ નાશ હોત હે, અરૂ અમરત્વ પ્રાપ્ત હોત હે, તાતે અમૃત કહ્યો હે, સો યહાં શ્રી મહાપ્રભુજીકે યશ હે સો અમૃત રૂપ હે, સો તાકો પાન દો પ્રકાર તે હોય હે એકતો યશકો શ્રવણ કરનો, શ્રવણ દ્વારા કર્ણ પુટ દ્વારા પાન કરત હે, દુસરો પ્રકાર જીભ્યાસો ગુણગાન કરી જીભ્યાસો અમૃતપાન કરત હે, સો દોઉ ભાંતિ યશ રૂપી

અમૃતકો જો પાન કરત હે, તિનકો પ્રથમ તો સકલ પાપાદિક નાશ હોત હે, ફેરી જન્મ મરણ નહી હોત હે, અરૂ નિત્ય લીલામેં સદા પ્રાપ્તિ હોત હે યહ અતિ અલૌકિક અમરત્વ પ્રાપ્તિ હે। અથવા અમૃત કહીયે પરમ મધુર મીષ્ટ, યહ શ્રી મહાપ્રભુજીકે યશ પીયૂષ સમાન ત્રૈલોક્યમેં ઓર કછુ મધુર પદાર્થ નહી હે, તાતે પીયૂષ પદ દીયો હે। અબ ઓર હું કહત હે જો અમૃત પાન તો કછુ પેટ ભર નહી મીલત હે, એક કણીકા માત્ર મીલે હે, સો કાહેતે ? જો સમુદ્ર મંથન કીયેતે એક કલશ અમૃત પ્રગટ ભયો હતો, તામેં તે શ્રી ભગવાનને સમસ્ત દેવતાનકો પાન કરાય અમર કીયે, ફેરી અમૃતકો દર્શન હું નહી ભયો તો પાન કહાં તે હોય ?। અરૂ યહાં તો શ્રી મહાપ્રભુજીકે યશ રૂપી અમૃત રસકો મહાગંભીર સમુદ્ર હે, તાકો પાન જન્મ જન્મ પર્યંત કરે તોઉ પાર કબહુ પાવે નહી, એસો અપાર - અગાધ યશ પીયૂષ સમુદ્ર હે, તાતે સર્વ પ્રકારસો યશ પીયૂષ રૂપી સમુદ્ર વિશેષ - સર્વોત્તમ હે। અથવા વહ રસ અમૃત તો એક હી વાર પ્રાપ્ત ભયો, અરૂ યહ યશ અમૃત તો પ્રતિક્ષણ પ્રાપ્ત કરનકો પ્રાપ્ત હે, પાન કર્તા ચહીયે। અરૂ જેસે વહ અમૃત રસ કેવલ દેવતાનકો પાન કરન યોગ્ય હે - ઓરનકો પ્રાપ્ત નહી હે, તેસે શ્રી મહાપ્રભુજીકે યશ રૂપી અમૃત સમુદ્રકે પાન કરન યોગ્ય એક પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવ હી હે, ઓર અનેક જીવ હે તિનકો પાન કરન યોગ્ય નહી હે, તાહીસે જેસે ભગવાન કેવલ દેવતાકોહી પાન કરાયો, અરૂ અસુર - દૈત્ય - દાનવ - રાક્ષસ કો તો વારૂણી મદીરા પાન કરાયો હે, ક્યોં કે યહ સબ અમૃત પાન કરનકે યોગ્ય નહી હે, તેસે શ્રી મહાપ્રભુજી અપને યશ રૂપી અમૃત અપને અંગીકૃત પુષ્ટિ ભક્તનકોહી કરાવત હે। તાતે શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો **“यशपीयूषलहरी प्लावितान्यरसः”** । યાકો ભાવાર્થ યહ જો “પ્લાવીત” કહીયે અંગ અંગ ભીંજેકો, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકે યશ પીયૂષ - અમૃત સમુદ્રમેં અહોરાત્ર મીન વત પાન કર અંગ અંગ ભીંજ રહે હે સદા સર્વ ભક્ત મીન

વત યશ રૂપી અમૃત સમુદ્રમેં ક્રીડા કરત હે, અરૂ સમુદ્રકી લહર તરંગમેં મીન જેસે સદા ક્રીડા કરત હે, તેસે યશ પીયૂષ અમૃત સમુદ્રમેં ભાવરૂપી તરંગ ભક્તનકે મનરૂપી મીન સદા ક્રીડા - વિલાસ કરત હે। અરૂ જેસે સમુદ્રતે છુટે તે ક્ષણ માત્રમેં તલફત તલફત પ્રાણ તજત હે તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજીકે અંગીકૃત ભક્ત યશ પીયૂષ અમૃતતે ન્યારે ભયે તે વ્યાકુલ હોય જાય હે, યશ અમૃત જીવન હે જીનકો અથવા યશ પીયૂષ અંમૃત રસ પાન કીયે તે લૌકિક વૈદિક સકલ પદાર્થ ભુલ જાત હે, સો કબહુ શુદ્ધિ નહી આવત, એસો હે યશ પીયૂષ રસ સમુદ્ર। અથવા શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ કી લીલા રૂપી યશ સમુદ્ર શ્રી મહાપ્રભુજીકે હ્દય કમલમેં સદા ભર્યો રહત હે સો ઉછલીત હોત હે, સો ભગવદ લીલાકે ભાવ તરંગ - લહર અનેક ઉછલીત હોત હે, સો ભાવ રૂપી તરંગન સો અપને સેવકનકો આપ બાહિર ભિતર પ્લાવીત કરત હે, તા કરી સકલ ભક્તનકો લૌકિક વૈદિક સકલ પદાર્થ ભુલાય દેત હે, અરૂ જન્મ - મરણાદિ તાપ મીટાય નિત્ય લીલામેં પ્રવેશ કરાવત હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હોયવેસું પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો આપકે યશ રૂપી અમૃત સમુદ્રકો સદા શ્રવણ - પાન - ગુણગાન કરનો, યહ જતાયવેકું શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો **"યશપીયૂષલહરી પ્લાવિતાન્યરસઃ"** ॥

અબ કોઇ આશંકા કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજી અપને યશ અમૃત રસ પાન કરાય અપને સેવકનકો અન્ય પદાર્થ સબ ભુલાય દીયે હે સો કેસે જાને જાય? યહ આશંકા દૂર કરવેકો આગે નામ કહત હે ॥

પરઃ ॥ ૮૯ ॥ યાકો ભાવાર્થ, જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ કેસે હે? જો સબનતે પરે અક્ષર હે, સો અક્ષરતે પર શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે સો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે યશ રૂપી અમૃતપાન અપુને સેવકકો કરવાયકે અન્ય પદાર્થ સર્વ ભુલાય દેત હે, જો ભક્ત શ્રી પ્રભુજીકે યશ અમૃતકો પાન કરત હે તીનકો ફેરી અન્ય રસ કબહું ભાવત નાહી, । અથવા શ્રી મહાપ્રભુજી

આપ કેસે હે ? શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી લીલા રૂપી જો યશ તા કરી અપુને અંગીકૃત ભક્તનકો ભલી ભાંતિસો પૂર્ણ કરત હે, યહ જતાયવેકે લીયે અબ શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ શ્રી ગુંસાઇજી આગે કહત હે ॥ ૨૮ ॥

લીલામૃત રસાર્દ્રાર્દ્રી કૃતાખિલ શરીરભૃત્ ।
ગોવર્ધન સ્થિત્યુત્સા હસ્તલીલા પ્રેમ પૂરિતઃ ॥ ૨૯ ॥

લીલામૃતરસાર્દ્રાર્દ્રીકૃતાખિલશરીરભૃત્ ॥ ૯૦ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી લીલા રૂપી અમૃત રસ તાસો આપકે સકલ અંગ ભીંજે હે, અરૂ અપને અંગીકૃત પુષ્ટિ ભક્તનકે અંગ અંગ લીલા રસ અમૃતતે આર્દ્ર કરત હે। તહાં યહ આશંકા હોય જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે તો સકલ અંગ લીલા રસસો આર્દ્ર હે, પરન્તુ અપને અંગીકૃત ભક્તનકે લીલા રસસો કોન ભાંતિ આર્દ્ર કરત હે ? યા ભાંતિ શંકા હોય તહાં કહત હે કે જેસે કોઇ ભીંજ્યો વસ્ત્ર હે તાકે સંબંધ કરી સુકો વસ્ત્ર હું ભીંજ્યો હોય જાત હે, તેસે હી શ્રી મહાપ્રભુજીકે સકલ અંગ અંગ ભગવદ લીલા રૂપી અમૃત રસ કરી ભીંજ રહે હે રસસો પૂર્ણ હોય રહે હે, સો પુષ્ટિમાર્ગીય જો નિજ જન અનેક હે સો સબ સમુદાય શ્રી મહાપ્રભુજીકે દર્શનાર્થ આય મંડલાકાર હોય નિકટ બેઠત હે, તબ આપ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમસો સદા અનેક પ્રકારસો દાનરસ - માનરસ - રાસરસ - કેલી ક્રીડા કરી પુરૂષોત્તમ રસસો સકલ અંગ અંગ પૂર્ણ ભરે હે, વર્ષા રૂતુકે સરોવરવત તાસોં અત્યંત ઉછલીત રસ પ્રગટ હોય રહ્યો હે, પ્રાણનાથકે સમાગમ સુખ પાયકે, સો જબ અપની નિજ અંતરંગ સખી રૂપા ભક્તકે મધ્ય મંડલવર્તી હોય આપ બીરાજત હે, તબ અતિ ઉત્સાહ આનંદ કરી ઉમગ્યો હે ચિત્ત જીનકો એસે શ્રી મહાપ્રભુજી અપને નિજ અંગીકૃત અંતરંગ સખી રૂપ જાની આપકે ભક્ત જો લીલા વિહાર રસસો વચનામૃત દ્વારા સકલ સેવકનકો સકલ અંગ ભગવદ્ લીલા રસસો આર્દ્ર પૂર્ણ કરત હે, ભીંજે કર દેત હે, બાહિર - ભીતરસો, ઓર કોઇ લીલા વિહાર ગોપ્ય રાખત નાંહી, તાતે વે

ભગવદીય હું લીલા રસ અમૃતસો સર્વાંગ પૂર્ણ ભીંજે હોય રહે હે, આર્દ્રતા કરિ જો જો ભગવદ્ ભક્ત ભગવદીયનકે નિકટ આય સત્સંગ કરત હે તીનહુંકો વે ભગવદીય આપ સમાન - ભગવદ લીલા રસ અમૃતમેં ભીંજાય રસસો પૂર્ણ કરત હે, સો કોન ભાંતિસો ? જેસે લીલામેં નિકુંજ ભવનમેં જબ યુગલ સ્વરૂપ એક શૈયા પર અભિનિવેષ કરત હે તબ દોઉ સ્વરૂપ જબ રતિ રસમેં ઉમગી ઉન્મદ્ હોય જાત હે, તબ લલિતા વિશાખા સખી શૈયામંદીરતે બહાર આય રસ ઉદ્દિપિન્ન કરનાર્થ પરમ મધુર સ્વરસો સાજ સમાજ સહિત મધુર ગાન કરત હે, ઓર જાલરંધ્રતે કછુ કછુ લીલા વિહાર રસકો અવલોકન કરત હે, જા સમેં અનેક પ્રકારસો હાસ્યાદિક - કટાક્ષાદિક આલિંગન ચુંબન અનેક પ્રકારકે આશન બંધાદિક કરી દાન - માનાદિક વિહાર લીલા કરી જબ સુરતાંત કે ઉત્તર જબ શ્રી સ્વામિનીજી શૈયા મંદિરકે બાહિર પધારત હે, તા સમે અત્યંત ઉત્સાહ આનંદ ભરીત હોય પ્રશન્નતાસો આય - સખીજનકે મંડલવર્તી હોય વિહાર રસકે રંગમેં બીરાજત હે, તા સમે શ્રી લલિતાજી સખી સહચરી સબ શ્રી સ્વામિનીજીકો પ્રશન્ન વદન અવલોકન કરી ચાર્યો ઓરસો મંડલવર્તી હોય અપની અપની સેવામેં તત્પર હોય જાત હે, તા સમે શ્રી લલિતાદિક સખી પરમ મધુર વચન કરિ શ્રી પ્રાણનાથકે રસ રમણ વિહારકે ભેદભાવ રાખી પુછત હે પ્રાર્થના દૈન્યતા કરી, તબ શ્રી સ્વામિનીજી શુદ્ધ ભાવ પ્રીતિ દેખિકે અપુની લીલા સહાયક જાનીકે શ્રી પ્રાણનાથકે વિહાર સુખકી સકલ વાર્તા કહત હે, તબ લલિતાદિક સખી અપુને પ્રાણનાથ તથા અપુની સ્વામિનીજીકે સુખ વિહાર સંબંધી વાર્તા સુનીકે મનમેં અત્યંત પ્રશન્ન હોય અપુને જીવન સૂફલ કરી માનત હે, અરૂ યુગલ સ્વરૂપકે વિષે કોટિ ગુનો સ્નેહ બઢત હે, અરૂ આ વાર્તા કે આવેશમેં તન્મય હોય રહત હે, તા કરિ સકલ અન્ય પદાર્થ ભુલ જાત હે, અરૂ વા રસમેં સદા ભીંજે પડે રહત હે, પાછે જબ અપની નિજ સખી સહચરીકે મંડલમેં આય શ્રી લલિતાજી આદિ સખી

બીરાજત હે, તબ નિજ સખી કો શુદ્ધ ભાવ પ્રેમાસક્તિ દેખિકે શ્રી સ્વામિનીજીકે શ્રીમુખ વચનામૃત યુગલ સ્વરૂપકી લીલારસ અમૃત રૂપી વાર્તા સબ સખીકો કહત હે, તબ સબ સખીજન શ્રી લલિતાજીકે મુખસો, યુગલલીલા રસકી વાર્તા સુનીકે વા લીલા રસ અમૃત સમુદ્રમેં મન ચિત્ત સબનકો નિમગ્ન હોય જાત હે, તાહી ભાંતિ શ્રી સ્વામિનીજી ભાવાત્મક શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપને પ્રાણનાથ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે રસ પ્રકાર કેલિ ક્રીડા સંબંધી લીલારસ અમૃત રૂપી વાર્તા સ્વ ભોક્તૃત્વ, અપુને નિજ સખી લલિતા ભાવાત્મક શ્રી દામોદરદાસાદિક ભગવદીયનકે મંડલમેં વિરાજમાન હોય, શુદ્ધ ભાવ પ્રીતિ દેખિકે સકલ લીલા વિહાર સંબંધી વાર્તા ઇન ભગવદીયનકે આગે ઉત્સાહ આનંદ પૂર્વક કહત હે, તાહીતે શ્રી દામોદરદાસજીકી વાર્તામેં પ્રગટ લીખે હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી શ્રી સુબોધિનીજીકી કથા કરતમેં આપ કહતે જો **“દમલા બડી બેર ભઇ હે શ્રી ઠાકોરજીકી વાર્તા કરી નહી હે જો કરીયે”** । યા ભાંતિ સૂચના કરી એકાન્તમેં દામોદરદાસાદિક ભગવદીયનકે આગે લીલા રસ અમૃત મઇ ગોપ્ય વાર્તા આપ કરતે, સો આપકે શ્રી મુખતે લીલા રસ અમૃત રૂપી વાર્તા સુનીકે શ્રી દામોદરદાસાદિક ભગવદીયનકો મન ચિત્ત ભગવદ્ રસ લીલા અમૃત સમુદ્રમેં નિમગ્ન હોય જાતો, દેહાધ્યાસ ભૂલી જાતે - ભગવદ લીલા રસમેં તથા શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપમેં તન્મય હોય જાતે, અરૂ હૃદયસો આનંદકો સમુદ્ર ઉમગી આવતો, તાતે યા રસકે પાનકે ભોક્તા જો ભગવદીય જન શ્રી દામોદરદાસાદિકકે પાસ આય જો સત્સંગ કરતે, તીનકે આગે તીનકે સંગ સર્વ લીલા રસમય વાર્તા કરતે, તબ વે ભગવદીય અપુનો સર્વસ્વ ધન શ્રી દામોદરદાસ આદિ ભગવદીયનકો જાનતે, અરૂ અપનો જીવન સફલ કરી માનતે, અરૂ સદા યા લીલા રસ અમૃત સમુદ્રમેં ભીંજે રહતે, સદા છકે રહતે, । તાતે શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો **“લીલામૃતરસાર્દ્રાર્દ્રીકૃતાખિલશરીરભૃત્”** ॥

તહાં અબ કોઇ શંકા કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપુને સેવકનકે આગે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સકલ વિહાર સંબંધી લીલા રસ વાર્તા કહી સબનકો બાહિર - ભિતર આર્દ્ર કર દેત હે, પરન્તુ પરમપ્રિય જો શ્રી પ્રભુજીસો રમણવિહાર તા સંબંધી જો સ્થલસો હુ જતાયે દેત હે કે ગોપ્ય રાખત હે? યા ભાંતિ કોઇ આશંકા કરે તાકો સમાધાન કરવેકું શ્રી ગુંસાઇજી આગે નામ કહત હે ॥

ગોવર્ધનસ્થિત્યુત્સાહઃ ॥ ૯૧ ॥ યાકો ભાવર્થ કહત હે :- જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ શ્રી ગોવર્ધન પર્વત કે ઉપર સદા ઉત્સાહ સહિત બીરાજત હે, કોઇ કાલ પાયકે કબહું અપ્રિયતા હોત નાહી, સદા પ્રતિક્ષણ ઉત્સાહ આનંદ પ્રગટ હોત હે, એસે શ્રી મહાપ્રભુ આપ હે, અબ શ્રી મહાપ્રભુજી ગોવર્ધન પર્વત પર બીરાજીકે શ્રી ગોવર્ધન પર્વતકો મુખ સ્વરૂપ હે સો હું કૃપા કરિ અપુને અંગીકૃત ભક્તનકો ભલી ભાંતિસો જતાવત હે, જો શ્રી ગોવર્ધન પર્વતકો સ્વરૂપ એસો હે,। અબ કહત હે જો શ્રી ગોવર્ધન પર્વતકો સ્વરૂપ કેસો હે? જો યાવંત પર્યંત જીતને પર્વત હે છોટે બડે તીન સબનમેં મણિવર સબતે બડે, સબતે શ્રેષ્ઠ, સબતે સુન્દર, સબતે અધિક સામર્થવાન, સબતે પરમ કંચનમય એસો સુમેરૂ પર્વત હે, જેસે સકલ લોકનતે પરે સર્વ શ્રેષ્ઠ અક્ષર બ્રહ્મ હે, સો અક્ષર બ્રહ્મતે સર્વ નીચેકે લોક હે, અરૂ અક્ષર બ્રહ્મ ધામકે આશ્રિત સર્વ લોક હે, તેસે સર્વ પર્વત કે ઉપર સુમેરૂ હે, સર્વ પર્વત સુમેરૂકે આશ્રિત હે, જેસે સકલ દેવતા - ઋષિશ્વર - મુનીશ્વર, બ્રહ્મા - વિષ્ણુ - મહેશ, અંશાવતાર કલાવતારાદિ ભગવદ્ અવતારકે, મૂલ સર્વોપર સર્વ સામર્થ્યવાન સર્વ શ્રેષ્ઠ સર્વેશ્વર શ્રી અક્ષર બ્રહ્મ સ્વરૂપ હે, જેસે સકલ શાસ્ત્રકો મણિવર વેદ હે, સો સર્વ અક્ષર બ્રહ્મકે આશ્રિત હે, તેસેઇ ઇંહા સર્વ પર્વતકે અધિપતિ સુમેરૂ હે, અરૂ સુમેરૂકે મણિવર શ્રી ગોવર્ધન પર્વત હે, જેસે અક્ષર બ્રહ્મકે મણિવર સર્વ પ્રકાર શ્રેષ્ઠ ઉત્તમોત્તમ ગોલોક ધામ હે, સો સર્વોપર સર્વ પ્રકાર કરિકે હે, સો ગોલોક ધામ રૂપ

શ્રી ગોવર્ધન પર્વત હે, તાતે શ્રી ગોવર્ધન પર્વતકે સમાન ઓર કોઇ પર્વત નહી હે તાતે ગિરિવર એસો નામ હે, ઓર ગોવર્ધન જો નામ હે તામેં અનેક ભાવાર્થ હે, તામેં તે કિંચિત કહત હે જો "ગો" નામ ગાયકો હે, ગો નામ પર્વતકો હે, ગો નામ વેદકો હે, ગો નામ દેવતાનકો હે, ગો નામ ઇન્દ્રિયકો હે, ગો નામ ગો લોકકો હે, ગો નામ ભક્તકો હે, ઇત્યાદિક અનેક પદાર્થ ગો નામમેં હે, । અબ ગાયનકે મણિવર તો યાતે હે જો ગાય સબ શ્રી ગિરિરાજકે આશ્રિત હે, ક્યોં જો અન્ન જલાદિ કરી ગાયકો પોષણ કરત હે, ઓર ગાય ભક્તરૂપા હે, સો ભક્તનકે મણિવર શ્રી ગિરિરાજ હે, । અરૂ ઇન્દ્રિયનકો નામ "ગો" હે, સો જેસે એકાદશ ઇન્દ્રિયનકો પતિ જીવાત્મા હે, અરૂ જીવાત્માકે પતિ પરમાત્મા હે, તેસેઇ ઇન્દ્રિયરૂપા સર્વ પર્વત હે, પર્વતકો પતિ પ્રાણાત્મા રૂપ સુમેરૂ હે, સુમેરૂ કો પરમાત્મારૂપી શ્રી ગોવર્ધન હે । અરૂ દેવતા સબનકો પતિ તો ઇન્દ્ર હે, અરૂ ઇન્દ્રસો પ્રાણાત્મા હે સબ દેવતાકો અરૂ ઇન્દ્રકે પ્રાણાત્મા પતિ શ્રી ભગવાન હે, તેસેઇ અખિલ લોક સકલ ભગવદ અવતારનકે પતિ શ્રી અક્ષર બ્રહ્મ હે, અરૂ અક્ષર બ્રહ્મકે અધિપતિ તો ગોલોકધામ વાસી શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ હે, તેસેઇ સકલ ભક્તનકે શિરોમણિ તો શ્રી વ્રજ ભક્ત હે, અરૂ વ્રજ ભક્ત કે શિરોમણિ શ્રી ગોવર્ધન હે, તાતે શ્રી ગોવર્ધન ગિરિરાજ એસો નામ પ્રગટ હે, સો શ્રી ગોવર્ધનરૂપી તો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ આપ હે, તાતે ઓર કોઇ શ્રી ગોવર્ધનકે સમાન નહી હે, । તાહીતે ઇન્દ્ર કોપ સમે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ વ્રજ ભક્તાદિકકો શ્રી ગોવર્ધનકો આશ્રય કરાયે હે અરૂ આપ શ્રી ગોવર્ધન ધારણ કરીકે શ્રી ગોવર્ધન દ્વારા સબનકી રક્ષા કરી હે, અરૂ આપ શ્રી ગોવર્ધનકો આશ્રય કીયે અરૂ શ્રી ગોવર્ધનકો સંબંધ કરાય સ્વરૂપાનંદકે અનુભવકો દાન સબનકો કીયે, અરૂ વ્રજ ભક્તાદિકકો યહ જતાયો જો શ્રી ગોવર્ધનકે આશ્રય વિના શ્રી ગોવર્ધનકે સંબંધ વિના સર્વોપર ફલરૂપ મેરો સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ તા રૂપી સુખ

સમુદ્રકી પ્રાપ્તિ ઓર પ્રકારસો હોયગી નહી, યહ નિશ્ચે સિદ્ધાંત સાર સબનકો જતાયે હે, ઓર યહ હું જતાયે જો મોકો હું યહ પુષ્ટિ લીલાત્મક પરમ માધુર્ય રસકી પ્રાપ્તિ હે સો શ્રી ગોવર્ધનકી કૃપાતે હે, તાતે મેં હું શ્રી ગોવર્ધનકો આશ્રય કરી સુખ વિહાર સદા કરત હું, તાતે શ્રી ગોવર્ધનકો પરમ તત્વ જાની સદા સર્વદા શ્રી ગોવર્ધનકો આશ્રય કરિયો। અબ શ્રી ગોવર્ધનકો મુખ્ય સ્વરૂપ શ્રી સ્વામિનીજી હે સો સ્વામિનીજીકી કૃપા વિના પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગમેં પ્રવેશ હોય નહીં તાતે શ્રી પ્રભુજીકો શ્રી ગોવર્ધનકે મધ્ય સ્થિત સદા ઉત્સાહ આનંદસો બીરાજકે નાના પ્રકારકે ભોગ રસ કરત હે, એસે શ્રી ગોવર્ધન હે। અબ શ્રી ગોવર્ધનકો કિંચિત શોભા વર્ણન કરે હે જો શ્રી ગોવર્ધન કેસે હે? પરમ અલૌકિક દિવ્ય કંચન સમાનતો જીનકે શ્રી અંગકી કાંતિ હે, અરૂ મર્કત મણિ, સ્ફાટિક મણિ ચિંતામણિન કરિ આભુષણ જડીત હે અંગ અંગ જીનકે, જીન મણિનકી કાંતિકે આગે કોટિ કોટિ સૂર્યાદિક લજ્યાકો પાવત હે અરૂ વૃન્દાવન આદિ સકલ વનરાય જીનકી રોમાવલી હે, સો સકલ દ્રુમલતા વૃક્ષ કેસે હે? જો વૃક્ષે વૃક્ષે વેણુધારી પત્રે પત્રે ચતુર્ભુજ એસે રસાત્મક - ભાવાત્મક - સ્વરૂપાત્મક સગરે વૃક્ષ લતા હે। અરૂ ષટ રૂતુકે પુષ્પન કરી ફલન કરી સદા કુસુમીત નવપલ્લવીત હોય રહે હે, ઈચ્છા અનુકુલ। અરૂ સારસ - મોર - ચકોર - ચાત્રક - કોકિલા - પપૈયા - હંસ - શુક - સારીકા આધિદૈવિક સ્વરૂપાત્મક પરમ રસાત્મક રસલીલા ઉદ્દિપનકર્તા સખીરૂપ લીલા સહાયક સ્વ સ્વભાવ ત્યાગી હે, એસે અનેક પક્ષીનકે સમૂહ મહામધુર સ્વરસો ભગવદ્ લીલાકે અનુસાર કલરવ કુઝત હે, સો માનો સકલ સંગીત સાજ સમાજ સહિત તીનગ્રામ સપ્ત સ્વરનસો ગતિભેદ મૂર્છના સહિત મધ્યમાદિ સ્વર કરી ગાન કરત હે, પરમ મધુર સ્વર કંઠ નાદસો, તા કરી શ્રી ગોવર્ધન ગુંજ રહે હે। અરૂ જહાં અનેક સરોવર રસાત્મક જલસો ભરપૂર ભરે અનિર્વચનિય શોભા દેત હે અરૂ શ્રી યમુનાજી, શ્રી ગોવર્ધન અરૂ અનેક

ઝરના લલિત શોભા દેત હે, અરૂ શ્રી યમુનાજી શ્રી ગોવર્ધનસો આવૃત હોય પરમ શોભા દેત હે, સો શ્રી યમુનાજીકે દોઉ તટ પર રત્નમણિ જડીત શોભા દેત હે, તામેં નાના પ્રકારકે કમલ કમોદની સદા ફુલ રહે હે તહાં નાના કેલિ ક્રીડા રમણ સ્થલ અલૌકિક કુંજ નવ નિકુંજ સિદ્ધ હે, અનેક કંદરા પરમ શોભાયમાન હે, ઠોર ઠોર અનેક બંગલાનકે ચોક બને હે, નાના પ્રકારકે કુસુમ પ્રફુલ્લીત હોય રહે હે, ત્રિવિધ વાયુ - મંદ - શીતલ સુગંધ યુક્ત એક રસ વહત હે યા ભાંતિસો અનેક સ્થલ શ્રી ગોવર્ધનમેં શોભાયમાન હે તાતે શ્રી ગોવર્ધનકી શોભા દેખિકે બ્રહ્માદિક શિવાદિક સબ મોહકો પાવત હે, તથા શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ આપ શ્રી ગોવર્ધનકી શોભા સૌન્દર્યતા દેખિકે મોહિત હોયકે સદા તહાં નિવાસ કરત હે તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકો શ્રી ગોવર્ધનમેં સ્થિત હોય નિવાસ કરવેમેં પરમ ઉત્સાહ આનંદ હોય હે, તાતે સર્વ અંગીકૃત પુષ્ટિ ભક્તનકો હું યહ જતાયે જો જહાં તાંઇ દેહકો સંબંધ હે તહાં તાંઇ શ્રી ગોવર્ધનકો આશ્રય કરિ રહેવેકો મનોરથ સદા રાખનો, તથા લીલામેં પ્રાપ્ત ભયે પીછે હું સદા શ્રી ગોવર્ધનકી કૃપાતે હી પુષ્ટિમાર્ગીય સકલ પદાર્થકી પ્રાપ્તિ હોયગી, યાહી તે પુષ્ટિમાર્ગમેં શ્રી ગોવર્ધન સેવનીય હે, તાતે સદા શ્રી ગોવર્ધનકે દર્શનકો, સ્પર્શકો, નિવાસકો નામ સુમરણકો સર્વ ભાવ કરી ઉત્સાહ આનંદ અપને મનમેં રાખનો, યહ શીક્ષાર્થ આપ સદા શ્રી ગોવર્ધનમેં ઉત્સાહપૂર્વક સ્થિતિ કીયે હે, તાહીતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો **“गोवर्धनस्थित्युत्साह”** યહ નામ કહે હે,। અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીકે પ્રાગટ્ય પહેલે શ્રી ગોવર્ધનજીકે સ્વરૂપકો જ્ઞાન કાહુકો નહી હતો, સો જબ આપ પ્રગટ ભયે તબ શ્રી ગોવર્ધનજીકો પરમ અલૌકિક આધિદૈવિક ભગવદ્ સ્વરૂપાત્મક વર્ણન કરી પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો જતાયે હે, તબ શ્રી ગોવર્ધનજીકો સ્વરૂપ જાન્યો ગયો। સો જબ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી કૃપા, શ્રી મહાપ્રભુજીકી કૃપા, શ્રી ગોવર્ધનજીકી કૃપા હોયગી તબ શ્રી ગોવર્ધનજીકો સ્વરૂપ જાન્યો જાયગો, અન્યથા જાન્યો

જાય નહી ॥

યા ભાંતિસો શ્રી મહાપ્રભુજીને શ્રી ગોવર્ધનજીકો પ્રિયત્વ કારણ પ્રગટ કરી જતાયે, તબ શ્રી ગોવર્ધનજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો અત્યંત પ્રિય હે, સો કેસે જાની પરે? યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજી કો નામ અબ કહત હે ॥

तल्लीलाप्रेम पूरित: ॥ ૯૨ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકો શ્રી ગોવર્ધન પ્રિય હે તાકો કારણ કહત હે, જો શ્રી ઠાકોરજીને શ્રી ગોવર્ધનોદ્ધારણ કીયે હે, તબ ઇન્દ્ર ભયતે શરણ આયે જો વ્રજ વાસી તિનકો સર્વ લોકનકે જીવનતે ન્યારે કરિ અપુને કીયે, અરૂ સાત દિના તાંઇ સબનકી સુધા - પીપાસા સબ દૂરિ કરી અપુને સ્વરૂપાનંદકો દાન કરી, સબનકી રક્ષા કરી, ઇત્યાદિક જો લીલા તા કરી પ્રગટ ભયો જો પ્રેમ, તાસો પૂર્ણ કીયે હે અંગ અંગ સબનકે, એસે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તિનકે મુખારવિંદ સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ ભયે, તાતે અપને અંગીકૃત ભક્તનકો સાક્ષાત શ્રી ગોવર્ધનનાથજીકો સ્વરૂપાનંદરૂપી લીલા રસકો દાન કરી સર્વ આસક્તિ છુડાય, ભગવદ્ આસક્તિ પ્રગટ કરી પ્રેમલક્ષણાત્મક ભક્તિકો દાન કરી પ્રેમ રસસો સબનકો બાહિર - ભિતર પૂર્ણ કીયે હે, તાહીતે પિતૃ ચરણ શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો **"तल्लीला प्रेमपूरित:"**। સો સ્વરૂપાનંદ રૂપી લીલા રસ સંબંધી પ્રેમ રસસો સબનકો પૂરિત કરી પૂર્ણ કીયે હે, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે ॥ ૨૯ ॥

તહાં અબ કોઉ શંકા કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજી અપુને સેવકનકો લીલા રસસો - પ્રેમ રસસો બાહિર ભિતર પૂર્ણ કીયે હે યહ કેસે જાની પડે, તથા યહ કેસે સંભવે, ક્યોં જો તા સમે વ્રજવાસી લોગ હતે સો તો સામાન્ય નહી હતે, સાધન સિદ્ધ હતે, ઓર સબતો યા કલિકાલકૃત દોષસો સકલ પ્રાણી માત્રકી બુદ્ધિ હરણ ભઇ હે, તાતે યહ કલિકાલમેં યહ દાન પ્રેમ ભક્તિરૂપા ઇન જીવનમેં કેસે સંભવે? યા ભાંતિસો કોઇ આશંકા કરે

તાકે સમાધાનાર્થ આગે નામ કહત હે ॥

યજ્ઞભોક્તા યજ્ઞકર્તા ચતુર્વર્ગ વિશારદઃ ।
સત્યપ્રતિજ્ઞ ત્રિગુણાતીતો નય વિશારદઃ ॥ ૩૦ ॥

યજ્ઞભોક્તા: ॥ ૯૩ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ કહત હે, જો શ્રી ગોવર્ધન યાગ કીયે તે તામે દીની જો બલી તાકો ભોજન શ્રી પ્રભુજી આપ કીયે હે, કાહેતે ? જો પ્રથમતો ઈન્દ્રયાગ સબ વ્રજવાસી કરિકે ઈન્દ્રકો બલી સબ દેન હતે, સો બલીકો ભોક્તા તો ઈન્દ્ર હતો પાછે જબ નંદાદિક સબ ગોપ મીલીકે ઈન્દ્રયાગ છોડીકે શ્રી ગોવર્ધન યાગ કીયે, ઓર સબ નંદાદિક વ્રજવાસી લોક અપને શ્રી ગોવર્ધનકો બલી સમર્પે, સો શ્રી ગોવર્ધન દ્વારા સકલ બલીકો ભોગ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ આપ કીયે, તાતે યજ્ઞ ભોક્તા ભગવાન આપ હે, સો યજ્ઞ સંબંધી સકલ બલી ભોગતો યજ્ઞ પુરૂષ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ આપ મુખતે કીયે હે, તહાં યજ્ઞ બલીકે ભોગમેં કારણરૂપતો શ્રી ભગવાનકો મુખ હી હે સકલ રસ ભોક્તા તાતે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ રૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી હે, તાતે “**યજ્ઞભોક્તા**” નામ આપકો શ્રી ગુંસાઈજીને કહ્યો હે, તથા સર્વ કાલમેં વ્રજવાસી લોગ સકલ સામગ્રી શ્રી ભગવાનકો આરોગાવત હે, સો શ્રી ભગવાન સબનકી સામગ્રી શ્રીમુખતે હી આરોગત હે, સો હું શ્રી મુખરૂપી શ્રી મહાપ્રભુજી આરોગત હે, તાતે યજ્ઞભોક્તા નામ કહે હે, સો શ્રી મહાપ્રભુજી હી યજ્ઞભોક્તા હે તામે સંશય નહી રાખનો ॥

તહાં અબ કોઈ આશંકા કરે જો પહિલે યાગ કીયે વિના યાગકી બલીકો ભોગ કરનો ક્યોં સંભવે ? અરૂ તુમતો યજ્ઞભોક્તા નામ પહેલે કહે હો, જો યજ્ઞ કર્તા, પાછે યજ્ઞ ભોક્તા કહે તે સો તો સંભવતો પરન્તુ તુમ તો યજ્ઞભોક્તા પહેલે કહીકે પાછે યજ્ઞ કર્તા કહો હો, યહ કેસે સંભવે? યા ભાંતિ કોઉ આશંકા કરે તાકે સમાધાનાર્થ આગે નામ કહત હે ॥

યજ્ઞકર્તા: ॥ ૯૪ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ :- જો શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ

યજ્ઞકર્તા હે સો તાકો કારણ યહ હે જો, જબ શ્રી નંદાદિક સકલ વ્રજવાસી લોગ ઇન્દ્રયાગ પ્રતિ વર્ષ કરતે. સો સકલ સામગ્રી નાના પ્રકારકી કરિકે ઇન્દ્રકી પૂજા કરી - ઇન્દ્રકો ભોગ સમર્પતે, સો ઇન્દ્ર ભોગ કરતો, તબ શ્રી પ્રભુજી આપ વિચારે જો યજ્ઞ પુરૂષતો મેં પ્રગટ ભયો હું, અરૂ મેરે આગે ઇન્દ્રાદિક બલી ભોગ કરે યહ ઉચિત નહી હે, તથા મેરો આશ્રય છોડ અન્યાશ્રય સબ કરત હે, સો યહ અન્યાશ્રય બાધક હે, જહાં તાંઇ યહ અન્યાશ્રય છુટેગો નહિ, અરૂ એક દ્રઢ આશ્રય મેરો હોયગો નહી તહાં તાંઇ નિત્યલીલામેં અંતરાય હોયગો, અરૂ મોકું તો શ્રી નંદાદિક સકલ વ્રજવાસી લોગનકો નિત્ય લીલામેં અંગીકાર કરી, સદા એક રસ યથા અધિકાર સબનકો સુખ દાન કરનો હે, યહ વિચારકે આપ સબનકો અન્યાશ્રય છોડાયવેકો ઉદ્યમ કીયો, તહાં ખટ વર્ષ તાંઇ તો આપ લીલા કરે, ક્યોં જો આપ ધર્મ રૂપા હે, અરૂ જબ સાતમો વર્ષ પ્રવેશ ભયો પાછે અપુનો પ્રમેય બલ પ્રગટ કીયો, તાતે સાતમેં વર્ષ જબ નંદાદિક ગોપ ઇન્દ્રયાગકી તૈયારી કીયે તબ શ્રી પ્રભુજી આપ મુગ્ધ બાલકવત હોયકે શ્રી નંદાદિકસો પૂછે જો યહ પૂજા તુમ કોન દેવતાનકી કરત હો, સો મેરે આગે વિસ્તારપૂર્વક કહો, ઓર કોન પ્રયોજનાર્થ પૂજા કરત હો, સો સબ કારન કહો, ઓર ઇન પૂજા ખાયકે કહા ફલ સિદ્ધ કરત હે સો સબ કહો, । યા ભાંતિસો મુગ્ધ બાલક હોયકે શ્રી પ્રભુજી આપ શ્રી નંદાદિક ગોપ આદિસો પૂછે, તબ શ્રી નંદાદિક ગોપનને વેદ માર્ગકી રીતીસો સકલ વૃતાંત કહે જો તેતીસ કોટિ દેવતાનકો રાજા ઇન્દ્ર હે, તાકી પૂજા હમ કરત હે, સો તુમારી કુશલતાકે અર્થ, તથા ગાય ગોપનકે સુખાર્થ, સો કાહેતે ? જો ઇન્દ્ર જલ વૃષ્ટિ કરત હે તબ સકલ પદાર્થ પ્રગટ હોત હે, અરૂ ગૈયાનકો ઘાંસ બહુત હોત હે, અન્નાદિક સર્વ પદાર્થ હોત હે, તાતે હમ ઇન્દ્રકી પૂજા કરત હે યહ સબ વૃતાંત સુનીકે શ્રી પ્રભુજી વિચારે જો મેં તો પુત્ર રૂપ પ્રગટ ભયો હું તાતે મેરે વિષે તો ઇશ્વર ભાવ પ્રતિત હોયગો નાહી, તાતે મેરો સ્વરૂપ

મો સમાન હરિદાસ વર્ય શ્રી ગોવર્ધન પર્વત હે તીનકો મહાત્મ્ય પ્રગટ દીખાય ભક્ત શિરોમણિ શ્રી ગોવર્ધનકો આશ્રય કરાય ઇન્દ્રાદિક સકલ દેવતાનકો અન્યાશ્રય છુડાય પરમ ફલકો પ્રાપ્ત કરાઇએ, યહ વિચારીકે આપ શ્રી ઠાકોરજી શ્રી નંદાદિક ગોપનકો કહેને લગે, જો આજ મોકો સ્વરૂપાન્તરમેં આદિ પુરૂષ ભગવાનને દર્શન દીયો હે, અરૂ મોસો કહ્યો જો તુમ સકલ દેવતાનકો દેવ ઈશ્વર દેવરાય શ્રી ગિરિરાજકો પૂજન છોડ અન્ય દેવતા ઇન્દ્રકો પૂજન ક્યોં કરત હો ? અરૂ તુમ શ્રી ગોવર્ધનકો પૂજન કરો અરૂ શ્રી ગોવર્ધન તુમ સબનકો દેખ બલી ભોજન કરેગો, અરૂ સબનકો મનવાંછીત મુહ માગ્યો ફલ દાન કરેગો, અરૂ તુમારે સકલ અમંગલ નીવારણ કરેગો, સકલ ઇષ્ટ પ્રાપ્ત કરાવેગો, અપને નેત્રતે પ્રગટ પ્રતાપ તુમ સબ દેખોગે, અરૂ પૂજાકો પ્રકાર હું સબ મોકું કહી બતાયે હે, તાતે અબ તુમ ઇન્દ્રયાગ મેટકે શ્રી ગોવર્ધનયાગ કરો, યહ સબ વૃતાંત નંદાદિક ગોપનકે આગે શ્રી પ્રભુજી કહેન લગે, અરૂ આપ અંતર્યામીરૂપ હે તાતે સબનકે હૃદયમેં પ્રવીષ્ટ હોય ગોવર્ધનયાગકી નિશ્ચે પ્રવર્તી ઇચ્છા પ્રગટાયે તબ શ્રી નંદાદિક ગોપનને શ્રી પ્રભુજીકે મુખવચન સુનીકે મનમેં સબનને નિશ્ચે કીયે, જો શ્રી નંદરાજકુમાર કહત હે સો સબ બાત પ્રમાન હે ઇન્દ્રયાગ આપન સબ ભૂલકે ઇતને દીના કીયે, અરૂ શ્રી ભગવાનતે વિમુખ ભયે હતે, પરન્તુ શ્રી ભગવાન બડે દયાલ હે સો આપ હમારી ભુલકી ઓર વિચારે નહી, ઓર અનુગ્રહ કીયે, દેવરાયકો પૂજન બતાયે, તાતે અબ શ્રી નંદકુમાર કહે સોઇ કરો, યા ભાંતિસો સબ નંદાદિક ગોપ નિશ્ચે મતો કરી ચૌરાશી કોષમેં ખબર કરવાયે જો અબ તે શ્રી ગોવર્ધન પૂજન સબ કરો, ઇન્દ્ર પૂજન કોઇ મતિ કરો, અરૂ શ્રી ગોવર્ધનયાગકી પૂજાકી સામગ્રી સબ બેગ સિદ્ધ કરો, યહ સકલ વ્રજમેં પ્રસિદ્ધ ખબર કરવાઇ, નરનારી પ્રતિ ઘર ઘરમેં, અરૂ શ્રી નંદાદિક ગોપનકે મનમેં અતિ આનંદ પ્રગટ ભયો, શ્રી ગિરિરાજજીકો મહાત્મ્ય હૃદયમેં પ્રકાશમાન ભયો,

અરૂ ઇન્દ્રાદિકકે ઉપર અભાવ હોત ભયો, પાછે સકલ વ્રજવાસી લોગ યહ વાર્તા વિચાર સુન સુનકે અતિ હર્ષ - આનંદ પાયે, પાછે શ્રી નંદાદિક ગોપ સકલ વ્રજવાસી અપુને અપુને ગૃહતે સકલ પૂજાકી સોંજ સામગ્રી લે - લે અનેક સકટ ભરિ ભરિ, નર નારી ગાય બચ્છ સહીત સબ શ્રી ગિરિરાજપે આયે, પાછે આચાર્ય રૂપ આપ શ્રી નંદકુમાર હોય વિધિપૂર્વક શ્રી ગોવર્ધન પૂજન કરાયે, સો શ્રી નંદરાયજી ગોવત્સ પ્રતિ વર્ષ માન તે સો ગોવત્સ યાગમેં પ્રથમ ગાયનકો સન્માન પૂજન કરનો સો વેદમેં પ્રસિદ્ધ નહી હતો, તાતે શ્રી નંદાદિક પ્રતિ વર્ષ ગાયનકો સન્માન પૂજન નહી કરત હતે, સો પ્રથમ શ્રી પ્રભુજી આપ ગાયનકો સન્માન કરિ નાના પ્રકારસો અલંકૃત શ્રૃંગાર કરિ પૂજન કરાયે, પાછે શ્રી ગોવર્ધન યાગકી સામગ્રી સબનકી શ્રી ગિરિરાજજીકો વિધિપૂર્વક ભોગ ધરાયે, પાછે ધૂપ દિપ તુલસી સંખોદક કરાય હાથ જુડાય દિનતા પૂર્વક પ્રાર્થના કરાયે, પાછે શ્રી પ્રભુજી આપ સાક્ષાત સહસ્ત્ર ભુજાધર શ્રી ગિરિરાજ રૂપ હોય, શ્રી નંદાદિક ગોપ સકલકી સમર્પિત સામગ્રીકો સબનકે દેખતે અંગીકાર કીયે, સબનકો મનોરથ પૂર્ણ કીયે, પ્રગટ પ્રતીત કરાઇ દ્રઢ આશ્રય સિદ્ધ કીયે અન્યાશ્રય છુડાયે, સ્વરૂપાનંદકે અનુભવ કરિવેકો યોગ્ય કીયે, યા ભાંતિસો આપ યજ્ઞકો ઉપદેશ કીયે ગોવર્ધન યાગ કરાયે, સો શ્રી નંદાદિક ગોપ સકલ વ્રજવાસીનકો સર્વસ્વ ધન પ્રાણાત્મા રૂપ શ્રી આચાર્યજી આપ હે, તાતે યજ્ઞકે ઉપદેશ કર્તા હું પ્રભુજી આપ હે, અરૂ યજ્ઞ ભોક્તા હું આપ હે, તાતે યજ્ઞકો ઉપદેશ કરવેકો કારણતો શ્રીમુખહીતે હે તાતે મુખારવિંદ રૂપી શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે તાતે યજ્ઞકર્તા હું શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, યા ભાંતિસો ઉપદેશ દ્વારા પ્રથમ ગોવર્ધન યાગ કર્તા આપ હોય યજ્ઞ ભોક્તા ભયે, તાતે યજ્ઞ ભોક્તા - યજ્ઞ કર્તા શ્રી મહાપ્રભુજી હે, તાહીતે શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ કહે જો "**यज्ञकर्ता**" ।।

અબ શ્રી ગોવર્ધન પૂજાકે સમે સકલ વ્રજવાસી લોગનસો શ્રી પ્રભુજી

યોં કહે જો શ્રી ગોવર્ધનકી પૂજા કરોગે નહી તો અપુનો ભલો હોયગો નહી, એસે ભય દિખાય શ્રી ગોવર્ધનકી પૂજા કરાય સબનકો સબ પુરૂષાર્થ સિદ્ધ કીયે હે, તાહી ભાંતિસો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપુને નિજ અંગીકૃત ભક્તનકો સબ દેવતાનકો અન્યાશ્રય છુડાય, એક શ્રી કૃષ્ણહી કો દ્રઢ આશ્રય કરાય, પ્રતિવર્ષ અન્નકુટકો ઉત્સવ કરાય, શ્રી ગોવર્ધન પૂજાદિક કરાય ગોવર્ધન યાગ સિદ્ધ કીયે, અરૂ ચતુર્વિધ પુરૂષાર્થ આદિ સિદ્ધ કીયે, તાતે શ્રી ગોવર્ધન યાગકે ઉપદેશકર્તા હું આપ હે, અરૂ ગોવર્ધન યાગકે ભોક્તા હું આપ હે। અથવા શ્રી મહાપ્રભુજી આપ પ્રત્યક્ષ યાગ હું કીયે હે, સો આપ યાગ કરિ સર્વ પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો ચતુર્વિધ પુરૂષાર્થ સિદ્ધ કીયે હે, યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી શ્રી મહાપ્રભુજીકો નામ આગે કહત હે ॥

ચતુર્વર્ગવિશારદઃ ॥ ૯૫ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- અબ કહત હે જો, યદ્યપિ લોકમેં ચતુર્વર્ગ પદ કરિકે ધર્મ - અર્થ - કામ - મોક્ષ એ પુરૂષાર્થ કહે હે, પરન્તુ વ્રજવાસી લોગ તો પુષ્ટિ લીલાકે અધિકારી હે તિનકો તો એ પુરૂષાર્થ ચહીયે નહી, તાતે એક પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ કરાય, અનેક અલૌકિક પુરૂષાર્થ સિદ્ધ કીયે હે, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપુને ભક્તનકો લૌકિક - વૈદિક પુરૂષાર્થ સિદ્ધ નહી કીયે હે, કેવલ પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી લીલા રસકો, તથા પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સાક્ષાત સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ કરાય, અનેક અલૌકિક પુરૂષાર્થ સિદ્ધ કીયે હે। તહાં અબ શ્રી મહાપ્રભુજીને અપુને પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો પુષ્ટિમાર્ગીય ફલરૂપ પરમ અલૌકિક ચતુર્વિધ પુરૂષાર્થ સિદ્ધ કીયે હે સો કોન કોનસો, અરૂ કોન ભાંતિસો સિદ્ધ કીયે હે સો કહત હે;

તામેં ધર્મ તો યહ જો મુખ્ય શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી સેવા કરાય પરમ અલૌકિક ભગવદ્ ધર્મ સદા નિત્ય અખંડ સર્વોપર સિદ્ધ કીયે, અરૂ લૌકિક ધર્મતો ગૃહસ્થાશ્રમમેં રહીકે વર્ણાશ્રમ ધર્મ પાલનો યહ જો લૌકિક અનિત્ય

ધર્મ તાકો કહા સિદ્ધ કરનો ? અતિ ઉત્તમોત્તમ ભગવદ્ સેવારૂપ ધર્મ સોહી સિદ્ધ કીયે, અરૂ અર્થ નામકો પુરૂષાર્થ તો યહ જો લૌકિક અર્થતો દ્રવ્યાદિકકી પ્રાપ્તિ સો તો ક્ષણીક અર્થ હે, અનિત્ય હે, તાતે એસે અનિત્ય અર્થકો કહા સિદ્ધ કરનો ? તાતે પરમ અલૌકિક સર્વોપર અર્થ તો યહ જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી સાક્ષાત પ્રાપ્તિ હોય સોઇ અર્થ અખંડ - અચલ - અક્ષય હે, એસો પરમ અલૌકિક અર્થ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી સાક્ષાત પ્રાપ્તિ સો તો બ્રહ્માદિકકો હું દુર્લભ હે, સો દુર્લભ અર્થ અપને અંગીકૃત જનકો પ્રાપ્ત કરાવત હે યા સમાન દુસરો અર્થ કોઇ નહી હે, । અબ તીસરો પુરૂષાર્થ “કામ” નામકો હે, સો લૌકિક કામ તો વિષયાદિકકો ભોગ કરનો, સો હું મન ભરકે તો હોત નહી, ક્ષણ ભંગ હે, વિષય કરી પરિ નામ નર્ક ભોગ કરનો પડે એસે તુચ્છ અનિત્ય કામકો કહા સિદ્ધ કરનો ? તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી જો અપુને ભક્તનકો કામ સિદ્ધ કરત હે, સો તો પરમ અલૌકિક નિર્વિકાર ફલરૂપ કામ સિદ્ધ કરત હે, સો કામ કોનસો ? જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે સાક્ષાત દર્શન - સેવન - ભજન લીલા અનુભવકી અપેક્ષા રૂપી દિવ્ય કામકી પ્રાપ્તિ કરાવત હે, તથા શ્રી પ્રભુકો નાના પ્રકારકે આભૂષણ - વસ્ત્ર સામગ્રી સિદ્ધ કરી આરોગાવનો, પરસ્પર હાસ્ય વિનોદ કરનો, એસી એસી અનેક પ્રકારકી ભાવનાકી ઉત્પત્તિ કરાય અલૌકિક રસરૂપ કામનાકે મનોરથકી પ્રતિક્ષણ ઉત્પત્તિ કરાય અખંડ કામના સ્વકીયોમેં વ્યાપ્ત કરાઇ હે, કબહું સ્વાસ્થય પાવે નાહી, પ્રતિક્ષણ નૌતન નૌતન લીલાકે દર્શનકી કામના બની રહે, યા પ્રકાર અલૌકિક કામ સિદ્ધ કીયે તે શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ યા ભક્તનસો ક્ષણ એક ન્યારે રહી શકેંગે નહી સદા યાકે નિકટ બીરાજેગે, એસી પરમ અલૌકિક રસરૂપ કામના શ્રી મહાપ્રભુજી સિદ્ધ ફલકો દાન કરત હે, । અબ ચોથો પુરૂષાર્થ “મોક્ષ” નામકો હે સો શ્રી મહાપ્રભુજી અપુને ભક્તનકો મોક્ષ દાન કરત હે, સો લૌકિક મોક્ષ નહી હે, ક્યોં જો લૌકિક મોક્ષ તો સ્વર્ગ લોકકી પ્રાપ્તિ, સો તો

“ક્ષીણે પૂન્યે મૃત્યલોકે પતંતિ” તાતે યહ મોક્ષ તો તુચ્છ હે, । અરૂ વેદ માર્ગકો સાધન સિદ્ધ ભયે તે જો મોક્ષ હોત હે, સો તો અક્ષર બ્રહ્મકી પ્રાપ્તિ રૂપી મોક્ષ હોત હે, તામેં ચાર પ્રકારકી મુક્તિ મીલત હે, સો કહત હે, સાલોક્ય - સામીપ્ય - સારૂપ્ય - સાયૂજ્ય યહ ચાર પ્રકારકી મુક્તિ હે તામેં સાલોક્ય સો તો અક્ષર ધામમેં નિવાસ, અરૂ સારૂપ્ય હે સો ચતુર્ભુજ સ્વરૂપ હોય અક્ષરધામમેં રહેનો, અરૂ સામીપ્ય સો તો અક્ષર બ્રહ્મ ભગવાનકે મંદિર રૂપી ધામકે પાસ રહેનો, । અરૂ સાયુજ્ય સો અક્ષર બ્રહ્મ ભગવાનકે તેજમેં લય હોય જાનો, એસે ચતુર્વિધ મોક્ષ ફલ સોહું શ્રી મહાપ્રભુજી અપુને ભક્તનકો નહી દેત હે, આપશ્રી અપને ભક્તનકો મોક્ષ દેત હે સો તો પુષ્ટિમાર્ગીય સર્વોપર પરમ ફલરૂપ મોક્ષ દાન કરત હે, સો કોન ભાંતિસો ? જો પ્રથમતો પરમ અલૌકિક દેહ ઈન્દ્રિય સંઘાતકો દાન કરત હે, સો કાહેતે ? જો આધિભૌતિક આધ્યાત્મિક દેહ ઈન્દ્રિયનસો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકો દર્શન - સ્પર્શ - સેવન - ભજનકી ધારણાસક્તિ હોય નહી, તાતે આધિદૈવિક અલૌકિક સર્વોત્તમ દેહ ઈન્દ્રિયનકો દાન શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી સેવા - ભજન - દર્શન - સ્પર્શ કરિવે યોગ્ય સ્વરૂપાનંદકો અનુભવ કરવે યોગ્ય દેહાદિ સંઘાતકો દાન કરત હે, સો કહત હે જો પ્રથમ તો આધિભૌતિક દેહ ઈન્દ્રિયાદિકમેં આધિદૈવિક દેહ ઈન્દ્રિયાદિકકો પ્રવેશ કરાવત હે, તાતે યાહી દેહસો ઈન્દ્રિયનસો, અન્ત:કરણસો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકી સેવા - ભજન - દર્શન - સ્પર્શ ભાવ સહિત કર શકે હે, ભજન - સ્મરણ - ધ્યાન - શ્રવણ ધારણા સક્તિ કરી સાક્ષાત દર્શન સ્પર્શ કરત હે, અરૂ જબ યા દેહસો પુષ્ટિમાર્ગીય ધર્મ સંપૂર્ણ સિદ્ધ કરાય સાધન સિદ્ધ કરી ફેરી નિત્ય લીલામેં પ્રાપ્તિ કરાવત હે, તબ આધિદૈવિક દેહ ઈન્દ્રિયાદિક કેવલ રસમય નિર્વિકાર દાન કરી સકલ વ્રજ ભક્તન સહિત સર્વ લીલા રસકો ધારણ કરનો, શ્રી વ્રજ ભક્તન સહિત શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે ચરણ સ્પર્શ કરનો વ્રજ ભક્ત સહિત શ્રી પ્રભુજીકી સેવા દોઉ

ભાવ સહિત દાસી હોયકે કરનો, તથા અંગ અંગ સો વિહારાદિક લીલાકો અનુભવ કરનો, યહ આધિદૈવિક દેહ ઇન્દ્રિયાદિક બિના હોય નહી, તાતે અલૌકિક દેહ ઇન્દ્રિયાદિકકો દાન કરી સકલ વ્રજ ભક્તનકે સમાન સ્વરૂપાનંદકો સદા સર્વદા અખંડ અનુભવ કરાવત હે, એસો પરમ અલૌકિક ઉત્તમોત્તમ મોક્ષ ફલકો દાન શ્રી મહાપ્રભુજી અપને ભક્તનકો દેત હે, એસે પરમ અલૌકિક ચતુર્વિધ પુરૂષાર્થ સિદ્ધ કરત હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી આપકો નામ કહે જો **"ચતુર્વર્ગવિશારદ:"**। વિશારદ નામ પરમ ચતુરકો હે, અપને અપને અંગીકૃત ભક્તમેં પુષ્ટિમાર્ગીય ચતુર્વિધ પુરૂષાર્થ સિદ્ધ કરાયવેમેં આપ પરમ ચતુર હે ॥

અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો એસે ચતુર્વિધ પુરૂષાર્થ તો બ્રહ્માદિકનકો હું દુર્લભ હે, સો શ્રી મહાપ્રભુજી અપુને ભક્તનકો દાન કરત હે, યહ કેસે જાન્યો જાય ? યા ભાંતિકી શંકા દૂરિ કરવેકો આગે નામ કહત હે ॥

સત્યપ્રતિજ્ઞ: ॥ ૯૬ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે :- જો શ્રી મહાપ્રભુજી યથાર્થ સત્ય પ્રતિજ્ઞ હે, સર્વ કાલમેં કબહું જીનકી પ્રતિજ્ઞા અસત્ય હોત નહી, સો કાહેતે ? જો કર્તું - અકર્તું - અન્યથાકર્તું સામર્થ્યવાન હે, આપ શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ હે, ઓર સર્વ પ્રકારસો સ્વતંત્ર હે, પરાધીન નહી હે - કાલાધીન નહી હે, કાલકે હું નિયામક હે, તાતે હમારે શ્રી મહાપ્રભુજીકી પ્રતિજ્ઞા સર્વ કાલમેં સત્ય હે ॥

તહાં કોઇ શંકા કરે જો આજ તાંઇ કી પ્રતિજ્ઞા કાહુમેં સત્ય દેખિહું નાહી, અરૂ સુનીહું નાહી, બડે બડે રૂષિશ્વર - મુનીશ્વર - બ્રહ્માદિક દેવતાનકી હું પ્રતિજ્ઞા સત્ય નહી હોત હે, તો શ્રી મહાપ્રભુજીકી પ્રતિજ્ઞા યા કલિકાલમેં કેસે સત્ય હોયગી ? યા ભાંતિકી શંકા કો સમાધાન કરવે આગે નામ કહત હે ॥

ત્રિગુણાતીત: ॥ ૯૭ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે, જો હમારે પ્રાણપતિ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ કેસે હે ? માયાકૃત પ્રાકૃત ગુણ રાજસ - તામસ

સાત્વિક તા કરીકે રહિત હે, સો યાકો અભિપ્રાય યહ હે જો જીતને મનુષ્ય હે તીનકો માયાકો સંબંધ હે, તાતે માયાકૃત ગુણમય હોનેસે મનુષ્ય તો દોષયુક્ત હે, તાતે મનુષ્યકી પ્રતિજ્ઞા સત્ય નહી હે, અરૂ રૂષિશ્વર - મુનીશ્વર આદિ દેવતા હું માયાકે ગુણમય હે, ક્યોં જો સકલ પ્રાકૃત હે દોષયુક્ત હે તાતે ઇનકી હું પ્રતિજ્ઞા સત્ય હોત નહી, ક્યોં જો સત્વગુણ - રજોગુણ - તમોગુણ આવિષ્ટ હે તાતે ઉનકી પ્રતિજ્ઞા કેસે સત્ય હોયગી ?। ઓર બ્રહ્મા - શિવજી આદિકી હું પ્રતિજ્ઞા સત્ય નહી હે, ક્યોં જો અસુરનકો વરદાન દેત હે તાકું ભગવાન નિષ્ફલ કર દેત હે તાતે ઇનકી પ્રતિજ્ઞા હું સત્ય નહી હે, ઓર આપશ્રી મહાપ્રભુજીતો માયાકૃત ગુણમય નહી હે, પ્રાકૃત નહી હે, અપ્રાકૃત હે - ત્રિગુણાતીત હે, તાતે સદા સર્વદા નિર્દોષ હે, તાતે આપકી પ્રતિજ્ઞા હું નિર્દોષ હે, તાતે સદા સત્ય પ્રતિજ્ઞ હે, અબ પ્રતિજ્ઞાકો સ્વરૂપ કહા ? સો કહત હે, જો શ્રી મહાપ્રભુજી અપુને પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવનકે ઉદ્ધાર કરવેકી ઇચ્છા સું આપને માર્ગકી રીતી મર્યાદા જતાયવેકે લીયે અપને પુષ્ટિમાર્ગ કે સિદ્ધાંત જીનમેં નિરૂપણ કીયે હે, એસે સિદ્ધાંત ગ્રંથ નિરૂપણ કીયે હે તાતે ગ્રંથકે અનુસાર મર્યાદામેં અપને સેવકનકો ચલાય માર્ગ રીતીકો આચરણ કરાય નિર્દોષ કરી ઉદ્ધાર કરત હે, અરૂ અપની પ્રતિજ્ઞા સત્ય કીયે હે, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, કાહેતે ? જો આપ પ્રાકૃત ગુણ કરીકે રહિત હે - અપ્રાકૃત નિર્દોષ હે તાતે કલિકાલકૃત દોષ આપકો સ્પર્શ હું નહી કર શકે હે, તાતે અપને પુષ્ટિ ભક્તિમાર્ગ કે સિદ્ધાંત ગ્રંથ પ્રગટ કીયે હે સો હું નિર્દોષ હે, તાતે પુષ્ટિ ભક્તિમાર્ગીય દૈવી જીવનકો અપુને શરણમેં લેકે નિર્દોષ કીયે હે સો ઇનકું કલિકાલકૃત દોષ બાધા નહી કર શકે હે, ક્યોં જો નિર્દોષ માર્ગમેં શરણ હોય નિર્દોષ આચરણ ક્રીયા કરત હે, સો નિર્દોષ ક્રીયા જો ભગવત સેવા ભજનાદિક સિવાય ઓર જો ક્રીયા હે સો સબ ક્રીયા દોષરૂપ હે, નિર્દોષ નહી હે ક્યોં જો પ્રાકૃત હે તાતે વા ક્રીયાકે આચરણ કરે તે પાતક

હોત હે, ઉદ્ધાર નહી હોત હે, સો કાહેતે ? ભગવદ્ માર્ગ સિવાય જીતને માર્ગ હે તીન સબનકે પ્રગટ કર્તા - પ્રચારક રૂષિશ્વર - મુનીશ્વર દેવતા આદિ હે સો તો આપહીતે પ્રાકૃત માયાકૃત ગુણમયી હે, તીનકે કીયે ગ્રંથ હું પ્રાકૃત દોષ યુક્ત હે, અરૂ ઉનકે પ્રગટ કીયે માર્ગ સોહું પ્રાકૃત હે, સો હું દોષ યુક્ત હે અરૂ ઉન માર્ગમેં શરણ આયકે ક્રીયા કર્તા જો જીવ હે સો હુ પ્રવાહી આસુરી દોષ ભરે હે, તાતે જબ માર્ગ પ્રગટ કર્તા, ગ્રંથ પ્રગટ કર્તા આપ સ્વયં દોષ યુક્ત હે તો તિનકે શરણ હોય તાકે માર્ગ કે આચરણ કરે સો નિર્દોષ કેસે હોય ? ઉનકો ઉદ્ધાર કહાંતે હોય ? તાતે કલિકાલકૃત દોષ ઉનકો આય બાધા કરી ઉદ્ધાર નહી હોન દેત હે, । તથા ભગવદ્ માર્ગમેં શરણ આય વિના, ભગવત સેવા ભજન કીયે વિના તો કબહુ કોઇ કાલમેં ઉદ્ધાર હોય નહી, યહ તો વેદ પુરાણ શ્રુતિ - સ્મૃતિ, ગીતા ભાગવત સબ ઠોર પ્રસિદ્ધ હે, સો કાહેતે ? જો સર્વ પ્રકાર કરિ નિર્દોષ તો એક શ્રી ભગવાન આપહી હે, અરૂ ભક્તિ શાસ્ત્ર શ્રી ભગવાન કૃત સો નિર્દોષ હે, અરૂ ભગવાનકે સેવન - ભજન કરત હે, એસે જો ભગવદ્ ભક્ત સો હુ નિર્દોષ હે, ઓર ઇન બિના સબ પ્રાકૃત હે સો સબ દોષ સહિત હે, તીનકો કીયો પદાર્થ નિર્દોષ કહાંતે હોય ? । તાતે ઇંહી શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણચન્દ્રકે મુખારવિંદ સ્વરૂપ અપ્રાકૃત સર્વ દોષ રહિત નિર્દોષ પૂર્ણ ગુણ વિગ્રહ શ્રી મહાપ્રભુજી હે, અરૂ આપને એસો શુદ્ધ ઉત્તમોત્તમ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ પ્રગટ કરી, પુષ્ટિમાર્ગીય સિદ્ધાંત ગ્રંથ પ્રગટ કરી, સાક્ષાત સંબંધ વારે પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય દૈવી જીવ જો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે અંગતે ઉત્પન્ન એસે નિર્દોષ સૃષ્ટિકો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગમેં શરણ લે અંગીકાર કરી, ભગવત સેવા - ભજનાદિક નિર્દોષ અપ્રાકૃત ક્રીયાકો આચરણ કરાય, સબનકો ઉદ્ધાર કરી અપુની પ્રતિજ્ઞા સત્ય કીયે હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજીકી પ્રતિજ્ઞા સત્ય હે, ઓરનકી સત્ય નહી હે, યાહીતે શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો **"सत्यप्रतिज्ञा"** ।

"ત્રિગુણાતિત" ॥

તહાં અબ કોઈ પૂર્વ પક્ષ કરે જો એસો નિર્દોષ તથા નિર્દોષ ગ્રંથ સિદ્ધાંત શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ કીયે હે સો અપની યુક્તિ સો કે કોઈ વેદ શાસ્ત્રકે મતસો પ્રગટ કીયે હે ? ક્યોં જો જોજો રૂષિશ્વર - મુનીશ્વર દેવતાદિકને ગ્રંથ પ્રગટ કીયે હે સો તો વેદશાસ્ત્રાદિકકે મતસો કીયે હે તાતે રૂષિનકો પ્રગટીત કીયો જો માર્ગ તથા ગ્રંથ સો સબ દોષ સહીત ક્યોં ભયે ? અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીને હું ભક્તિમાર્ગ તથા ભક્તિમાર્ગકે સિદ્ધાંતકે ગ્રંથ પ્રગટ કીયે હે સો હુ વેદ શાસ્ત્ર કે મત મંમતસો કીયે હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુ પ્રગટીત પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ તથા સિદ્ધાંતીક ગ્રંથ નિર્દોષ કેસે સંભવે ?। અરૂ ઓર રૂષિનકે કીયે સબ દોષ યુક્ત કેસે ભયે ? સબનને વેદકો આધાર લેકે તો કીયે હે, વેદકો છોડકે તો કાહુને ગ્રંથ નહી કીયે હે યા ભાંતિ કોઈ આશંકા કરે તાકે સમાધાનકે લીયે આગે નામ કહત હે ॥

નયવિશારદઃ ॥ ૯૮ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપને પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ કે સિદ્ધાંત ગ્રંથ પ્રગટ કરવેમેં તથા પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ પ્રગટ કરવેમેં પરમ નીપુન - ચતુર હે, સો કોન ભાંતિ સો સો કહત હે, જો વેદ શાસ્ત્રકે પઢવે વારે સમજવે વારે ઓર અનેક રૂષિ મુની હે, તથા આધુનિક મનુષ્યનમેં અનેક પંડિત હે, પરન્તુ વેદ શાસ્ત્રકો રહસ્ય તત્વાત્મક સાર જાનવેમેં કોઈ ચતુર નહી હે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીતો વેદ શાસ્ત્રનકો રહસ્ય તત્વાત્મક સાર જાનવેમેં મહાચતુર હે, સો કાહેતે ? જો વેદ શાસ્ત્રનકે પ્રગટ કર્તા તો શ્રી ભગવાન હે, સો ભગવદ્ રૂપ હે તાતે વેદ શાસ્ત્ર હું પ્રાણી માત્રકે મન વાણી તે અગોચર હે, તાતે વેદ શાસ્ત્રકો અભિપ્રાય - રહસ્ય તત્વ જાનવેકો બ્રહ્માદિકકો સામર્થ્ય નહી હે, તબ જીવકો સામર્થ્ય કેસે હોયગો ?; ઓર રૂષિ - મુની - પંડિતકો કહા સામર્થ્ય હે જો વેદ શાસ્ત્ર કે રહસ્ય તત્વકો જાન શકે ?। અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીતો સાક્ષાત પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ રૂપ શ્રી પૂર્ણ

પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ હે, તાતે ભગવદ રૂપ જો વેદ શાસ્ત્રાદિક તીનકે અભિપ્રાય રહસ્ય તત્વ જાનવેમેં પરમ ચતુર - સમર્થ હે, તાતે વેદ શાસ્ત્રકે મત પ્રમાણ સિદ્ધાંત સારભૂત પુષ્ટિમાર્ગીય ગ્રંથ હું પરમ અલૌકિક પ્રગટ કીયે હે, અરૂ પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ હું સર્વોત્તમ પ્રગટ કરી પરમ તત્વરૂપ સારરૂપ પ્રગટ કીયે હે, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી વેદ શાસ્ત્રકે અભિપ્રાય રહસ્ય સાર જાનવેમેં વિશારદ ચતુર શિરોમણી હે, તાતે જો કોઇ રૂષિ - મુની - પંડિત શ્રી મહાપ્રભુજીકે સમાન હોતે તો એસો નિર્દોષ માર્ગ હું પ્રગટ કરતે, અરૂ ગ્રંથાદિક હું નિર્દોષ પ્રગટ કરતે, અરૂ જીવનકો ઉદ્ધાર કરતે, અરૂ ઉનકી પ્રતિજ્ઞા હું સત્ય હોતી, પરન્તુ એસે કોઉ ભયે હું નહી હે, પ્રગટ હું નહી હે, અરૂ આગે હોયગે ભી નાહી, સબ પ્રાકૃત ભયે હે માયાકૃત ગુણકે દોષમય, તાતે વેદ શાસ્ત્રનકો અભિપ્રાય રહસ્ય તત્વકું જાનત નહી હે, તબ ગ્રંથ તથા માર્ગ નિર્દોષ કહાંતે પ્રગટ કરેંગે ? ઓર જીવનકો નિર્દોષ કેસે કરેંગે અરૂ જીવકો નિર્દોષ કરી ઉદ્ધાર હું કહાંતે કરેંગે ? ક્યોં જો આપ દોષવંત હે, । યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો **“નયવિશારદ:”** ॥ ૩૦ ॥

તહાં અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો શ્રી મહાપ્રભુ આપ પ્રગટ હોયકે પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ તથા પુષ્ટિ માર્ગ કે સિદ્ધાંત ગ્રંથ પ્રગટ કીયે હે, સો કોન પ્રયોજનાર્થ ? યામેં શ્રી મહાપ્રભુજીકો કહા લાભ ભયો ? જાકે લીયે ઇતનો પરિશ્રમ કીયે ? યા ભાંતિસો કોઇ આશંકા કરે સો દૂરિ કરવેકો આગે નામ કહત હે ॥

स्वकीर्ति वर्धनस्तत्त्वसूत्रभाष्यप्रदर्शकः ।
मायावादाख्यतूलाग्निर्ब्रह्मवादनिरूपकः ॥ ३१ ॥

स्वकीर्तिवर्धनः ॥ ૯૯ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે, જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ વિચાર કીયે, જો ચાર્યો સંપ્રદાયકે આચાર્ય પ્રગટ હોયકે અપની અપની સંપ્રદાયકો માર્ગ ચલાયકે, અપને અપને માર્ગ કે સિદ્ધાંત ગ્રંથ

પ્રગટ કીયે હે, તા કરી સંપ્રદાયમેં શરણ આયે જો જીવ સો ઉન ગ્રંથનકે આધારસો ચલત હે, તેસેહી હમ પ્રગટ હોયકે પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ પ્રગટ કીયે હે, તાતે માર્ગ કે સિદ્ધાંત ગ્રંથ પ્રગટ કરીયે તો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગમેં શરણ આયે જો ભક્ત, તિનકો ગ્રંથન દ્વારા પુષ્ટિમાર્ગ કે સિદ્ધાંત તથા રહસ્ય, માર્ગકી રહન રીત સબ ભાષ્યમાન હોયગે, તથા સર્વોપર પુષ્ટિ માર્ગ જાની અધિક પ્રીતિ ઉપજેગી, તબ ભગવત સેવા ભજન નિર્વિઘ્નતાસો આનંદ પૂર્વક કરેંગે, યા ભાંતિસો વિચારકે આપ પુષ્ટિમાર્ગ કે સિદ્ધાંત ગ્રંથ પ્રગટ કીયે, તામેં ઉપર તે સકલ વેદ શાસ્ત્રકો પ્રમાણ પૂર્વક સિદ્ધાંત, અરૂ ભિતરતે કેવલ ભગવદ લીલામૃત રસ ભર્યો હે, એસે સાક્ષાત સ્વરૂપ સંબંધી સિદ્ધાંતકે રસરૂપ ગ્રંથ પ્રગટ કીયે હે, તબ પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્ત એસે પરમ રસરૂપ સિદ્ધાંત અવલોકન કરકે અપુને મનમેં સર્વ સેવક અતિ આનંદ પાવત ભયે, અરૂ આપસમેં પરસ્પર શ્રી મહાપ્રભુજીકી અતિ પ્રશંસા બડાઇ કરન લાગે, જો શ્રી મહાપ્રભુ જીનકે સમાન ઓર કોઉ ભયો હું નહી હે, અરૂ હોયગો હું નાહી, તાતે શ્રી મહાપ્રભુજી સબતે શ્રેષ્ઠ હે યા ભાંતિ સો અપુને પુષ્ટિમાર્ગીય સેવકનમેં અપની સ્વકીર્તી બઢાવન હારે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે। અબ કહત હે જો અપને સેવકમેં કીર્તિ બઢાવે સો તો પ્રમાણ હે, પરન્તુ ભૂતલમેં પ્રવાહ કે નિરૂપણ કર્તા અરૂ ભક્તિમાર્ગ કે દ્વેષ કર્તા એસે જો કર્મ જડ પંડિત જનકે સમૂહ તિનમેં હું અપની સ્વકીર્તિ બઢાયે હે, સો સકલ માયાવાદી પંડિતજન જીનકી પ્રશંસા બડાઇ કરત હે સદા સર્વદા એસે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો "**स्वकीर्तिवर्धनः**" ॥

તહાં અબ કોઇ આશંકા કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ પુષ્ટિમાર્ગ કે રસરૂપ સિદ્ધાંત ગ્રંથ પ્રગટ કીયે, તા કરિ સેવક સબ બડાઇ કરત હે યહ વાત તો પ્રમાણ હે, પરન્તુ માયાવાદી જો પંડિત બ્રાહ્મણ ભક્તિમાર્ગ કે દ્વેષ કર્તા એસે જો આપકી બડાઇ કરત હે સો કોન કાર્યકો ઉત્કર્ષ દેખિકે

કરત હે ? યા ભાંતિકી આશંકા દૂર કરવે આગે નામ કહત હે ॥ **તત્વસૂત્રભાષ્યપ્રદર્શકઃ** ॥ ૧૦૦ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે :- જો વેદ વ્યાસજીને તત્વ સૂત્ર પ્રગટ કીયે હે, સો મહા કઠીન સૂત્ર સમાસ હે જીનકો અરૂ માયાવાદમેં ઓર ભક્તિ માર્ગીય બ્રહ્મવાદમેં દોઉનકો જગડા હોય જામેં એસે જો તત્વસૂત્ર શ્રી વેદવ્યાસજીકે, તીન તત્વસૂત્રકો ભલી ભાંતિ નિરૂપણ કીયે હે, તાતે માયાવાદકો ખંડન કરિ શુદ્ધ બ્રહ્મવાદકો સ્થાપન કીયો હે, એસો અણુભાષ્ય નામકો ગ્રંથ કીયે હે, તા કરિ સકલ માયાવાદી પંડિતનકો નિરૂત્તર કરિ જીત લીયે, તાતે સકલ માયાવાદી પંડિત જન સબ શ્રી મહાપ્રભુકી સ્તુતિ - બડાઇ કરન લાગે, જો શ્રી વલ્લભાચાર્યજી આપ સાક્ષાત ઇશ્વર - ભગવાન હે, તાતે એસો અણુભાષ્ય ગ્રંથ પ્રગટ કીયે, યહ મનુષ્યકો સામર્થ્ય નહી, જો એસો તત્વસૂત્રકો ભાષ્ય પ્રગટ કર શકે, યા ભાંતિસો માયાવાદી શ્રી મહાપ્રભુજીકો સુયશ - બડાઇ કરન લાગે, । તહાં યહ પૂર્વ પક્ષ હોય જો વ્યાસજીકે તત્વ સૂત્રકો ભાષ્યતો શંકરાચાર્યાદિકને હું કીયે હે, તો શ્રી મહાપ્રભુજી વ્યાસસૂત્રકે અર્થમેં કહા અધિક અર્થ પ્રગટ કીયે હે તા કરિ સર્વ માયાવાદી પંડિત શ્રી વલ્લભાચાર્યજીકી બડાઇ કરન લગે ? યહ પૂર્વ પક્ષમેં કહત હે જો વેદમેંતો ભગવાનકો સ્વરૂપ સાકાર રસાત્મક નિરૂપણ કીયે હે, તા ભાંતિસો વ્યાસ સૂત્રકો અર્થ શંકરાચાર્ય આદિને નહી કીયો હે, સો કાહેતે ? જો શંકરાચાર્ય આદિતો અપને માયમતકે માર્ગ રીતસો શ્રી ભગવાનકો સ્વરૂપ નિરાકાર નિરૂપણ કીયે હે, સો તો વેદસો વિરૂદ્ધ હે, તાતે વ્યાસ સૂત્રકો અર્થ યથાર્થ નિરૂપણ નહી કીયે હે, અરૂ શ્રી વલ્લભાચાર્યજીતો આપ જા ભાંતિસો વેદમેં શ્રી ભગવાનકો સ્વરૂપ શુદ્ધ આનંદમાત્ર કરપાદ મુખોદરાદિ સાકાર રસાત્મક સબ નિરૂપણ કીયે હે, તાહી ભાંતિસો શુદ્ધ સાકાર રસાત્મક ભાવાત્મક સ્વરૂપ ભગવાનકો નિરૂપણ કીયે હે, તાતે વ્યાસ સૂત્રકો યથાર્થ નિરૂપણ શ્રી મહાપ્રભુજીને હી કીયે હે, અરૂ શંકરાચાર્યતો અપુને મત

ગ્રહણ કરી નિરાકાર નિરૂપણ કીયે હે, અરૂ શ્રી વલ્લભાચાર્યજી તો કેવલ વેદમેં જેસો સ્વરૂપ ભગવાનકો યથાર્થ નિરૂપણ કીયો હે, તેસોહી વ્યાસ સૂત્રકો અર્થ પ્રગટ કીયો હે, તાતે સર્વ માયાવાદી પંડિત જન શ્રી મહાપ્રભુજી કી બડાઇ સ્તુતિ કરત હે, તાહીતે શ્રી ગુંસાઇજી યહ નામ કહે જો **“તત્વસૂત્રભાષ્ય પ્રદર્શક:”** ॥ -

તહાં કોઇ શંકા કરે જો યા કલિકાલમેં માયાવાદકે આગે સર્વ શાસ્ત્ર દુષિત ભયે હે, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજી વ્યાસ સૂત્રકો યથાર્થ જોમેં એસો જો અણુભાષ્ય ગ્રંથ પ્રગટ કીયે હે સો અણુભાષ્ય ગ્રંથ દૂર કરવેકું આગે નામ કહત હે ॥

માયાવાદાખ્યતૂલાગ્નિ: ॥ ૧૦૧ ॥ યાકો ભાવાર્થ :- જો માયાવાદ રૂપી રૂઇકી બડી ઢેર તાકો ભસ્મ કરનવારી જો અગ્નિ તા અગ્નિ રૂપી શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, તહાં લૌકિક રૂઇકો ભસ્મ કરવે વારે જેસે લૌકિક અગ્નિ હે, તેસે માયાવાદ રૂપી રૂઇકે સમૂહકો ભસ્મ કરવે વારે અલૌકિક - આધિદૈવિક અગ્નિ રૂપ શ્રી મહાપ્રભુ હે યહ કહીકે યહ જતાયે જો રૂઇકી રાસ બડો પર્વત સમાન હોય તાકો એક અગ્નિકી ચિનગારી જેસે જરાય ભસ્મ કરી ડારત હે, તેસેઇ માયાવાદીનકો સમૂહ સકલ પૃથ્વીમેં પર્વત સમાન ભયો હતો તિન સબનકો નિરૂત્તર ખંડીત કરનવારે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અગ્નિ રૂપ હે, ॥

સો કોન ભાંતિસો માયાવાદકો ખંડન કીયો યહ જતાયવેકે લીયે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અકેલે પ્રગટ હોયકે સકલ પૃથ્વીકે માયાવાદકો ખંડન કરી માયાવાદકો જીતે હે, સો કોન વાદ કરી માયાવાદકો ખંડન કીયો હે, સો વાદ કોનસો હે? યા ભાંતિસો કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે તાકે સમાધાનકે લીયે આગે નામ કહત હે ॥

બ્રહ્મવાદનિરુપક: ॥ ૧૦૨ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે, જો શ્રી મહાપ્રભુ આપ પ્રગટ હોયકે બ્રહ્મવાદકો સ્થાપન કીયો હે, સો વાદ કેસો હે? જામેં

સબ વસ્તુકો સત્ય કહ્યો હે, અરૂ માયાવાદમેં સો વસ્તુ અસત્ય મિથ્યા કહી હે, સોઇ યહ મિથ્યાવાદ હે, સો કાહેતે જો જીનકો કર્તા સત્ય હે તીનકો કારજ (કાર્ય) હું સત્ય હે, તાતે યહ સગરો ત્રૈલોક્ય બ્રહ્માંડ રચના શ્રી ભગવાનકી હે સો તો સત્ય હે યામેં કહા મિથ્યા હે ? સો માયાવાદીકો મિથ્યા કીયો કેસે મિથ્યા હોયગો ? । તાતે શ્રી મહાપ્રભુ આપ બ્રહ્મવાદ નિરૂપણ કરીકે માયાવાદકો ખંડન કીયે, ભગવદ્ કૃત સકલ પદાર્થ સત્ય કીયે અરૂ અહંતા - મમતા દોઉ મિથ્યા કહે, મેં કર્તા હું યહ જુઠો, અરૂ સર્વકિ કર્તા શ્રી પ્રભુજી હે, યા ભાંતિસો માયાવાદકો મત ખંડન કીયે ॥ ૩૧ ॥

તહાં અબ કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો એસો વાદ બ્રહ્મવાદ તો કોઇને પ્રગટ કીયો નહી, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજી એસો શુદ્ધ, બ્રહ્મવાદ પ્રગટ કીયે હે, સો શ્રી મહાપ્રભુજીકો પ્રાગટ્ય તથા સ્વરૂપ હું સબનકે સમાન દેખિયત હે, અરૂ યા કલિકાલમેં ઇનહુંકો પ્રાગટ્ય હે, તાતે ઇનને બ્રહ્મવાદ કેસે પ્રગટ કીયો ? યા ભાંતિકી આશંકા દૂર કરવે આગે નામ કહત હે ॥

अप्राकृताखिलाकल्पभूषितः सहजस्मितः ।
त्रिलोकी भूषणं भूमिभाग्यं सहजसुन्दरः ॥ ३२ ॥

अप्राकृताखिलाकल्पभूषितः ॥ ૧૦૩ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ કેસે હે ? અલૌકિક જો આભૂષન તિન કરિકે આપ સર્વાંગ શોભા યુક્ત હે । સો અલૌકિક આભૂષણ કોનસે હે ? સો કહત હે જો વ્યાસ સૂત્રકે પ્રમાણ - પ્રમેય - સાધન - ફલ યહ ચારો અધ્યાયમેં પ્રથમ અધ્યાય તો પ્રમાણ રૂપ હે, અરૂ દુસરો પ્રમેય રૂપ હે, તીસરો સાધન રૂપ હે, અરૂ ચોથો ફલરૂપ હે, તામેં ચોથો અધ્યાય ફલરૂપ તામેં ભગવદ્ ભાવ અલૌકિક હે, સો અલૌકિક ભાવ રૂપી આભુષણ કરી આપ સર્વાંગ આભુષિત હે,। તહાં કોઇ કહે જો જા ભાંતિ વ્યાસ સૂત્રકે ચાર્યો અધ્યાયકો નિરૂપણ શ્રી મહાપ્રભુજીને કીયો હે, તા ભાંતિ વ્યાસ સૂત્રકે ચાર્યો અધ્યાયકો

નિરૂપણ શંકરાચાર્યાદિકને હું કીયો હે તામે ફલરૂપકો હું નિરૂપણ કીયો હે, તહાં અબ કહત હે જો જેસે શ્રી મહાપ્રભુજીને ચાર્યો અધ્યાયકો નિરૂપણ કીયો હે તેસે શંકરાચાર્યને નહી કીયો હે, તાતે ભગવદ ભાવ રૂપી અલૌકિક આભુષણ કરી શ્રી મહાપ્રભુજી સર્વાંગ આભુષિત હે, યહ જતાયવેકે લીયે **“અપ્રાકૃતાખિલા-કલ્પભૂષિતઃ”** યહ નામ કહે હે ॥

તહાં કોઇ આશંકા કરે જો એસે અલૌકિક આભૂષણ કરિ શ્રી મહાપ્રભુ સર્વાંગ આભૂષિત હે શોભાયુક્ત હે, સો પુષ્ટિમાર્ગીય સેવકનકો કેસે જાની પડી ? યા ભાંતિ શંકા મીટાયવેકું આગે નામ કહત હે ॥

સહજસ્મિતઃ ॥ ૧૦૪ ॥ યાકો ભાવાંર્થ કહત હે, જો શ્રી મહાપ્રભુજી અલૌકિક ભગવદ્ ભાવરૂપી આભૂષણ કરી સર્વાંગ આભૂષિત હે તાતે જબ અલૌકિક ભગવદ ભાવકો સ્મરણ હોત હે તબ શ્રી મહાપ્રભુજી સહજ સ્વભાવિક મંદ હાસ્ય યુક્ત શ્રીમુખ હોત હે, તા કરિ સબ સેવકનકો જાની પડે હે જો શ્રી મહાપ્રભુ અલૌકિક ભગવદ્ ભાવ યુક્ત હે ॥

અબ શ્રી મહાપ્રભુજી પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો સકલ શોભાકો દેન વારે હે યહ જતાયવેકે લીયે આપકો નામ આગે કહત હે ॥

ત્રિલોકીભૂષણં ॥ ૧૦૫ ॥ યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો આપ શ્રી મહાપ્રભુજી ત્રિલોકી ભૂષણ - આભૂષણ હે, સો ત્રૈલોક્ય પદ કરી સ્વર્ગલોક - મૃત્યુલોક - પાતાલલોક ઇન તીનો લોકમેં જીતની શોભા હે સો કેવલ લક્ષ્મીજીકી કૃપા કટાક્ષ કરિકે સુન્દરતા હે, અન્યથા નહી હે, સો શ્રી લક્ષ્મીજીકે આભૂષણ રૂપ પતિ શ્રી ભગવાન હે સો શ્રી ભગવાન જો પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ તિનકે મુખારવિંદ સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી હે, તાતે ત્રૈલોક્યકે આભૂષણ રૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી હે અથવા ત્રૈલોક્ય પદ કરીકે સાત્વીક - રાજસ - તામસ - ગુણાત્મક વિવિધ પ્રકારકી પુષ્ટિ સૃષ્ટિ ભક્તજન હે તીનકે આભૂષણ રૂપ ભી મહાપ્રભુજી હે, જેસે આભૂષણ ધારણ કીયે તે શોભા હોત હે તેસે હી શ્રી મહાપ્રભુજીકે સંબંધ ભયે તે પરમ શોભા પ્રગટ

હોત હે ઓર ભાંતિસો એસી અલૌકિક શોભા કબહું પ્રાપ્ત હોત નહી યહ જતાયવેકે લીયે યહ નામ કહ્યો જો **"ત્રિલોકીભૂષણં"** ।।-

તહાં અબ કોઇ આશંકા કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે સંબંધ ભયે તે પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો હું શોભા સૌન્દર્યતા પ્રાપ્ત હોત હે કે કોઇ ઓરકી શોભા હું પ્રગટ હોત હે ? યહ શંકા દૂર કરવેકું આગે નામ કહત હે ।। - **ભૂમિભાગ્યં** ।। ૧૦૬ ।। યાકો ભાવાર્થ :- શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો ભૂમિકે પરમ ભાગ્ય - પરમ પુણ્ય ઉદય હોત હે, તબ શ્રી મહાપ્રભુજીકો ભૂતલમેં પ્રાગટ્ય હોત હે, અથવા ભૂતલમેં પ્રાગટ્ય ભયો હે તાતે ભૂમિકે પૂર્ણ પુણ્ય ઉદય કર્તા શ્રી મહાપ્રભુજી હે, તાકો કારણ યહ હે જો ભૂમિ હે સો ભક્તિ રૂપા હે તાતે ભક્તકો તો ભગવદ્ ભગવદ ભક્તિ સેવા ભજન અત્યંત પ્રિય હે ભૂમિકો, સો તો માયાવાદી આદિ અનેક ભગવદ્ વિમુખ ધર્મ કે આચરણ કર્તા જબ પ્રગટ ભયે, તા કરિ માયાવાદકો બહુત વિસ્તાર ભયો, અરૂ ભક્તિમાર્ગ ઉછીન્ન ભયો, તાતે ભૂમિ ભક્ત હે, સો ભક્તિ કે ઉછીન્ન ભયે તે અરૂ અસુર રૂપી માયાવાદીકો સંબંધ ભયે તે ભૂમિ અત્યંત દુ:ખી ભઇ હતી, સો જબ શ્રી મહાપ્રભુ ભૂતલમેં પ્રગટ ભયે તબ ભૂમિકો ભાગ્ય ઉદય ભયો, સો કાહેતે ? જો શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ હોયકે માયાવાદ આદિ અનેક ભગવદ્ વિમુખ ભાવકો ખંડન કરી, સાકાર બ્રહ્મવાદ સ્થાપન કરિ, પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગ પ્રગટ કરી, ભગવદ ભજન સેવાદિક ભગવદ્ ધર્મ પ્રગટ કરી, ભક્તિકો વિસ્તાર કીયે, તા કરિકે ભૂમિકો કલેશ હું ગયો, અરૂ ભાગ્ય હું ઉદય ભયો, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીકે ચરણ કમલકો સંબંધ પ્રાપ્ત ભયે તે અનેક દોષ ભયે હતે, દુષ્ટકે સંબંધ તે, સો સબ નાશ ભયે, પરમ પવિત્રતા પ્રાપ્ત ભઇ, અરૂ ભક્તનકે પતિ ભગવાન હે સો શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમ સ્વરૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી પ્રગટ ભયે, તાતે ભૂમિકે ભાગ્ય - સૌભાગ્ય રૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે તાતે આપકે પ્રાગટ્યતે ભૂમિકો પરમ આનંદ - હર્ષ પ્રાપ્ત ભયો, જો મેરે પર શ્રી મહાપ્રભુજીકી

સ્થિતિ ભઇ હે, યહ જતાયવેકે લીયે યહ નામ કહ્યો જો **"ભૂમિભાગ્યં"** ॥ -

અબ કહત હે જો પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગીય ભક્તનકી નિસ્કામ કામના પૂર્ણ કરવે વારે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, સો આગે નામમે કહત હે ॥ - **સહજસુન્દર:** ॥ ૧૦૭ ॥ યા નામકો ભાવાર્થ :- શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી આપ અપને સ્વરૂપકી સહજ સુન્દરતાકો દર્શન અપને સેવકનકો કરાય સકલ ભક્તનકે મનકો હર્ષ - આનંદ સમુદ્ર ઉપજાવત હે, ક્યોં જો આપકી સહજ સુન્દરતા હે સો કછુ કૃત્રીમ ઉપજાઇ ભઇ સુન્દરતા નહી હે, જેસે કાહુકો ઉત્તમ વસ્ત્ર - આભરણ પહેરાયે તે તાકી કછુક સુન્દરતા પ્રગટ હોત હે, પરન્તુ સ્વત: સુન્દરતા નહી હોત હે અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજી તો સ્વત: સહજ સુન્દર હે, વસ્ત્ર આભૂષણ ધારણ કરી વસ્ત્ર આભૂષણકી હું શોભા - સુન્દરતાકો પ્રગટ કરન વારે હે, તાતે વસ્ત્ર આભૂષણકી સુન્દરતા રૂપ આપ હે, તાતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો "સહજ સુન્દર" । યામેં યહ જતાયે જો સકલ પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકે સૌભાગ્ય રૂપ - સૌન્દર્યતા રૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે, । તહાં અબ કહત હે જો એસે શ્રી મહાપ્રભુજીકી પ્રાપ્તિ ભયે પાછે, પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો શ્રી મહાપ્રભુજીકે યુગલ ચરણારવિંદકી જો રેણુ તાહીકી પ્રાપ્તિકી સર્વદા મનમેં અપેક્ષા - અભિલાષા રાખની ॥ ૩૨ ॥ -

તહાં કોઇ પૂર્વ પક્ષ કરે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે ચરણારવિંદકી રેણુકી ભક્તનકો સદા ઇચ્છા રાખની એસે તુમ કહે તો સો રેણુકામે એસો કહા પદાર્થ હે જો સદા ચરણ રેણુકી પ્રાપ્તિકી અપેક્ષા રાખની ? યા ભાંતિ કોઇ કહે તાકે સમાધાનકે લીયે આગે નામ કહત હે ॥ -

અશેષ ભક્ત સંપ્રાર્થ્ય ચરણાબ્જ રજોધન: ।
ઇત્યાનંદનિધે: પ્રોક્તં નામ્નામષ્ટોત્તરં શતમ્ ॥ ૩૩ ॥

અશેષ ભક્તસંપ્રાર્થ્ય ચરણાબ્જરજોધન: ॥ ૧૦૮ ॥ યાકો ભાવાર્થ

શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો હમારે પ્રાણપતિ શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુજીકે ચરણ કમલકી રેણુ કેસી હે? જો પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો યા લોક સંબંધી તથા પરલોક સંબંધી સકલ પદાર્થકી સિદ્ધિ કરનવારે હે, તહાં યહ લોક સંબંધી પદાર્થ કોનસે હે? સો કહત હે જો સ્ત્રી પુત્ર ધનાદિક સકલ પદાર્થ ભગવત્ સેવા સંબંધી દાન કરત હે, અરૂ પરલોક સંબંધી પદાર્થતો સાક્ષાત પ્રભુ સંબંધી રૂપી ફલકી પ્રાપ્તિ કરાવત હે, એ દોઉ લોક સંબંધી પદાર્થકી પ્રાપ્તિ હોયવેકે લીયે શ્રી મહાપ્રભુજીકે ચરણ કમલકી રેણુ સકલ સિદ્ધિ દાતા હે, સોઇ સદા સર્વદા પુષ્ટિ ભક્તનકો માંગનો, ચરણ કમલકી રેણુ રૂપી ધનકે આગે સબ તુચ્છ હે, યહ રજરૂપી ધન સર્વોપરિ શ્રેષ્ઠ હે તાતે યહ સિદ્ધાંત સાર જતાયે જો સર્વ વસ્તુ સિદ્ધ હોયવેકે લીયે કેવલ શ્રી મહાપ્રભુજીકે ચરણારવિંદકી રેણુ માંગની, ઓર કછુ માંગનો નહી, સો કાહેતે? જો યહ રેણુકે સમાન ઓર કોઇ બડો ધન નહી હે યહ રેણુ કેસી હે? બ્રહ્માદિક શિવાદિકનકો હું દુર્લભ હે, એસી હે પરમ દુર્લભ ચરણ રેણુ જીનકી, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી આપ હે ॥

૧૦૮ નામ સંપૂર્ણ ભયે.

યા ભાંતિસો શ્રી મહાપ્રભુજીકે એકસો આઠ નામ શ્રી ગુંસાઇજી કહે હે અબ સર્વોત્તમ સ્તોત્રકો કારણ ભાવાર્થ જો ૧૦૮ નામ આનંદ નિધિ હે તાકો કહત હે ॥

“इत्यानंदनिधेः प्रोक्तं नाम्नामष्टोत्तरं शतम्” યાકો ભાવાર્થ કહત હે જો અબ શ્રી ગુંસાઇજી કહત હે જો શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ હે સો આનંદ - પરમાનંદકે સમુદ્રરૂપ હે, તિનકે જો અષ્ટોત્તર શતનામ હે સો હમને પ્રકર્ષ કરિકે નિરૂપણ કીયે હે, સો અષ્ટોત્તર શતનામ કેસે હે? જો આનંદ રસકે, અરૂ પરમાનંદ રસકે સમુદ્રરૂપ હે, સો પ્રત્યેક નામ આનંદ - પરમાનંદ રસકે સમુદ્ર હે, સો કાહેતે? જો એ લીલાત્મક નામ હે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીકી લીલા સર્વ સમુદ્રવત હે, તાતે પ્રત્યેક નામ હું સમુદ્રવત

હે, । તહાં અબ કોઇ કહે જો શ્રી મહાપ્રભુજીકો સમુદ્રવત કહે સો લૌકિકવત હોયગે ? એસે કોઇ શંકા કરે તહાં કહત હે જો શ્રી મહાપ્રભુજી તો પરમ અલૌકિક સમુદ્રવત હે - તાતે સમુદ્ર પદ દ્રષ્ટાંત માત્ર હે, । અથવા લૌકિક સમુદ્રતો સાતહી હે, અરૂ શ્રી મહાપ્રભુજીતો કોટિ કોટિ સમુદ્રરૂપ હે, ક્યોં જો શ્રી મહાપ્રભુજીકે શ્રી અંગમેં જીતને રોમ કૂપ હે સો પ્રત્યેક રોમ કૂપ સમુદ્રવત હે, સો કહત હે જો એક રોમ કૂપ સમુદ્રવત કેસે હે ? જો પ્રત્યેક રોમ કૂપમેં અનંત બ્રહ્માંડ હે, એસે અનંત કોટિ રોમ કૂપ હે શ્રી અંગમેં, સો અનંત કોટિ બ્રહ્માંડ શ્રી અંગમેં હે, સો એક એક બ્રહ્માંડમેં સાત સાત સમુદ્ર હે સો ઇંહા શ્રી મહાપ્રભુજીકે એક રોમ કૂપમેં ઐશ્વર્ય - વીર્ય - યશ - શ્રી - જ્ઞાન વૈરાગ્ય રૂપ સમુદ્ર હે, અરૂ ધર્મી સપ્તમ્ સમુદ્ર સહિત, તાતે અનંત કોટિ રોમ કૂપ રૂપ અનંત કોટિ બ્રહ્માંડ હે, ઓર અનંત કોટિ સમુદ્ર હે, તાતે સમુદ્રતો દ્રષ્ટાંત માત્ર હે । અબ શ્રી મહાપ્રભુજીકો સમુદ્રકી ઉપમાં દીયે સો તો યાતે દીયે હે કે જેસે સમુદ્રમેં અપાર જલ ભર્યો રહે હે તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજીકે વિષે ભગવદ્ લીલામૃત, સંયોગાત્મક વિપ્રયોગાત્મક રસ અપાર ભર્યો હે, અથવા સમુદ્ર જેસે અગાધ હે તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજીકો હૃદય અગાધ હે, । અથવા સમુદ્રમેં અનેક તરંગ સદા સર્વદા ઉઠત હે, તેસે હી શ્રી મહાપ્રભુજીકે હૃદયમેં તે ભગવદ લીલાકે અનેક ભાવ રૂપ લહર તરંગ ઉછલીત હોત હે। અથવા આપશ્રીકું સમુદ્રકી ઉપમા દીયે હે સો યાતે જો સમુદ્રમેં તે ચૌદહ રત્ન પ્રગટ ભયે, તથા અનેક રત્નકો સમુહ ભર્યો હે, તેસેઇ શ્રી મહાપ્રભુજીકી લીલા સમુદ્રમે તે અષ્ટોત્તર શતનામ અલૌકિક રત્ન પ્રગટ ભયે હે તથા નામ તો અનેક હે તાતે નામ રૂપ રત્નકો અપાર સમુહ હે જીનમેં અથવા જેસે ભગવાનને સમુદ્ર મન્થન મેસુ ચૌદહ રત્ન પ્રગટ કીયે હે તેસે હી શ્રી મહાપ્રભુજી રૂપ સમુદ્રમેંતે - શ્રી ગોવર્ધનનાથજી, શ્રી નવનિત પ્રિયાજી, શ્રી મથુરેશજી, શ્રી વિઠ્ઠલનાથજી, શ્રી દ્વારકાધિશજી, શ્રી ગોકુલનાથજી, શ્રી ગોકુલચન્દ્રમાજી, શ્રી

મદનમોહનજી, તથા શ્રી નટવરલાલજી આદિ છહ સ્વરૂપ ગોદકે એ ચૌદહ રત્નકે પ્રગટ કર્તા તથા સમુદ્રમેં જેસે રત્નકો અપાર સમૂહ હે તેસે શ્રી મહાપ્રભુજીકે હૃદયમેં વ્રજ ભક્તનકે ભાવરૂપી અનેક રત્ન સમૂહ હે; યા ભાંતિસો સમુદ્ર કહે હે । અથવા શ્રી મહાપ્રભુજીકે હૃદયમેં શ્રી ગોવર્ધનનાથજી, શ્રી નવનિતપ્રિયાજી આદિ ભગવદ સ્વરૂપસો તથા ચાર્યો યૂથાધિપતિ શ્રી સ્વામિનીજી, અષ્ટસખી તથા અનેક યૂથેશ્વરી કોટાન કોટિ વ્રજ ભક્ત આધિદૈવિક અલૌકિક રસરૂપ - સ્વરૂપાત્મક, સર્વ સામર્થ્ય સંપન્ન, સકલ ફલદાયક, રત્નનકો અપાર સમૂહ સદા સર્વદા બીરાજમાન હોયકે વિહાર કરત હે, એસે મહા અલૌકિક રત્નકે સમૂહ શ્રી મહાપ્રભુજીકે હૃદયમેં સદા સ્થિત હે અરૂ ઇનકી અપાર લીલા આપકે હૃદયમેં ભરી રહત હે, તાતે સર્વ પ્રકારસો અગાધ સમુદ્રરૂપ હે । અથવા ચાર્યો વેદ, ખટ શાસ્ત્ર, અષ્ટાદશપૂરાણ, અનેક શ્રુતિ સ્મૃતિ, ઉપનિષદ આદિ અનેક વિદ્યારૂપી રત્ન સમૂહ ભર્યો હે જીનકે હૃદયમેં તાતે સમુદ્ર કહે । અથવા અપાર હે રૂપ જીનમેં, અપાર હે શોભા જીનમેં, તથા ચોસઠ કલા આદિ અનેક કલા સમુદ્ર ભર્યો હે જીનમેં, । અથવા અનેક ચાતુર્ય શિરોમણિ હે, ઇત્યાદિક અનેક ચરિત્ર જીનમેં અલૌકિક હે, તાતે સમૂહ હે સકલ પદાર્થકો તા કરિ સમુદ્ર કહે હે, યા ભાંતિસો સમુદ્ર રૂપી શ્રી મહાપ્રભુજી હે, અબ જેસે સમુદ્રવત શ્રી મહાપ્રભુજીકો સ્વરૂપ હે તેસેઇ સકલ પદાર્થ પ્રત્યેક પ્રત્યેક નામમેં હે, તાતે પ્રત્યેક નામ સમુદ્રરૂપ અપાર પદાર્થ કે ભરે હે, સો નામ રૂપી સમુદ્ર અલૌકિક રસમય હે, અબ શ્રી મહાપ્રભુજી ઐશ્વર્ય, વીર્ય, યશ, શ્રી, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય ષટ ધર્મ અરૂ સપ્તમ ધર્મી સ્વરૂપ હે, તથા ચતુર્વ્યુહ, વાસુદેવ, શંકરષણ, પદ્યુમ્ન, અનિરૂદ્ધ, એ ચારો વ્યુહ રૂપ હે,। અથવા શોડષકલા યુક્ત પૂર્ણ હે, તથા સકલ અંશન કરિ પૂર્ણ હે, તથા નવ રસમયી હે, તથા અષ્ટ સ્થાયી ભાવાપન્ન હે, એસે સકલ પદાર્થ કરી પૂર્ણ હે સ્વરૂપ જીનકો, એસે શ્રી મહાપ્રભુજી હે, તથા શ્રી ગોવર્ધન, શ્રી યમુનાજી, શ્રી

વ્રજ ભૂમિ આદિ સકલ પદાર્થ શ્રી મહાપ્રભુજીકે સ્વરૂપ વિષે હે, તેસેઇ સકલ પદાર્થ ઐશ્વર્યાદિ ધર્મ - ધર્મી સ્વરૂપ પ્રત્યેક પ્રત્યેક નામમેં હે, તાતે જેસો સ્વરૂપ તેસોઇ નામ હે, નામ - રૂપમેં ભેદ નહી હે, અભેદ હે - તાહીતે શ્રી ગુંસાઇજી કહે જો **"इत्यानंदनिधेः प्रोक्तं नाम्नामष्टोत्तरशतम्"**। અબ અષ્ટોત્તર શતનામ કહે તાકો અભિપ્રાય યહ હે જો વ્રજ ભક્તનકે ભાવરૂપી ૧૦૮ નામ હે તાતે ૧૦૮ નામ પ્રગટ કીયે હે, સો સબ નામ રસકે સમુદ્ર હે, યાતે **"निधि"** પદ કીયો હે, । અબ શ્રી ગુંસાઇજી કહત હે જો હમને પ્રકર્ષ કરકે કહે હે તાકો અભિપ્રાય યહ જો એ ૧૦૮ નામ હમને અપની કલ્પના કરિ નહી પ્રગટ કીયે હે, યે નામ લીલા સ્થિત આદિ અનાદિ હે, કછુ નયે નહી હે ॥ ૩૩ ॥ -

અબ ઓર હું આગે શ્લોકમેં સ્તોત્રકો કારણ કહત હે ॥ -

श्रद्धा विशुद्ध बुद्धिर्यः पठत्यनुदिनं जनः ।
सतदेकमनाः सिद्धि - मुक्तां प्राप्नोत्यसंशयम् ॥ ૩૪ ॥

અબ કહત હે જો યા સર્વોત્તમ સ્તોત્રકો પાઠ નિત્ય કરનો, સો કોન પ્રકારસો કરનો ? તહાં કહત હે જો પ્રથમ તો અત્યંત શ્રદ્ધાસો સ્નેહ કરિ ભાવ સહિત કરનો, આદર સહિત આગ્રહ સહિત, અરૂ સર્વોપર પરમતત્વ રૂપ જાનીકે, સકલ ફલદાયક ફલરૂપ જાની પાઠ કરનો અરૂ **"विशुद्ध"** પદ કરી આછી ભલિ ભાંતિસો અક્ષર કરી પદ કરિ શ્લોક કરિ શુદ્ધ પાઠ કરનો, અશુદ્ધ પાઠ નહી કરનો, તાતે પ્રથમ કાહુ તાદ્રશી ભગવદીયનકે પાસ યા સર્વોત્તમકો પાઠ શીખે, કાહુ અન્ય માર્ગીયકે પાસ પાઠ ન શીખે, અન્ય માર્ગીયતે બાધક હોય તાતે અન્ય સંબંધ રહિત હોય શુદ્ધ પાઠ શીખે, તાતે વિશુદ્ધ કહે હે, સદા શુદ્ધ સ્નાનાદિક કરિ અપરસ વસ્ત્ર ધારણ કરિ ભગવત ચરણામૃત લે ભગવત્ભાવાપન્ન હોય, અનન્ય વૃત ધારી હોય, સકલ અન્યાશ્રયકો છોડ, મનસા - વાચા - કર્મણા કરિ અનુશરણ હોય પવિત્રતા પૂર્વક નિર્લોભી - નીરાભીમાની, રાજસ - તામસ ત્યાગ કર

નિર્વીષયી, અપાખંડી હોય, સકલ કામના વિવર્જીત હોય, સાત્વિક ભાવાપન્ન હોય પાઠ કરનો, તાકો નામ વિશુદ્ધ હે, અરૂ " **બુદ્ધિર્ય** " પદ કરી ક્ષણ ભંગ જો બુદ્ધિ હે તાકો અચલ સુસ્થિર કરી દ્રઢ કરી વિવેક-વિચાર ધૈર્ય આશક્તિ કરી, સ્થિર મન રાખ નિસ્કામ હોય પાઠ કરનો, અરૂ એસે અનુદિન અહોરાત્ર સદા સર્વદા નિરંતર યાહી સર્વોત્તમકો પાઠ કરિવો કરે, સતત એકાન્તમેં બેઠીકે પાઠ કરનો, તાસું અલૌકિક સિદ્ધિ કું પ્રાપ્ત હોય, સો પ્રથમતો યાકો પાઠ કીયે તે સર્વ દોષ રૂપી પ્રતિબંધ નાશ હોય, અરૂ હૃદયાદિક શુદ્ધ હોય, ભક્તિભાવ અંકુરીત પલ્લવિત કુસુમીત, ફલિત હોય, સો પ્રેમકો અંકુર પ્રેમકો બઢાવે, પ્રેમકો પ્રકાશ પ્રેમકો ફલીત સો સુદ્રઢ સ્નેહકો ભર પ્રગટ હોય, પાછે શ્રી પ્રભુજીકે ચરણારવિંદમેં તથા શ્રી મહાપ્રભુજીકે ચરણ કમલમેં અત્યંત અનુરાગ બઢે, સંસાર આસક્તિ છુટ જાય, પાછે શ્રી પ્રભુજી અપને અધરામૃતકો દાન કરે, યા સમાન પરમ મધુર પદાર્થ ઓર કછુ નહી હે, સો અધર રસ અમૃતકો પાન સદૈવ કરાવે, યામે કાહુ પ્રકારકો સંશય નહી રાખનો નિશ્ચે કરી પ્રાપ્તિ હોયગી, યહ સત્ય સંકલ્પ પ્રતિજ્ઞા કરી શ્રી ગુંસાઈજી આપ કહે હે, ઈત્યાદિક પુષ્ટિ લીલા સંબંધી અનેક ફલકી પ્રાપ્તિ યા સર્વોત્તમ સ્તોત્રકે પાન માત્ર તે હોય યહ નિશ્ચે જાનનો, અબ કહત હે જો પ્રથમ "મુક્તાંપ્રાપ્નોતિ" કહે હે સો પુષ્ટિમાર્ગકો ફલ મુક્તિ તે હું કોટિ ગુનો અધિક હે સો આગે સમાપ્તિ કે શ્લોકમેં કહત હે ॥ ૩૪ ॥

તદ પ્રાપ્તૌ વૃથા મોક્ષસ્તદાપ્તૌ તદ્ ગતાર્થતા ।
અત: સર્વોત્તમં સ્તોત્રં જપ્યં કૃષ્ણરસાર્થિભિ: ॥ ૩૫ ॥

અબ કહત હે જો યા પુષ્ટિ ભક્તિ માર્ગમેં શરણ હોયકે જો પુષ્ટિ ફલકી પ્રાપ્તિ નહી ભઈ, અરૂ મુક્તિ ફલકી પ્રાપ્તિ સાયુજ્યાદિ ચતુર્વિધ મોક્ષ ફલ હોય, તો હું પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તનકો સો ફલકો પાવનો વૃથા હે ક્યોં જો નિત્યલીલા સંબંધી જીવકો મોક્ષ ફલ પ્રાપ્ત ભયે તે કહા સિદ્ધ ભયો

?। તાતે મોક્ષ ફલ પુષ્ટિ ભક્તકો વૃથા હે, અરૂ પુષ્ટિમાર્ગીય ભક્તકો પુષ્ટિ ફલ જો શ્રી કૃષ્ણકે અધરામૃત રસકી પ્રાપ્તિ ભઇ તબ તાકે આગે સાયુજ્યાદિક મોક્ષ ફલ તુચ્છ હે - વૃથા હે, ક્યોં જો સર્વોપર ફલકી પ્રાપ્તિ હે તાતે શ્રી ગુંસાઇજી મોક્ષ ફલકો વૃથા કહે હે, તાતે પુષ્ટિ ફલ સબતે અધિક હે, સો એસો સર્વોપર અધિક ફલ, એક યા સર્વોત્તમ સ્તોત્રકે પાઠતે સિદ્ધ હોત હે, ઓર કોટિ કોટિ સાધન કીયે તે યા ફલકી પ્રાપ્તિ હોય નહી, કેવલ સર્વોત્તમ સ્તોત્રકે પાઠતે હી પ્રાપ્તિ હોયગી, તાતે જાકો શ્રી પ્રભુજીકે અધરામૃત રસ કી વાંછના હોય સો સર્વોત્તમ સ્તોત્ર કો જપ કરેંગો। અબ જહાં તાંઇ નિઃસંદેહ પાઠ આવે નહી તહાં તાંઇ યા સર્વોત્તમકો પાઠ પુકારકે (ઉચ્ચ સ્વરતે) કરનો, ઓર જબ નિઃસંદેહ ભલી ભાંતિસો હોન લગે તબ તો ગોપ્ય રીતીસો (મનમેં) સદા યા સ્તોત્રકો જપ કરનો। અબ યા સ્તોત્રકો નામ શ્રી ગુંસાઇજીને "સર્વોત્તમ સ્તોત્ર" ધરે હે, સો યાતે જો યા સર્વોત્તમ સ્તોત્રકે સમાન કોઇ સ્તોત્ર - અષ્ટક નહી હે, તાતે સકલ સ્તોત્ર અરૂ અષ્ટકનમેં ઉત્તમોત્તમ યહ સર્વોત્તમ સ્તોત્ર હે, તાતે નિરંતર યા સ્તોત્રકો જપ કરનો યહ મુખ્ય સિદ્ધાંત હે। અબ કહત હે જો આધિદૈવિક શ્રી પૂર્ણ પુરૂષોત્તમકે મુખારવિંદ રૂપ અગ્નિ સ્વરૂપ શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ હે, તિનકે કુમાર શ્રી કૃષ્ણ સ્વરૂપ શ્રી ગુંસાઇજી હે તિનને યહ સર્વોત્તમ સ્તોત્ર ગ્રંથ પ્રગટ કીયે હે, તાતે સર્વોપર પરમ ફલરૂપ યહ સર્વોત્તમ સ્તોત્રકો જાનનો ॥ ૩૫ ॥

અબ શ્રી ગોકુલનાથજી દોય શ્લોક કરકે સ્તુતિ કરત હે ॥ -

એવમાચાર્યનામાનિ વિવૃતાનિ યથામતિ ।
પિતૃપાદાબ્જકૃપયા નાઽન્યસાધનતો મયા ॥ ૧ ॥
યદ્યત્ર બુદ્ધિદોષેણ વિવૃતાવન્યથા કૃતિઃ ।
ક્ષમન્તામસ્મદાચાર્યા મદ્ ભૃત્યોઽયમિતિ સ્વતઃ ॥ ૨ ॥

અબ શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો યા સર્વોત્તમ સ્તોત્રકી વિવૃતિકી

ટીકા મેને કીયે હે, સો જેસી મેરી બુદ્ધિ તેસી ભાંતિસો ટીકા કીયે હે પરન્તુ તામેં અપુની બુદ્ધિ બલતે તથા શાસ્ત્રકે બલતે નહી કીયે હે, કેવલ શ્રી ગુંસાઇજીકે ચરણકમલકી કૃપા બલતે ટીકા કીયે હે, સો કાહેતે? જો શ્રી ગુંસાઇજીને યા સર્વોત્તમ સ્તોત્ર પ્રગટ કીયે હે, સો સર્વોત્તમ સ્તોત્રમેં શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુજીકે અષ્ટોત્તર શતનામ હે સો કેસે હે? મહા અલૌકિક અનિર્વચનિય પરમ ગૂઢ રસમઇ રસાત્મક રસનિધિ ભાવ સમુદ્ર સર્વ ફલદાયક, ફલરૂપ સ્વરૂપાત્મક હે, તિનમેં અનેક ભાવનકે ભંડાર ભરે હે, તિનકી ટીકા કરવેમેં મેરો સામર્થ નહી હે પરન્તુ શ્રી ગુંસાઇજીકી કૃપા બલતે યથા બુદ્ધિ અનુસાર ટીકા કીયે હે કછુ અન્ય સાધન બલ નહી હે ॥ ૧ ॥

અથવા શ્રી ગોકુલનાથજી કહત હે જો યદ્યપી યા સર્વોત્તમ સ્તોત્રકી ટીકા કીયે હે, તામેં જો કદાપિ બુદ્ધિ કરિ દોષ ભયો હોય, અન્યથા વર્ણન કીયો હોય, અર્થ યથાર્થ ન ભયો હોય, તો હું શ્રી મહાપ્રભુજી તુમારે ચરણકમલ હમ પર ક્ષમા કરો, હમ આપકે સેવક હે - દાસ હે, તાતે અપને દાસાનુદાસ સેવક જાની, અપનો પૌત્ર જાની, પ્રભુ કૃપા કર ક્ષમા કરોગે, મોકો કેવલ આપકે યુગલ સ્વરૂપકે ચરણકમલ કો હી આશ્રય હે ભરોંષો હે, અન્યથા અન્ય સાધન બલ મોકો નહી હે। યા ભાંતિ શ્રી ગોકુલનાથજી શ્રી મહાપ્રભુજી કે ચરણકમલકો તથા શ્રી ગુંસાઇજીકે ચરણકમલકો નમસ્કાર કરિ અપરાધ ક્ષમા કરાયે હે ॥ ૨ ॥

અબ શ્રી ગોકુલનાથજી સકલ પુષ્ટિમાર્ગીય દૈવી જીવનકો (સૃષ્ટિકો) કહત હે, જો જેસે તુમ્હારે ઉપર પરમ અનુગૃહ કરિકે શ્રી ગુંસાઇજી આપ યહ સર્વોત્તમ સ્તોત્ર પરમ ફલદાયક, પ્રતિબંધ દોષ નાશક, એસો સર્વોત્તમ સ્તોત્ર પ્રગટ કીયે હે, સો વિના સાધન પરમ ફલ સિદ્ધિ દાતા - તાકી ટીકા હું તુમારે હેતાર્થ મેરે હૃદયમેં પ્રેરક હોય કરવાયે હે, સો ભાવ જતાયવેકે અર્થ - તાતે ભાવ સહિત ટીકાકો અર્થ શ્રવણ કરી, ભાવ ભરિત હોય શ્રી

મહાપ્રભુજી શ્રી ગુંસાઇજીકે ચરણ કમલકો ધ્યાન કરી, અનન્ય વૃત ધારી હોય નિરંતર યા સ્તોત્રકો પાઠ કરોગે તો નિશ્ચે કરિ શ્રી કૃષ્ણચંદ્રજી કે અધર રસ અમૃતકી પ્રાપ્તિ સર્વથા હોયગી, યામે સંદેહ રાખોગે નહી, યહ મેરી શીક્ષા હે, સો ચિત્તમેં સર્વથા ધારણ કરોગે ।।

ઈતિ શ્રીમદ્ અગ્નિકુમાર પ્રોક્તં સર્વોત્તમ સ્તોત્રકી ટીકા ભાષામેં શ્રી ગોકુલનાથજી કીયે સો સંપૂર્ણ ભઇ.

જિન નહી પ્રેમ તત્વકો જાન્યો
લૌકિક - અલૌકિક માયામેં અતિ આનંદ કરિ માન્યો
પ્રેમ - પ્રેમ કરિ સબ ફીરત હે બહુત હી ભાવ જનાયો
જાચત કૃપા નિજ સ્વારથ હિત પિય પરિશ્રમ ના પહેચાન્યો
નિસ્વારથ સેવા વલ્લભીયન કી પ્રેમ દેવ તત્સુખ કરિ માન્યો
શ્રી વલ્લભ દમલા સરસ વિલાશ ઇનકે ઉર કર આન્યો.

ભરોસો શ્રી વલ્લભ જુકો રાખો
સગરે કાજ સરેંગે છીનમેં ઇનહી કે ગુણ ભાખો
નિશ દિન સંગ કરો નિજ જનકો અસમર્પિત નહીં ચાખો
વલ્લભ શ્રી વલ્લભ પદ રજ બિન ઓર તત્વ સબ નાખો.
